

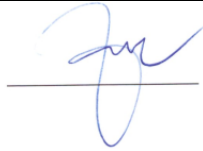

**STRATEŠKA STUDIJA UTJECAJA PRIJEDLOGA
VII. IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG
PLANA UREĐENJA GRADA OMIŠA NA OKOLIŠ**

ožujak, 2024.

Naručitelj	Grad Omiš, Trg kralja Tomislava 5/I, Omiš 21310		
Ovlaštenik	Eko Invest d.o.o., Draškovićeva 50, 10 000 Zagreb		
Vrsta dokumentacije	Strateška studija utjecaja na okoliš, verzija 5.		
Voditelj izrade studije	Dr.sc. Nenad Mikulić, dipl. ing. kem. teh., dipl. ing. građ.		
EKO INVEST d.o.o. Stručnjaci s ovlaštenjem MINGOR-a	Dr.sc. Nenad Mikulić, dipl. ing. kem. teh., dipl. ing. građ.		4.1.12, 4.1.13, 4.2, 6, 8, 9, 10, 12, 13
	Marina Stenek, dipl.ing.biol., univ.spec.tech.		1, 1.1, 2, 4.2, 6, 8, 10, 11, 12, 13
	Vesna Marčec Popović, prof. biol. i kem.		4.1.5, 4.1.6, 4.2, 5, 6, 8, 10, 12, 13
	Martina Cvitković, mag. geog.		4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, 4.1.8, 4.1.9, 4.1.10, 4.1.11, 4.1.14, 4.1.15, 4.2, 6, 8, 10
EKO INVEST d.o.o. – ostali suradnici	Danijela Đaković dipl.ing.silv.		2.1, 3, 4.1.7, 4.2, 5, 6, 7, 8, 10
	Margareta Androić mag.ing.prosp.arch.		2.1., 4.1.8., 4.1.9., 10., 12., 13., 14.
Vanjski suradnici	Draženko Jakovac, dipl.ing.građ.		4.1.5, 4.1.13

EKO INVEST
inženjering, ekonomske, organi-
zacijske i tehnološke usluge
d. o. o.
Z A G R E B, Draškovićeva 50

Direktorica
Bojana Nardi

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1 METODOLOGIJA IZRADE STRATEŠKE STUDIJE	2
2. KRATKI PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA OMIŠA	3
2.1 TERITORIJALNI KONTEKST.....	20
3. ODNOS PROSTORNOG PLANA S DRUGIM ODGOVARAJUĆIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA	22
4. PODACI O POSTOJEĆEM STANJU OKOLIŠA NA PODRUČJU OBUHVATA PROSTORNOG PLANA I PROCJENA MOGUĆEG RAZVOJA OKOLIŠA BEZ PROVEDBE PROSTORNOG PLANA	24
4.1 POSTOJEĆE STANJE OKOLIŠA.....	24
4.1.1 Kvaliteta zraka.....	24
4.1.2 Klima i klimatske promjene	29
4.1.3 Georaznolikost.....	46
4.1.4 Tlo, zemljišni pokrov i način korištenja prostora	52
4.1.4.2 Korištenje zemljišta.....	54
4.1.5 Stanje voda, vodnih tijela, vodoopskrbe i odvodnje	56
4.1.6 Bioraznolikost.....	67
4.1.7 Šumarstvo i lovstvo	103
4.1.8 Kulturno-povijesna baština	111
4.1.9 Krajobraz	115
4.1.10 Zdravlje ljudi	118
4.1.11 Demografska i socio-ekonomska analiza	125
4.1.12 Otpad.....	130
4.1.13 Promet.....	133
4.1.14 Gospodarstvo	136
4.1.15 Energetika	140
4.2 MOGUĆI RAZVOJ OKOLIŠA BEZ PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA	141
5. OKOLIŠNE ZNAČAJKE PODRUČJA NA KOJA PROVEDBA IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA MOŽE ZNAČAJNO UTJECATI	145
6. POSTOJEĆI OKOLIŠNI PROBLEMI KOJI SU VAŽNI ZA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA	148
7. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA USPOSTAVLJENI PO ZAKLJUČIVANJU MEĐUNARODNIH UGOVORA I SPORAZUMA	152
8. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA STRATEŠKE STUDIJE	154
9. KRATKI PRIKAZ RAZMOTRENIH RAZUMNIH VARIJANTI	157
10. VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA	160
10.1 OKVIR I METODOLOGIJA ZA PROCJENU VJEROJATNO ZNAČAJNIH UTJECAJA PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA	160
10.2 REZULTATI PROCJENE UTJECAJA PROVEDBE PROSTORNOG PLANA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA	162
10.3 ANALIZA KUMULATIVNIH UTJECAJA PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA NA OKOLIŠ	182
10.4 PRIPREMA PLANA ZA KLIMATSKE PROMJENE	196
10.4.1 Utjecaj Plana na klimatske promjene.....	196

10.4.2	<i>Utjecaj klimatskih promjena na Plan / Prilagodba klimatskim promjenama (otpornost na klimatske promjene)</i>	199
10.4.3	<i>Priprema Plana i ublažavanje klimatskih promjena</i>	200
10.4.4	<i>Priprema Plana i prilagodba klimatskih promjenama</i>	202
11.	PREKOGRANIČNI UTJECAJI	205
12.	MJERE ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE I UBLAŽAVANJE POTENCIJALNIH NEGATIVNIH UTJECAJA PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA	206
12.1	MJERE ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE I UBLAŽAVANJE POTENCIJALNIH NEGATIVNIH UTJECAJA PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA	207
13.	OPIS PREDVIĐENIH MJERA PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA	210
14.	POPIS PROPISA I LITERATURE	211
14.1	PRILOG 1. DOKUMENTI ANALIZIRANI U SVRHU ODREĐIVANJA CILJEVA ZAŠTITE OKOLIŠA	218
14.1.1	<i>Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Prostorni plan te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade dokumenta</i>	218
14.1.2	<i>Pregled odnosa Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša s osnovnim ciljevima pojedinih strategija, planova i programa na državnoj razini, kao i načina na koji su ciljevi istih uzeti u obzir pri izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša</i>	224
14.2	PRILOG 2. ODLUKA O ZAPOČINJANJU POSTUPKA STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA	245
14.3	PRILOG 3. ODLUKA O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA.....	248
14.4	PRILOG 4. SUGLASNOST ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA ZAŠTITE OKOLIŠA	254
14.5	PRILOG 5. MIŠLJENJA O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE S KOMENTARIMA IZRADIVAČA STRATEŠKE STUDIJE PRISTIGLA OD JAVNOPRAVNIH TIJELA TIJEKOM POSTUPKA UTVRĐIVANJA SADRŽAJA STRATEŠKE STUDIJE	257

Popis slika

Slika 1. Položaj Grada Omiša u Republici Hrvatskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji.....	21
Slika 2. Mjerna mreža Grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije.....	25
Slika 3. Srednje mjesečne vrijednosti temperature, Split Marjan, 1948.-2021.....	30
Slika 4. Srednje mjesečne vrijednosti oborina, Split Marjan, 1948.-2021.....	31
Slika 5. Promjena srednje godišnje temperature zraka na 2 m iznad tla (C°) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom.	36
Slika 6. Promjena srednje godišnje ukupne količine oborine (%) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom.	37
Slika 7. Promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetera na 10 m (m/s) u odnosu na referentno razdoblje. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.....	38
Slika 8. Promjena srednjeg broja vrućih dana u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: ljeto.....	39
Slika 9. Promjena srednjeg broja dana s toplim noćima u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: ljeto.....	40
Slika 10. Promjene srednjeg broja sušnih razdoblja u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u 10 godina. Sezona: proljeće.	41
Slika 11. Pregledna karta opasnosti od poplava.....	42
Slika 12. Karte: Primorske županije prema ugroženosti porastom morske razine za 6 m i Indeks ugroženosti obalnih općina (Domazetović i dr., 2016.)	44
Slika 13. Interaktivna karta izloženosti požarima.....	45
Slika 14. Interaktivna karta rizika od požara (visoka sezona).....	46
Slika 15. Isječak iz OGK 1:100 000, list Omiš K33-22 (Marinčić S. i dr., 1976.).....	48
Slika 16. Seizmološka karta Hrvatske	49
Slika 17. Geomorfološka regionalizacija Hrvatske s ucrtanim administrativnim granicama Grada Omiša (<i>Bognar, 2001.</i>)	50
Slika 18. Hipsometrijska karta područja Grada Omiša	51
Slika 19. Prikaz speleoloških objekata na području Grada Omiša, <i>Bioportal 2020.</i>	52
Slika 20. Pedološke jedinice na području Grada Omiša prema Namjenskoj karti RH (Bogunović M. i dr., 1997.)	53
Slika 21. Pokrov i namjena zemljišta prema CORINE Land Cover klasifikaciji	55
Slika 22. Ukupno/konačno stanje vodnih tijela na području Grada Omiša	59
Slika 23. Tijelo podzemnih voda JKGI_11 – CETINA	61
Slika 24. Prirodna ranjivost vodonosnika i obuhvat zona sanitarne zaštite izvorišta.....	62
Slika 25. Bujice na području Grada Omiša	64
Slika 26. Pregledna karta opasnosti od poplava.....	65
Slika 27. Stanišni tipovi na administrativnom području Grada Omiša sukladno Karti kopnenih nešumskih staništa (2016).....	68
Slika 28. Morska staništa prisutna na području Grada Omiša	72
Slika 29. Ugrožena i rijetka staništa prema kategorijama na području Grada Omiša	74
Slika 30. Položaj botanički značajnog područja Mosor-Omiška Dinara na području Grada Omiša.....	75
Slika 31. Zaštićena područja na području Grada Omiša	83
Slika 32. Prostorni raspored područja ekološke mreže na području Grada Omiša.....	86
Slika 33. Šumska staništa u obuhvatu Grada Omiša	104
Slika 34. Prikaz smještaja GJ na području Šumarije Split	107
Slika 35. Zaštićena kulturno-povijesna baština Grada Omiša	114
Slika 36. Prostorno-planska i zakonska zaštita krajobraza	117
Slika 37. Objekti (industrija i UPOV) koji su prema ROO prijavili emisije u zrak i vode.....	119
Slika 38. Konačne ocjene kakvoće mora za razdoblje 2019.-2022.	120
Slika 39. Vrijednost ukupne emisije buke (dB) za državnu cestu D8 prema podacima obveznika izrade-Hrvatske ceste d.o.o.....	121
Slika 40. Eksploatacijska i istražna polja s obzirom na udaljenosti od građevinskih područja PPUG	123
Slika 41. Prikaz svjetlosnog onečišćenja na području Grada Omiša	124
Slika 42. Naselja Grada Omiša i broj stanovnika, 2021.	126
Slika 43. Kretanje broja stanovnika Grada Omiša razdoblju 1931.-2021.	127

Slika 44. Gustoća naseljenosti Grada Omiša	127
Slika 45. Zaposleni prema područjima djelatnosti, Grad Omiš, 2021. godina	129
Slika 46. Ukupna količina sakupljenog komunalnog otpada (t) od 2015. do 2021. godine	130
Slika 47. Okvirne lokacije ilegalnih odlagališta otpada na području Grada Omiša.....	132
Slika 48. Prometna infrastruktura Grada Omiša	136
Slika 49. Broj zaposlenih prema sektorima djelatnosti (popis stanovništva 2021.)	137
Slika 50. Broj ostvarenih noćenja i dolazaka u Gradu Omišu od 2018. do 2021. godine	138
Slika 51. Donji tok rijeke Cetine sa hidroelektranama i akumulacijama	140
Slika 52. Granice Značajnog krajobraza kanjona rijeke Cetine	147
Slika 53. Rezultati preliminarne analize utjecaja Varijante 1 na ciljeve zaštite okoliša	158
Slika 54. Prikaz zona gospodarske namjene.....	186
Slika 55. Prikaz razvoja uređenja površina izvan i unutar GP naselja i obuhvata vodozaštitnih područja u Gradu Omišu	189
Slika 56. Područja športsko-rekreacijske namjene (izgrađena i neizgrađena) prema Nacrtu prijedloga izmjena i dopuna (VII) prostornog plana uređenja Grada Omiša s prikazanim prirodnih vrijednostima.....	191
Slika 57. Prikaz ugostiteljsko turističke i sportsko rekreacijske namjene na DOF-u.....	193
Slika 58. Izgrađenost obalnog dijela u naselju Omiš	194
Slika 59. Lokacija površine javne i društvene namjene na kojoj se planira centar izvrsnosti	195
Slika 60. Sažeti prikaz utjecaja provedbe intervencija Plana na klimatske promjene prema temama	197

Popis tablica

Tablica 1. Izmjene Prostornog plana po temama.....	5
Tablica 2. Ocjena kvalitete zraka na području lokalnih mjernih postaja Grada Omiša i obližnje Općine u 2013., 2014. i 2015. godini.....	25
Tablica 3. Razine onečišćenosti zraka s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi	26
Tablica 4. Kategorizacija kvalitete zraka na mjernim postajama predmetne zone u 2020. god.	27
Tablica 5. Podaci o brojačkim mjestima	28
Tablica 6. Prosječan godišnji i prosječan ljetni dnevni promet za brojačko mjesto Omiš sjever i zapad	28
Tablica 7. Emisije iz sektora cestovnog prometa za grad Omiš u 2016. godini	29
Tablica 8. Predviđene klimatske promjene na području Hrvatske prema scenariju RCP4.5. u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000.	34
Tablica 9. Stanje priobalnih i prijelaznih voda na području Grada Omiša.....	60
Tablica 10. Zastupljenost kopnenih stanišnih tipova na području Grada Omiša (NKS1)	70
Tablica 11. Područja ekološke mreže na području Grada Omiša	85
Tablica 12: Ciljne vrste ptica za područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000029 Cetina, ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja za navedene vrste sukladno <i>Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20 i 38/20)</i>	88
Tablica 13: Ciljne vrste ptica za područje očuvanja značajno za ptice HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirska zagora, ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja za navedene vrste sukladno <i>Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20 i 38/20)</i>	93
Tablica 14: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000176 Trojama	96
Tablica 15: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001352 Mosor	98
Tablica 16: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000929 Rijeka Cetina – kanjonski dio	100
Tablica 17: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000123 Uvala Vrulja kod Brela	101
Tablica 18: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000126 Ušće Cetine	102
Tablica 19. Zastupljenost šumskih zajednica na području	105
Tablica 20. Važenje osnova gospodarenja za gospodarske jedinice državnih šuma	106
Tablica 21. Popis kulturnih dobara na području Grada Omiša	112
Tablica 22. Najviše dopuštene ocjenske razine imisije buke u otvorenom prostoru prema Pravilniku (NN 143/2021).....	122
Tablica 23. Upisani u školskoj godini 2020./2021.	128
Tablica 24. Broj zaposlenih, trendovi u posljednjih 5 godina.....	128
Tablica 25. Količina komunalnog otpada po stanovniku za Grad Omiš.....	131
Tablica 26. Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada za Grad Omiš.....	131
Tablica 27. Pregled mogućeg razvoja pojedinih sastavnica okoliša bez provedbe Prostornog plana.....	143
Tablica 28. Utvrđeni postojeći okolišni problemi na području Grada Omiša važni za provođenje Izmjena i dopuna Prostornog plana.....	149
Tablica 29. Ciljevi zaštite okoliša strateške procjene	155
Tablica 30. Mjere ublažavanja klimatskih promjena u okviru SPUO	201
Tablica 31. Mjere prilagodbe klimatskim promjenama u okviru SPUO	203

1. UVOD

Cilj strateške procjene utjecaja Nacrta prijedloga Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša na okoliš (dalje u tekstu: *Prostorni plan*) je utvrditi i predložiti rješenja za vjerojatne učinke koje navedeni Prostorni plan može imati na okoliš, a s općim ciljem zaštite okoliša i prirode. Temelj za procjenu utjecaja čini strateška studija utjecaja na okoliš. Iznošenjem informacija o nacrtu prijedloga Prostornog plana, te utvrđivanjem, opisivanjem i procjenom njegovih vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš i prirodu, osigurava se rana i učinkovita mogućnost da javnost i zainteresirana javnost dobije uvid i iznese mišljenja o Prostornom planu i strateškoj studiji. Nadalje, strateškom studijom se predlažu mjere kojima bi se isti utjecaji mogli pravovremeno spriječiti i/ili ublažiti, te opisuju načini na koje će se značajni utjecaji Prostornog plana na okoliš pratiti. Strateška studija čini popratni i pripadajući dokument uz konačni prijedlog Prostornog plana.

Za Prostorni plan donesena je Odluka o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša (KLASA: 350-01/18-01/11, URBROJ: 2155/01-01-18-3) od 13.03.2018., te je postupak strateške procjene započeo donošenjem Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Omiša (KLASA: 350-01/18-01/11, URBROJ: 2155/01-05-03/4-19-19 od 17.12.2019.). Zbog isteka Odluke o izradi zbog proteka roka za objavu javne rasprave, međutim, postupak je obustavljen te je donesena nova Odluka o izradi VII. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša (KLASA: 350-01/21-01/02, URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-6) od 09.03.2021., a postupak je nastavljen donošenjem nove Odluke o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za VII. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Omiša (KLASA: 350-01/21-01/02, URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-6 od 09.03.2021.).

Izrađivač VII. Izmjena i dopuna Prostornog plana Uređenja Grada Omiša je društvo Urbos d.o.o. iz Splita, dok postupak strateške procjene provodi Upravni odjel za komunalno stambene djelatnosti, uređenje prostora i zaštitu okoliša Grada Omiša, Četvrt Ž. Dražojevića d.d., 21310 Omiš.

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18), te Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) te sukladno Mišljenju Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša Splitsko-dalmatinske županije (KLASA: 351-01/18-01/0506, URBROJ: 2181/1-10/07-18-2 od 29.5.2018.), odnosno temeljem gore navedene Odluke o Izmjeni i dopuni Prostornog uređenja Grada Omiša, te Odluci o započinjanju postupka strateške procjene.

Tijekom postupka određivanja sadržaja strateške studije zatražena su mišljenja tijela o sadržaju strateške studije. U svrhu informiranja javnosti, Informacija o provedbi strateške procjene i određivanju sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš VII. Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša (KLASA: 350-01/21-01/02, URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-7, od 9. ožujka 2021.) objavljena je na službenim stranicama Grada Omiša (www.omis.hr). Sukladno članku 8. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš, nadležno tijelo organiziralo je konzultacije u svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju strateške studije i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije. Budući da je i u obustavljenom postupku proveden korak određivanja sadržaja strateške studije, u ovom će se postupku uzeti mišljenja prikupljena i prvim, kao i ponovljenim postupkom strateške procjene.

Temeljem Rješenja Splitsko-dalmatinske županije, Upravni odjel za zaštitu okoliša, komunalne poslove, infrastrukturu i investicije (KLASA: UP/I 351-04/21-01/0022; URBROJ: 2181/1-10/06-21-0004 od 19. veljače 2021., za Izmjene i dopune Prostornog plana može se isključiti značajan negativni utjecaj na

ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te su iste prihvatljive za ekološku mrežu i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Odluka o sadržaju strateške studije Prostornog plana donesena je u 20.04.2021. (KLASA: 350-01/21-01/02; URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-48). Sadržaj strateške studije prati obvezan sadržaj propisan Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš te uključuje ostale podatke i zahtjeve utvrđene prilikom određivanja sadržaja strateške studije, a koji već nisu sadržani u obaveznom sadržaju.

Obuhvat Prostornog plana je cijelo administrativno područje Grada Omiša.

Mišljenja o sadržaju strateške studije s komentarima izrađivača strateške studije tablično su prikazani u PRILOG 5. Mišljenja o sadržaju strateške studije s komentarima izrađivača Strateške studije pristigla od javnopravnih tijela tijekom postupka utvrđivanja sadržaja Strateške studije.

1.1 Metodologija izrade strateške studije

Uzimajući u obzir propisani sadržaj, studija je izrađena prema internoj metodologiji koja se temelji na:

1. Analizi postojećeg stanja okoliša temeljem koje su identificirani ključni problemi okoliša i njihovi uzroci, te sektorski pritisci,
2. Određivanju ciljeva zaštite okoliša i indikatora za procjenu utjecaja provedbe Prostornog plana na spomenute ciljeve, s obzirom na identificirane probleme te ciljeve određene međunarodnim i nacionalnim dokumentima zaštite okoliša.
3. Identificiranju intervencija koje provedba Prostornog plana predviđa, a mogu imati značajne utjecaje na okoliš i razumnih alternativa,
4. Testiranju usklađenosti intervencija predloženih Prostornim planom s ciljevima zaštite okoliša kroz analitičku matricu, temeljem kojih se ispituje razina značajnosti utjecaja na okoliš,
5. Procjeni kumulativnih utjecaja,
6. Predlaganju mjera za ublažavanje mogućih značajnih negativnih utjecaja te mjera za poboljšanje stanja okoliša,
7. Predlaganju plana praćenja stanja okoliša.

Detaljnost procjene usmjerena je na stratešku razinu, imajući na umu da je prije provedbe pojedinačnih zahvata, potrebno provesti odgovarajući postupak zaštite okoliša sukladno Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14 i 03/17), Prilogu I - Popis zahvata za koje je obvezna procjena utjecaja zahvata na okoliš, Prilogu II - Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, a za koje je nadležno Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, te sukladno Prilogu III – Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno upravno tijelo u županiji.

2. KRATKI PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA OMIŠA

Prostorno planiranje u RH provodi se u skladu sa zakonima i propisima te strateškim dokumentima državne, područne (regionalne) i lokalne razine. U Republici Hrvatskoj postoje dvije osnovne vrste dokumenata prostornog uređenja: strateški dokumenti poput Strategije prostornog razvoja kojima se usmjerava razvoj u prostoru, te provedbeni dokumenti poput prostornih planova kojima se uređuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora, te uvjeti za uređenje, unaprjeđenje i zaštitu prostora.

Strategijom prostornog razvoja određene su dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru pa ona u osnovi sadržava:

- polazišta, osnovu i organizaciju prostornog razvoja sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog razvoja
- razvoj prostornih sustava sa smjernicama za prostorni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini
- mjere zaštite okoliša u skladu sa Strategijom održivog razvitka RH

Sustav prostornog uređenja podijeljen je hijerarhijski, pri čemu se svi prostorni planovi nižih razina moraju uskladiti s prostornim planovima više razine. Jednako tako, prostorni planovi užih područja moraju biti usklađeni s prostornim planovima šireg područja na istoj razini.

Prostorni planovi uređenja grada određuju:

- građevinsko područje naselja, izdvojeno građevinsko područje izvan naselja i izdvojeni dio građevinskog područja naselja
- neizgrađeni dio građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja izvan naselja i izdvojenog dijela građevinskog područja naselja za koje se ne donosi generalni urbanistički plan te neuređeni dio tih područja
- dio građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja izvan naselja i izdvojenog dijela građevinskog područja naselja, za koje se ne donosi generalni urbanistički plan, planiran za urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju
- obuhvat i područje primjene generalnog urbanističkog plana
- obuhvat i područje primjene urbanističkih planova uređenja koji se donose za građevinska područja naselja i izdvojena građevinska područja izvan naselja koje određuje grad, odnosno općina, a za koje se ne donosi generalni urbanistički plan
- koridore infrastrukture značajne za grad ili općinu, te propisuju
- uvjete provedbe svih zahvata u prostoru izvan građevinskih područja, osim zahvata državnog i županijskog značaja
- uvjete provedbe svih zahvata u prostoru u dijelu građevinskog područja naselja i dijelovima izdvojenog građevinskog područja izvan naselja koji određuje grad ili općina, a za koje se ne donosi generalni urbanistički plan ili urbanistički plan uređenja, kao ni za izdvojena građevinska područja naselja
- smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja izvan naselja, a za koje se ne donosi generalni urbanistički plan.

Razlozi za donošenje Prostornog plana su sljedeći:

- Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja grada Omiša (KLASA: 350-01/18-09/11, URBOJ: 2155/01-01-18-3 od 13. ožujka 2018. god. prestala je važiti zbog proteka roka za objavu javne rasprave o prijedlogu Izmjena i dopuna Prostornog plana propisanog člankom 87. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19)
- Stupanje na snagu Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19).
- Potreba za djelomičnom revizijom utvrđene prostorne organizacije te prostorno planskih pokazatelja gradnje i uređenja prostora,

odnosno, temeljni razlog za pokretanje postupka je usklađenje s važećom zakonskom regulativom koja je od značaja za planiranje i uređenje prostora i usklađenje s prostornim planom više razine te vrednovanje različitih inicijativa za izmjenu prostorno-planskih odredbi, zaključaka stručnih analiza i novih potreba.

Prostorni plan se izrađuje s ciljem:

- usklađenja sa Zakonom o prostornom uređenju,
- usklađenja s ostalim važećim propisima od značaja za uređenje prostora,
- grafički dio Prostornog plana mora se prikazati na novima geodetskim podlogama u HTRS sustavu,
- korekcija granica građevinskih područja u obuhvatu Plana i revizija postojećih granica naselja,
- revidiranje namjena površina unutar naselja,
- preispitivanje Odredbi za provođenje u odnosu na probleme uočene u provedbi Prostornog plana te u cilju unapređenje provedbe i unapređenja uvjeta uređenja prostora,
- definiranje uvjeta izgradnje i rekonstrukcije postojećih građevina van građevinskog područja,
- preispitivanja obveze izrade i obuhvata urbanističkih planova uređenja, te utvrđivanja uvjeta neposredne provedbe Prostornog plana,
- preispitivanje postojećih i planiranih infrastrukturnih koridora, trasa prometnica i nerazvrstanih cesta,
- usklađivanje prostornih planova užih područja s Prostornim planom,
- druge izmjene i dopune čije se donošenje pokaže opravdanim u tijeku javne rasprave,
- usklađivanje sa zahtjevima javnopravnih tijela.

Pregledni prikaz svih intervencija Prostornog plana po temama dan je u tablici u nastavku (**Tablica 1.** Izmjene Prostornog plana po temama).

Tablica 1. Izmjene Prostornog plana po temama

Tema	Promjene		Obrazloženje
	Tekstualni dio	Grafički dio	
UVJETI ZA ODREĐIVANJE NAMJENA POVRŠINA NA PODRUČJU GRADA OMIŠA			
	Da	Ne	Uvodi se odredba da se kod svake odgovarajuće nove gradnje ili rekonstrukcije zgrada, Grad Omiš treba očitovati o potrebi osiguranja javnog pristupa obali.
	Da	Da	Ukida se detaljnija podjela građevinskog područja mješovite namjene
	Da	Da	Uvodi se detaljnija podjela javne i društvene namjene
	Da	Da	Ukida se detaljnija podjela građevinskog područja ugostiteljsko-turističke namjene, osim kampova (T3), sukladno Zakonu o prostornom uređenju
Građevinska područja			
Gospodarska namjena	Da	Ne	Unutar K1 i K2 omogućava se gradnja pratećih sadržaja, npr. javnih i društvenih sadržaja, sportska igrališta, restoran i bar koji su kompatibilni osnovnoj namjeni zone, te potrebnih prometnih, komunalnih i infrastrukturnih sadržaja.
	Da	Ne	Unutar zona pretežito uslužne namjene (K1) omogućava se gradnja novih, odnosno rekonstrukcija postojećih poslovnih, proizvodnih te ugostiteljsko turističkih sadržaja (prezentacija proizvoda, restoran, bar, smještaj i sl.).
	Da	Da	U naselju Lokva Rogoznica ukida se manja zona (K1, K2) isključive namjene u kojoj je moguće graditi uljare, vinarije, skladišta, trgovačke, uslužne i slične sadržaje potrebne za razvoj naselja.
	Da	Ne	U okviru zona za ugostiteljsko turističku namjenu ukida se mogućnost gradnje pojedinačnih ugostiteljsko-turističkih građevina.
Sportska i rekreacijska namjena	Da	Da	Brišu se kupališta uz rijeku Cetinu R3, te se utvrđuju prirodne plaže.
	Da	Ne	Brišu se zone rekreacije R2 u donjem toku rijeke Cetine (lijeva obala Borak i desna obala Zakućac) i plaže u kanjonu Cetine, iste su i dalje određene tekstualnim dijelom plana.
	Da	Da	U naselju Lokva Rogoznica planirana je manja zona rekreacije (R2).

	Da	Ne	Dodaje se odredba: Urbanističkim planom je moguće razgraničenje uređene i prirodne plaže unutar zone kupališta (R3).
	Da	Ne	Ukida se odredba: Rekreativnim površinama smatra se planinsko područje Mosora, Omiške Dinare, zaštitne šume, rijeka Cetina i njeno obalno područje.
Mješovita namjena	Da	Da	Dodaje se: Za svaku gradnju na strmim obalnim padinama ili kod nepovoljne geološke građe terena, hidrogeoloških značajki ili morfoloških značajki, potrebno je izvesti detaljna geološko-geotehnička istraživanja terena radi procjene stabilnosti i određivanja uvjeta građenja, odnosno temeljenja i načina odvodnje oborinskih voda. Temeljenje građevina nužno je izvesti produbljeno i bez iskopa visokih zasjeka u skladu s geološkim elaboratom i prethodnim geološkim i geotehničkim istražnim radovima, kojima se mora garantirati sigurnost susjednog zemljišta i građevina. Pretežito nestabilna područja i klizišta prikazana su na karti 3.2 Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora, Područja posebnih ograničenja u korištenju
	Da	Da	Ukida se detaljnija klasifikacija M zona, odnosno ostaje mješovita namjena – pretežito stambena, a ukidaju se pretežito poslovna (M2) i pretežito turistička (M3) mješovita namjena.
Javna i društvena namjena	Da	Ne	Jasnije se definiraju zone predmetne namjene na način: Javna i društvena namjena (D) planirana je u Omišu (Planovo i višenamjenska javna površina), u naselju Stanići (crkva). Formira se nova društvena namjena u Lokvi Rogoznici, Ruskamen prenamjenom Javna i društvena namjena (centar izvrsnosti SDŽ – Nova Sela), površine 22, 4 ha, planirana je kao sadržaj županijskog značaja. Prostornim planom SDŽ utvrđena je obveza donošena urbanističkog plana uređenja županijskog značaja te su propisani detaljni uvjeti uređenja te namjene.
Groblja	Ne	Da	Briše se groblje Čišla, mijenja oblik groblja Lokva
	Da	Ne	Groblja se nalaze unutar građevinskog područja naselja ili u izdvojenom dijelu građevinskog područja izvan naselja. Mogu se širiti i graditi nova u svim naseljima grada Omiša.
	Da	Ne	Briše se odredba da je za gradnju novog groblja ili proširenje postojećeg za više od 20% potrebna izrada UPU-a.

UVJETI ZA UREĐENJE PROSTORA			
Građevine od važnosti za županiju – športske luke	Da	Ne	Određeno je da će se kapaciteti luka Omiš Brzet i Lokva Rogoznica Ruskamen odrediti UPU-om. Ukinute su športske luke u naseljima Marušići i Pisak radi nepovoljnih prirodnih uvjeta što je provjereno izradom Urbanističkog plana.
	Da	Da	
Građevine od važnosti za županiju – javna i društvena namjena	Da	Da	Dodano: Centar izvrsnosti SDŽ – Nova Sela
Građevinska područja naselja - zone poslovne namjene (K)	Da	Da	Ukida se zona Pisak (K1, K2), planirana Prenamjenjuje se zona hotel 'Galeb' Punta, Omiš, neizgrađeno (K)
Građevinska područja naselja - ugostiteljsko turističke namjene (T)	Da	Da	Ukida se zona hotel (T1) Mimice, izgrađeno
Građevinska područja naselja - javne športsko-rekreacijske namjene (R)	Da	Da	dodaju se kupališta (R3) u naseljima Stanići i Čeline .
Građevinska područja naselja	Da	Ne	Ukida se odredba da širina pristupnih putova ne može biti veća od 2,0 m u zaštitnom i pejzažnom zelenilu i kultiviranim površinama (negrađive površine) u okviru građevinskih područja naselja.
	Da	Ne	Postrožuju se uvjeti za gradnju građevina u odnosu na obalnu crtu i dužobalnu šetnicu.
	Da	Ne	Određuju se uvjeti za utvrđivanje građevnih čestica za građevine ozakonjene prema posebnom propisu.
	Da	Ne	Mijenjaju se uvjeti formiranja pristupa građevnoj čestici na način da se dodaje mogućnost pristupa korištenjem prava služnosti preko samo jedne čestice zemljišta.

Gradnja u građevinskom području naselja – mješovita namjena	Da	Ne	Propisuje se obveza planiranja drvoreda uz glavne ulice barem s jedne strane ulice.
	Da	Ne	Unose se minimalne udaljenosti građevine od državne ceste (10m), te županijske i lokalne (5m). Najmanja udaljenost građevine od pješačkog puta iznosi 3m.
	Da	Ne	Redefiniraju se uvjeti za ograde oko pojedinačnih građevnih čestica (broj, materijali, visina, izvedba)
	Da	Ne	Definiraju se uvjeti za gradnju potpornog zida građevne čestice prema obali ili obalnoj šetnici (prometnici)
	Da	Ne	Postrožuju se uvjeti za postavljanje montažnih građevina kao elemenata urbane opreme.
	Da	Ne	Postrožuju se uvjeti katnosti i maksimalne visine građevine u obalnom dijelu naselja, dok se u zaobalnom povećavaju za 0,5 m, te se za zaobalni dio definiraju uvjeti za građevine lokalnog i javnog značaja. Također, postrožuju se uvjeti rekonstrukcije
Gradnja u građevinskom području naselja – neizgrađeni dio građevinskog područja naselja	Da	Ne	Utvrđuju se udaljenosti od prometnice i puta
Gradnja u građevinskom području naselja – izgrađeni dio građevinskog područja naselja	Da	Ne	<p>Propisuju se uvjeti za gradnju novih građevina u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja te rekonstrukcija postojećih građevina visine do P+2+krov bez nadozida na udaljenosti od najmanje 3,0 m od susjedne međe.</p> <p>Površina građevne čestice može biti manja do 20 % od propisane u slučaju da dio propisane površine građevne čestice daje bez naknade u svrhu formiranja javne površine.</p> <p>Redefiniraju se uvjeti parkiranja na građevnoj čestici.</p> <p>Omogućuje se gradnja ukopane nepropusne sabirne jame do izgradnje javnog sustava odvodnje.</p>

			<p>Pročelja obrađena u žbuci moraju se izvesti u bijeloj boji, svijetlo sivim ili svijetlo smeđim tonovima.</p> <p>Unutar građevinskog područja naselja mješovite namjene omogućava se rekonstrukcija postojećih građevina u postojećim gabaritima.</p>
Gradnja izvan granica građevinskog područja	Da	Ne	<p>Izvan građevinskog područja omogućava se gradnja građevina u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti: staklenici i plastenici, dok se uklanja mogućnost gradnje farmi i gospodarskih građevina za uzgoj stoke i peradi – tovilišta i poljskih kućica.</p> <p>Mijenja se dio vezano za područja gdje je zabranjeno njihova gradnja i navodi se na području: osobito vrijednog predjela – značajni krajobraz</p> <p>Ukida se mogućnost gradnje gospodarskih i stambenih građevina u funkciji obavljanja poljoprivredne i stočarske djelatnosti.</p> <p>Izvan građevinskog područja nije dopušteno postavljanje mobilnih, kamp kućica i drugih objekata za smještaj ili spremište te gradnja poljskih kućica.</p>
	Da	Ne	<p>Ukida se odredba: Poljoprivredno zemljište koje je služilo kao osnova za izdavanje odgovarajućeg akta za građenje sukladno Zakonu za izgradnju poljoprivredne gospodarske građevine ne može se parcelirati na manje dijelove.</p>
Građevine infrastrukture	Da	Ne	<p>Uvodi se odredba: Rekonstrukcijom postojećih infrastrukturnih građevina i sustava izvan građevinskog područja mogu se izmiještati koridori trasa, povećavati gabariti i kapaciteti.</p>
UVJETI SMJEŠTAJA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI			
Ugostiteljsko-turistička namjena	Da	Ne	<p>Minimalna veličina građevne čestice za gradnju nove ugostiteljsko turističke građevine u građevinskom području naselja se povećava sa 600 m² na 1000 m², uključujući i kamp.</p> <p>Propisuju se uvjeti smještaja za kamp.</p>
Gospodarske djelatnosti u građevinskom području	Da	Da	<p>Poslovna zona – pretežito uslužna (K1) Ostrvica, unosi se kao izgrađeno izdvojeno građevinsko područje izvan naselja.</p>
	Da	Ne	<p>Definirani su uvjeti rekonstrukcije i uvjeti gradnje.</p>

naselja (zone isključive namjene)	Da	Da	Ukidaju se gospodarski sadržaji poslovni – pretežito uslužni, pretežito trgovački (K1, K2), planirani u zonama isključive namjene unutar građevinskog područja naselja Lokva Rogoznica.
	Da	Da	Ukidaju se zone (isključive) ugostiteljsko turističke namjene unutar građevinskog područja naselja planirane u obalnim naseljima Omiš - Planovo, hotel (T1)
Gospodarske djelatnosti u izdvojenom građevinskom području, izvan naselja	Da	Da	Na području između naselja Kostanje o Blato n/c planira se uređenje manje zone gospodarske namjene (I2) za gradnja asfaltne baze, betonare i reciklažnog dvorišta za građevinski otpada, približe površine 1,0 ha. Gospodarska namjena I2 smještena je zapadno od lokalne ceste LC 6263 i zapadno od čvora Blato na autocesti A1 na području Velika glavica.
	Da	Da	Na području planirane ugostitelj turističke namjene Ivašnjak određene za gradnju hotela (T) i za planirano (neizgrađeno) turističko naselje (T) Plani Rat u Lokvi Rogoznici uz obalu je obavezna gradnja duž obalne šetnice u javnom korištenju (Lokva Rogoznica).
UVJETI SMJEŠTAJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI			
	Da	Da	Na području Omiša, predio Priko omogućava se gradnja Centra za potragu i spašavanje na dijelu k.č. 1034/2 , 1015/2 i 1015/1 k.o. Duće, te se određuju uvjeti.
Predškolske ustanove	Da	Ne	Omogućuje se u blizini postojećeg ili planiranog dječjeg vrtića uređenje otvorenog prostora za igru i boravak djece
Sport i rekreacija - Sport (R1)	Da	Ne	Dodana je odredba: Sportski i rekreacijski sadržaji igrališta, bočališta, dječja igrališta, parkovi i sl. s pratećim sadržajima mogu se graditi i uređivati unutar građevinskog područja naselja.
Rekreacija	Da	Ne	Utvrđuju se uvjeti provedbe za površine za rekreaciju uz rijeku Cetinu (R2): Radmanove mlinice, Slanica i Lisičine člankom 110. Odredbi za provođenje
Vjerske građevine	Da	Ne	Planira se gradnja crkve u naselju Stanići te su definirani uvjeti gradnje.
UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINA PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA			

	Da	Ne	<p>Uvodi se odredba:</p> <p>Manja odstupanja koridora i pravaca planiranih prometnica i komunalne infrastrukture nastalih usklađivanjem s preciznijim geodetskim izmjerama ili tehnološkim izmjenama, a koja ne mijenjaju koncept dotičnog infrastrukturnog sustava, neće se smatrati izmjenama Prostornog plana. Ove korekcije mogu se planirati izradom detaljnijih dokumenata prostornog uređenja ili tehničke dokumentacije potrebne za ishođenje akta za građenje.</p>
Pomorski promet	Da	Da	Unosi se lokacija Lokva Rogoznica (Vojskovo), Slavinj, Nemira, a ukidaju se Marušići i Marušići – Borak i Pisak
Koridori i trase javnih i nerazvrstanih cesta i drugi prometni sadržaji	Da	Ne	<p>Ukida se odredba:</p> <p>Prostornim planom je određena trasa spojna cesta Dugi Rat (brza cesta D8 Stobreč – Omiš) – Naklice (Ž6142).</p>
Udaljenost građevina i ograda od javno prometnih površina	Da	Ne	<p>Uvode se odredbe:</p> <p>Najmanja udaljenost građevine od regulacijskog pravca državne ceste iznosi 10,0 m, a od županijske, lokalne ceste iznosi 5,0 m i/ili mora biti usklađena s posebnim propisima.</p> <p>Najmanja udaljenost građevine od nerazvrstane ceste ili ulice iznosi najmanje 3,0 m a od pješačkog puta iznosi najmanje 1,5 m ukoliko nije drugačije propisano Odredbama.</p> <p>Kod interpolacije nove zgrade između dvije postojeće zgrade moguća je i manja udaljenost od razvrstane prometnice ali ne manje od udaljenosti postojeće zgrade i to zgrade koja je udaljenija od prometnice. U tom slučaju obvezna je suglasnost nadležnog javnopravnog tijela koje upravlja prometnicom.</p>
Cestovni promet	Da	Da	Izmjene u popisu građevina od značaja za Državu i Županiju (<i>usklađenje s Prostornim planom SDŽ</i>)
	Ne	Da	<p>U grafički dio plana unosi se:</p> <p>- <u>ispravak dijela trase LC 67129 kod Seoca</u></p> <p>- prema zahtjevu Hrvatskih cesta:</p>

	Ne	Da	- planirani tunel na trasi DC70 Zakučac
	Ne	Da	- ucrtana rekonstrukcija DC70 na dionici Gata - Zvečanje
	Ne	Da	- ucrtana planirana sa spojnim cestama TTTS - Stobreč - Dugi Rat - Omiš, dionica trase DC8 (dio koji se odnosi na područje grada Omiša)
Uvjeti gradnje javnih cesta	Da	Na	Proširuje se minimalna širina pješačke dužobalne šetnice (lungo mare), sa 1,5 na 3,0 m, dok samo izuzetno može biti i uža ukoliko to zahtijevaju terenski uvjeti.
Parkirališta i garažna mjesta	Da	Na	Mijenjaju se uvjeti prometa u mirovanju za namjenu stanovanje (i apartmanski smještaj). Umjesto 2 PM/100 m ² , definira se 2 PM do 125 m ² , odnosno 3 PM od 126 - 175 m ² i dalje po istom principu obračuna (na svakih daljnjih 50 m ² po još 1PM). Ukida se odredba da za građevine izgrađene do donošenja Prostornog plana 1 PM/stambenoj jedinici.
	Da	Ne	Unose se detaljniji uvjeti za parkirališna mjesta u priobalnim naseljima grada Omiša, u slučaju rekonstrukcije građevine, te ukoliko se planirana građevina ili zahvat u prostoru gradi u zaštićenim dijelovima naselja (zaštićena urbana cjelina Omiša - zona A).
	Da	Ne	Unosi se odredba: Javna garaža se može graditi kao čvrsta građevina i kao montažna građevina ili kombinacija. Najmanja površina građevne čestice iznosi 800 m ² , najveći koeficijent izgrađenosti građevne čestice kig iznosi 0,8 a najveći koeficijent iskorištenosti građevne čestice kis iznosi 3,0. Kolni pristup javnoj garaži mora imati širinu najmanje 5,5 m.
EKI	Da	Ne	U grafičkom dijelu Prostornog plana ucrtana je postojeća osnovna TK mreža. Omogućava se gradnja TK mreže i potrebne infrastrukture koja služi planiranim zahvatima u prostoru i ako ista nije prikazana u grafičkom dijelu Prostornog plana.
Uređenje vodotokova	Da	Ne	Uvode se odredbe:

			<p>Ušće Cetine, nizvodno od mosta u Omiša predstavlja izdvojeni bazen luke Omiš. Omogućava se uređenje gatova za privez plovila i gradnja pješačkog mosta.</p> <p>Luka otvorena za javni promet županijskog značaja – bazen ušće Cetine organizirana je na ušću Cetine, sve radove je potrebno izvesti prema uvjetima nadležnih javnopravnih tijela.</p> <p>Uređenjem luke ne smije se ni na koji način umanjiti protočnost korita i pogoršati vodni režim te povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja vodotoka.</p>
MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA			
Prirodne vrijednosti	Ne	Da	<p>Usklađenje obuhvata sa Odlukom o proglašenju "Kanjona rijeke Cetine" značajnim krajobrazom NN 04/2017, na snazi od 21. siječnja 2017.</p> <p>Ucrtan spomenik prirode Ruskamen, te prirodne vrijednosti predložene za zaštitu (gornji tok Cetine, prijevoj Dupci i Vrulja)</p> <p>Ucrtana ekološka mreža NATURA 2000</p>
Krajobraz	Da	Ne	<p>Za Značajni krajobraz područje kanjona rijeke Cetine:</p> <p>Uvode se odredbe:</p> <p>Zadržavaju se postojeći ugostiteljski objekti sa pratećim sadržajima na području Radmanove mlinice i Slanica.</p> <p>Izvan građevinskog područja, a unutar značajnog krajobraza nisu dopušteni nikakvi zahvati u prostoru (nasipanje močvarnih područja, gradnja i postavljanje ogradnih zidova, drugih ograda, betonskih platoa, kontejnera, prikolica na kotačima, kamp kućica, roštilja, nadstrešnica, istezališta, mulića i sl.), osim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uređenja biciklističke i pješačke staze, trim staze uz postojeće kolne prometnice, - gradnja pješačkog (visećeg) mosta preko Cetine na predjelu Slanica ili drugoj pogodnoj lokaciji - najviše dvije zip-line (Slanica i kanjon Cetine) - penjališta, „ferate“ i sl. - uređenje pješačke staze na lokaciji Studenci – obilazak za rafting - uređenje pristaništa na lokaciji Planovo i na desnoj obali Cetine

		<ul style="list-style-type: none"> - jednog pristaništa u sklopu izletišta Radmanove mlinice (na zemljištu u vlasništvu grada Omiša) - ulaz za rafting na lokaciji Penšići - na prostoru 1000 m nizvodno od Pavića mosta i sa obje strane županijske ceste s parkiralištem (k.č. 1055/1, dio k.č. 1054/2, k.č. 248/5, k.č. 267 i k.č. 266 k.o. Slime) - izlaz za rafting – k.č. 3849, 3869 i 4084 k.o. Slime - uređenje izlaza za canyoning na lokaciji Kraljevac - k.č. 1065/1 k.o. Slime - uređenje izlaza za kajake i kanue na lokaciji Blato na Cetini - na k.č. 1518/2 k.o. Blato na Cetini - uređenje ulaza za kajake i kanue na lokaciji Prančevići - na k.č. 3728/4 k.o. Srijane - moguće uređenje i na susjednim česticama u skladu s topografijom terena i prirodnim mogućnostima - plaža Stružica na Cetini Trnbusi čuva se u prirodnom izgledu i bez ikakvih zahvata - za zahvate navedene u prethodnim alinejama 6 do 12 omogućava se organizacija i uređenje parkirališta za prihvat gostiju, sanitarnih čvorova, svlačionice, info-punktove kao i osiguranje električne energije i pitke vode, nepropusne sabirne jame za otpadne vode, - uređenje otvorenog parkirališta na k.č. 131 k.o. Omiš i na dijelu k.č. 136. k.o. Omiš uz postojeću prometnicu, <p>unutar izletišta Radmanove mlinice omogućava se uređenje postojećih i novih pratećih sadržaja (obnova kanala i mlinice, ugostiteljski sadržaji tipa zimski vrt, rekreacijske površine i igrališta, sanitarni čvor, garderobe i drugi sadržaji u funkciji izletišta).</p> <p>Za sve zahvate je obvezna suglasnost nadležnog tijela grada Omiša i Javne ustanove More i krš.</p> <p>Na planiranim površinama rekreacije R2 nisu dopušteni zahvati osim uređenja pješačkih i/ili biciklističkih staza i otvorenih odmorišta uz provođenje mjera zaštite prirode i krajobraza.</p> <p>Ukidaju se odredbe:</p> <p>Do donošenja Prostornog plana područja posebnih obilježja omogućava se donošenje urbanističkih planova uređenja za dio Omiša i Zakučca, a prema uvjetima koji su sadržani u ovim odredbama i na temelju prethodnih uvjeta zaštite Ministarstva kulture.</p> <p>Unutar izdvojenog građevinskog područje naselja Slime, koje se nalazi unutar zaštićenog područja kanjona Cetine, nije dopuštena gradnja novih građevina, već samo rekonstrukcija postojećih građevina prema posebnim uvjetima nadležne službe zaštite spomenika kulture i nadležnog tijela državne uprave za zaštitu prirode.</p>
--	--	--

			Vezane za procedure zaštite i preventivne zaštite.
	Da	Ne	<p>Dopunjuje se odredba:</p> <p>Do donošenja plana upravljanja u značajnom krajobrazu, te mjera zaštite za spomenik prirode nisu dopušteni zahvati i radnje koji narušavaju obilježja zbog kojih su zaštićeni, sa dijelom: osim unutar građevinskog područja naselja, zona javne i društvene namjene i gospodarskih zona, u skladu s ovim Odredbama za provođenje</p> <p>Ukida se odredba:</p> <p>Izuzetno, do donošenja odgovarajućeg prostorno planskog dokumenta omogućava se rekonstrukcija i interpolacija unutar postojećih sklopova (mlinice, etno sklopovi i druge građevine) radi uređenja izletišta, ugostiteljsko turističkih sadržaja, sportskih i rekreacijskih područja uz prethodne uvjete nadležne službe za zaštitu spomenika kulture i/ili prirode.</p>
Ekološka mreža	Da	Da	<p>Za NATURA 2000:</p> <p>Usklađenje s uredbom</p>
Ruralne cjeline	Da	Ne	Unosi se zaštićena ruralna cjelina TRNBUSI (Rodići), Z-6694
Područja arheološke baštine	Da	Ne	Arheološko nalazište Baučići (antičko naselje Oneum) i Brzet prelaze u zaštićeno iz preventivno zaštićenog.
Pojedinačna kulturna dobra i građevni sklopovi	Da	Ne	<p>Unosi se preventivna zaštita za pojedinačno kulturno dobro Težačka staza Donji Dolac – Gata, broj P-5641</p> <p>Lokalitet: Kula Jerončić iz preventivno zaštićenog postaje zaštićeno, Z-5739</p> <p>Lokalitet: Kuća Mile Gojsalić iz preventivno zaštićenog postaje zaštićeno, Z-5859</p> <p>Lokalitet: Sklop Miličević u selu Zvečanje iz preventivno zaštićenog postaje zaštićeno Z-5901</p> <p>Lokalitet: Stambeno gospodarski sklop s Kulom Banić prelaze iz preventivnog u zaštićeno kulturno dobro</p> <p>Unosi se zaštićena ruralna cjelina Trnbusi s obuhvatom.</p> <p>Arheološka nalazišta Baučići i Brzet iz preventivne prelaze u registriranu zaštitu.</p>

OTPAD			
Reciklažno dvorište	Da	Ne	<p>Omogućuje se gradnja reciklažnog dvorišta unutar izdvojenog građevinskog područja izvan naselja: Gata (I2), površina gospodarske – pretežito zanatske namjene, površine 5,56 ha.</p> <p>Omogućuje se gradnja kompostane za biorazgradivi otpad i centar za ponovnu uporabu u sklopu reciklažnog dvorišta sa sortirnicom za korisni otpad unutar gospodarske zone Vurnaža (I1, I2).</p> <p>Reciklažno dvorište za građevinski otpad namijenjen razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevinskog potpada planirano je na području Velika glavica zapadno od čvora Blato na autocesti A1. Uz reciklažno dvorište planirana je gradnja asfaltne baze i betonare.</p>
MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ			
Zaštita od voda	Da	Ne	Potrebno je ograničiti rekreacijske aktivnosti - sadržaje na rijeci Cetini u slučaju pojave vodnog vala (ispuštanje vode iz akumulacija).
Mjere zaštite biljnog i životinjskog svijeta	Da	Da	Ukida se prijedlog zaštite za strogi rezervat – kanjon Cetine iza Radmanovih mlinica
Zaštita od požara	Da	Ne	U potpunosti se popis standarda koje treba koristiti pri projektiranju.
Mjere zaštite i spašavanja	Da	Ne	<p>U potpunosti se popis važećih propisa i dokumenata propisanih posebnim zakonom, koje treba primijeniti u primjeni urbanističkih mjera zaštite.</p> <p>Uvode se odredbe:</p> <p>Obveza izrade planova „mjera zaštite“ je propisana Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti („Narodne novine“, broj 29/83, 36/85 i 42/86.).</p> <p>Jedinice lokalne samouprave sukladno Zakonom o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“, broj 82/15, 118/18, 31/20.), člankom 17. osiguravaju uvjete za sklanjanje ljudi kao organizirano upućivanje građana u najbližu namjensku građevinu za sklanjanje ili u drugi pogodan prostor koji omogućava optimalnu zaštitu sa ili bez prilagodbe (podrumske i druge prostorije u građevinama koje su prilagođene za sklanjanje te komunalne i druge građevine ispod površine tla namijenjene javnoj uporabi kao što su garaže, trgovine i drugi pogodni prostori).</p>

			<p>Ukoliko postoji mogućnost gradnje objekata u kojem će se okupljati više od 250 ljudi, obvezno primijeniti članka 39. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“, 82/15.).</p> <p>Zaštita od potresa:</p> <p>Utvrđuje se da područje grada Omiša pripada zoni ugroženosti od potresa intenziteta potresa od IX stupnja MSK. Taj intenzitet obuhvaća razorni potres koji znatno oštećuje četvrtinu zgrada, pojedine zgrade se ruše i mnoge zgrade postaju nepodesne za stanovanje. Na mokrom tlu i na obroncima nastaju pukotine.</p> <p>U svrhu efikasne zaštite od potresa potrebno je konstrukcije svih građevina planiranih za izgradnju uskladiti sa zakonskim i pod zakonskim propisima za predmetnu seizmičku zonu uz odgovarajuće geomehničko ispitivanje terena kako bi se postigla maksimalna sigurnost konstrukcija. Projektiranje potresne otpornosti konstrukcija izrađivati u skladu s HRN EN 1998-1:2011/NA:2011, Eurokod 8, čija će primjena osigurati gradnju primjereno seizmički otpornih građevina.</p>
MJERE PROVEDBE PROSTORNOG PLANA			
Obveza izrade prostornih planova	Da	Da	Za područje značajnog krajobraza rijeke Cetine propisuje se obveza donošenja Plana upravljanja zaštićenim područjem u suradnji nadležnog tijela zaštite spomenika kulture i/ili prirode i nadležnog tijela Grada, umjesto Prostornog plana područja posebnih obilježja.
Urbanistički planovi uređenja	Da	Ne	Propisuje se što se utvrđuje Urbanističkim planovima uređenja
	Da	Da	<p>Za područje naselja Omiš, Borak i manji dio naselja Stanići:</p> <p>Ukida se UPU Omiš-Priko</p> <p>Mijenja se naziv Urbanistički plan uređenja GALEB u LISIČINE</p> <p>Dodaju se Urbanistički plan uređenja VRISOVCI 2 i Urbanistički plan uređenja MALA LUKA 2</p>
	Da	Ne	Utvrđuju se urbanistički uvjeti

	Da	Ne	Ukida se odredba da je za neizgrađene neuređene dijelove građevinskog područja zaobalnih naselja obvezno donošenje urbanističkog plana uređenja – brisano neizgrađeno, a neuređeno građevinsko područje zaobalnih naselja
	Da	Ne	Za površine za javnu i društvenu namjenu propisuje se UPU Nova Sela 2 – površine 22,4 ha, Centar izvrsnosti od značaja Županiju donosi se u skladu u skladu s uvjetima propisanim ovim Odredbama za provođenje.
Mjere uređenja zemljišta	Da	Ne	Ukida se odredba: Provođenjem gornjih mjera (Uređenje građevinskog zemljišta) Grad utvrđuje zone uređenog građevinskog zemljišta (kojih su dio i urbanistički definirane lokacije), zone zemljišta koje se planiraju urediti u neposrednom razdoblju (od 1 do 4 godina) te zone rezervirane za budući razvoj grada. Utvrđivanje ovih zona obvezni je sadržaj programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Omiša.
Program zaštite okoliša	Da	Ne	Brišu se odredbe kojima se traži izrada programa zaštite okoliša.

<p>Utvrđivanje građevne čestice i rekonstrukcija zgrada čija je namjena protivna planiranoj namjeni</p>	<p>Da</p>	<p>Ne</p>	<p>Ukidaju se odredbe:</p> <p>Dopuštena je rekonstrukcija postojećih zgrada u smislu poboljšanja uvjeta života i rada, čija je namjena protivna namjeni utvrđenoj Prostornim planom. Te zgrade mogu biti smještene u okviru građevinskog područja ili izvan građevinskog područja.</p> <p>Postojeće zgrade izgrađene prije 15.02.1968. godine ili zgrade izgrađene temeljem odobrenja za građenje sukladno Zakonu, mogu se rekonstruirati prema uvjetima koji su propisani ovim odredbama za izgrađeno građevinsko područje naselja.</p> <p>Dodaju se odredbe:</p> <p>Omogućava se rekonstrukcija postojećih zgrada izvan građevinskog područja u funkciji poljoprivrede do visine P+1+krov, odnosno najviše 10,0 m.</p> <p>Uvodi se zabrana mogućnosti prenamjene zgrada ozakonjenih prema posebnom propisu koje se nalaze izvan građevinskog područja a unutar prostora ograničenja (pojas 1000 m od obalne crte) u turističke (poslovne) ili stambene namjene. Uz te zgrade nije moguće graditi pomoćne građevine.</p>
--	-----------	-----------	---

2.1 Teritorijalni kontekst

Područje Grada Omiša proteže se u priobalnom i zaobalnom dijelu Splitsko-dalmatinske županije te se nalazi u središtu srednje Dalmacije. Grad Omiš na istoku graniči s Općinama Zadvarje i Šestanovac, na sjeveru s Gradom Triljem i Općinom Cista Provo, na zapadu s Općinom Dugopolje i Gradom Splitom dok na jugozapadu graniči s Općinom Dugi Rat. Bračkim je kanalom odvojen od općina Postira, Pučišća i Selca s kojima nema direktne trajektne poveznice. Grad Omiš nalazi se u Urbanoj aglomeraciji Split koja predstavlja glavnu nodalno-funkcionalnu cjelinu u Dalmaciji stoga je geografski položaj Grada iznimno povoljan u društvenom, prometnom i gospodarskom kontekstu.

U sastavu Grada Omiša su naselja Blato na Cetini, Borak, Celina, Čišla, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Gornji Dolac, Kostanje, Kućice, Lokva Rogoznica, Marušići, Mimice, Naklice, Nova Sela, Omiš, Ostrvica, Pisak, Podašpilje, Podgrade, Putišići, Seoca, Slime, Smolonje, Srijane, Stanići, Svinišće, Trnbusi, Tugare, Zakućac, Zvečanje. Od navedenih naselja njih čak tri četvrtine nalazi se u zaobalju dok su ostala naselja smješteno u priobalju.

Sukladno popisu iz 2021. u Gradu Omišu živjelo je 14.139 stanovnika, a na području Županije živjelo je 425.412 stanovnika. Površina Grada Omiša zauzima 5,86% površine županije, a stanovništvo čini 3,32% od ukupnog broja stanovnika Županije. Ukupna površina Grada Omiša iznosi 266,2 km².

Grad Omiš karakterizira povoljan geoprometni položaj i to prvenstveno u cestovnom prometu. Kao najvažnija prometnica ističe se autocesta A1 koja povezuje Zagreb i Split, a na kojoj Grad Omiš ima izlaz u naselju Blato na Cetini. Grad Omiš s autocestom A1 povezuje državna cesta D70 (Omiš-Naklice-Gata-čvor Blato na Cetini). Veće značenje za ovo područje ima državna cesta D8, tzv. Jadranska magistrala koja povezuje primorske gradove od Rijeke do Dubrovnika. Grad Omiš udaljen je 41,5 km od Zračne luke Split, te 25,2 km od Splitske gradske trajektne luke. Javni pomorski prijevoz nije organiziran bez obzira na povoljan obalni položaj.

Na području Grada Omiša nalazi se Kanjon Cetine kao zaštićeni prirodni fenomen – u kategoriji Značajnog krajobraza. Kanjon se nalazi između Omiške Dinare i ogranaka Mosora s kanjanskim stranama do 300 m visine, te od 1963. godine ima status zaštićenog prirodnog krajolika.

Slika 1. Položaj Grada Omiša u Republici Hrvatskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji

3. ODNOS PROSTORNOG PLANA S DRUGIM ODGOVARAJUĆIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

Sukladno odredbama *Zakona o zaštiti okoliša* (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17), Strateška studija procjenjuje i usklađenost Prostornog plana s ostalim relevantnim planovima i programima te način na koji su ciljevi zaštite i očuvanja okoliša i prirode uzeti u obzir pri izradi dokumenta. U tu svrhu, kao i svrhu određivanja ciljeva zaštite okoliša strateške procjene, analizirani su dokumenti navedeni u nastavku, dok je sama analiza prikazana u poglavlju 10. **VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA.**

Popis analiziranih dokumenata:

- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21)
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)
- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99 i 84/13) Program ruralnog razvoja 2014.-2020., 2015., na snazi u trenutku izrade studije temeljem Prijelazne Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL laying down certain transitional provisions for the support by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and by the European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) in the years 2021 and 2022 and amending Regulations (EU) No 228/2013, (EU) No 229/2013 and (EU) No 1308/2013 as regards resources and their distribution in respect of the years 2021 and 2022 and amending Regulations (EU) No 1305/2013, (EU) No 1306/2013 and (EU) No 1307/2013 as regards their resources and application in the years 2021 and 2022)
- Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (NN 02/23) Strategija razvoja nautičkog turizma za razdoblje 2009.-2019. godine Republika Hrvatska - Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture; Ministarstvo turizma, Zagreb, 2008.
- Glavni plan razvoja turizma Splitsko – dalmatinske županije (2017.-2027.) sa strateškim i operativnim planom marketinga, Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije i Institut za turizam, 2018. Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020 g. (NN 93/2014)
- Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17)
- Strategija prometnog razvoja RH za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)
- Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)
- Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. (NN 66/16)
- Višegodišnji plan gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje 2014.-2023. (NN 117/15)
- Višegodišnji plan gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije do 2030. godine (NN 117/2005)
- Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)

- Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u RH za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13)
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20)
- Integrirani nacionalni energetski i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. godine do 2030. godine
- Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. (NN 96/2022)
- Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. (NN 133/22)
- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN130/05)
- Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (NN 3/17) i Odluka o donošenju izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 1/22) Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022.-2027. (Službeni glasnik SDŽ 105/2022) Strategija razvoja urbane aglomeracije Split (Službeni glasnik SDŽ 57/2017)
- Strategija razvoja Grada Omiša do 2020. godine, 2017.

4. PODACI O POSTOJEĆEM STANJU OKOLIŠA NA PODRUČJU OBUHVATA PROSTORNOG PLANA I PROCJENA MOGUĆEG RAZVOJA OKOLIŠA BEZ PROVEDBE PROSTORNOG PLANA

4.1 Postojeće stanje okoliša

U ovom se poglavlju daje trenutno stanje okoliša na području Grada Omiša, u cilju pružanja konteksta za razumijevanje potencijala za razvoj pozitivnih i negativnih učinaka koji mogu proizaći iz provedbe Prostornog plana. Pored trenutnog, opisani su i trendovi razvoja stanja određene sastavnice okoliša, kao i stanje te razvoj glavnih gospodarskih sektora, kako bi se identificirali pritisci koje ti sektori čine na okoliš.

Osnovu za prikupljanje podataka činili su javno dostupni podaci različitih sektorskih dokumenata državne i regionalne razine, a koji su usuglašeni s mišljenjima javnopravnih tijela koja su sudjelovala u postupku određivanja sadržaja studije, odnosno koja su dostavila tijela koja sudjeluju u postupku. U slučaju nepodudaranja podataka, za potrebe procjene razmatrali su se zabilježeni opći trendovi i relativni odnosi, umjesto apsolutnih pokazatelja, koji se na strateškoj razini ne smatraju toliko bitnima.

4.1.1 Kvaliteta zraka

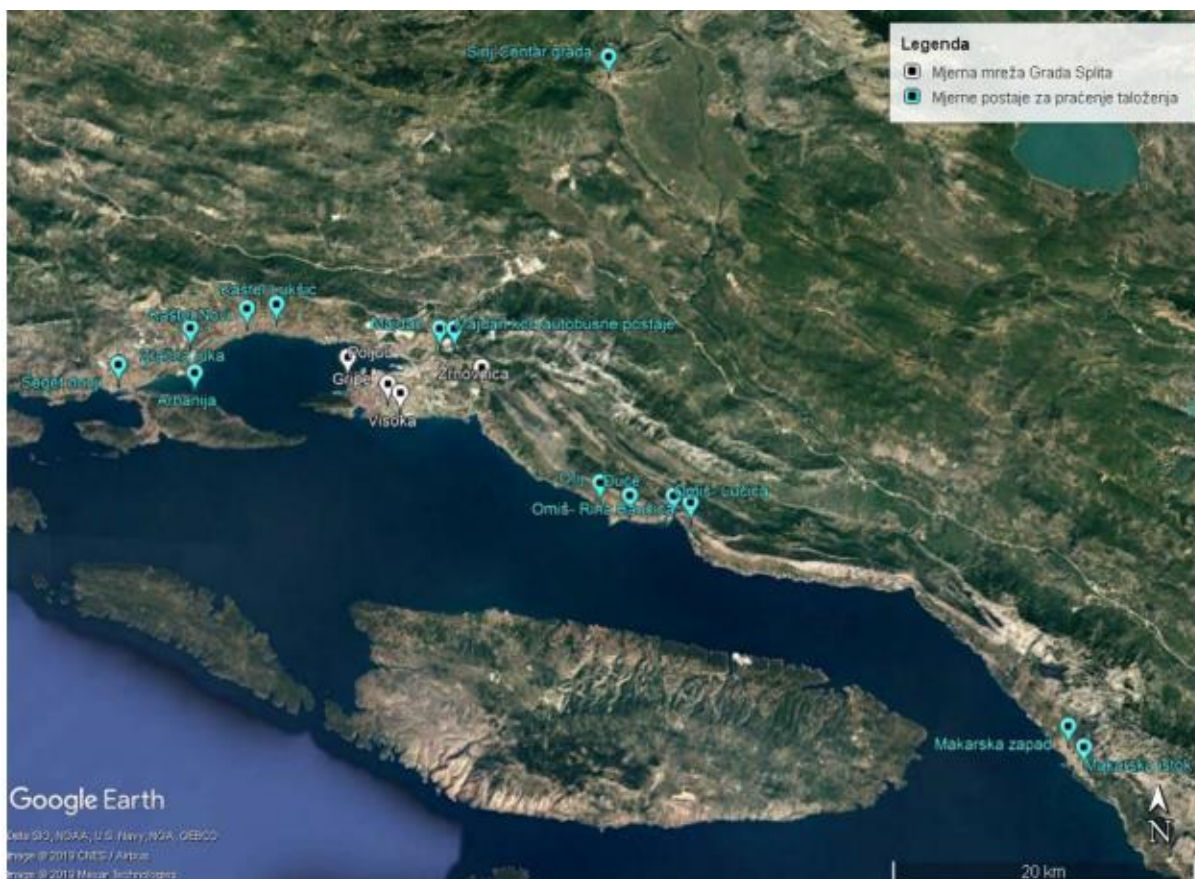
Sukladno Uredbi o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju RH (NN 1/14), područje Grada Omiša, odnosno Splitsko-dalmatinske županije (izuzev aglomeraciju ST) pripada u zonu HR 5, zajedno sa Dubrovačko-neretvanskom i Zadarskom županijom.

Kako bi se utvrdila kategorizacija kvalitete zraka korištene su dvije kategorije definirane člankom 21. Zakona o zaštiti zraka (NN 127/19 i 57/22):

- Prva kategorija kvalitete zraka – čist ili neznatno onečišćen zrak gdje nisu prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.
- Druga kategorija kvalitete zraka – onečišćen zrak gdje su prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.

Unutar zone HR5 kvaliteta zraka se mjeri na mjernim postajama državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka Polača (Ravni kotari) i Vela straža (Dugi otok) na području Zadarske županije, na mjernoj postaji Hum (otok Vis) na području Splitsko-dalmatinske županije te na mjernim postajama Žarkovica i Opuzen na području Dubrovačko – neretvanske županije. Osim navedenih postaja državne mreže, Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije dugi niz godina provodi praćenje kvalitete zraka na području Županije.

Na području Grada Omiša do 2016. godine se kvaliteta zraka mjerila na dvije lokalne mjerne postaje: Lučica i Rina Baučića. Uz ove dvije lokalne mjerne postaje, do iste godine su na području Općine Dugi Rat postojale mjerne postaje Duće koja je bila reprezentativna za predio Omiša i Oriž koja je bila reprezentativna za predio Mali rat. Na mjernoj postaji Rina Baučića se pratila kvaliteta zraka tvrtke Omial Novi d.d.

Slika 2. Mjerna mreža Grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije

Izvor: Procjena kvalitete zraka na području Splitsko-dalmatinske županije, EKONERG, 2019.

Sve prethodno navedene mjerne postaje su bile prometnog tipa te su se na njima pratile onečišćujuće tvari: ukupna taložna tvar (UTT) i metali Cd, Pb, Tl, Ni, As, Mn, Cr, Hg u ukupnoj taložnoj tvari. Ocjena kvalitete zraka s obzirom na prethodno navedene tvari na ovim mjernim postajama je prikazana u tablici ispod (**Tablica 2**).

Tablica 2. Ocjena kvalitete zraka na području lokalnih mjernih postaja Grada Omiša i obližnje Općine u 2013., 2014. i 2015. godini

Mjerna postaja	Onečišćujuća tvar	2013.	2014.	2015.
		Kategorija kvalitete zraka		
Lučica	(UTT) i Cd, Pb, Tl, Ni, As ¹ , Mn, Cr, Hg ¹ u UTT	I.	I.	I.
Rina Baučića	UTT) i Cd, Pb, Tl, Ni, As ¹ , Mn, Cr, Hg ¹ u UTT	I.	I.	I.
Orij	UTT) i Cd, Pb, Tl, Ni, As ¹ , Mn, Cr, Hg ¹ u UTT	I.	I.	I.
Duće	UTT) i Cd, Pb, Tl, Ni, As ¹ , Mn, Cr, Hg ¹ u UTT	I.	I.	I.

Izvor: Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2015., 2014. i 2013. godinu

Kao što je vidljivo iz tablice iznad, kvaliteta zraka na ovim mjernim postajama je bila I. kategorije s obzirom na ukupnu taložnu tvar (UTT) i metale Cd, Pb, Tl, Ni, As, Mn, Cr, Hg u ukupnoj taložnoj tvari.

¹ U 2013. i 2014. godini nisu provedena mjerenja As i Hg u UTT

Dodatno, sukladno *Programu zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Splitsko-dalmatinske županije 2017.-2020.* je na prethodno navedenim mjernim postajama lokalne mreže kvaliteta zraka i u 2016. godini bila I. kategoriji. Također, sukladno istom izvoru, navodi se kako koncentracije arsena, kadmija i olova u ukupnoj taložnoj tvari na svim lokalnim mjernim postajama Grada Omiša pokazivale trend pada u promatranom razdoblju (2012.-2016.), dok je za koncentracije nikla i žive zabilježen trend porasta. U stvarnosti došlo je do promjena metodologije analize žive 2015., te su izmjerene koncentracije višestruko ispod dozvoljenih granica.

S obzirom da su iznad iskazane vrijednosti o kvaliteti zraka na području Grada Omiša iz 2016. godine, u nastavku će biti dan prikaz kategorija kvalitete zraka iz Izvješća o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2020. godinu a koje su relevantne za područje Grada Omiša odnosno zonu Dalmacija HR 5.

U zoni Dalmacija (HR 5) u 2020. godini mjerenja razine onečišćenosti NO₂ nisu provođena te je ocjena dana objektivnom/ekspertnom procjenom na osnovu rezultata mjerenja u zoni Istra (HR 4), kao zone s najbližijim meteorološkim uvjetima.

Tablica 3. Razine onečišćenosti zraka s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi

Oznaka zone	Razina onečišćenosti zraka po onečišćujućim tvarima s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi							
	HR 5	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Benzen, benzo(a)piren	Pb, As, Cd, Ni	CO	O ₃
	<DPP	<DPP	<GPP	<DPP	<DPP	<DPP	>DC	<GV

Izvor: Izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2020. godinu, MGIOR

U 2020. godini na promatranim postajama Državne mreže za područje Splitsko-dalmatinske županije (Hum (otok Vis), Opuzen) određena je I. kategorija kvalitete zraka, osim onečišćenja ozonom što nije posljedica samo emisija unutar promatrane zone već je to onečišćenje koje je karakteristično na razini cijele Hrvatske, zbog geografskog položaja i klimatskih uvjeta. (**Tablica 4**). Prag obavješćivanja i prag upozorenja za prizemni ozon nisu prekoračeni.

Tablica 4. Kategorizacija kvalitete zraka na mjernim postajama predmetne zone u 2020. god.

Zona	Županija	Mjerna mreža	Mjerna postaja	Onečišćujuća tvar	Kategorija kvalitete zraka	
HR 5	Zadarska	Državna mreža	Polača (Ravni kotari)	*PM ₁₀ (auto.)	I kategorija	
				*PM _{2,5} (auto.)	I kategorija	
				**O ₃	II kategorija	
			Vela straža (Dugi otok)	PM ₁₀ (auto.)	I kategorija	
				PM _{2,5} (auto.)	I kategorija	
	Splitsko-dalmatinska	Državna mreža	Hum (otok Vis)	*PM ₁₀ (auto.)	I kategorija	
				*PM _{2,5} (auto.)	I kategorija	
				**O ₃	II kategorija	
	Dubrovačko-neretvanska	Zračna luka Dubrovnik	Zračna luka Dubrovnik	Opuzen	O ₃	II kategorija
				NO ₂	I kategorija	
				SO ₂	I kategorija	
benzen				I kategorija		
PM ₁₀ (auto.)				I kategorija		
PM _{2,5} (auto.)				I kategorija		
O ₃	I kategorija					

Izvor: Izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2020. godinu, MINGOR

S obzirom na emisije u zrak, na području Grada razlikujemo dva tipa izvora onečišćenja:

- Nepokretne izvore (točkaste preko kojih se onečišćujuće tvari ispuštaju u zrak kroz za to oblikovane ispuste te su karakteristični za postrojenja, tehnološke procese, industrijske pogone, uređaje, građevine i sl. i difuzne kod kojih se onečišćujuće tvari ispuštaju u zrak bez određenog ispusta/dimnjaka)
- Pokretne izvore – prijevozna sredstva koja ispuštaju onečišćujuće tvari u zrak (motorna vozila, šumski i poljoprivredni strojevi, ne cestovni pokretni strojevi, plovni objekti, zrakoplovi i dr.).

Na području Grada, te ujedno i županije, kao najveći onečišćivači se izdvajaju anorganski plinovi, od kojih najveći udio čini CO₂, NO_x, CO, SO_x i drugi. Kao najveći izvor ovih plinova na području Grada i Županije su detektirana dva sektora; sektor industrije i sektor prometa. Osim cestovnog prometa, velik izvor emisija u urbanim područjima predstavljaju i mala ložišta. Mala ložišta izvor su čestica, no njihov je utjecaj na kvalitetu zraka značajniji izvan središta naselja.

Vlasnici velikih stacionarnih izvora emisija (industrijski pogoni) u zrak su obavezni, na temelju Rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša/okolišnoj dozvoli, na svojim ispuštima provoditi kontinuirana mjerenja emisija. Donošenjem novog Pravilnika o registru onečišćavanja okoliša (NN 3/22), značajno su povećani pragovi ispuštanja onečišćujućih tvari u zrak te je istovremeno smanjen broj obveznika prijave u ROO baze podataka te posljedično je došlo do smanjenja zabilježenih emisija. Rezultati mjerenja iz nepokretnih izvora se godišnje dostavljaju u Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja koje obrađuje podatke te se isti objavljuju u godišnjim izvješćima.

Prema podacima Registra onečišćavanja okoliša Agencije za zaštitu okoliša u 2021. godini najveći udio u ukupnoj količini onečišćivača zraka na području Grada Omiša ima CO₂.

Glavni izvori emisija na području Grada Omiša u 2021. su bili:

- OMIAL NOVI d.o.o. i
- Pogon Priko – Lisičina.

Prema ROO odnosno prijavljenim emisijama u zrak, OMIAL NOVI d.o.o., kao industrija za obradu metala, ispušta oko 90 % štetnih tvari u zrak. Većinom se to odnosi na ugljikov dioksid.

Za podatke o trendovima vezano za cestovni promet, korišteni su podaci o brojanju prometa na cestama Republike Hrvatske na brojačkim mjestima Omiš – sjever i Omiš – zapad, za prosječan godišnji dnevni promet i prosječni ljetni dnevni promet.. Ljetni promet je značajno pojačan u odnosu na prosječni godišnji promet. Od 2019. do 2021. godine, na oba brojačka mjesta zabilježen je uglavnom trend smanjenja godišnjeg dnevnog prometa. Također, bilježi se i pad prosječnog ljetnog dnevnog prometa. Ne može se pretpostaviti da će se isti trend nastaviti i u budućnosti, naročito u ljetnom periodu kada dolazi do značajnijeg priljeva turista a time i pojačanog prometovanja vozila te posljedično onečišćenja.

Za područje Grada Omiša u nastavku su prikazani relevantni podaci s dva brojačka mjesta.

Tablica 5. Podaci o brojačkim mjestima

Brojačko mjesto	Oznaka ceste	Način brojanja	Brojački odsječak (početak-kraj)	Duljina
Omiš-sjever	5918	NAB	D8-Ž6165	4,1 km
Omiš-zapad	5916	NAB	L67120-D70	0,7 km

Izvor: Hrvatske ceste

Tablica 6. Prosječan godišnji i prosječan ljetni dnevni promet za brojačko mjesto Omiš sjever i zapad

Godina	2019.	2020.	2021.
Omiš-sjever PGDP	5.387	4.676	4.687
Omiš-sjever PLDP	8.124	6.905	6.649
Omiš-zapad PGDP	16.248	14.208	15.084
Omiš-zapad PLDP	18.422	19.239	19.148

Izvor: Hrvatske ceste

Sektor prometa je od 2014. godine najznačajniji izvor emisija stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske. Ovaj sektor čini jedan od najznačajnijih izvora onečišćujućih tvari s prizemnim koncentracijama onečišćujućih tvari koje na prometnicama s intenzivnim, gustim cestovnim prometom mogu doseći visoke razine. U cijelom sektoru prometa, emisije iz cestovnog prometa čine više od 95% ukupnih emisija. Najčešće emisije koje nastaju kao produkt cestovnog prometa su: NO_x, CO₂, SO₂, CO, čestice NMHOS (nemetanski hlapljivi organski spojevi – benzen, toluen, ksilen i ostali) i Pb. Emisije olova i sumporovog (IV) oksida često ovise o kvaliteti samog goriva, a emisije NO_x doprinose stvaranju prizemnog ozona koji je sastavni dio fotokemijskog smoga. Zbog prirodne distribucije, koncentracije prizemnog ozona su često više na rubnim dijelovima urbanog područja, nego u neposrednoj blizini

izvora onečišćenja. Povišene koncentracije prizemnog ozona predstavljaju regionalan problem zbog daljinskog prekograničnog prijenosa (samog ozona, ali i prekursora koji uvjetuju njegov nastanak) te geografsko – klimatskih obilježja područja.

Kao posljedica raznih procesa trošenja materijala te kočnica nastaju još emisije čestica PM₁₀ i PM_{2,5}, prašina, visokotoksični kancerogeni HOS, O₃, CH₄ te fotokemijski smog. Prema Programu zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Splitsko-dalmatinske županije 2017.-2020. dan je izračun emisija iz sektora cestovnog prometa za 2016. godinu za pojedine gradove u Splitsko-dalmatinskoj županiji te je on za grad Omiš prikazan u tablici niže.

Tablica 7. Emisije iz sektora cestovnog prometa za grad Omiš u 2016. godini

SEKTOR	NO _x (t)	SO ₂ (t)	CO (t)	NMVOG (t)	TSp (t)	PM ₁₀ (t)	PM _{2,5} (t)	CO ₂ (t)
PROMET	135,71	11,99	96,12	5,31	12,78	11,21	8,10	19.899,10

Izvor: Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Splitsko-dalmatinske županije 2017.-2020.

Kao što je vidljivo iz tablice iznad, emisije CO₂ su činile 98,6% ukupnih emisija cestovnog prometa te su činile 2,78% ukupnih emisija CO₂ ispuštenih u 2016. godini na području Splitsko-dalmatinske županije. Jednako tako, emisije NO₂ iz cestovnog prometa na području Grada Omiša su činile 2,78% ukupno ispuštenih emisija NO₂ na području cijele Županije.

Poseban problem predstavlja i prekoračenje ciljnih vrijednosti za prizemni ozon. Međugodišnje varijacije u intenzitetu i trajanju epizodnih stanja prizemnog ozona, za što je pokazatelj broj dana prekoračenja ciljne vrijednosti, prvenstveno su uzrokovane promjenjivošću meteoroloških uvjeta iz godine u godinu. Problem prekoračenja ciljne vrijednosti za ozon nije prisutan samo na području Dalmacije (zona HR 5) već je regionalnog karaktera.

4.1.2 Klima i klimatske promjene

4.1.2.1 Klima grada Omiša

Na prostoru Grada Omiša najizraženiji lokalni modifikatori klime su more, obalni planinski hrptovi Mosora i Omiške Dinare te zaravan Poljica u zaleđu. Zbog navedenih utjecaja na području Grada Omiša mogu se izdvojiti tri klimatska pojasa koja prema Koppenovoj klasifikaciji predstavljaju sredozemnu klimu sa suhim i vrućim ljetom Csa, umjereno toplu i vlažnu klimu s toplim ljetom Cfb i umjereno toplu vlažnu klimu s vrućim ljetom Cfa. Mikroklima Grada Omiša ovisi dakle o fizičko-geografskoj poziciji u blizini kanjona i rijeke Cetine što sigurno pridonosi priljevu hladnijeg zraka iz obalnog zaleđa. Pod pretpostavkom je da zbog toga, Grad Omiš ima nekoliko stupnjeva hladniju temperaturu od okolnih obalnih mjesta.

Prema Köppenovoj klasifikaciji klime (prema srednjem godišnjem hodu temperature zraka i količine padalina) područje Grada Omiša uglavnom pripada Csa tipu klime. To je tip tople klime sa suhim ljetom (sredozemna klima) gdje temperature najhladnijeg mjeseca nisu niže od - 3 °C te najmanje jedan mjesec ima srednju temperaturu višu od 10 °C. Karakteristika ove klime su suha, vruća ljeta sa prosječnim temperaturama iznad 22°C te minimum padalina u ljetnim mjesecima, pri čemu najsuši mjesec ima manje od 40 mm padalina i manje od trećine najkišovitijeg mjeseca u hladnom dijelu godine. Ovaj tip klime je specijalno označen kao klima masline, a dijelom je modificirana utjecajima

zaleđa. Na području Grada Omiša najtopliji je mjesec srpanj, dok je najhladniji mjesec siječanj sa prosječnom temperaturom između 6-8 °C. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 16°C.

Sukladno podacima Državnog hidrometeorološkog zavoda, srednja godišnja temperatura u 2017 i 2018. godini je bila iznad višegodišnjeg prosjeka (1961.-1990.) pri čemu su toplinske prilike na većem dijelu Splitsko-dalmatinske županije (uključujući i Grad Omiš) svrstane u kategoriju ekstremno toplo.

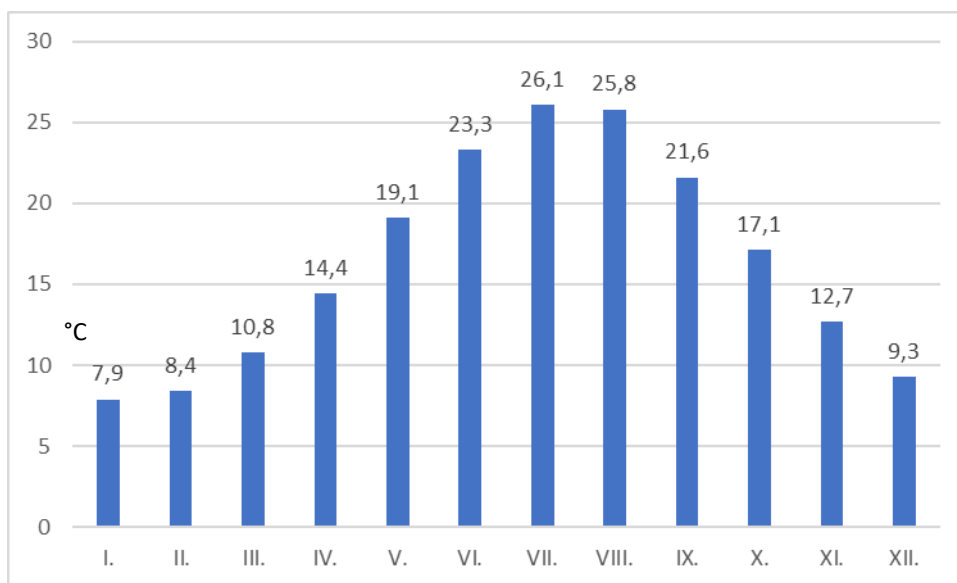
S obzirom na samu lokaciju Grada Omiša, najbliža mjerna postaja Državnog hidrometeorološkog zavoda je Split- Marjan (cca. 20 km zračne udaljenosti).

Za potrebe ove studije korišteni su dostupni podaci Državnog hidrometeorološkog zavoda sa mjerne postaje Split Marjan.

Temperaturne karakteristike, kao i oborine analizirane postaje sukladne su klimatskim karakteristikama prevladavajućem tipu klime (klimi masline). Analizirana je srednja mjesečna temperatura zraka za razdoblje od 1948. do 2021. godine te srednje mjesečne vrijednosti oborina.

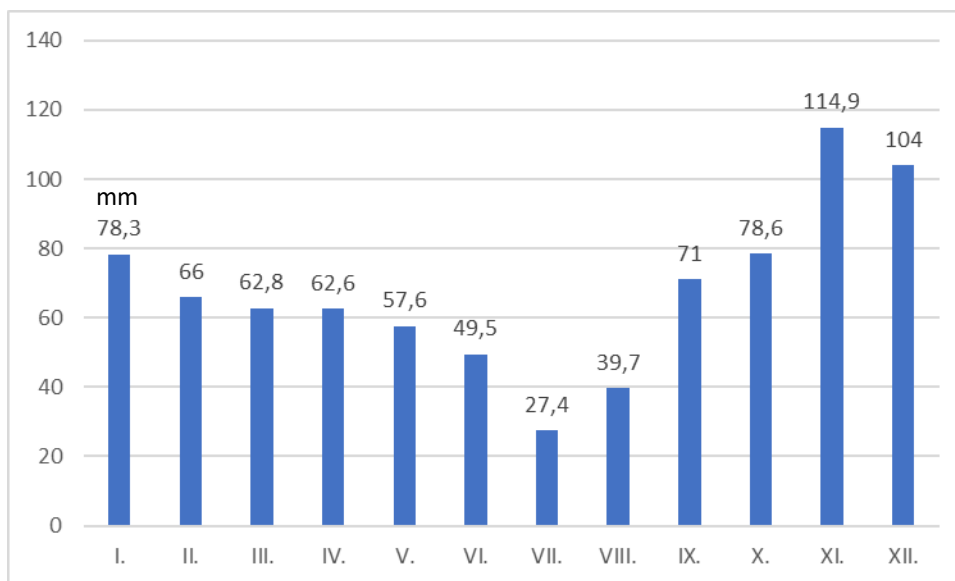
Na predmetnom području najtopliji mjesec je srpanj sa srednjom mjesečnom temperaturom od 26,1° C, a najhladniji mjesec je siječanj sa srednjom mjesečnom temperaturom od 7,9° C (**Slika 3**). Prosječno trajanje osunčavanje je oko 350 sati u srpnju te oko 120-130 sati u prosincu i siječnju.

Srednji mjesečni maksimum oborina je u studenom, dok je minimum u srpnju (**Slika 4**). Ovakva raspodjela oborina (sa maksimumom padalina u zimskom periodu te minimumom u ljetnom periodu) tipična je za sredozemnu klimu. Od oborina je najučestalija kiša, dok je snijeg rijetka pojava i u pravilu se ne zadržava dugo. Prosječan broj dana sa snijegom iznosi 1 dan u siječnju i veljači.

Slika 3. Srednje mjesečne vrijednosti temperature, Split Marjan, 1948.-2021.

Izvor: DHMZ

Slika 4. Srednje mjesečne vrijednosti oborina, Split Marjan, 1948.-2021.

Izvor: DHMZ

Grad Omiš ima prosječno oko 2700 sunčanih sati godišnje, od čega je najviše sunčanih sati u ljetnom periodu (prosječno oko 11,3 sunčanih sati dnevno ljeti), dok je najveći broj dana sa naoblakom u zimskom periodu (prosječno oko 4,2 sunčana sata dnevno zimi).

Od vjetrova na području Grada najizraženiji su jugo (jugoistočnjak) i bura (sjeveroistočnjak) koji su prisutni tokom cijele godine. Bura i jugo imaju najizrazitije djelovanjem zimi, čija je učestalost od 35 do 55 % godišnje. Dok je u ljeto i proljeće najučestaliji maestral koji puše sa smjera sjeverozapada i ima termoregulacijsku aktivnost jer kao morski vjetar donosi svježinu. Nasuprot maestralu puše levnat – svjež i istočni vjetar.

4.1.2.2 Klimatske promjene

Klimatske promjene predstavljaju rastuću prijetnju u 21. stoljeću i predstavljaju izazov za cijelo čovječanstvo jer utječu na sve aspekte okoliša i gospodarstva te ugrožavaju održivi razvoj društva. Klimatske promjene utječu na učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih nepogoda, poput ekstremnih padalina, poplava, bujica, erozije, oluje, suše, toplinske valove ili požare i na postupene klimatske promjene, poput porasta temperature zraka, tla i vodenih površina, podizanje razine mora, širenje pustinja).

Ljudske aktivnosti prevladavajuća su sila najvećim dijelom odgovorna za globalno zagrijavanje zabilježeno tijekom proteklih 150 godina. Te aktivnosti doprinose klimatskim promjenama uzrokovanjem promjena u Zemljinoj atmosferi zbog velikih količina stakleničkih plinova. Prema dosadašnjim spoznajama najviše stakleničkih plinova nastaje zbog pojačane industrijske aktivnosti (izgaranje fosilnih goriva). Zbog toga Pariški sporazum o klimatskim promjenama, čija je vrha poboljšanje Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime, obavezuje države svijeta da se pojača globalni odgovor na opasnost od klimatskih promjena, djelujući u tri smjera. Jedno je zadržati povećanje globalne prosječne temperatura na razini znatno nižoj od 2°C u odnosu na predindustrijsko razdoblje i ulaganje napora na ograničenje povišenja temperatura na 1,5°C iz nad razine u

predindustrijskom razdoblju, drugo povećati mjera prilagodbe klimatskim promjenama i poticanjem otpornosti na klimatske promjene i razvoja s niskim razinama emisija stakleničkih plinova kako bi se smanjile štete od klimatskih promjena, te zadnje uskladiti financijske tokove s nastojanjima usmjerenima na niske emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske sporazume.

Izvrješće Međuvladinog panela za klimatske promjene iz 2019. godine daje podatak da je globalni trend porasta temperature na +1,1°C te ako se nastavi povećavati koncentracija stakleničkih plinova sadašnjom brzinom globalno zagrijavanje će vjerojatno dosegnuti 1,5°C između 2030. i 2052. godine.

Utjecaj klimatskih promjena ovisi o nizu čimbenika te će intenzitet utjecaja biti različit ovisno o geografskom položaju, stupnju razvijenosti i ranjivosti područja. Tako je Sredozemna regija, prema međunarodnim rezultatima klimatskog modeliranja prepoznata kao klimatski "vruća točka" te je već dosegnut prosječni porast od 1,5°C s izraženim utjecajima klimatskih promjena (ekstremni vremenski događaji, širenje sušnih područja i podizanje razine mora) Republika Hrvatska se, zbog svojeg zemljopisnog položaja, ekoloških i okolišnih posebnosti i gospodarske orijentacije, može smatrati zemljom izuzetno osjetljivom na klimatske promjene².

Klimatske promjene na razini Republike Hrvatske

Klimatske promjene u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1961. – 2010. godine³ analizirane su pomoću trendova godišnjih i sezonskih srednjih, srednjih minimalnih i srednjih maksimalnih temperatura zraka i indeksa temperaturnih ekstrema, zatim godišnjih i sezonskih količina padalina i indeksa padalina kao i sušnih i kišnih razdoblja. Rezultati analize pokazuju da je tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja došlo do zatopljenja u cijeloj Republici Hrvatskoj. Trendovi godišnje temperature zraka su pozitivni i značajni, a temperaturne promjene su veće u kontinentalnom dijelu zemlje nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Uočeno zatopljenje očituje se i u pozitivnim trendovima toplih temperaturnih indeksa (povećanje broja toplih dana i noći te duže trajanje toplih, odnosno suših razdoblja) te u negativnim trendovima hladnih temperaturnih indeksa (smanjenje broja hladnih dana i noći te smanjenje perioda trajanja hladnih razdoblja). Isto tako, tijekom 50-godišnjeg razdoblja (1961.-2010.) godišnje količine oborina pokazuju prevladavajuće nesigifikantne trendove koji su pozitivni na istoku zemlje (zbog povećanja oborina u jesenskom periodu – porast broja dana s velikim količinama oborina i u manjoj mjeri u proljeće i ljeto), dok je na ostalim područjima Hrvatske zabilježen negativni trend godišnjih količina oborina. Statistički značajno smanjenje utvrđeno je na postajama u planinskom području Gorskog kotara i u Istri, kao i na južnom priobalju. Prema rezultatima najizraženije promjene sušnih razdoblja zabilježene su u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj RH uočen statistički značajan negativan trend. U ostalim je sezonama trend sušnih razdoblja za obje kategorije slabije izražen. Za potrebe Strategije prilagodbe klimatskim promjenama iz 2017. godine provedeno je opsežno klimatsko modeliranje promjene klime do 2040. godine i pogledom na 2070. godinu prema IPCC definiranom scenariju, koristeći regionalni klimatski model „RegCM” na prostornoj rezoluciji 12,5 km. Sukladno modelu, srednje sezonske temperature zraka na 2 m te izvedene temperaturne veličine ukazuju na vrlo vjerojatnu mogućnost zagrijavanja u svim sezonama s amplitudom promjena. Ovisno o

³ Sedmo nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC).

temperaturnom parametru, raspon projiciranog zagrijavanja je od 1 do 2,75°C u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. Promjene u srednjim sezonskim ukupnim količinama oborine ovise o sezoni pri čemu se očekuje porast zimskih količina oborina i smanjenje ljetnih količina oborina na području čitave RH. Također, projekcije za maksimalnu brzinu vjetra na 10 m ukazuju na puno veću promjenjivost i nepouzdanost u signalu klimatskih promjena te ovisnost o prostornoj rezoluciji.

Prema izvještaju Europske agencije za okoliš (EEA) Republika Hrvatska, zajedno sa Republikom Češkom i Mađarskom pripada u tri zemlje s najvećim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na bruto nacionalni proizvod. Izračunato je kako su ti gubici, u razdoblju od 1980. do 2013., iznosili oko 2 milijarde i 250 milijuna eura, odnosno prosječno oko 68 milijuna eura godišnje, a tijekom 2014. i 2015. godine su značajno porasli (2 milijarde i 830 milijuna eura u 2015. godini). Prema nekim procjenama u razdoblju od 2000. do 2007. godine su štete u poljoprivrednom sektoru, nastale od ekstremnih vremenskih uvjeta, iznosile oko 173 milijuna eura, dok je suša u 2003. godini prouzročila štetu između 63 i 96 milijuna eura.

Opis opaženih klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj prikazan je u tablici niže.

Tablica 8. Predviđene klimatske promjene na području Hrvatske prema scenariju RCP4.5. u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000.

Očekivane klimatske promjene		
Varijabla	Razdoblje P1 (2011.-2040.)	Razdoblje P2 (2041.-2070.)
Temperatura zraka	Porast u svim sezonama za 1.1.-1.4°C	Porast od 1.5.-2.2°C
Oborine	Trend malog smanjenja (manje od 5%) srednje godišnje količine oborine za većinu RH (izuzev SZ Hrvatsku).	Nastavak trenda smanjenja srednje godišnje količine oborine na području RH, izuzev SZ dijelove.
	U zimi i proljeće se za veći dio Hrvatske očekuje manji porast količine oborine (5-10%), dok se u ljeto i u jesen očekuje će smanjenje količine oborine u čitavoj zemlji (najveće ljetno smanjenje očekuje se u sjevernoj Dalmaciji i u južnoj Lici, dok je najveće jesensko smanjenje u Gorskom Kotaru i sjevernom dijelu Like.	Smanjenje u svim sezonama, osim zimi (najveće smanjenje biti će u proljeće u južnoj Dalmaciji te u ljeto u gorskim predjelima i sjevernoj Dalmaciji).
Snježni pokrov	Smanjenje, najveće na području Gorskog Kotara (do 50%).	Trend daljnjeg smanjenja (poglavito u planinskim krajevima).
Vjetar	Porast srednje brzine vjetra na 10 m u ljetnom i jesenskom razdoblju na Jadranu.	Nastavak trenda jačanja vjetra u ljeto i jesen na području Jadrana.
Evapotranspiracija	Povećanje u proljeće i ljeto, jače povećanje očekivano na otocima i zapadnom dijelu Istre.	Nastavak povećanja u proljeće za veći dio RH, jače povećanje očekivano na vanjskim otocima, obali te zaleđu.
Vlažnost tla	Malo smanjenje vlažnosti tla u svim sezonama (poglavito u jesen). Najizraženije u sjevernoj Hrvatskoj.	Nastavak smanjenja vlažnosti tla u čitavoj Hrvatskoj, najveće smanjenje u ljeto i jesen.
Ekstremni vremenski uvjeti	Smanjenje broja hladnih dana (kada je minimalna temperatura manja ili jednaka -10°C) i povećanje broja vrućih dana (kada je maksimalna temperatura veća ili jednaka 30°C).	Daljnje smanjenje broja hladnih dana i povećanje broja vrućih dana.
Sunčevo zračenje	Porast u cijeloj RH u ljeto i jesen, porast u sjevernoj Hrvatskoj u proljeće i smanjenje u zapadnoj Hrvatskoj. Zimi smanjenje u cijeloj RH.	Porast u svim sezonama osim zimi (najveći porast na području gorske i središnje Hrvatske).
Porast razine mora ⁴	Trend ubrzanog porasta srednje razine Jadranskog mora u novije vrijeme, pri čemu se, nastave li se ovakvi trendovi, porast razine mora na području srednjeg i južnog Jadrana porast razine očekuje između 40 cm i 65 cm do 2100. godine.	

Izvor: Sedmo nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće Republike Hrvatske prema okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (2018.)

⁴ Ovisno o primijenjenim modelima, dobiveni su različiti rezultati vezani uz procjenu porasta razine mora

Klimatske promjene na području Grada Omiša

Temeljem dostupnih podataka od strane Državnog hidrometeorološkog zavoda, u razdoblju od 2010. do 2018. godine primijećen je trend povećanja srednjih godišnjih temperatura u odnosu na višegodišnji prosjek za razdoblje 1961.-1990. godine. Odstupanja srednje temperature zraka za ljeto 2020. u odnosu na normalu 1981.-2010. nalaze se u rasponu od 0,0°C do 1,2°C. Na svim postajama temperatura zraka je bila viša ili jednaka višegodišnjem prosjeku. Prema raspodjeli percentila, kategorijama su opisane toplinske prilike na području cijele Hrvatske. Za područje Grada Omiša u ljeto 2020. godine određena je kategorija toplo.

Analizom oborinskih prilika na godišnjoj razini od strane DHMZ-a, za ljeto 2020. godine izražene percentilima bile su normalne na većem dijelu teritorija ali i vrlo sušne do ekstremno kišne na manjim dijelovima teritorija. Područje Grada Omiša određeno je kategorijom sušno.

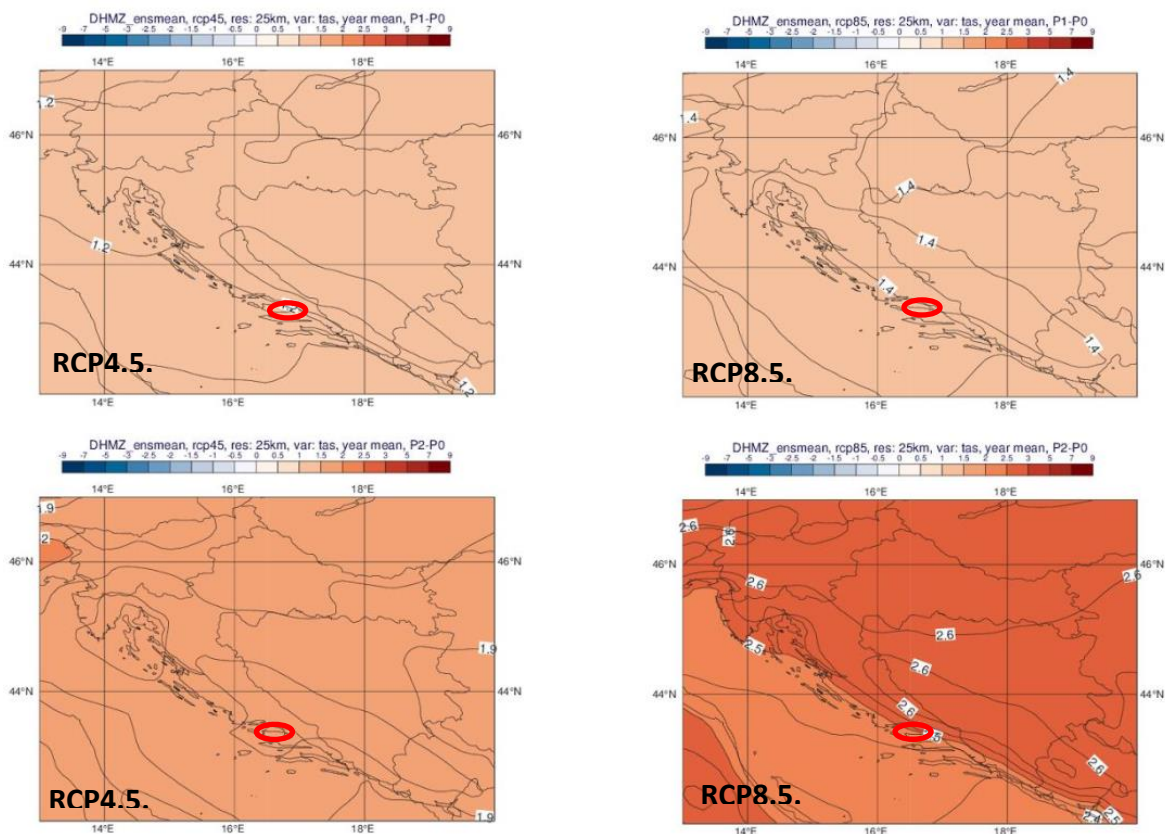
Za potrebe Strategije prilagodbe klimatskim promjenama RH do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu korišteni su rezultati projekcija klimatskih modela za dva razdoblja uzimajući u obzir dva scenarija razvoja koncentracije stakleničkih plinova u budućnosti: RCP4.5 i RCP8.5, kako je to određeno Međuvladinim panelom za klimatske promjene (IPCC). Scenarij RCP4.5 smatra se umjerenijim scenarijem dok je RCP8.5 tretiran kao ekstremniji. Projekcije klimatskih promjena na području Republike Hrvatske dobivene su numeričkim integracijama četiri globalna klimatska modela za projekcije buduće klime koje se zasnivaju na gore spomenutim IPCC scenarijima.

Projekcije klimatskih promjena na području Grada Omiša analizirane su na temelju dokumenta "Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km". Namjera dodatka je bila prikazati osnovne rezultate klimatskog modeliranja na sustavu HPC Velebit koji za razliku od početnog dokumenta u kojem su detaljno prikazani rezultati modeliranja modelom RegCM na prostornoj rezoluciji 50 km, prikazuje osnovni rezultat modeliranja istim modelom ali na prostornoj rezoluciji 12,5 km. Polja visine orografije u simulacijama izvršenim modelom RegCM na rezoluciji 12,5 km sadrži više detalja u odnosu na osnovne simulacije od 50 km.

Temperatura zraka

U analiziranim RegCM simulacijama na 12,5 km, na području cijele Hrvatske, temperatura zraka na 2 m iznad tla se povećava u svim sezonama i za oba scenarija.

Na slici u nastavku (**Slika 5**) prikazana je promjena srednje godišnje temperature zraka na 2 m iznad tla na području Grada Omiša, u oba scenarija. Na gornjim slikama prikazana je projekcija za razdoblje od 2011. do 2040. godine te oba scenarija prikazuju mogućnost zagrijavanja od 1,2 do 1,4° C, dok za razdoblje od 2041. do 2070. godine postoji razlika u scenarijima. Scenarij RCP4.5 ima mogućnost zagrijavanja od 1,9 do 2° C dok za scenarij RCP8.5 projekcije ukazuju na mogućnost zagrijavanja do 2,5° C.

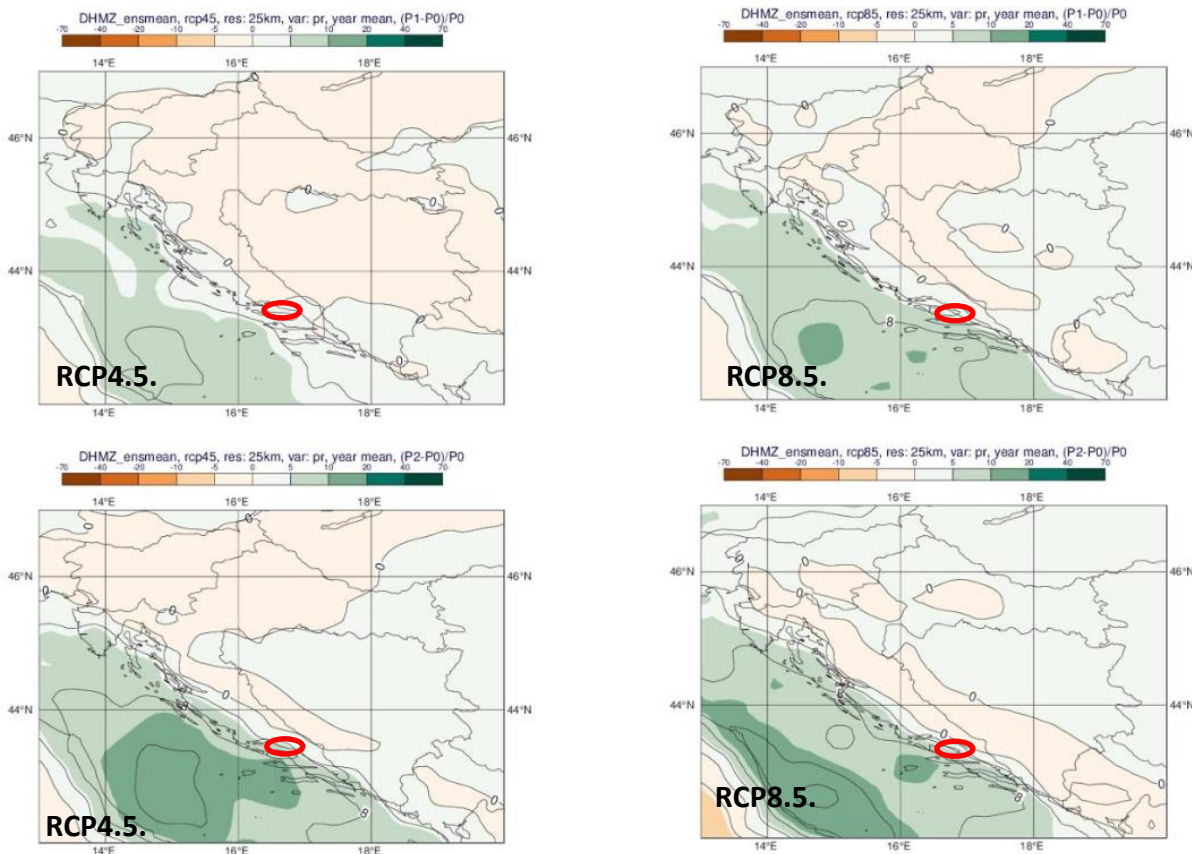
Slika 5. Promjena srednje godišnje temperature zraka na 2 m iznad tla (C°) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom.

Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

Ukupna količina oborine

Za razliku od temperaturnih veličina, klimatske projekcije srednje ukupne količine oborine sadrže izraženije razlike u iznosu i predznaku promjena u prostoru te pokazuju veću ovisnost o sezoni.

Na slici u nastavku (**Slika 6** prikazana je promjena srednje godišnje ukupne količine oborine na području Grada Omiša, u oba scenarija. Na gornjim slikama prikazana je projekcija za razdoblje od 2011. do 2040. godine. U oba scenarija na području Grada promjene u ukupnoj količini oborine biti će u rasponu od -5 do 5%. Na donjim slikama prikazana je projekcija za razdoblje od 2041. do 2070. godine, gdje se za oba scenarija očekuje promjena u ukupnoj količini oborine u rasponu od 5 do 10%.

Slika 6. Promjena srednje godišnje ukupne količine oborine (%) u odnosu na referentno razdoblje 1971.-2000. u srednjaku ansambla iz četiri integracije RegCM modelom.

Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

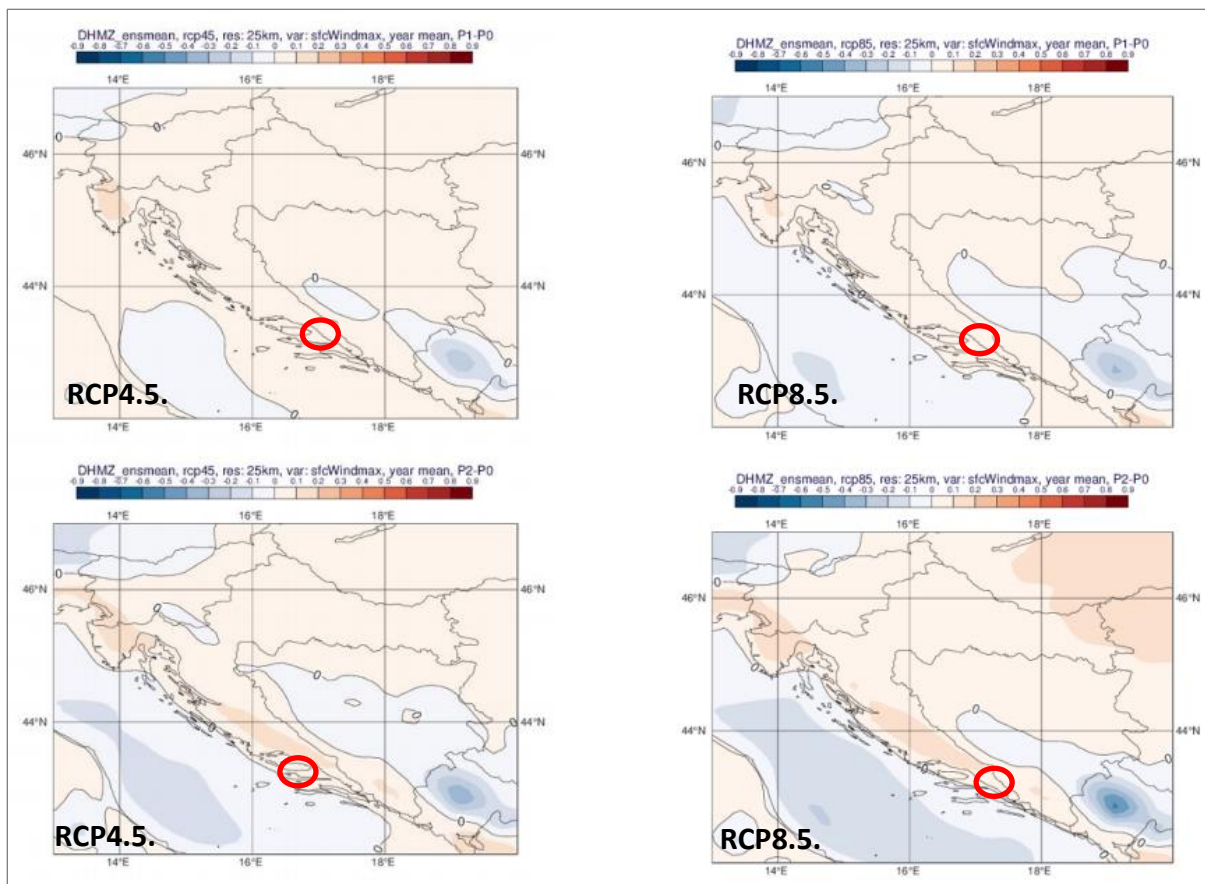
Potrebno napomenuti kako regionalni modeli ne mogu ispraviti potencijalne greške u globalnom modelu tako da kvaliteta rezultata dinamičke prilagodbe, osim o kvaliteti regionalnog modela, ovisi i o kvaliteti rezultata globalnog modela.

Maksimalna brzina vjetra

Od glavnih klimatoloških elemenata, analiziranih na prostornoj rezoluciji od 12,5 km, nepouzdanosti vezane za projekcije budućih projekcija u maksimalnoj brzini vjetra na 10 m iznad tla su najizraženije.

Na slici (**Slika 7**) prikazana je promjena srednje maksimalne brzine vjetra na 10 m iznad tla, na području lokacije zahvata.

Na srednjoj godišnjoj razini, projekcije za oba razdoblja (2011.-2040. godine, 2041.-2070. godine) te u oba scenarija (RCP4.5 i RCP8.5) ukazuju na blage, gotovo zanemarive, promjene povećanja maksimalne brzine vjetra u rasponu od 0 do 0,1 m/s.

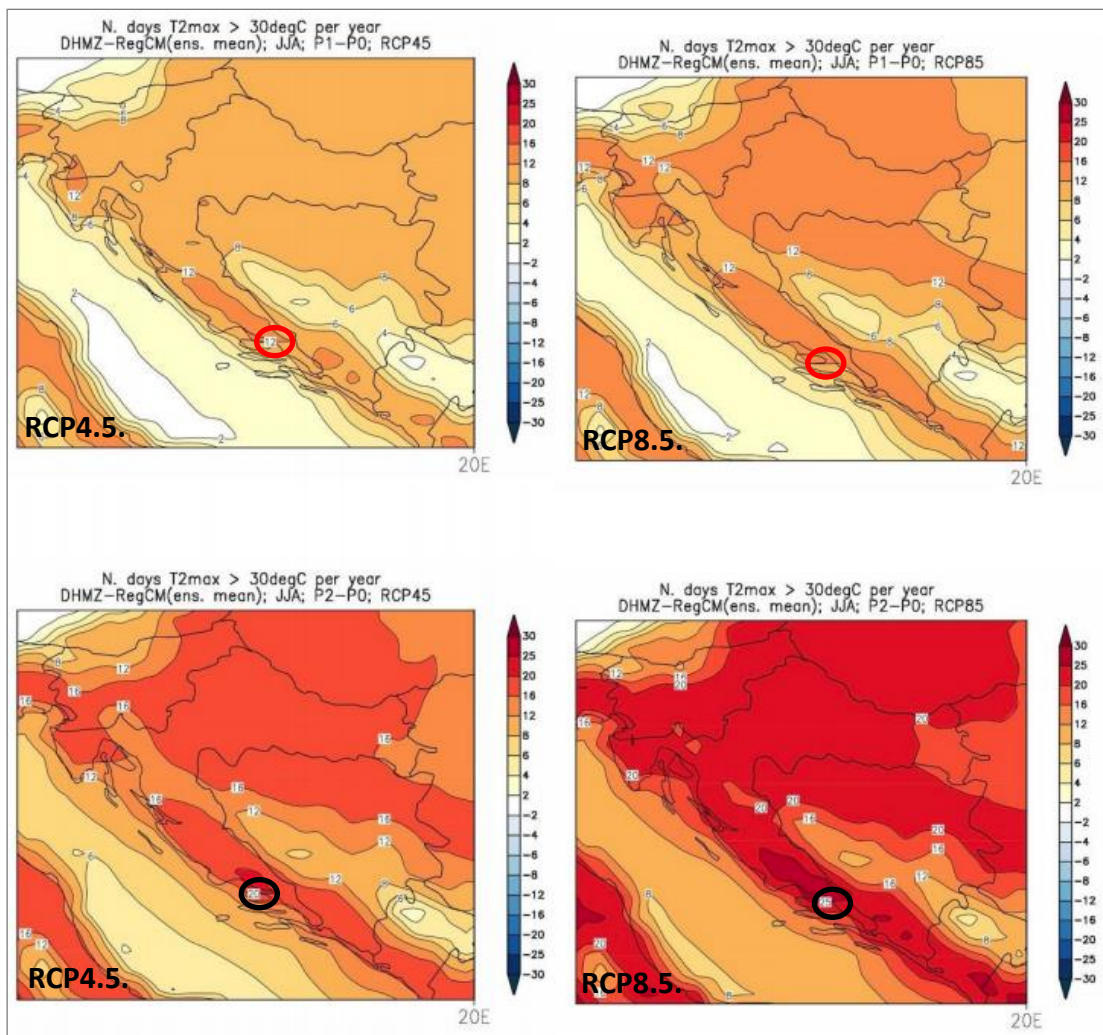
Slika 7. Promjena srednje godišnje maksimalne brzine vjetra na 10 m (m/s) u odnosu na referentno razdoblje. Gore: za razdoblje 2011.-2040. godine; dolje: za razdoblje 2041.-2070. godine. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5.

Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

Ekstremni vremenski uvjeti – broj vrućih dana

Najveće promjene broja vrućih dana (dan kad je maksimalna temperatura veća ili jednaka 30°C) očekuju se u ljetnoj sezoni te su također najizraženije u drugom razdoblju, 2041.-2070. godine, za scenarij izraženijeg porasta koncentracije stakleničkih plinova RCP8.5.

Na slici (**Slika 8**) prikazana je promjena srednjeg broja vrućih dana, na području lokacije zahvata.

Slika 8. Promjena srednjeg broja vrućih dana u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: ljeto.

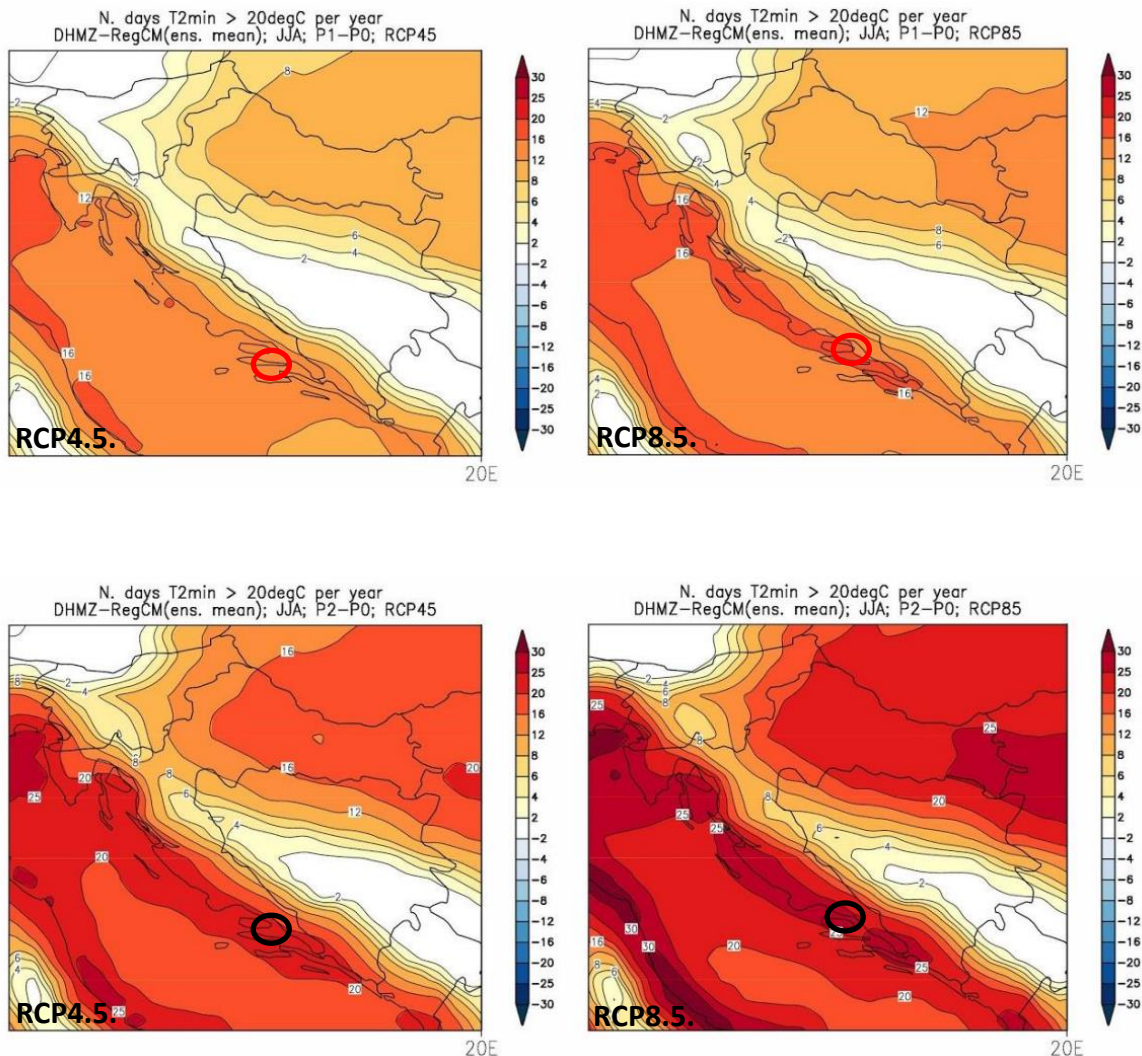
Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

Na gornjim slikama prikazana je projekcija za razdoblje 2011. do 2040., dok je na donjim slikama prikazana projekcija za razdoblje od 2041. do 2070. godine.

U razdoblju od 2011. do 2040. godine buduće klime prema scenariju RCP4.5. na lokaciji zahvata očekuje se mogućnost povećanja broja vrućih dana od 12 do 16, dok se prema scenariju RCP8.5. očekuje mogućnost povećanja od 12 do 16 vrućih dana. U drugom razdoblju buduće klime očekuje se također povećanje broja vrućih dana, pa je tako za scenarij RCP4.5. to od 20 do 25, dok je za scenarij RCP8.5. povećanje od 25 do 30.

Broj vrućih noći

Promjene broja dana s toplim noćima (dan kada je minimalna temperatura veća ili jednaka 20°C) prisutne su u ljetnoj sezoni, te su također najizraženije u drugom razdoblju, 2041.-2070. godine, za scenarij RCP8.5.

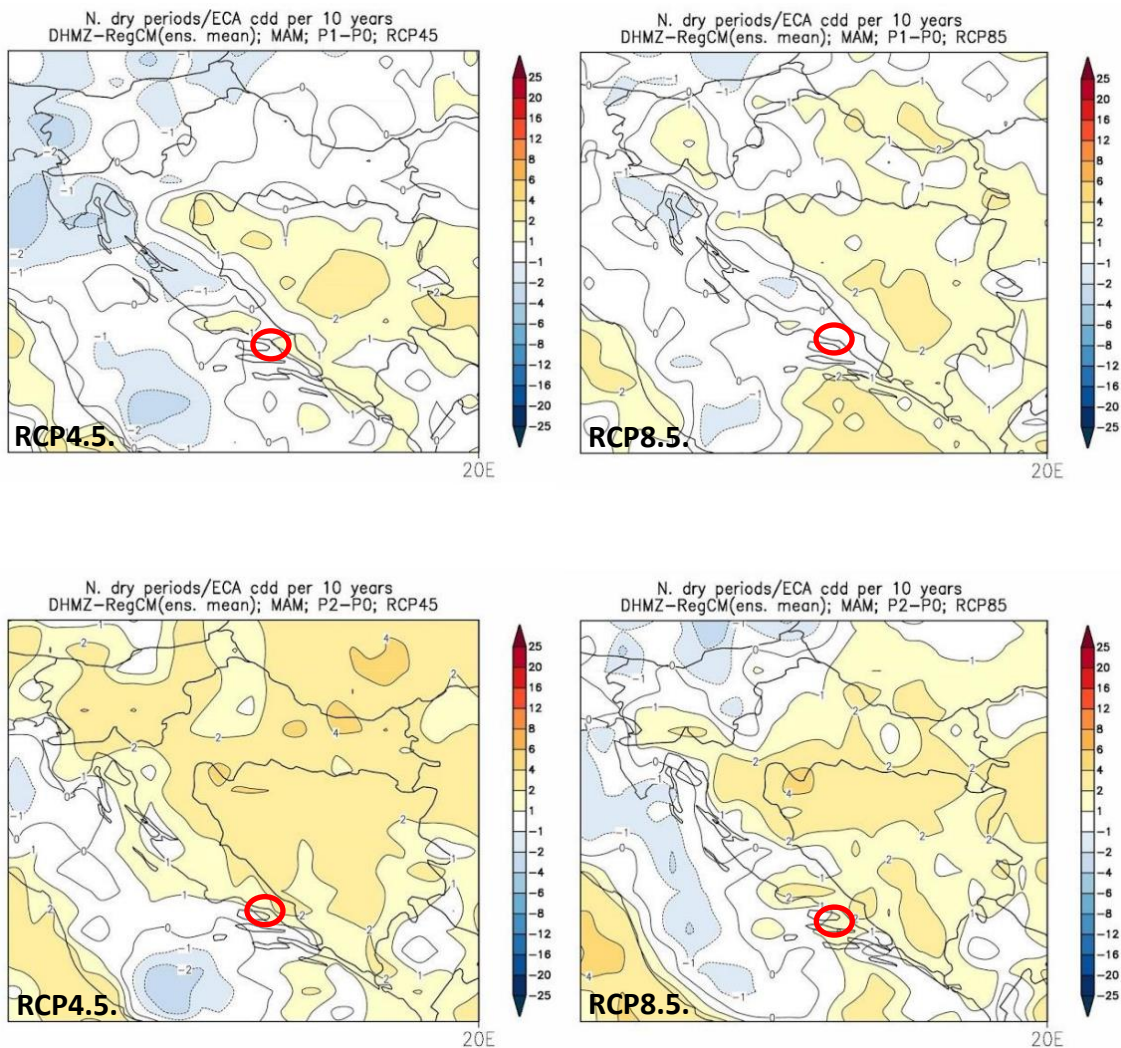
Slika 9. Promjena srednjeg broja dana s toplim noćima u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u godini. Sezona: ljeto. Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

Prema scenariju RCP4.5, za razdoblje 2041.-2070. godine očekuje se porast broja događaja u rasponu od 12 do 16 i od 16 do 20 za RCP8.5 scenarij. Za razdoblje od 2041.-2070. porast je intenzivniji, te se očekuje porast broja događaja od 20 do 25. Prema scenariju RCP8.5, za razdoblje 2041.-2070. godine očekuje se porast broja događaja u rasponu od 25 do 30 dana.

Srednji broj sušnih razdoblja

Projekcije klimatskih promjena u srednjem broju sušnih razdoblja (razdoblje od minimalno 5 uzastopnih dana s dnevnom količinom oborine manjom ili jednakom 1 mm) su slične amplitude kao promjene broja kišnih razdoblja. Signal je također vrlo promjenjiv u prostoru. Na donjoj slici prikazani su rezultati za proljeće kad u razdoblju 2041.-2070. godine postoji tendencija povećanja broja sušnih razdoblja na promatranom području. S obzirom kako ne postoji jedinstvena definicija sušnog razdoblja

potrebno je istražiti projekcije sušnih razdoblja u budućoj klimi određenih prema alternativnim definicijama.

Slika 10. Promjene srednjeg broja sušnih razdoblja u odnosu na referentno razdoblje. Lijevo: scenarij RCP4.5; desno: scenarij RCP8.5. Prvi red: promjene u razdoblju 2011.-2040. godine; drugi red: promjene u razdoblju 2041.-2070. godine. Mjerna jedinica: broj događaja u 10 godina. Sezona: proljeće.

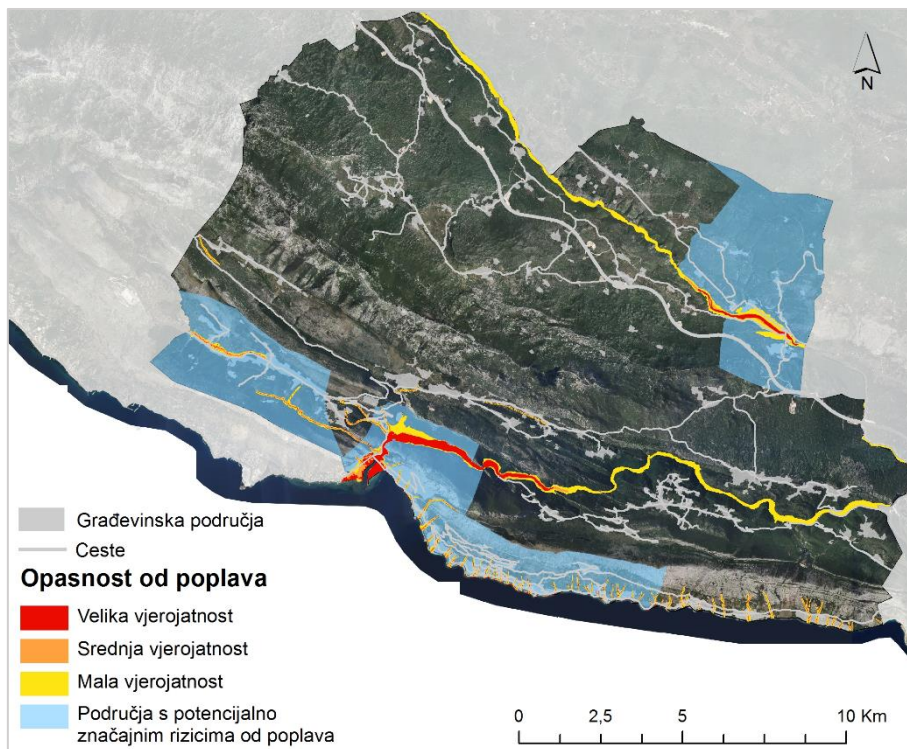
Izvor: Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km

U razdoblju od 2011. do 2040. godine sukladno oba scenarija, RCP4.5 i RCP8.5, očekuje se neznatna promjena broja sušnih događaja u 10 godina u rasponu od 0 do -1. U razdoblju od 2041. do 2070. godine sukladno scenariju RCP4.5 očekuje se mogućnost povećanja broja događaja u rasponu od 2 do 4, slično kao i za scenarij RCP8.5.

Opasnosti od poplava

Kao posljedica klimatskih promjena, odnosno porasta razine mora, povećane učestalosti i intenziteta udara valova tijekom nevremena te pojačanih ekstremnih oborina, očekuje se da će se efekti poplava povećati.

Opasnost od poplava detaljno je obrađena u poglavlju 4.1.5.2 Zaštita od štetnog djelovanja voda.

Slika 11. Pregledna karta opasnosti od poplava

Izvor: Hrvatske vode d.o.o., interpretacija Eko Invest d.o.o.

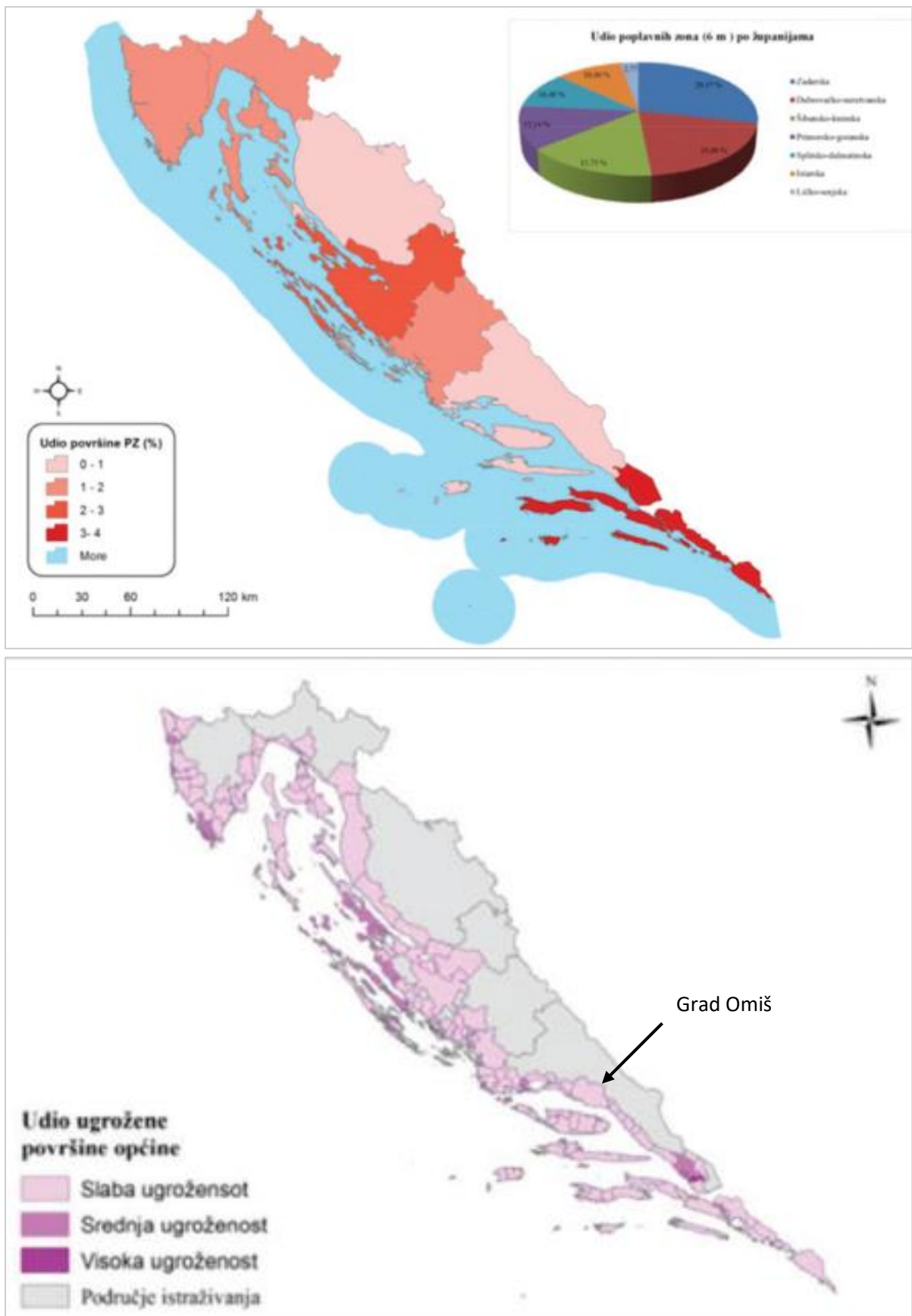
Mogući porast razine mora

Suvremeni trend porasta razine mora prisutan je i dugotrajan proces povećanja volumena morske površine, koji je jedna od glavnih posljedica klimatskih promjena. Taj proces uzrokuju različiti čimbenici poput topljenja ledenjaka te povećanja ukupne količine vode koja pristiže u mora, do termičkog širenja morske vode uzrokovano ukupnim porastom temperature mora. Porast morske razine utječe na sva obalna područja u svijetu ali su najugroženija reljefno niža obalna područja poput riječnih ušća i otoka. Kao najosjetljivija područja svakako su gusto naseljeni, veliki obalni gradovi. Tako osim stanovništva, porast morske razine ugrožava svu infrastrukturu te gospodarstvo u smislu potapanja poljoprivrednih zemljišta, šuma, luka itd.).

Procjene za prosječan porast morske razine na globalnoj razini do kraja 21. stoljeća najčešće variraju od 0,18 m do 1 m u odnosu na današnju razinu osim u slučaju otapanja većih dijelova ledenog pokrova kada bi došlo do ubrzanog porasta morske razine (npr. otapanjem većih dijelova grenlandskog ledenog pokrova morska razina bi porasla za oko 5 m ili otapanje antarktičkog ledenog pokrova kada bi morska razina porasla za oko 6 m). Sukladno globalnom, srednja razina Jadranskog mora je također u porastu od kada se vrši praćenje s početka 20. stoljeća i to na mareografima u Trstu, Splitu i Bakru. Prema radu

"Kvantitativna analiza utjecaja porasta razine Jadranskog mora na hrvatsku obalu: GIS pristup", (Domazetović F. i dr.) izrađeni su modeli porasta morske razine i provedena je analiza utjecaja po Indeksu ugroženosti obalnih općina, što je rezultiralo podacima koji ukazuju na to da nisu svi dijelovi hrvatske obale ugroženi u jednakoj mjeri.

Splitsko-dalmatinska županija, pa tako i Grad Omiš, prema gore navedenom radu pripadaju slabo ugroženim područjima ukoliko dođe do podizanja morske razine (**Slika 12**) jer su najugroženije općine one koje su smještene na nižim položenijim dijelovima obale, zbog kojih je veći dio površine općine unutar poplavne zone, zatim općine kojima su koncentracija stanovništva i gustoća prometne mreže najveće uz samu nisku obalu mora.

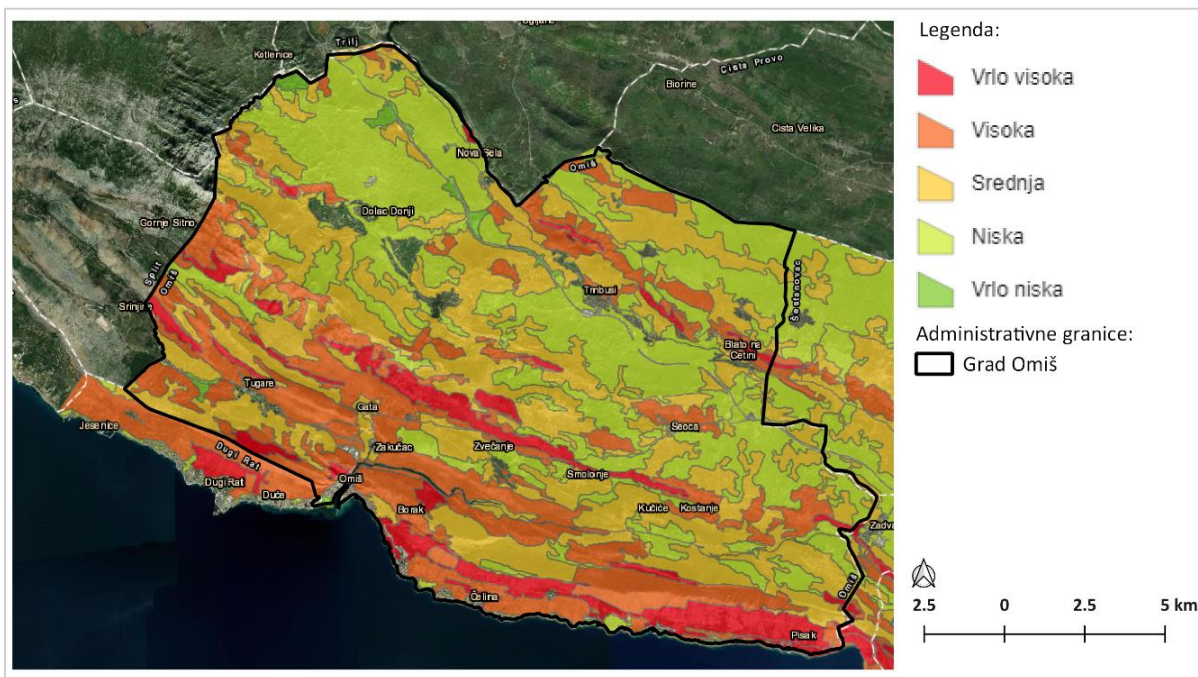
Slika 12. Karte: Primorske županije prema ugroženosti porastom morske razine za 6 m i Indeks ugroženosti obalnih općina (Domazetović i dr., 2016.)

Suša i toplinski valovi

Dulje razdoblje bez oborina ili meteorološka suša može uzrokovati ozbiljne štete u poljodjelstvu, vodoprivredi i gospodarskim djelatnostima. Nedostatak oborina kroz dulje vremensko razdoblje može uzrokovati i hidrološku sušu koja se manifestira kroz smanjenje zaliha podzemnih i površinskih voda. Trend sušnih razdoblja je duž južne Jadranske obale najizraženiji u ljetnim mjesecima što negativno utječe na poljoprivrednu proizvodnju i stanje vodoopskrbe. Povećanje srednje sezonske temperature zraka te niska vlažnost u kombinaciji sa sušnim razdobljima stvaraju povoljne vremenske uvjeta za nastanak požara.

Republika Hrvatska kao dio mediteranskog područja ima visoki rizik od šumskih požara u obalnim područjima i na otocima tijekom ljetnih mjeseci ili u sušnim razdobljima. Prema tome područje Grada Omiša također pripada području izloženom mogućim nastankom požara te posljedično riziku odnosno negativnim posljedicama nastanka požara.

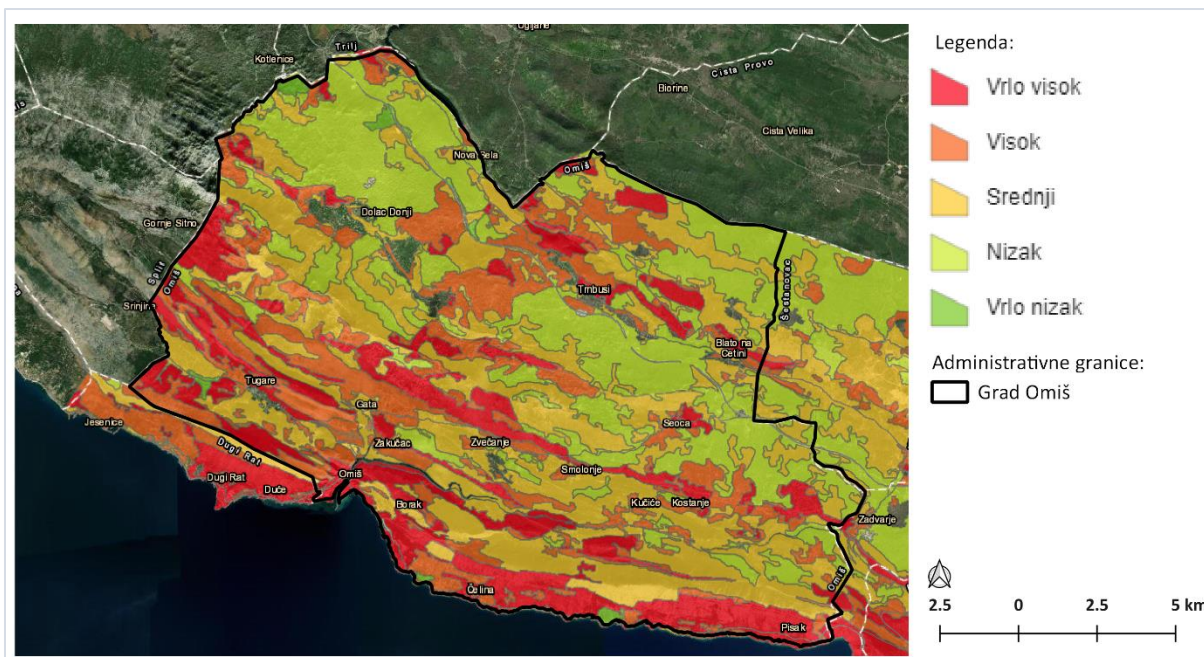
Prema Interaktivnoj karti izloženosti požarima, gdje je u obzir uzeto stanovništvo, materijalna dobra, sustavi i drugi elementi prisutni u zoni ugroženosti podložni negativnom utjecaju od nastanka požara, područje Grada Omiša karakterizira visoka izloženost u naseljima uz obalu ali i u unutrašnjosti vjerojatno na područjima koja su prostorno naseljenija (**Slika 13**). Vrlo visoka izloženost vjerojatno je vezana uz područja s vegetacijom koja se smatra većim požarnim gorivom (šume, šumski dijelovi Omiške Dinare i Mosora). Veliki dio zaleđa Grada Omiša nalazi se u području niske i vrlo niske izloženosti požarima.

Slika 13. Interaktivna karta izloženosti požarima

Izvor: hukm.hr, obradio Eko Invest d.o.o.

Prema Karti procjene rizika od požara gdje su u obzir uzeta područja izloženosti požarima te vrsta požarnog goriva, blizina stanovništva i materijalna dobra, područje Grada Omiša karakterizira vrlo visok i visok rizik od požara i to u naseljima uz obalu te ostalim naseljima u zaleđu gdje je zabilježena veća prostorna naseljenost (**Slika 14**).

Slika 14. Interaktivna karta rizika od požara (visoka sezona)

Izvor: hukm.hr, obradio Eko Invest d.o.o.

4.1.3 Georaznolikost

Georaznolikost je sveukupna raznolikost krajolika, oblika i procesa na površini Zemlje i u njejoj unutrašnjosti koja uključuje njihove značajke, odnose i sustave, a čine ju geološka, geomorfološka i pedološka raznolikost. Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) georaznolikost je definirana kao raznolikost tla, stijena, minerala, fosila, reljefnih oblika, podzemnih objekata i struktura te prirodnih procesa koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja.

Unutar Strategije i akcijskog plana zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17) uključena je i georaznolikost koja je u odnosu na bioraznolikost i ostale sastavnice okoliša neobnovljiva, podložna oštećivanju i trajnom uništavanju. Najveća prijetnja georaznolikosti je antropogeni utjecaj, posebice prekomjerna eksploatacija mineralnih sirovina, onečišćenje voda zahvatima na vodotocima, ilegalna odlagališta otpada, širenje građevinskih područja (ilegalna gradnja) te izgradnja prometnica.

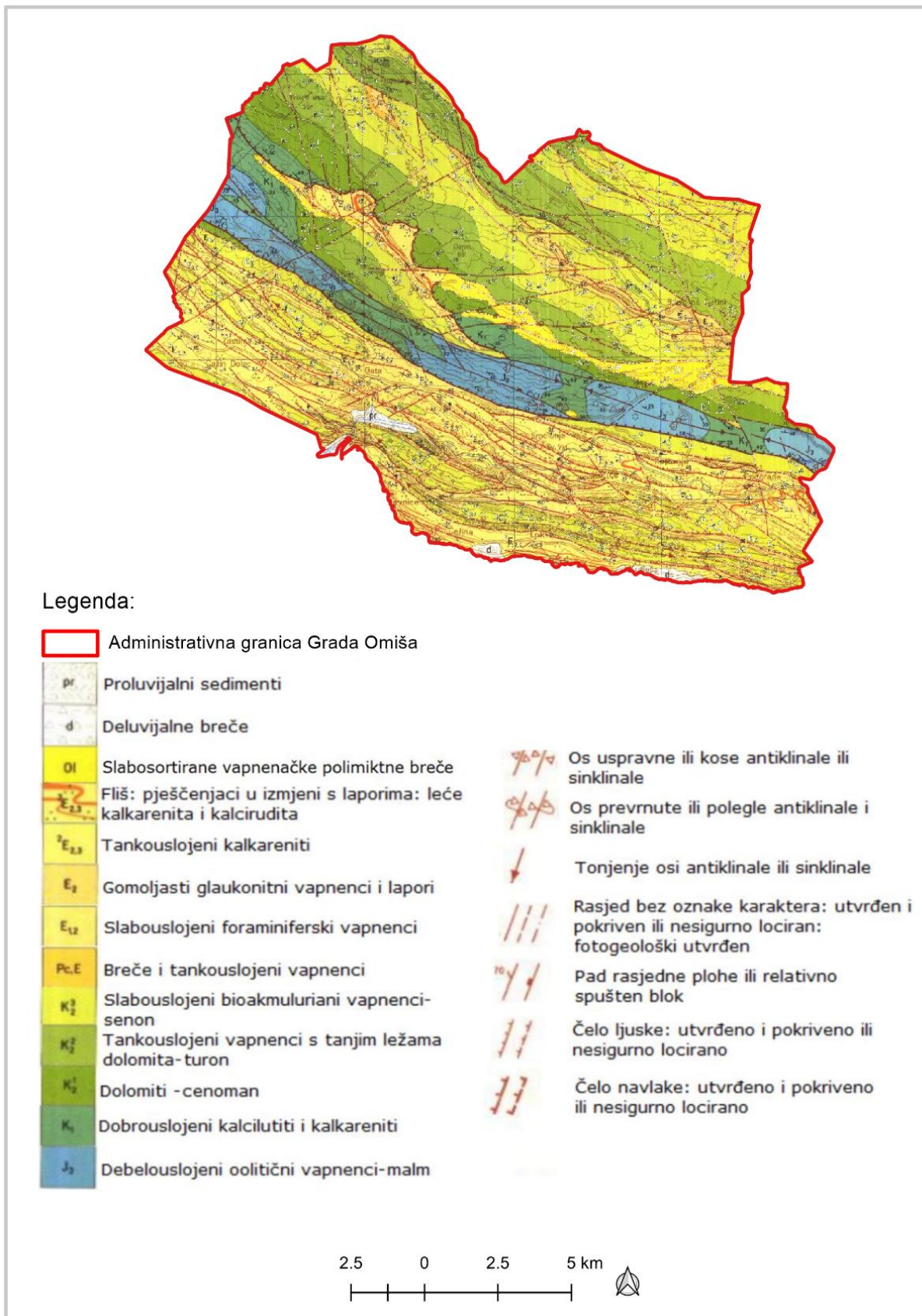
4.1.3.1 Geološka obilježja područja Grada Omiša

Recentni strukturni sklop područja Grada Omiša i šire, karakterizira visok stupanj tektonske poremećenosti zbog kompleksnih geoloških zbivanja od starijeg mezozoika do danas. Najznačajnija faza tektonskih regionalnih pokreta bila je između gornjeg eocena i donjeg oligocena (pirinejska faza). U tom razdoblju formirane su važnije strukturne jedinice. Prema karakteru i intenzitetu strukturnih promjena šireg područja oko Grada Omiša, mogu se razlikovati tri osnovne tektonske jedinice: tercijarni sinklinorij, mezozojski borani kompleks i alohton. Područje Grada Omiša pripada tektonskoj jedinici tercijarni sinklinorij odnosno Ljuski Omiška Dinara. Navedenu tektonsku jedinicu karakteriziraju

velike razlike u litološkoj građi terena s dobro istaknutom morfologijom (Perun, Dovanj, Omiška Dinara, Nevistine Stijene).

Prema Osnovnoj geološkoj karti OGK list Omiš K33-22 i pripadajućem tumaču, na području Grada Omiša evidentirane su sljedeće litostratigrafske jedinice, od najstarijih: Debelosloženi oolitični vapnenci-malm, Dobrosloženi kalcilititi i kalkareniti, Dolomiti-cenoman, Tankosloženi vapnenci s tanjim ležama dolomita-turon, Slabosloženi foraminiferski vapnenci, Gomoljasti glaukonitni vapnenci i lapori, Tankosloženi kalkareniti, Fliš: pješčenjaci u izmjeni s laporima: leće kalkarenita i kalcirudita, Slabosortirane vapnenačke polimiktne breče te najmlađe jedinice, Deluvijalne breče i Proluvijalni sedimenti (**Slika 15**).

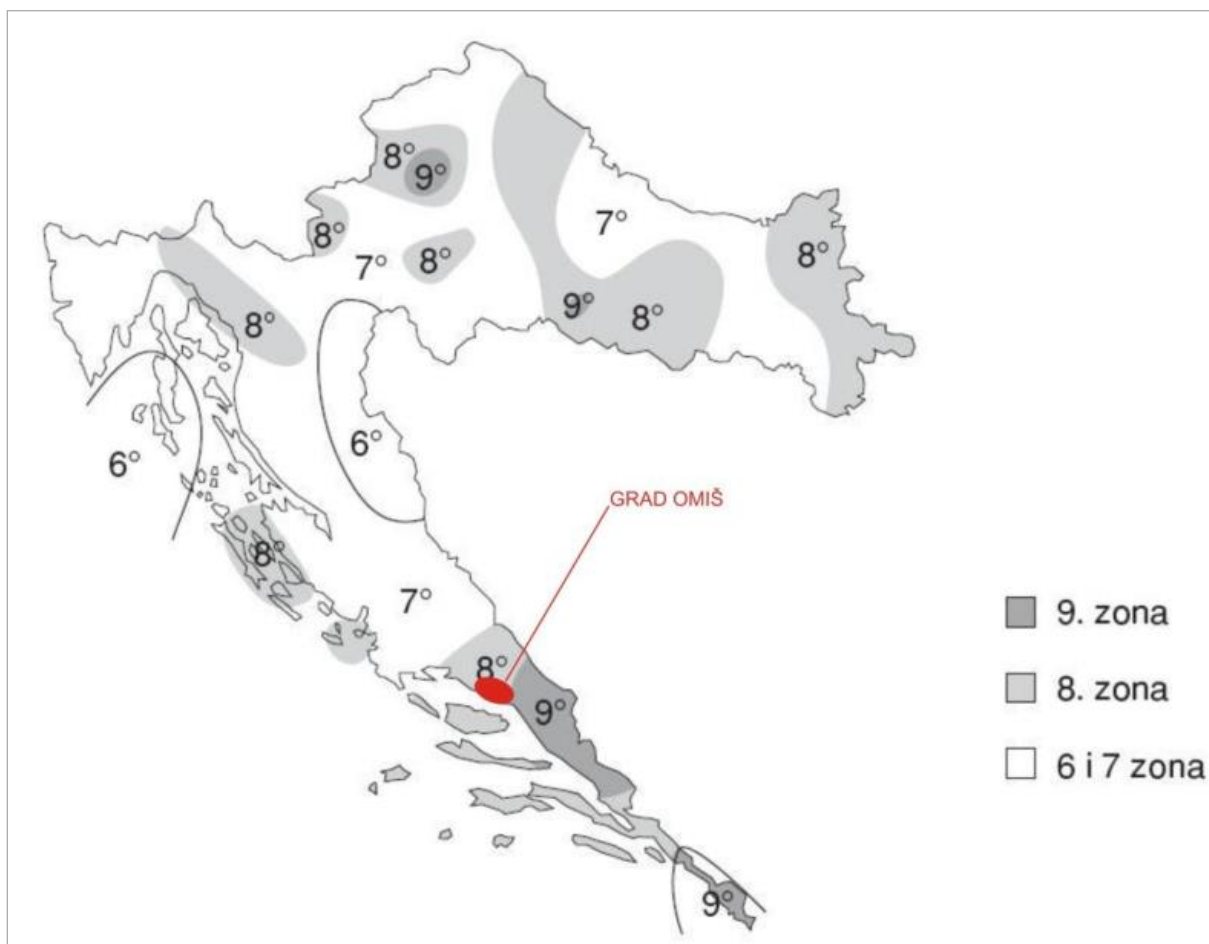
Najstarija kartirana jedinica – debelosloženi oolitični vapnenci sastavljena je od debelo uslojenih vapnenaca, dok od najmlađih, kvartarnih naslaga na području Grada prevladavaju pleistocenske deluvijalne breče, koje su kartirane najčešće uz obalu te proluvijalni sedimenti na ušću rijeke Cetine kao pješčano-muljeviti materijal.

Slika 15. Isječak iz OGK 1:100 000, list Omiš K33-22 (Marinčić S. i dr., 1976.)

Seizmološke karakteristike prostora Grada Omiša

S obzirom na prethodno istaknute tektonske karakteristike i seizmološku kartu Hrvatske (**Slika 16**) područje Grada Omiša nalazi se u značajnijem potresnom području prema potresnom intenzitetu. U zoni 8., što prema MSK ljestvici znači 8° odnosno "razoran potres" (znatno oštećenje do 25% zgrada, pojedine se kuće ruše do temelja, a velik ih je broj neprikladan za stanovanje, u tlu nastaju pukotine a na padinama klizišta).

Slika 16. Seizmološka karta Hrvatske

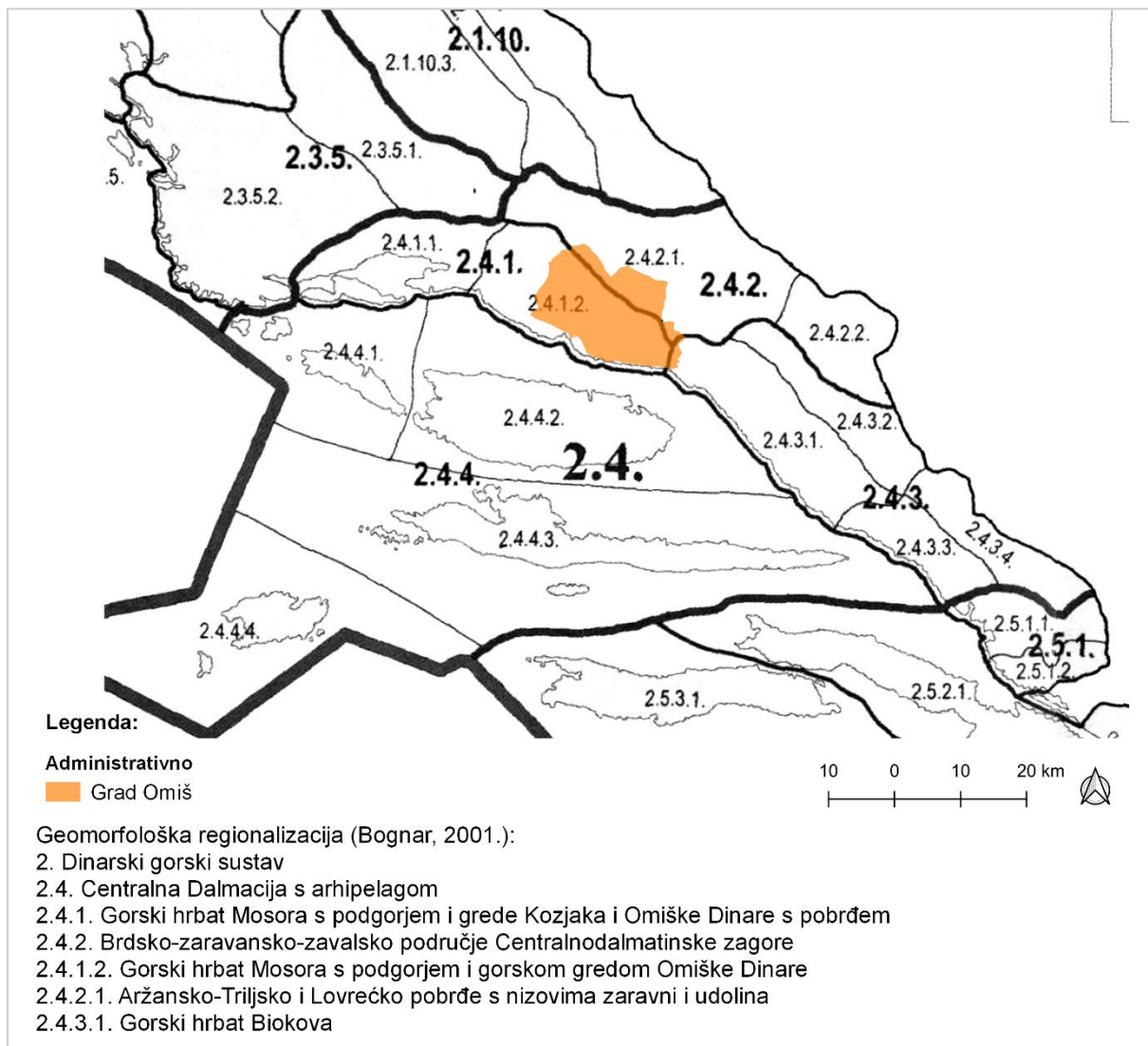
Izvor: Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša-Grad Omiš, 2012.

4.1.3.2 Geomorfološka obilježja Grada Omiša

Na temelju morfostrukturnih, morfogenetskih, orografskih i litoloških karakteristika napravljena je regionalizacija reljefa Hrvatske. U obzir je uzeta i hidrografska mreža, a svaka geomorfološka cjelina izdvojena je po homogenosti područja. Tako se reljef Hrvatske dijeli na tri makrogeomorfološke regije:

1. Panonski bazen,
2. Dinarski gorski sustav i
3. Podmorje jadranskog bazena.

Prema navedenoj regionalizaciji područje Grada Omiša dio je makrogeomorfološke regije 2. Dinarski gorski sustav, mezogeomorfološke regije 2.4. Centralna Dalmacija s arhipelagom (**Slika 17**). Grad Omiš prostire se još na dvije subgeomorfološke regije 2.4.1. Gorski hrbat Mosora s podgorjem i grede Kozjaka i Omiške Dinare s pobrđem i 2.4.2. Brdsko-zaravansko-zavalsko područje Centralnodalmatinske zagore te na tri mikrogeomorfološke regije 2.4.1.2. Gorski hrbat Mosora s podgorjem i gorskom gredom Omiške Dinare, 2.4.2.1. Aržansko-Triljsko i Lovrečko pobrđe s nizovima zaravni i udolina i 2.4.3.1. Gorski hrbat Biokova.

Slika 17. Geomorfološka regionalizacija Hrvatske s ucrtanim administrativnim granicama Grada Omiša (Bognar, 2001.)

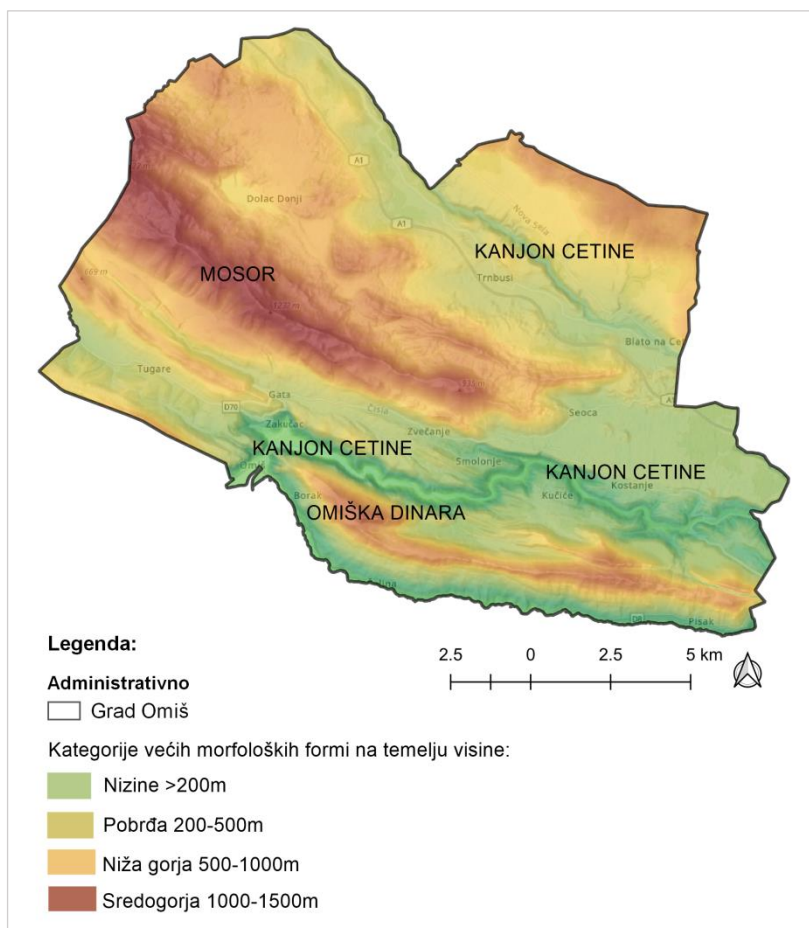
Na području Hrvatske prevladavaju fluviodenudacijski i fluvijalni procesi te s time u vezi tipovi reljefa, osim u područjima izgrađenim od topivih karbonatnih stijena na kojima se razvijaju krški i fluviokrški tipovi reljefa. Na području Grada Omiša razvijena su tri morfogenetska tipa reljefa: krški, fluviokrški, padinski i marinski reljef.

Od krških i fluviokrških reljefnih oblika na administrativnom području Grada Omiša evidentirane su špilje, jame, ponikve ili vrtače, povremeni ponori, riječne doline i kanjon. Padinski reljefni procesi i

oblici vezani su uz padine istaknutih pobrđa i gorja te uz obalu gdje je prisutan i marinski reljef odnosno utjecaj mora.

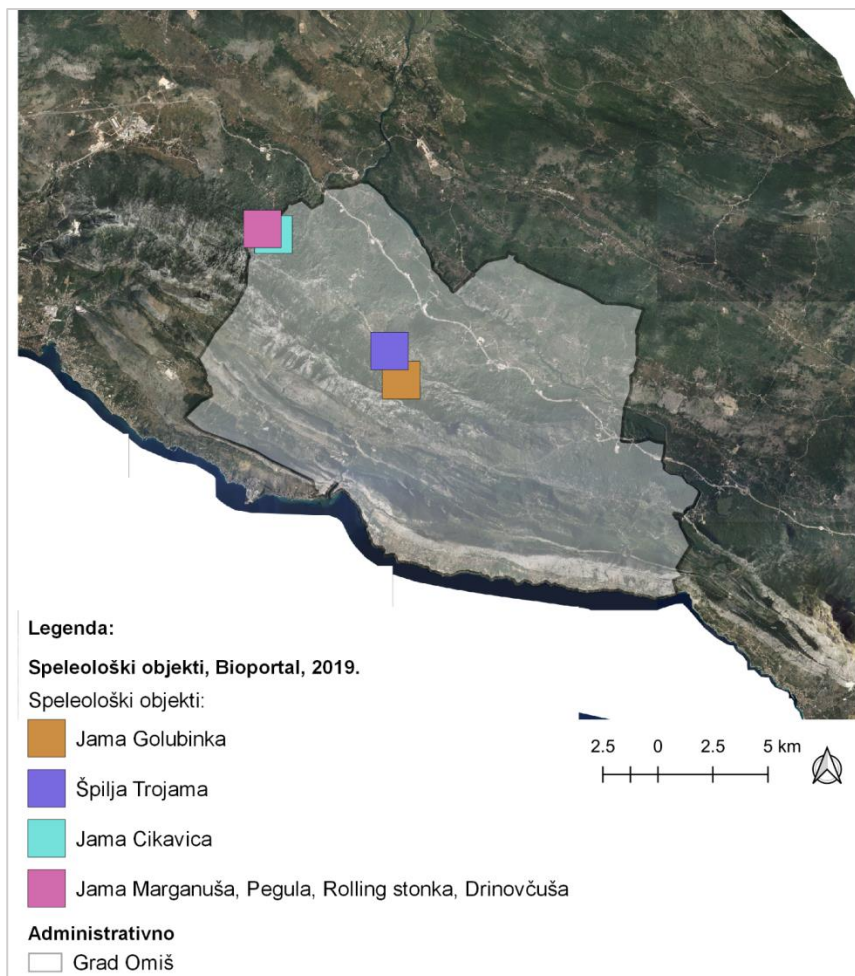
Prema kategorizaciji većih morfoloških formi na temelju visine, na području Grada Omiša prevladavaju niža gorja, odnosno visine od 500 do 1000 m (**Slika 18**). Najviši dijelovi Grada nalaze se na hrptu Mosora s najvišim vrhom Sv. Jure 1.319 m n.v., dok su najniži dijelovi vezani uz krška polja i dolinu rijeke Cetine. Orografski najistaknutiji dijelovi reljefa: Mosor, Omiška Dinara, Primorska kosa (Mošnica) imaju dinarski smjer pružanja (sjeverozapad-jugoistok). Obala se pruža paralelno s glavnim planinskim grebenima, karakteriziraju je strme i uske padine te plitke šljunkovite plaže.

Na području Grada Omiša, prema pregledniku Bioportal, evidentirano je sedam speleoloških objekata (**Slika 19**) te dva zaštićena područja prirode u kategoriji Značajnog krajobraza – Kanjon rijeke Cetine te u kategoriji Geomorfološkog spomenika prirode – Ruskamen. S obzirom na to da se radi o krškom području, za očekivati je da na prostoru Grada Omiša postoji još puno speleoloških objekata, ali i drugih krških i fluviokrških reljefnih oblika.

Slika 18. Hipsometrijska karta područja Grada Omiša

Izvor podloge: <https://www.usqs.gov/>

Slika 19. Prikaz speleoloških objekata na području Grada Omiša, *Bioportal 2020.*

4.1.4 Tlo, zemljišni pokrov i način korištenja prostora

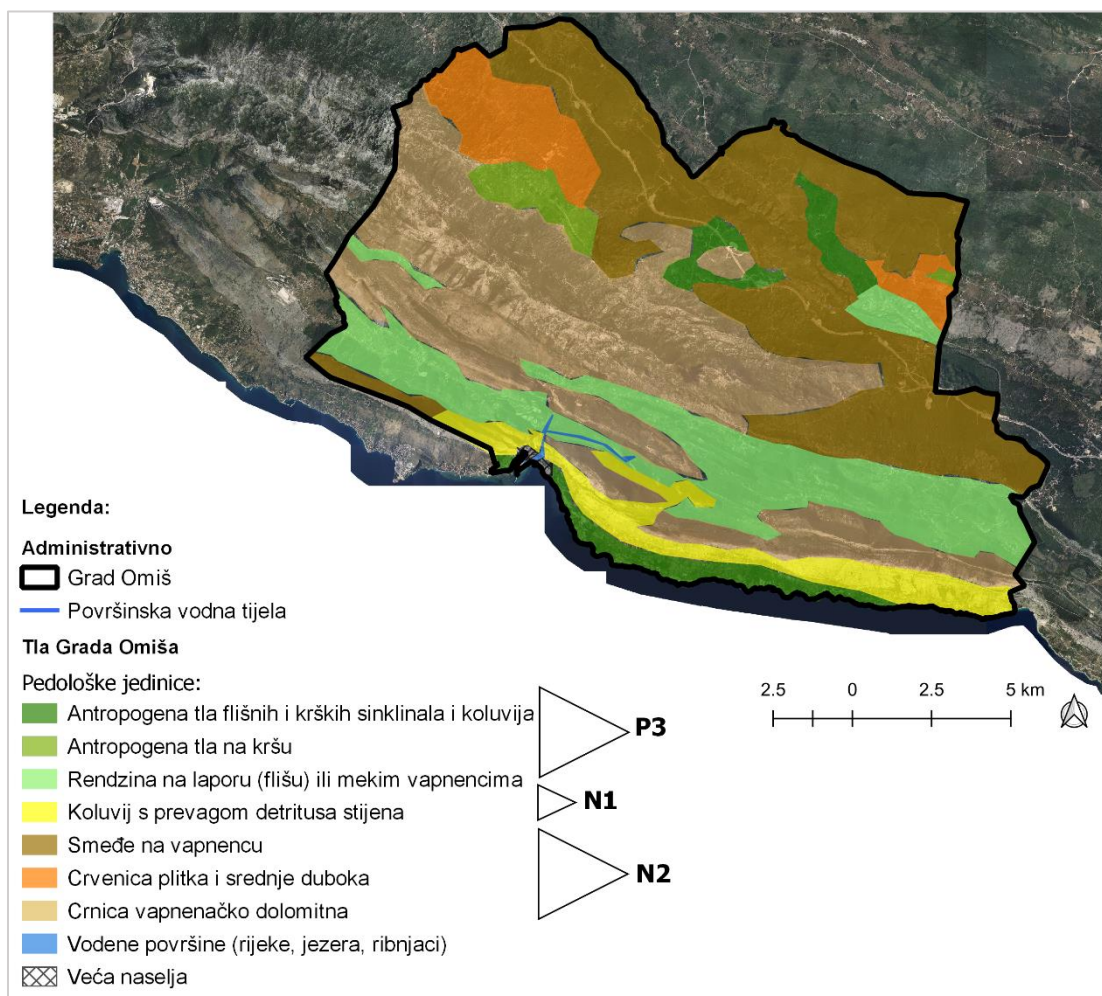
4.1.4.1 Opća pedološka obilježja područja Grada Omiša

Područje Grada Omiša predstavlja prostor modificirane zonalnosti višeg krškog mosorskog hrpta i mikrorazčlanjenog flišnog i krškog priobalja s razvijenom specifičnom abrazivno akumulacijskom obalom.

Analiza tala na području Grada Omiša napravljena je prema Namjenskoj pedološkoj karti Hrvatske koja predstavlja pedološku kartu pogodnosti tla za obradu (poljoprivredu). Pogodnih tala za obradu u Hrvatskoj ima 53,8% od čega na klasu P-1 dobre pogodnosti otpada 6,6%, na klasu P-2 umjerene pogodnosti 14,5% i na klasu P-3 ograničene pogodnosti 32,7%. Nepogodnih tala za obradu ima 46,2%, od čega na klasu N-1 privremeno nepogodna tla otpada 14,4%, a na klasu N-2 trajno nepogodna tla 31,8%.

Prema Namjenskoj pedološkoj karti, na području Grada Omiša nalazi se 10 kartiranih pedoloških jedinica (**Slika 20**). Na prostoru Grada prevladavaju kamenita tla koja su trajno nepogodna za poljoprivredno korištenje. Što znači da nisu moguće niti isplative melioracije zbog karakteristične kamenitosti i stjenovitosti tla, zatim zbog erozije i nagiba padina, dubine tla i kiselosti. Na području Grada nema tla koje je dobre ili umjerene pogodnosti za poljoprivredno korištenje. Što znači da ne bi

bilo značajnijih ograničenja i potreba uređenja, te da imaju slabiju osjetljivost na kemijske onečišćivače. Na manjim površinama antropogenih tla fliških i krških sinklinala i koluvija, antropogenih tla na kršu i rendzine na laporu i mekim vapnencima zastupljena su tla ograničene pogodnosti (P-3) za poljoprivredno korištenje. Ograničenja se javljaju uslijed nagiba padina, erozije, dubine tla, kiselosti, stjenovitosti i kamenitosti te osjetljivosti na kemijske onečišćivače. Takva tla kartirana su na južnim padinama Mosora, u zaleđu Omiške Dinare te u dolini rijeke Cetine. Također su vezana uz manji sjeverni dio Grada te na mjestima malih nadmorskih visina odnosno u nizinama. 74,3% tala je nepogodno za poljoprivrednu proizvodnju (u procjenu ulaze sve pedološke jedinice na prostoru Grada). Iz toga proizlazi da je cca. 25,7% tla pogodno za poljoprivredno korištenje, gdje su najzastupljenije flišne naslage koje predstavljaju jedine dijelove Grada na kojima postoje neke poljoprivredne aktivnosti uslijed ograničene pogodnosti.

Slika 20. Pedološke jedinice na području Grada Omiša prema Namjenskoj karti RH (Bogunović M. i dr., 1997.)

4.1.4.2 Korištenje zemljišta

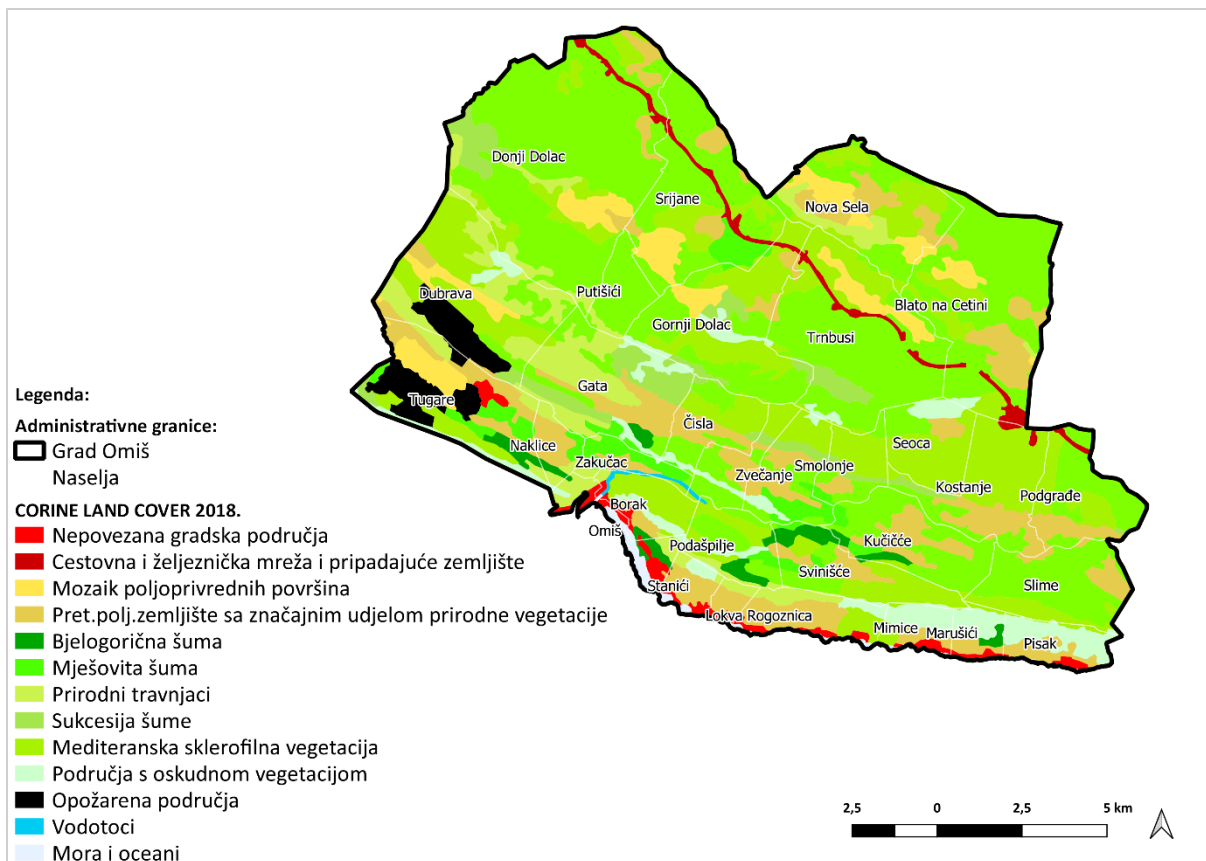
Za područje Grada Omiša izrađena je karta korištenja zemljišta prema CORINE klasifikaciji načina korištenja zemljišta (**Slika 21**).

CORINE Land Cover Hrvatska predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta Republike Hrvatske za razdoblje od 1980. do 2018. godine, koja je konzistentna i homogenizirana s podacima pokrova zemljišta cijele Europske unije. Baza podataka temelji se na vizualnoj interpretaciji satelitskih snimaka prema prihvaćenoj standardnoj CLC metodologiji. Vektorski podaci o pokrovu zemljišta su u mjerilu 1:100.000, minimalne širine poligona 100 m i minimalnog područja kartiranja 2 ha odnosno 5 ha za bazu promjene pokrova zemljišta. Definirana CLC nomenklatura uključuje 44 klase, raspoređene u 3 razine.

Prema izrađenoj karti evidentirano je 13 kategorija zemljišta na području Grada:

- Nepovezana gradska područja
- Cestovna i željeznička mreža i pripadajuće zemljište
- Mozaik poljoprivrednih površina
- Pretežito poljoprivredno zemljište sa značajnim udjelom prirodne vegetacije
- Bjelogorična šuma
- Mješovita šuma
- Prirodni travnjaci
- Mediteranska sklerofilna vegetacija
- Sukcesija šume
- Područja s oskudnom vegetacijom
- Opožarena područja
- Vodotoci
- Mora i oceani

Najveći udio zauzimaju šumske i poluprirodne površine i to bjelogorične šume (36%) i sukcesija šume odnosno šume u zarastanju (18%). Od poljodjelskih površina najzastupljenija su pretežito poljoprivredna zemljišta sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova (9%) te mozaici poljoprivrednih površina (5%). Dok od umjetnih površina prevladavaju nepovezana gradska područja te cestovna i željeznička mreža i pripadajuće im zemljište.

Slika 21. Pokrov i namjena zemljišta prema CORINE Land Cover klasifikaciji

Izvor: CLC 2018 – Copernicus Land Monitoring Service

Ugroženost tla

Prema podacima iz Registra onečišćenja okoliša u razdoblju od 2008. do 2020. godine, na području Grada Omiša nema zabilježenih izvora štetnih emisija u tlo.

Kao najveći rizik po tlo, na prostoru Grada ističu se recentni padinski procesi, koji uzrokuju urušavanje stjenovitih podloga, odrona kamenja te eroziju i kliženje tla. Uzrok erozija i kliženja tla najčešće su intenzivne padaline pri tome nastanak erozivnih bujica, odnosno trenutne mikrometeorološke prilike kao i geološke, pedološke i vegetacijske karakteristike područja. Pucanje i kliženje tla također mogu biti uzrokovani potresom jer se područje Grada Omiša nalazi u visokoj zoni od pojave potresa.

Prema Procjeni ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za Grad Omiš, erozije i klizišta najčešća su na prometnicama koja se nalaze u brdskim predjelima Grada ali i na ostalim terenima velikog nagiba padina. Najugroženije je čitavo priobalno područje Grada, sve do granice s Općinom Dugi Rat, ali i sjeverni dio Grada koji ima pojačanu eroziju tla te pojavu odrona kamenja i klizišta. Velika opasnost od klizišta i odrona kamenja vezana su uz neke lokacije na području Grada:

- dijelovi županijskih i državnih cesta (D70, D8 i Ž6166)
- lokaliteti Smokvica, Točilo, Peovo, Sv. Mihovil i Baučići (odroni kamenja), dijelovi desne obale Cetine.

Navedena područja s mogućnošću stvaranja odrona, erozija i klizišta ugrožavaju stanovništvo te prometnu i ostalu infrastrukturu. Prilikom gradnje i planiranja potrebno je voditi računa o ugroženim područjima.

Prostorno planskom dokumentacijom određeno je da na obalnom području i drugim dijelovima na kojima postoji nestabilnost tla odnosno klizišta nije dopuštena gradnja novih građevina odnosno da je izuzetno moguća nova gradnja ukoliko se detaljnim istraživanjima tla dokaže da je gradnja ipak moguća.

Prijetnje georazolikosti općenito se dijele na antropogene koje uzrokuje ljudska djelatnost i one koje su uzrokovane prirodnim procesima (klimatske promjene, porast morske razine, erozije i klizišta, potresi).

Ljudski utjecaj na georazolikost može dovesti do potpunog gubitka georazolikosti, djelomičnog gubitka ili fizičkog oštećenja, fragmentacije, gubitka vidljivosti i pristupa, negativnog vizualnog utjecaja, može dovesti do onečišćenja i prekida prirodnih procesa.

Na području Grada Omiša potrebno je istaknuti pojavu prirodnih rizika koji su vezani uz pojavu erozivnih bujica uslijed intenzivnih padalina, kao i pojavu klizišta i odrona koja ovise o trenutnim geološkim, pedološkim, vegetacijskim i meteorološkim karakteristikama područja. Uz navedeno, negativno u prilog ide izloženost učestalijim podrhtavanjima tla te općenito izloženost potresima u rizičnoj zoni.

S obzirom na pojave klizišta i odrona ali i zbog visoke rizičnosti od potresa na području Grada Omiša potrebno je redovito pratiti nastanak hazarda te je nužno izvoditi geotehničke istražne radove kako bi se možda predvidjeli postanci i smanjili negativni utjecaji.

Također, ljudski utjecaj na georazolikost na području Grada Omiša vidljiv je u Značajnom krajobrazu rijeke Cetine zbog velikog pritiska avanturističkog turizma, naročito tokom ljetne sezone. Zbog navedenog moguća je pojava potpunog ili djelomičnog fizičkog oštećenja elemenata georazolikost kao i negativnog vizualnog utjecaja koji je ponajviše vezan uz ilegalna odlagališta otpada.

4.1.5 Stanje voda, vodnih tijela, vodoopskrbe i odvodnje

Slivna područja na teritoriju Republike Hrvatske određena su temeljem Pravilnika o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora (NN 97/10, 31/13), prema čemu je područje Grada Omiša smješteno na jadranskom vodnom području, u sektoru F u području malog sliva 28. "Cetina".

Na prostoru Grada Omiša izmjenjuju se dvije vrste naslaga (fliš i karbonati) na kojima su razvijena tri morfo-genetska tipa reljefa: krš, fluvio-krš i padinski reljef. Značajka krškog okoliša je ujedno i podzemno otjecanje voda te nepostojanje površinske hidrografske mreže. Fluvio-krški prostor karakteriziran je površinskim otjecanjem i razvijenom površinskom hidrografskom mrežom. Najznačajniji vodotok na području Grada Omiša je rijeka Cetina, koja se na području istoimenog naselja ulijeva u Jadransko more te tvori veliko ušće. Osim Cetine, prisutno je i nekoliko manjih površinskih tokova, koji su u stvari njeni stalni ili povremeni pritoci. Desni pritoci su: potok Naklice, Smovo i Studenac, a lijevi: Zvizde potok i potok Svinišće. U Zamasorju se ističu dva potoka- ponornice i to Dolački potok, koji izvire kod Putišića

i protiče kroz Donjo - Dolačko polje ponirući u najnižem dijelu polja, te Putišićki potok koji je reguliran i odveden u otvoreni i izgrađeni ponor.

Područje na kojem prevladavaju padinski procesi nalazi se neposredno uz obalu te je u ovom slučaju bezvodno, mjestimice ispresijecano jarugama i vododerinama u kojima se javljaju povremeni vodotoci, koji su uvjetovani velikom količinom oborina i vodonepropusnom podlogom. Tako na priobalnom području od naselja Omiša do naselja Piska ima više od 50 bujica koje presijecaju padinu Omiške Dinare i slijevaju se u more.

Na obalnom području nema jačih stalnih krških vrela, ali postoje manja i periodična vrela i izvori, dok se stalni ili povremeni izvori javljaju na kontaktu između krednih vapnenaca i nepropusnih flišnih naslaga. Na obalnom području javljaju se izvori na Pribiku, u Zakučcu, Omišu, u Velikoj i Maloj Luci, Ruskamenu, Mimicama, Borku i Pisku, a u Srednjim Poljicima kod Dubrave, Naklica, Gata, Čišle, te kod Slimena, Kučića, Svinišća i Podašpilja te izvor Vrilo na području naselja Donji Dolac.

Jezera na području grada nema.

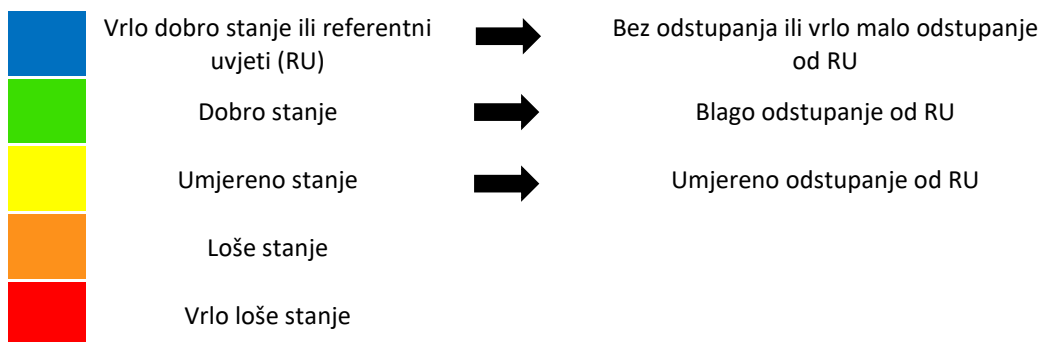
Ukupna dužina obale mora grada Omiša iznosi približno 21 km.

4.1.5.1 Obilježja stanja voda i vodnih tijela

Obilježja stanja voda rezultat su prirodnih procesa i specifičnosti, različitog korištenja voda kao i antropogenog utjecaja.

Zaštite voda provodi se istraživanjem i ispitivanjem kakvoće voda s ciljem utvrđivanja vrste vode, odnosno kakvoće i uzroka promjena kakvoće te utvrđivanje i primjena potrebnih mjera zaštite voda. Program ispitivanja stanja voda koji definiraju Hrvatske vode, Sektor razvitka u suradnji sa Zavodom za vodno gospodarstvo i Glavnim vodnogospodarskim laboratorijem Hrvatskih voda na temelju *Zakona o vodama* (NN 66/19 i 84/21), *Uredbe o standardu kakvoće voda* (NN 96/19) i *Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti uzimanja uzoraka i ispitivanja voda* (NN 3/20) određuje se za površinske (rijeke, jezera, prijelazne vode, priobalne vode i teritorijalno (otvoreno) more) te podzemne vode. Na stalnim mjernim postajama utvrđuju se kvalitativne karakteristike, odnosno stanje i promjene kakvoće vode.

Ekološko stanje vodnog tijela površinske vode izražava kakvoću strukture i funkcioniranja vodnih ekosustava i ocjenjuje se na temelju relevantnih bioloških, hidromorfoloških, fizikalno-kemijskih i kemijskih elemente koji prate biološke elemente kakvoće, uključujući i specifične onečišćujuće tvari, na temelju kojih se određuju standardi kakvoće vodnog okoliša za vodu, sediment ili biotu. Prema ukupnoj ocjeni ekoloških elemenata kakvoće, vodna tijela se klasificiraju u pet klasa ekološkog stanja: vrlo dobro, dobro, umjereno, loše i vrlo loše. Zbog prirodne biološke raznolikosti uvedena je tipizacija površinskih voda i ocjenjivanje stanja voda s obzirom na relativno odstupanje od tzv. Tip-specifičnih referentnih uvjeta:

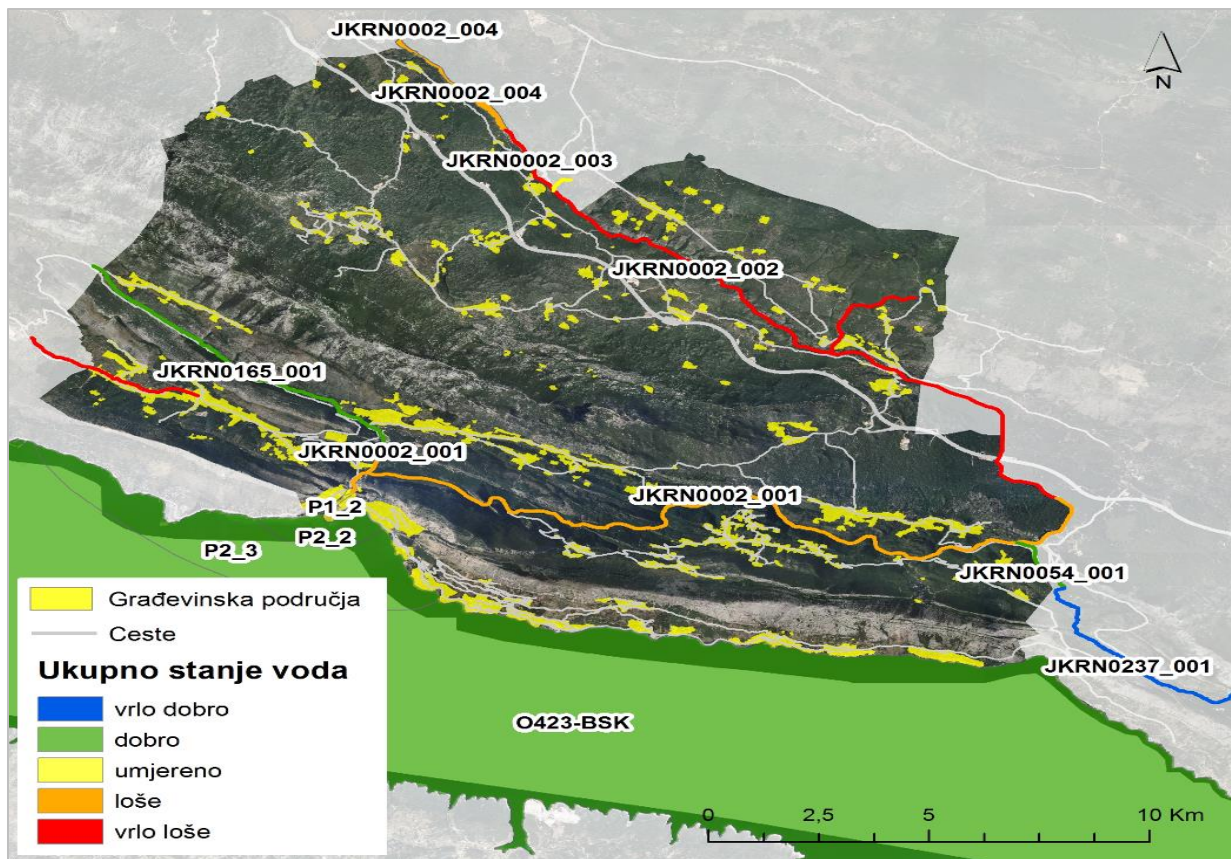
Kemijsko stanje voda ocjenjuje se u odnosu na određene pokazatelje kemijskog stanja te se prema koncentraciji pojedinih onečišćujućih tvari klasificira u dvije klase: dobro stanje i nije dostignuto dobro stanje. Ukupno stanje površinskih, prijelaznih i priobalnih voda određuje se na temelju ekološkog i kemijskog stanja tijela ili skupine tijela površinskih voda.

Stanje podzemnih vodnih tijela voda temelji se na određivanju količinskog i kemijskog stanja podzemnih voda. Za potrebe praćenja, ocjenjivanja i upravljanja podzemnim vodama pristupa se grupiranju vodonosnika u grupirana tijela podzemne vode. Tijelo podzemne vode razvrstava se na temelju rezultata ocjene elemenata kakvoće u kategorije dobrog i lošeg stanja.

Područje Grada Omiša prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016-2021. (NN 66/16) pripada grupiranom vodnom tijelu podzemne vode pod nazivom JKGI_11 – CETINA (**Slika 23**). Ono obuhvaća površinu od 3.088 km², tj. cijeli tok rijeke Cetine, obalno područje od Grebaštice na SZ do priobalnih izvora i vrulja JI od Makarske te veliki dio krškog područja u BiH (oko 2/3 površine, obuhvat koji nije prikazan), te ima izrazit prekogranični karakter u sjevernom dijelu. Tijelo podzemnih voda Cetina dodatno se dijeli u nekoliko hidrogeoloških segmenata, a područje Grada Omiša nalazi se u dijelu nizvodno od Sinjskog polja do ušća u more.

Radi se o grupiranom vodnom tijelu koje odlikuje pukotinsko-kavernozna poroznost, te čije obnovljive zalihe podzemnih voda iznose 1.825 *10⁶ m³/god, te je njegovo ukupno stanje ocijenjeno je dobrim. Prirodna ranjivost ocijenjena je različito prema razredima i to: srednja 14,3%, visoka 24,3% i vrlo visoka 6,4%.

U nastavku je prikazano stanje površinskih, prijelaznih i priobalnih voda u obuhvatu Grada Omiša, pri čemu je ukupno/konačno stanje prikazano grafičkim prikazom, dok je tablično prikazano stanje pojedinačnih parametara.

Slika 22. Ukupno/konačno stanje vodnih tijela na području Grada Omiša

Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021., Izvadak iz Registra vodnih tijela

Tablica 9. Stanje priobalnih i prijelaznih voda na području Grada Omiša

Priobalne vode

Stanje	WB_ SIFRA
	0423-BSK
Vrlo dobro	
Dobro	
Umjereno dobro	
Loše	
Vrlo loše/nije dobro	
Prozirnost	
Otopljeni kisik u površinskom sloju	
Otopljeni kisik u pridnenom sloju	
Ukupni anorganski dušik	
Ortofosfati	
Ukupni fosfor	
Klorofil a	
Fitoplankton	
Makroalge	
Bentički beskralješnjaci (makrozoa)	
Morske cvjetnice	
Biološko stanje	
Specifične onečišćujuće tvari	
Hidromorfološko stanje	
Ekološko stanje	
Kemijsko stanje	
Ukupno stanje	

Prijelazne vode

Stanje	WB_ SIFRA		
	P1_2-CEP	P2_2-CE	P2_3-CE
Vrlo dobro			
Dobro			
Umjereno dobro			
Loše			
Vrlo loše/nije dobro			
Prozirnost			
Otopljeni kisik u površinskom sloju			
Otopljeni kisik u pridnenom sloju			
Ukupni anorganski dušik			
Ortofosfati			
Ukupni fosfor			
Klorofil a			
Fitoplankton			
Makrofiti	-		-
Bentički beskralješnjaci (makrozoa)	-	-	
Ribe			
Biološko stanje			
Specifične onečišćujuće tvari			
Hidromorfološko stanje			
Ekološko stanje			
Kemijsko stanje			
Ukupno stanje			

Mala vodna tijela

Stanje	WB_ SIFRA								
	JKR0002_004, Cetina	JKR0002_003, Cetina	JKR0002_002, Cetina	JKR0002_001, Cetina	JKR0054_001, Odvodni kanal HE	JKR0165_001, Smova	JKR0237_001, Čikeševac	JKR0263_001	JKR0317_001, Veliki potok
Vrlo dobro									
Dobro									
Umjereno dobro									
Loše									
Vrlo loše/nije dobro									
Hidromorfološki elementi									
Specifične onečišćujuće tvari									
Fizikalno-kemijski pokazatelji									
Biološki elementi kakvoće	-		-		-	-	-	-	-
Ekološko stanje									
Kemijsko stanje									
Konačno stanje									

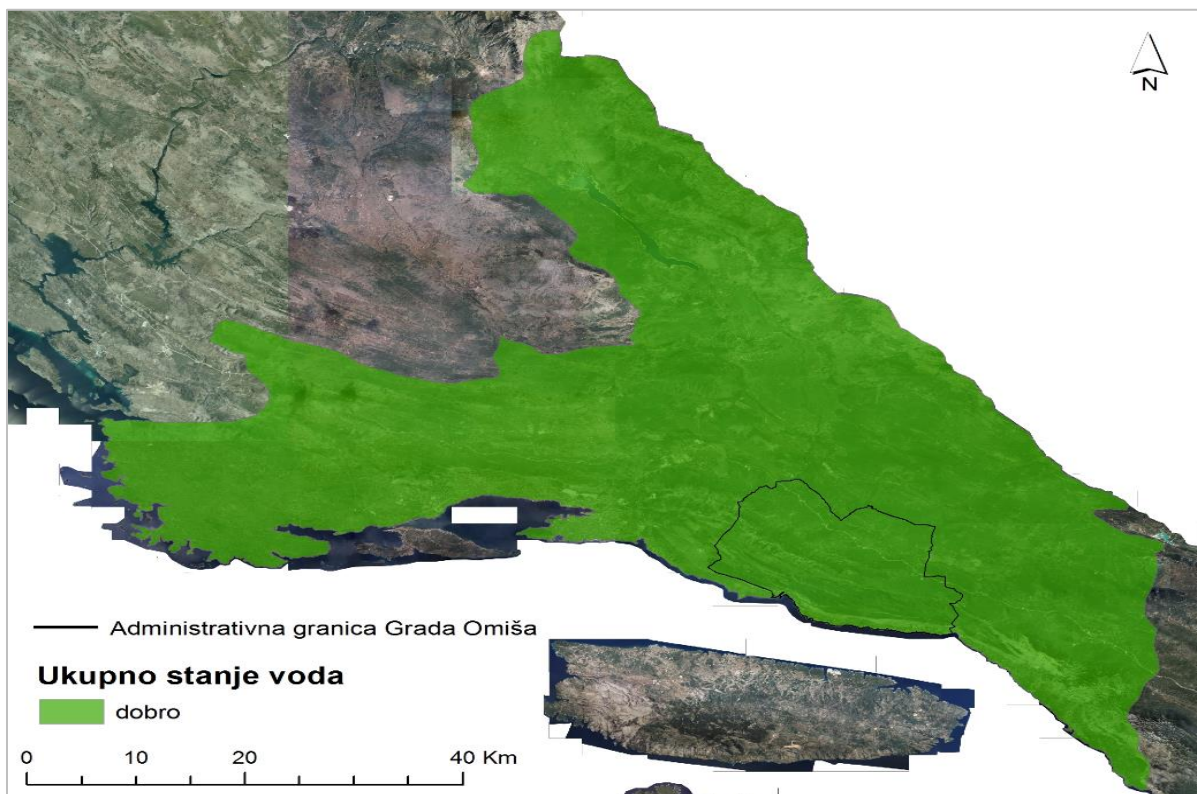
Izvor: Hrvatske vode

Iz gornjih prikaza vidljivo je da konačno, tj. ukupno stanje priobalnih i prijelaznih voda uglavnom u vrlo dobrom i dobrom stanju prema svim parametrima, osim prijelaznog vodnog tijela P1_2-CEP, koje čini

samo ušće rijeke Cetine. Ono je ocijenjeno umjereno dobrim, isključivo zbog izmijenjenog hidromorfološkog stanja, koje negativno utječe na ekološke uvjete.

Ocjene malih vodnih tijela vrlo su raznolike. Vodna tijela koja čine glavni tok rijeke Cetine ocijenjena su ocjenama lošeg ili vrlo lošeg stanja, što je odraz prvenstveno stanja hidromorfoloških elemenata. Iako su duž cijelog vodotoka Cetine već 50ih godina prošlog stoljeća izvedeni radovi regulacije korita sa izgradnjom zaštitnih nasipa od poplava, u donjem toku, od Trilja do Omiša, ona je većinom kanjonskog tipa pa takvi radovi nisu bili potrebni, te je loše, tj. vrlo loše stanje, zapravo posljedica izgradnje hidroenergetskih objekata na njenom slivu, pri čemu je značajno izmijenjen prirodni hidrološki režim ovog područja.

U najlošijem stanju je vodno tijelo Veliki potok (JKRN0317_001) koji je jedini pritok rijeke Žrnovnice u obuhvatu. Osim hidromorfoloških elemenata, koji su ocijenjeni umjerenim, svi ostali parametri ocijenjeni su vrlo lošima. Predmetno vodno tijelo prolazi kroz naseljeno područje, koje je poljoprivredno aktivno, te se pretpostavlja da su prepoznata opterećenja nastala uslijed ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda i nepropisne uporabe sredstava za zaštitu biljaka.

Slika 23. Tijelo podzemnih voda JKGI_11 – CETINA

Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021., Izvadak iz Registra vodnih tijela

Zaštita podzemnih voda važna je zbog ljudske potrošnje, zbog čega je bitno voditi računa o otklanjanje mogućih utjecaja antropogenog onečišćenja na kakvoću vode u okolišu.

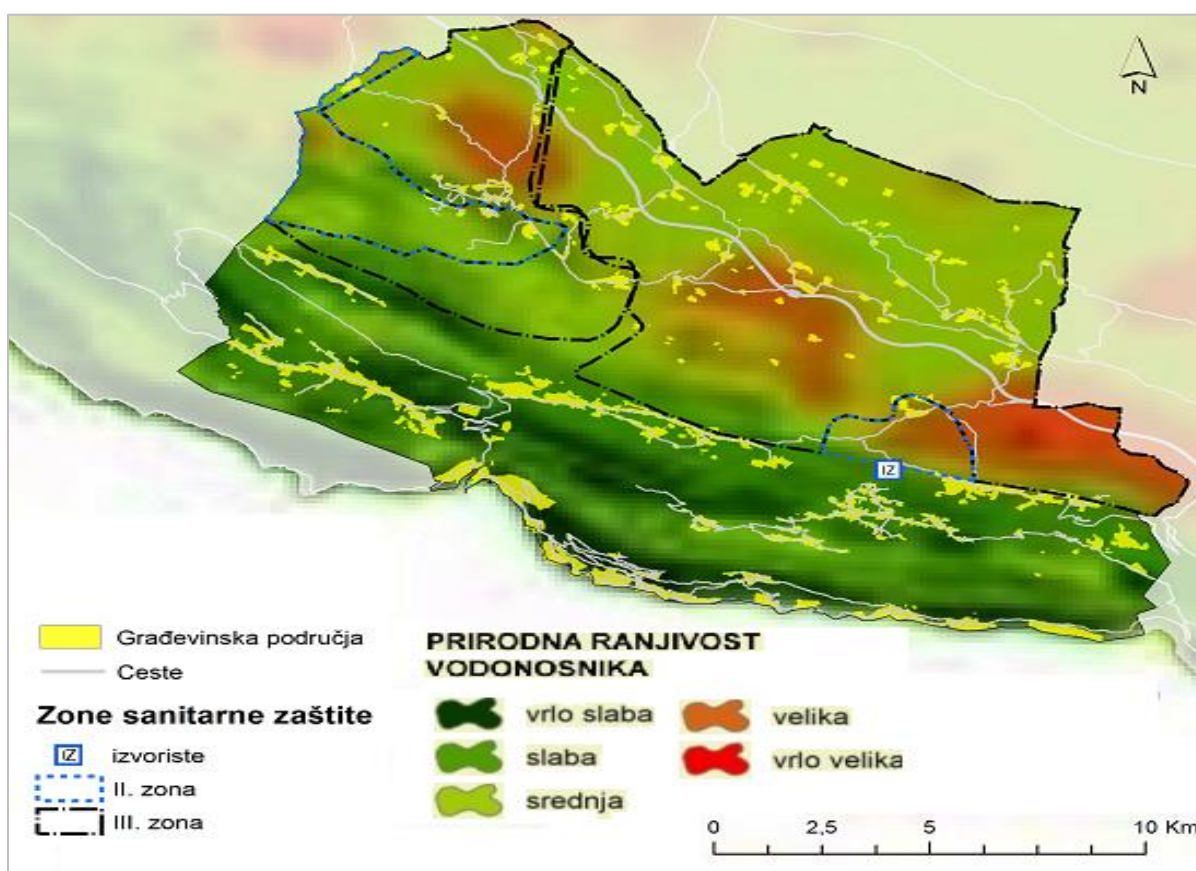
Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11 i 47/13) vezano za zahvaćanje voda iz vodonosnika s pukotinskom i pukotinsko-kavernoznom poroznosti određene su četiri zone sanitarne zaštite.

- zona ograničenja – IV. zona,

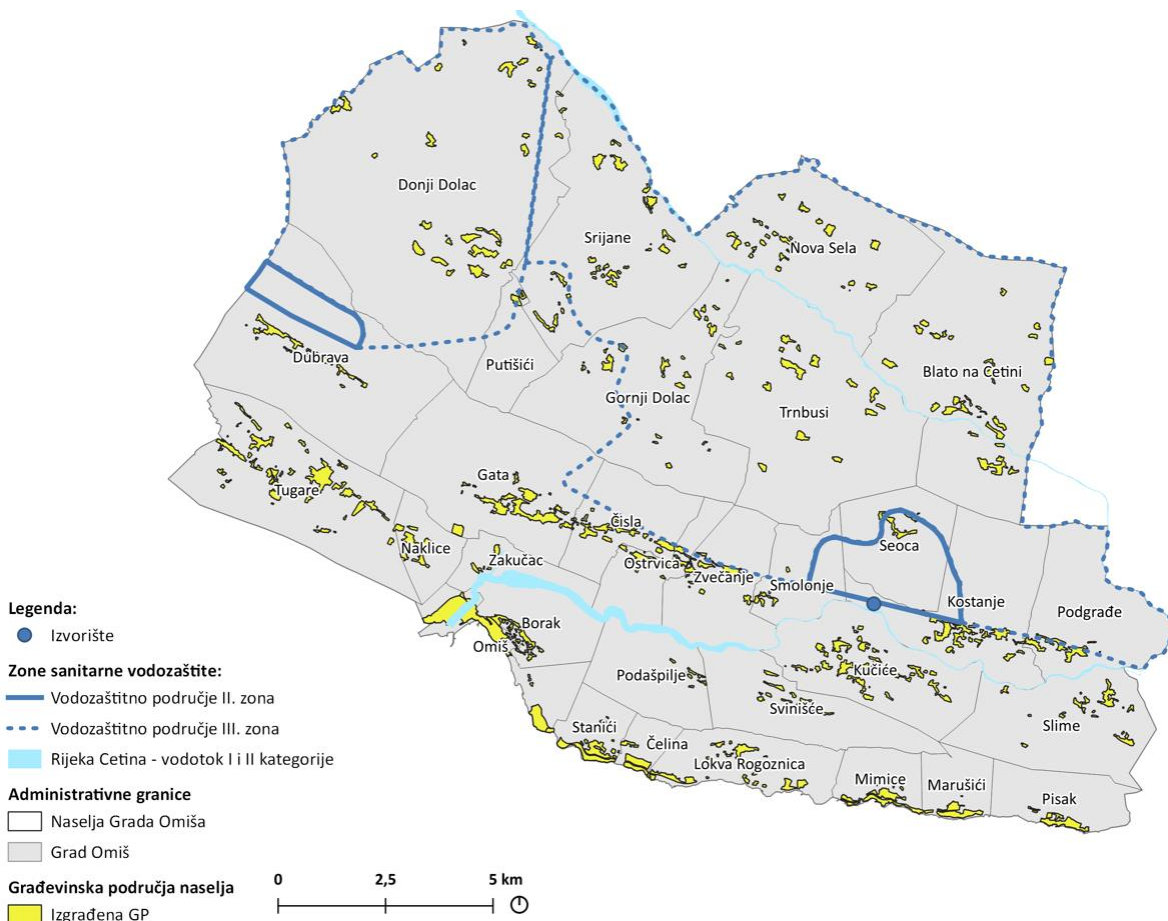
- zona ograničenja i nadzora – III. zona,
- zona strogog ograničenja i nadzora – II. zona i
- zona strogog režima zaštite i nadzora – I. zona.

Na području Grada Omiša nalaze se II. i III. zone sanitarne zaštite izvorišta Jadro i Žrnovnica, te izvorišta Studenci (izvori Jurjevići i Gojsalić).

Osim mjera zaštite za zone sanitarne zaštite, u svrhu očuvanja podzemnih voda, preporučeno je koristiti i procjenu prirodne ranjivosti. U sklopu Plana upravljanja vodnim područjima 2016. - 2021. izrađena je karta prirodne ranjivosti vodonosnika jadranskog vodnog područja, pomoću koje se izdvajaju dijelovi slivova koji su ranjiviji, odnosno na kojima je potrebno provesti dodatna istraživanja utjecaja na podzemnu vodu prije gradnje bilo kakvih potencijalnih onečišivača (tvornice, skladišta, naselja,...). Donjim kartografskim prikazom predstavljene su zone sanitarne zaštite i prirodna ranjivost vodonosnika na području Grada Omiša.

Slika 24. Prirodna ranjivost vodonosnika i obuhvat zona sanitarne zaštite izvorišta
 Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021., Izvadak iz Registra vodnih tijela

Slika 25. Obuhvat zona sanitarne zaštite izvorišta u odnosu na građevinska područja naselja
 Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021., Izvadak iz Registra vodnih tijela

4.1.5.2 Zaštita od štetnog djelovanja voda

Zaštita od štetnog djelovanja voda obuhvaća djelovanje i mjere za obranu od poplava, obranu od leda na vodotocima, zaštitu od erozija i bujica i za otklanjanje posljedica od takvih djelovanja.

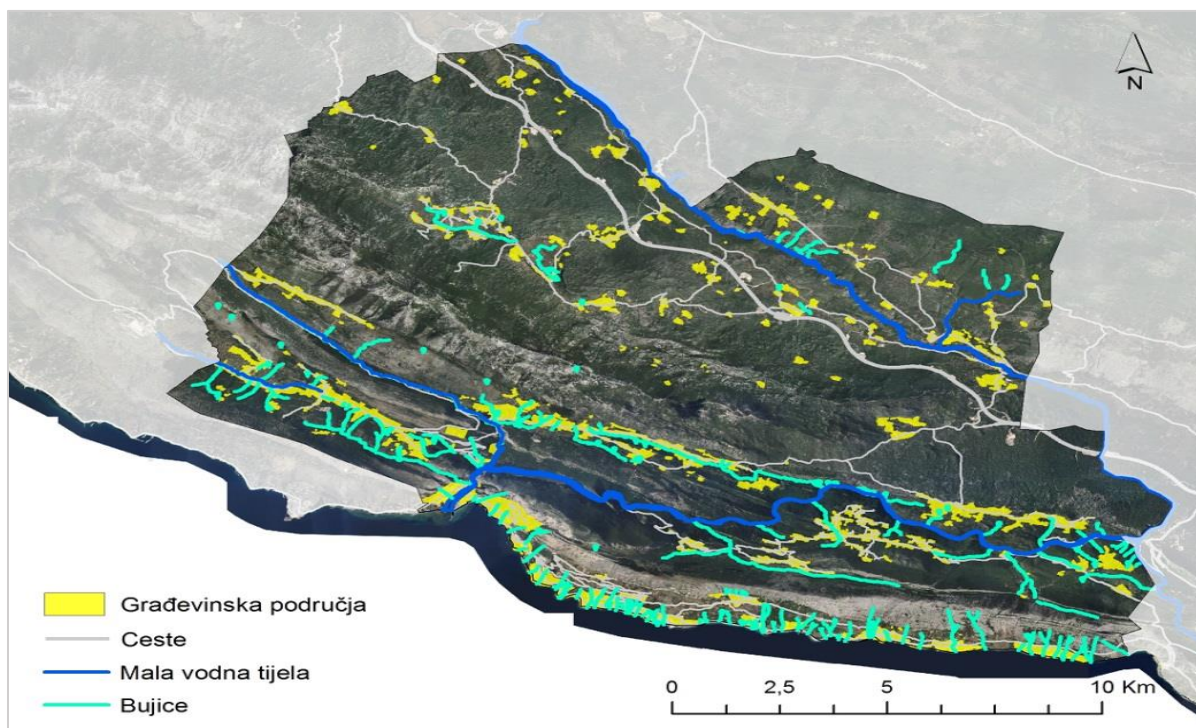
Područja Grada Omiša ugrožena su od poplava rijeke Cetine i poplava bujičnih voda, osobito u kombinaciji s olujnim usporima. Rijeka Cetina većinom je kanjanskog tipa, te je prema preliminarnim procjenama poplavnih rizika kao najznačajnije potencijalno plavljeno područje izvan kanjona Cetine identificirano područje Blata na Cetini (ugroženo nekoliko stambenih objekata bespravno izgrađenih prenisko u odnosu na velike vode Cetine) i dionica od Radmanovih Mlinica do Omiša (ugroženo nekoliko ugostiteljskih objekata smještenih uz rijeku Cetinu i županijska prometnica Omiš – Kučiće. Potencijalno je ugroženo i područje grada Omiša na ušću Cetine zbog moguće koincidencije velikih voda Cetine i velikih plimnih valova. Neposredno pred ušćem u more Cetina prima bujice Zadvarja i Omiša (bujice Lisičina, Smovo) koji ugrožavaju okolne poljoprivredne površine i urbanizirano područje Omiša.

Štetno djelovanje voda rijeka Cetine može se umanjiti transformacijom poplavnog vodnog vala usklađenim djelovanjem hidroenergetskih objekata na Cetini, prvenstveno uzvodnima (HE Peruča i HE

Orlovac) (Provedbeni plan obrane od poplava branjenog područja, Sektor F – Južni Jadran, branjeno područje 28: područje malog sliva Cetina, Hrvatske vode, ožujak 2014.)

Međutim, najčešće štetno djelovanje voda javlja se uslijed nastanka bujica. Bujično područje Grada Omiša dijeli se na obalno i zagorsko. U obalnom dijelu, područje od Omiša do Piska odlikuje veliki broj bujičnih tokova (65) relativno kratkog toka (većina ih je kraća od 500 m, a najduža je Garma bujica od 1,6 km), koji se strmo spuštaju sa padina Mosora i Biokova u more. Taj je uski obalni pojas nakon izgradnje Jadranske magistrale bio izložen intenzivnoj urbanizaciji, većinom neplanskog tipa, gdje su korita pojedinih bujica pretvorena u pristupne ulice sa natkrivenom oborinskom kanalizacijom malog profila ili su korita kinetirana profilom nedovoljnih dimenzija. Zbog toga, ova naseljena područja pri ekstremno velikim oborinama, trpe znatne materijalne štete. Stanje pogoršavaju česti šumski požari koji vrlo brzo ogole slivno područje pojedinih bujica i time aktiviraju erozijske procese i ubrzaju dotok velikih voda.

U zagorskom dijelu evidentirano je tek 10 bujica, čiji je recipijent rijeka Cetina. Njih karakterizira mnogo duži tok, čak i preko 10 km, a gotovo sve su u barem jednom dijelu regulirane. (Izvor: *Hrste Ivo, inž. građ.; Bujice Grada Omiša; Hrvatske vode, VGI "Cetina", Sinj, 2012. god.*)

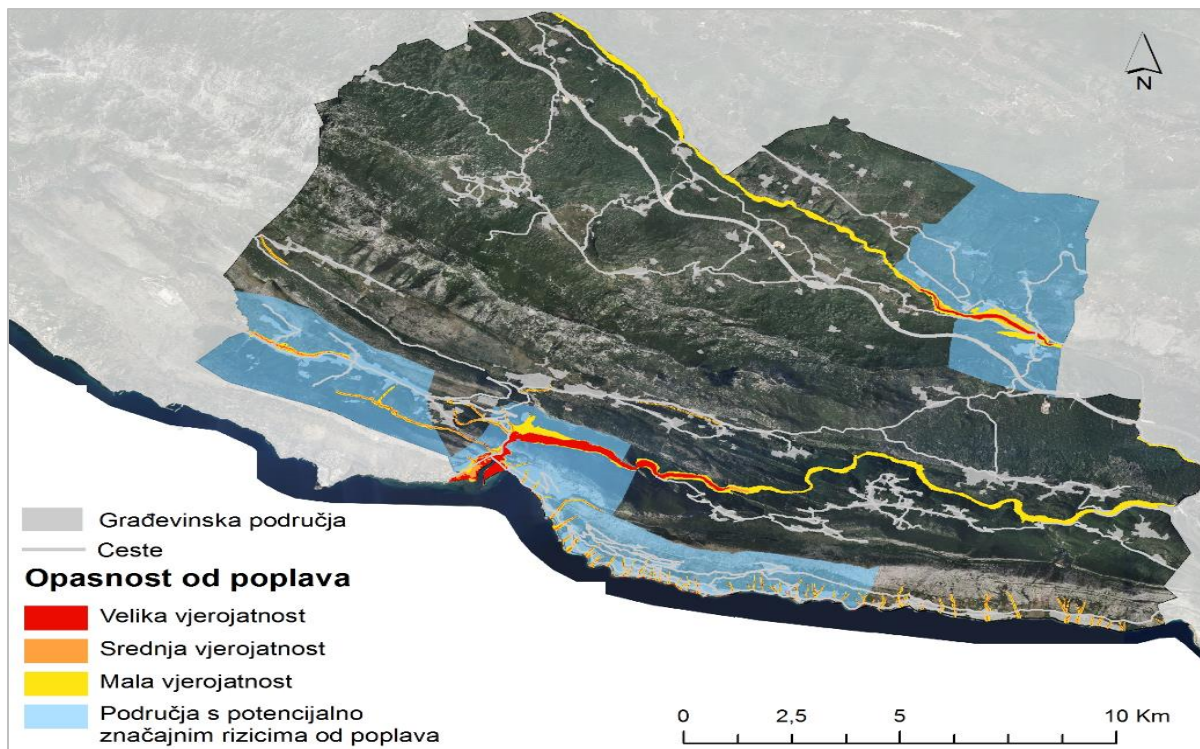

Slika 25. Bujice na području Grada Omiša

Izvor: *Prostorni plan uređenja Grada Omiša, Službeni glasnik Grada Omiša broj 4/07, 8/10, 3/13, 2/14, 7/14, 5/15, 10/15, 15/15, 7/16, 9/16.*

Posljedice bujica su i erozije i kliženje tla, koji u Gradu Omišu ugrožavaju predjele na terenima velikog nagiba padina, u zagorskom dijelu, te češće u priobalnom dijelu. Trenutno je u završnoj fazi sanacija najkritičnijeg dijela stijenske mase duljine oko dva kilometra i visine do 155 metara, koji najviše prijeti kućama u starome dijelu grada u podnožju litica.

U okviru Plana upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021., sukladno odredbama članaka 111. i 112. Zakona o vodama (NN 66/19 i 84/21), izrađene su karte opasnosti od poplava.

Slika 26. Pregledna karta opasnosti od poplava

Izvor: Hrvatske vode d.o.o., interpretacija Eko Invest d.o.o.

Prema podacima dobivenih od Hrvatskih voda i Procjeni rizika od velikih nesreća za Grad Omiš (Alfa atest d.o.o., siječanj 2018.) za vrijeme obilnih oborina bujice ugrožavaju pojedine prometnice što može poremetiti svakodnevno funkcioniranje zbog otežanog prometovanja. To se osobito odnosi na prometnicu LC 67115 Gata-Dubrava na dionici 4+000-5+000 gdje može doći do plavljenja uzrokovanih bujicom Sumovo, dok poplave velike vjerojatnosti na području naselja Omiš ugrožavaju u manjoj mjeri područje uz samo korito rijeke Cetine do Omiškog mosta na D 8 te prometnice D 70 i Ž 6142 dionica uz korito Cetine. Poplave svih vjerojatnosti na području Blata na Cetini plave prometnicu ŽC 6150 na dionici i most Blato na Cetini.

Na potencijalno plavljenom području rijeke Cetine poplavama su u najvećoj mjeri ugrožene površine za stambenu i proizvodnu gospodarsku namjenu. Plavljena područja nalaze se na dionici Radmanove mlinice – Omiš i na području naselja Blata na Cetini.

Na području naselja Grada Omiša (Borak, Zakućac, Ostrvica, Omiš, Podašpilje, Svinišće, Zvečanje) ugroženi su stambeni objekti. Ugroženost stanovništva može se ocijeniti kao srednja do niska. Moguća su oštećenja spomenika i vrijednosti kulturne baštine uslijed plavljenja izazvanih velikim količinama oborina posebno u starom dijelu Grada Omiša.

Na potencijalno plavljenom području rijeke Cetine nalaze se elektroenergetski proizvodni pogoni i elektroenergetski vodovi (prijenosna i distribucijska mreža), vodoopskrbni cjevovodi i svjetlovodi.

Također, uslijed velikih količina oborina na području Grada nerijetko je zabilježena povišena mutnoća vode na izvorištima, te se takva voda ne preporuča za piće. Vodovod redovitom kontrolom i dezinfekcijom redovito provodi i kontrolira kvalitetu vode na području Grada. Uslijed mutnoće vode moguće su posljedice na opskrbu hranom i sustavom sigurnosti hrane.

Očekuje se da će se efekti poplava povećati u narednom periodu kao posljedica klimatskih promjena poput porasta razine mora, povećane učestalosti i intenziteta udara valova tijekom nevremena, te pojačanih oborina.

Pri odabiru lokacije i planiranju pojedinačnih zahvata, a uzimajući u obzir i utjecaj klimatskih promjena, svakako treba uzeti u obzir mogućnost štetnog djelovanja uslijed poplava.

4.1.5.3 Sustav vodoopskrbe

U Gradu Omišu komunalno društvo Vodovod d.o.o. registrirano je za javnu vodoopskrbu, što obuhvaća zahvaćanje, obradu, transport i isporuku pitke vode krajnjem potrošaču, a osim Grada Omiša pokriva i općine Dugi Rat, Šestanovac i Zadvarje. Najveći zahvat za potrebe javne vodoopskrbe je iz rijeke Cetine, akumulacija Prančevići. Obalni teritorij Grada, koji obuhvaća podsustav Omiš (Studenci i Podašpilje), podsustav Tugare-Gata i podsustav Srinjine, u okviru je regionalnog sustava vodovoda Omiš-Brač-Hvar-Vis-Šolta. Ostali dijelovi Grada opskrbljuju se pomoću drugih postojećih sustava vodovoda (PUSMKO, 2015):

- Vodoopskrbni sustav naselja uz srednji tok Cetine vezan na vodoopskrbni sustav Sinja (150-200 mm)
- Lokalni vodoopskrbni sustav naselja uz donji tok Cetine (Seoca, Kostanje - poslovna zona, Kučiče, Svinišće i Posašpilje) koji koristi vodu s izvora Studenac (15 l/s , 150 mm)
- Vodovod Makarska preko Zadvarja (200-150 mm) opskrbljuje naselja Podgrađe i Slime (400 l/s)
- Vodovod Split opskrbljuje naselje Dubrava

Prema analizi pokrivenosti vodovodom po kućanstvima i gospodarskim objektima Grada Omiša za 2014. g. dobivenih od strane Vodovoda d.o.o., ukupna pokrivenost kućanstava iznosi 91,4 %. Kućanstva su veći potrošači vode (76,0 %) u odnosu na privredu (24,0 %). Međutim, do danas je do nepokrivenih naselja proveden magistralni cjevovod i kontinuirano se radi na razvoju distribucijske mreže.

Utvrđena je povećana potrošnja vode, osobito u ljetnim mjesecima, u obalnim naseljima koja su orijentirana prema turističkoj djelatnosti, gdje je vodoopskrbni sustav potrebno unaprijediti kako bi opskrba vodom tekla neometano i tijekom najvećih zahtjeva za vodom.

Problematika vodoopskrbne mreže predstavljaju stari cjevovodi i dosta visoki gubici u mreži. Zamjetni su veliki gubici, te je prvenstveno riječ o gubicima na relativno staroj, neplanski i stihijski građenoj vodoopskrbnoj mreži. Generalno može se reći da se ne ispunjava osiguranje stabilnih i dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za opskrbu stanovništva i gospodarstva (turistički sektor). Problemi su dodatno izraženi zahtjevima za stalnim širenjem vodoopskrbnog sustava zbog širenja naselja bilo zbog zadovoljenja stambenih ili turističkih potreba. Kao bitni nedostatak postojećih sustava treba naglasiti i nedovršenost sustava s obzirom na originalna idejna rješenja, pa tako u većini sustava nedostaju druge vodne komore vodospremnika (jer su polovično građeni) ili pak predviđeni vodospremnici nisu nikad ni izgrađeni. To je rezultiralo time da su glavni tranzitni pravci poprimili funkciju tranzitno-opkrbnih, pa nisu u skladu s originalno postavljenom koncepcijom sustava, čime im je bitno smanjena tranzitna moć. U vodoopskrbnoj mreži nema sustavnog praćenja gubitaka niti se vodi katastar kvarova.

4.1.5.4 Sustav javne odvodnje

Javna kanalizacijska infrastruktura na području Grada Omiša mnogo je slabije izgrađena u odnosu na javnu vodoopskrbnu mrežu. Pokrivenost područja Grada iznosi tek 35,1 %, što se odnosi isključivo na naselje Omiš, pri čemu broj prijavljenih kućanstava raste, a privrednih stagnira. Na području sustava odvodnje i pročišćavanja Omiš postoji mehanički UPOV koji je pušten u pogon 2009. godine., s kojeg se pročišćene otpadne vode ispuštaju u Brački kanal podmorskim ispustom dužine 1.600 m (difuzorska

sekcija – 123,3 m). Istočnije od naselja Omiš kanalizacijski sustav nije izgrađen, iako je širenje kanalizacijske mreže na prigradska naselja započeto izgradnjom kanalizacijskog kolektora prema naselju Nemira kao i projektiranjem kanalizacijske mreže u naselju Borak.

Ovo područje je vrlo urbanizirano, a prikupljanje otpadnih voda odvija se putem septičkih jama koje su neadekvatno izvedene, često bez dna pa se otpadne vode direktno ispuštaju u okoliš. Pražnjenje septičkih jama obavlja Vodovod Omiš koji prikupljeni sadržaj odvozi na UPOV Priko u Omišu, a predviđena je gradnja više zasebnih sustava sa uređajima za pročišćavanje i podmorskim ispustima izvan zaštićenog obalnog područja mora.

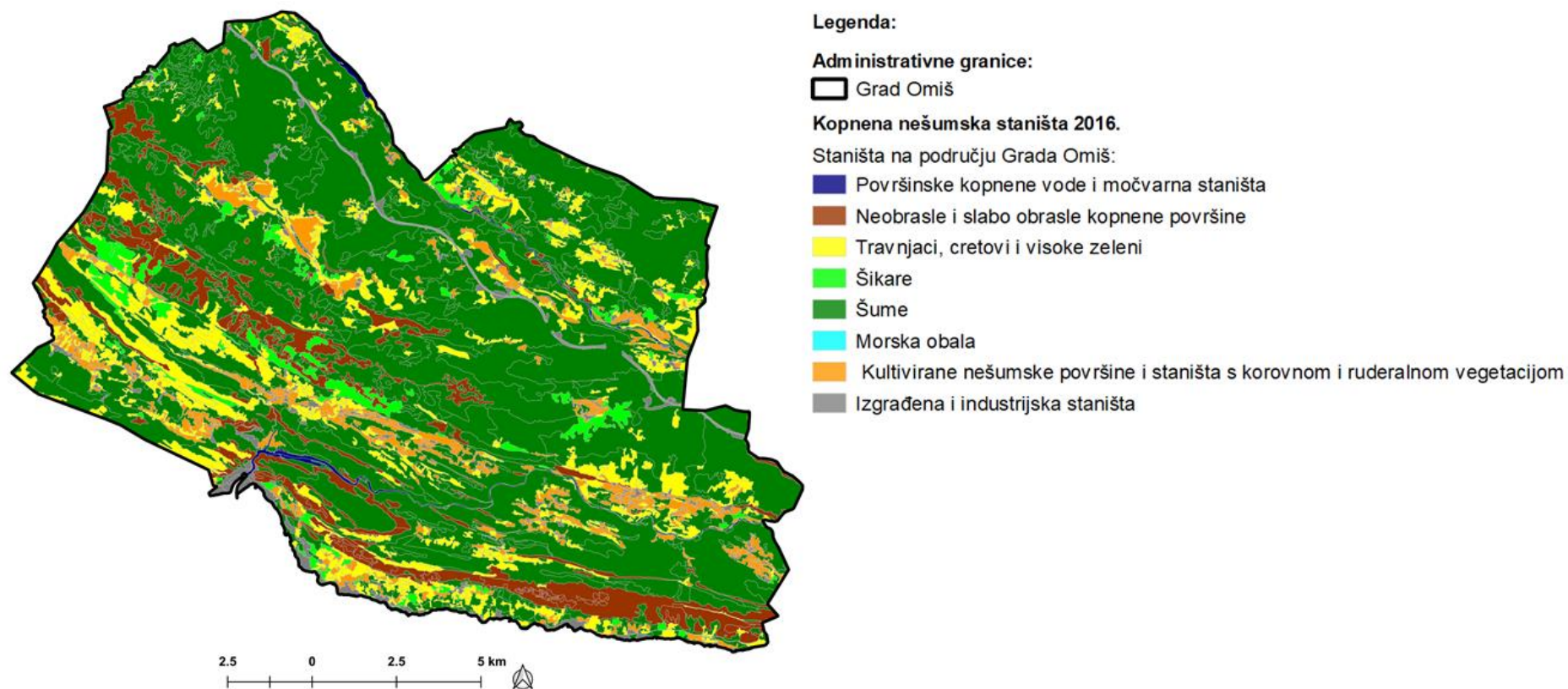
U tijeku je provedba projekta „Poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture aglomeracije Omiš“, koji obuhvaća naselja Borak, Omiš i Zakućac, a odnosi se na izgradnju drugog stupnja pročišćavanja na UPOV Priko i povećanju njegova kapaciteta, čime će se u dugoročnom razdoblju omogućiti i spajanje područja Čeline (uključivo Ruskamen) i Stanići.

U zagorskom dijelu kanalizacijski sustav također nije izgrađen, što je prioritetno s obzirom da je veći dio predmetnog područja u zonama sanitarne zaštite izvorišta pitke vode i rijeke Cetine, čije se vode koriste za vodoopskrbu Omiša, ali i drugih obalnih i otočnih gradova i općina. U 2017. godini izrađeno je Konceptijsko rješenje odvodnje otpadnih voda ruralnih zaobalnih dijelova Grada Omiša i općina Šestanovac i Zadvarje.

4.1.6 Bioraznolikost

4.1.6.1 Staništa i stanišni tipovi

Na administrativnom području Grada Omiša sukladno Karti kopnenih nešumskih staništa (2016.) nalazimo velik broj stanišnih tipova. Kao što je vidljivo iz slike ispod na unutar administrativnog područja nalazimo velik broj prirodnih stanišnih tipova poput šuma koje su rasprostranjene gotovo na cijelom području, izuzev obalnog dijela gdje se nalaze gotovo sva izgrađena i industrijska staništa (**Slika 27.**). Staništa vezana uz površinske kopnene vode i močvarna staništa nalazimo uz rijeku Cetinu, dok neobrasle i slabo obrasle kopnene površine (poglavito Tirensko-jadranske vapnenačke stijene) nalazimo uz vršne dijelove Mosora i Omiške Dinare. Iz prikaza je vidljivo kako se najveće travnjačke površine nalaze na zapadnom dijelu Grada i to u naseljima Dubrava, Tugare i Gata, a najveće površine Mediteranskih šikara nalazimo na području naselja Seoca, Čisla, Gata i Dubrave.

Slika 27. Stanišni tipovi na administrativnom području Grada Omiša sukladno Karti kopnenih nešumskih staništa (2016)
Izvor: Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode „Bioportal“. Dostupno na: <http://www.bioportal.hr/gis/>.

Sukladno Karti kopnenih nešumskih staništa na administrativnom području Grada Omiša nalazimo 22 stanišna tipa (NKS1), od kojih su 16 prirodnih, dok je 6 stanišnih tipova nastalo antropogenim djelovanjem (stanišni tipovi I. i J.). Od antropogenih stanišnih tipova, stanišni tip J. Izgrađena i industrijska staništa se nalazi na 716,66 hektara (2,69% ukupne površine), dok se od staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom (I.) nalaze na površini od 1.533,41 hektar (5,76% ukupne površine Grada). Od staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom najzastupljeniji stanišni tip su Mozaici kultiviranih površina (I.2.1.) na površini od 825,81 hektara (3,1% ukupne površine Grada).

Kao najzastupljeniji kopneni stanišni tip na administrativnom području Grada Omiša izdvajaju se staništa šuma (E.) koja su kao dominantno stanište (NKS1) zastupljena na 17.669,2 hektara. Ovaj stanišni tip zauzima oko 66,33% ukupne površine Grada Omiša. Kao drugi najzastupljeniji stanišni tip (NKS1) izdvaja se stanišni tip C.3.5.1. Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci submediteranske zone sa površinom od 2.724,99 hektara, što čini 10,23% ukupne površine Grada. Prema zastupljenosti slijedi prirodni stanišni tip B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene koji se kao dominantno stanište (NKS1) nalazi na površini od 2.297,32 hektara (8,62% ukupne površine). Od prirodnih stanišnih tipova slijedi stanišni tip D.3.4.2.3. Sastojine oštrogličaste borovice koji se kao dominantan (NKS1) prostire na površini od 661,3 hektara (2,48% površine Grada). Na području Grada se kao najmanje zastupljen prirodan stanišni tip izdvaja F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima koji se nalazi ukupno na 0,9 hektara, što čini 0,003% ukupne površine Grada. Od antropogenih stanišnih tipova najmanje je zastupljen stanišni tip I.1.2. Korovna i ruderalna vegetacija Sredozemlja koja sa površinom od 1,98 hektara čini 0,0074% površina Grada Omiša. Zastupljenosti kopnenih stanišnih tipova na području Grada Omiša, sukladno izračunima u programu QGIS su prikazani u tablici ispod (**Tablica 10**).

Tablica 10. Zastupljenost kopnenih stanišnih tipova na području Grada Omiša (NKS1)

BR.	STANIŠNI TIPOVI (NKS1)	POVRŠINA (HA)	ZASTUPLJENOST (%) NA PODRUČJU GRADA OMIŠA
1.	E.	17669,2	66,33
2.	C.3.5.1.	2724,99	10,23
3.	B.1.4.	2297,32	8,62
4.	I.2.1.	825,8	3,1
5.	J.	716,66	2,69
6.	D.3.4.2.3.	661,3	2,48
7.	I.5.2.	551,26	2,07
8.	C.3.6.1.	506,65	1,9
9.	A.2.3.	142,92	0,54
10.	I.5.3.	123,69	0,46
11.	B.3.1.	95,5	0,36
12.	D.3.4.2.6.	83,58	0,31
13.	B.2.2.1.	81,77	0,3
14.	D.3.4.2.	54,59	0,2
15.	I.1.8.	30,68	0,12
16.	D.3.1.1.	22,44	0,08
17.	A.4.1.	18,39	0,069
18.	C.3.5.2.	15,88	0,06
19.	A.2.2	12,5	0,047
20.	C.2.5.1.6	7,89	0,03
21.	I.1.2.	1,98	0,007
22.	F.4.1.	0,9	0,0033

Bioraznolikost mora

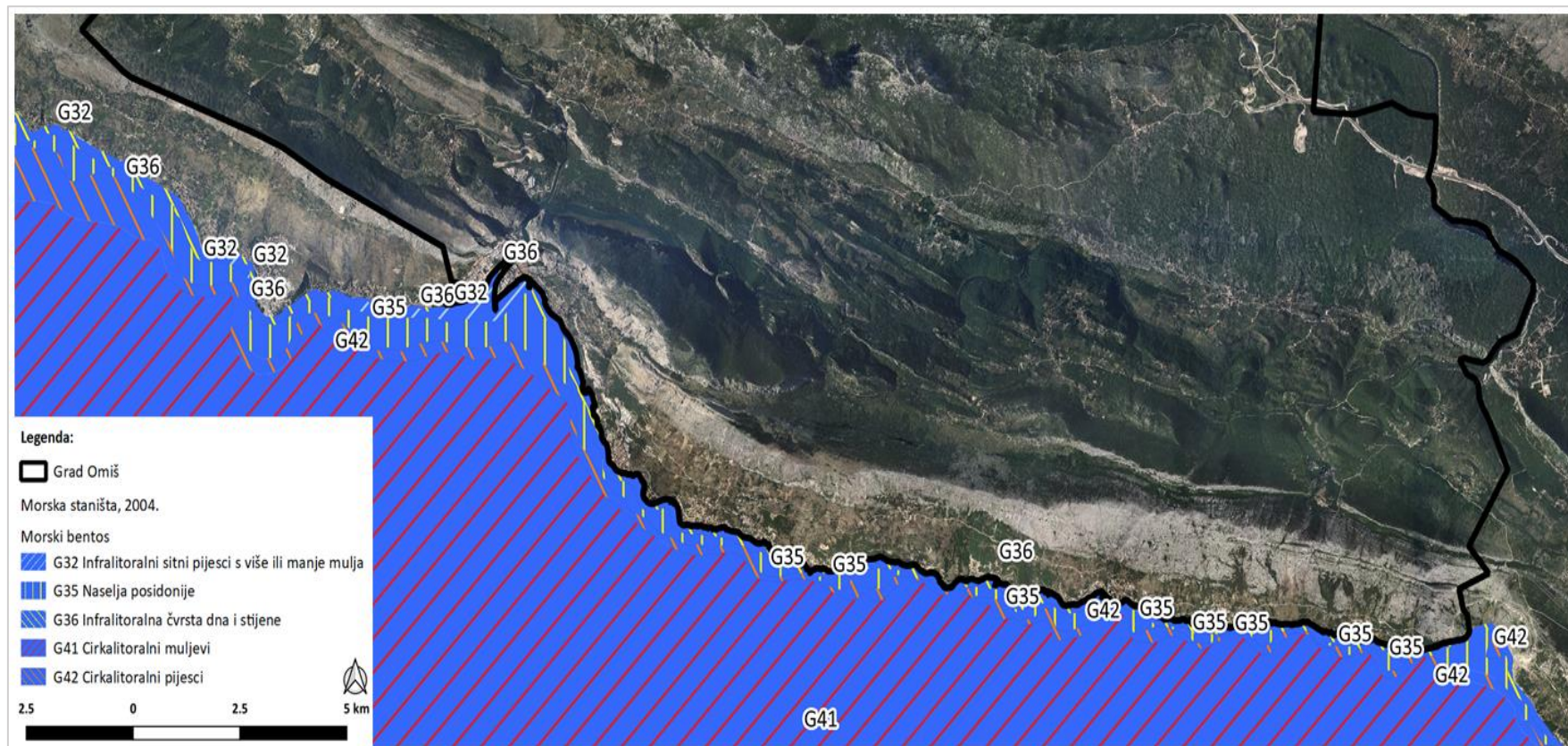
Sukladno karti staništa iz 2004. godine, od morskih staništa na potezu od Dugog rata preko ušća Cetine (donji dio) pa do luke prisutan je stanišni tip G.3.2. Infralitoralni pijesci s više/manje mulja.

Od luke cijelim istočnim dijelom obale nalazimo stanišni tip G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene. Ovaj stanišni tip također nalazimo i na gornjem dijelu ušća rijeke Cetine do mosta.

Na prethodno navedene stanišne tipove se nadovezuje stanišni tip G.3.5. Naselja Posidonije koja je pružaju cijelom dužinom obale uz Omiš. Naselje vrste *Posidonia oceanica* predstavlja stanište u kojem prevladava morska cvjetnica posidonija. Ova biocenoza izuzetno je značajna mediteranska, pa tako i jadranska biocenoza. U njoj se mnoge vrste organizama hrane, razmnožavaju i nalaze zaklon.

U Jadranskom moru posidonija se rasprostire na pomičnom dnu infralitorala, tj. od obalne linije pa do 30-ak metara dubine, a u prozirnijim vodama južnog Jadrana dopire do ispod 40 metara dubine. Naselja posidonije imaju značajnu ulogu u morskim ekosustavima pri čemu su zaštita obale od erozije, pročišćavanje mora filtracijom, adsorpcija polutanata, pohranjivanje ugljika, stvaranje kisika, kruženje hranjivih tvari u moru te pružanje zaklona, hrane i područja za razmnožavanje brojnih vrsta samo neke od njih. Ova zajednica je ugrožena mnogim ljudskim aktivnostima (sidrenje, onečišćenje, nasipavanje i dr.), a posebno je osjetljiva jer obnova oštećenih naselja traje desetljećima. *Posidonia oceanica* se također nalazi na popisu strogo zaštićenih vrsta kao i na Dodatku I Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) i na Prilogu II Protokola o posebno zaštićenim

područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju Konvencije o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja (Barcelonska konvencija). Na naselja Posidonije se nadovezuje stanišni tip G.4.2. Cirkalitoralni pijesci te u većim dubinama i stanišni tip G.4.1. Cirkalitoralni muljevi. Morski stanišni tipovi prisutni na području Grada Omiša su prikazani na slici ispod (**Slika 28**).

Slika 28. Morska staništa prisutna na području Grada Omiša

Izvor: Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode „Bioportal“. Dostupno na: <http://www.bioportal.hr/gis/>.

Sukladno podacima Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Splitsko-dalmatinske županije „More i krš“ reprezentativna naselja posidonije ne nalaze se na području ušća Cetine koje se prostire od Dugog rata do Balića rata. Povremeno se nailazi na manje otoke posidonije koja ne predstavljaju reprezentativni stanišni tip ovog područja. Naselja posidonije prisutna su dalje od utjecaja rijeke Cetine te je njihova pokrovnost manja. Druga morska cvjetnica čvorasta morska resa (*Cymodocea nodosa*) raširena je na ovom području te tvori gusta naselja s obje strane nekadašnje riječne delte. Rasprostire se od 20 cm do 6 m dubine. Morska cvjetnica na popisu je strogo zaštićenih vrsta te je navedena u Dodatku I konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija). Čvorasta morska resa preferira bočate sredine, bolje podnosi sedimentaciju od posidonije, stoga je izuzetno važna za morski ekosustav prijelaznih voda pod utjecajem slatke vode.

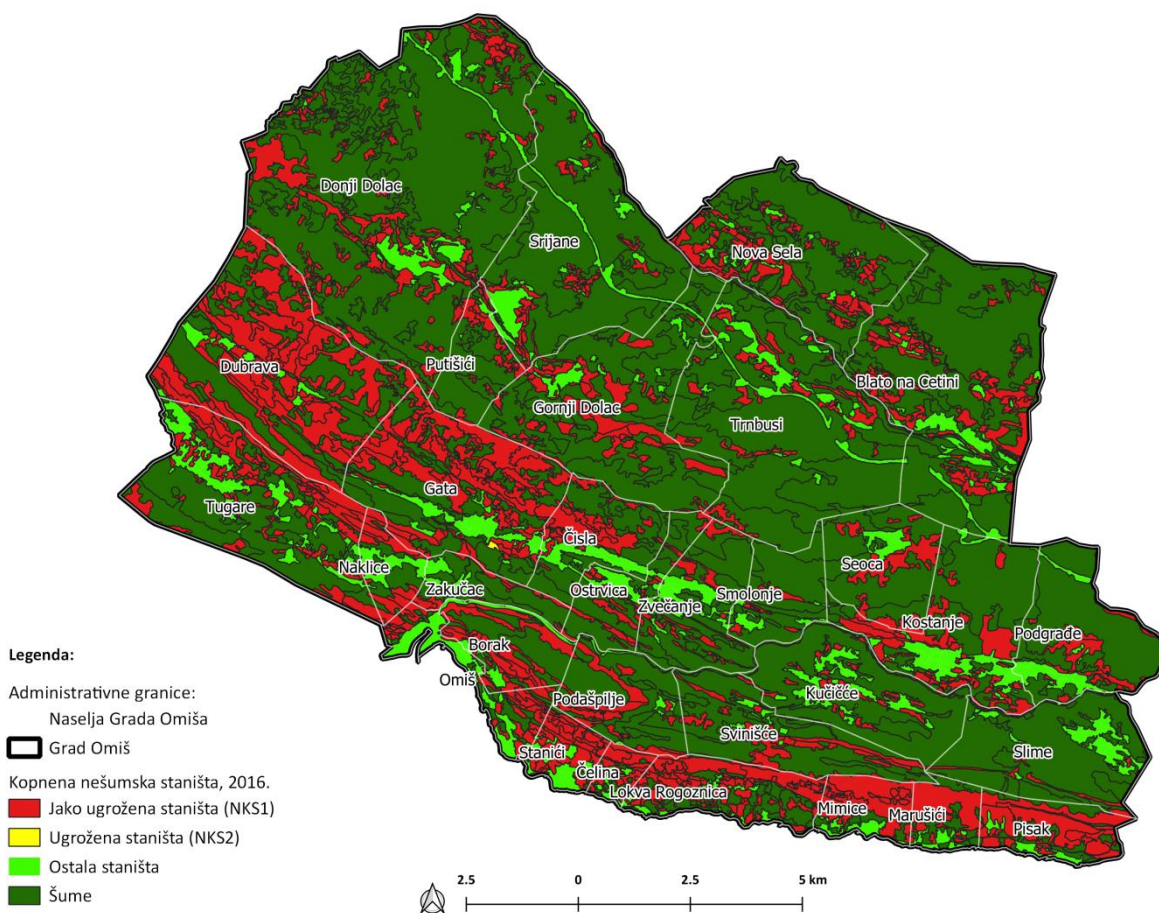
Takva staništa pružaju čitav niz usluga ekosustavu, skloništa su i hranilišta ribe, stabiliziraju sediment te sprječavaju eroziju plaža, povećavaju prozirnost mora, proizvode kisik. Prijetnja su joj vađenje pijeska za dohranu plaža, urbanizacija obale, a u manjoj mjeri i sidrenje. Uz dvije navedene morske cvjetnice prisutna je još i morska svilina (*Zostera noletii*) unutar male uvale na izlazu iz Cetine prema zapadu. Kao i posidonija na Dodatku je I Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa i u Prilogu II Protokola o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti u Sredozemlju Konvencije o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja.

Na području Grada Omiša nalazimo i nabrojane niže ugrožene i rijetke stanišne tipove od nacionalnog i europskog značaja, Sukladno *Prilogu II Pravilnika o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21)* koji se javljaju kao čisti ili češće, u kombinaciji staništa.

- A.4.1. Trščaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi
- B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene
- B.2.2. Ilirsko-jadranska, primorska točila
- C.2.5. Vlažne livade submediteranske vegetacijske zone
- C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci
- C.3.6. Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eumediterana i stenomediterana
- D.3.4. Bušici
- E. Šume
- F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima
- F.3.1. Površine šljunčanih žalova pod halofitima
- G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja
- G.3.5. Naselja Posidonije
- G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene
- G.4.1. Cirkalitoralni muljevi
- G.4.2. Cirkalitoralni pijesci

Stanišni tipovi G.3.5. Naselja posidonije, F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima, D.3.4.2.3. Sastojine oštrogličaste borovice, C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci, C.3.6. Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eumediterana i stenomediterana, B.2.2. Ilirsko-jadranska, primorska točila se također nalaze na Prilogu III Popis ugroženih i rijetkih stanišnih tipova zastupljenih na području RH značajnih za ekološku mrežu Natura 2000.

Kako bi se utvrdile prostorne zastupljenosti ugroženih i rijetkih stanišnih tipova, u prostornoj analizi je izvršena kategorizacija na tri razine ugroženosti. Kategorija jako ugroženih staništa obuhvatila je one kombinacije u kojima su ugroženi i rijetki stanišni tipovi dominantan stanišni tip, odnosno NKS1. Kombinacije obuhvaćene ovom kategorijom čine stanišne tipove svrstane u NKS1, NKS1NKS2, NKS1NKS2NKS3 te NKS1NKS3. Kategorija ugroženih staništa obuhvatila je kombinacije u kojima su ugroženi i rijetki stanišni tipovi svrstani u NKS2, NKS2NKS3, a da nisu bili uvršteni u NKS1 kao ugroženi. Ovom kategorijom ugroženosti izdvojena su dva staništa na području Grada (J./A.1.1./C.3.5.1 i F.4.1./F.3.1.). Kategorija ostala staništa čime kombinacije staništa u kojima su ugroženi i rijetki stanišni tipovi NKS3 ili ih nema u kombinaciji stanišnih tipova. Šume su kao stanište zasebno izdvojene s obzirom da se su sve šume, izuzev antropogenih šumskih sastojina na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova. Prostorni prikaz rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih stanišnih tipova je dan na slici u nastavku (Slika 29).

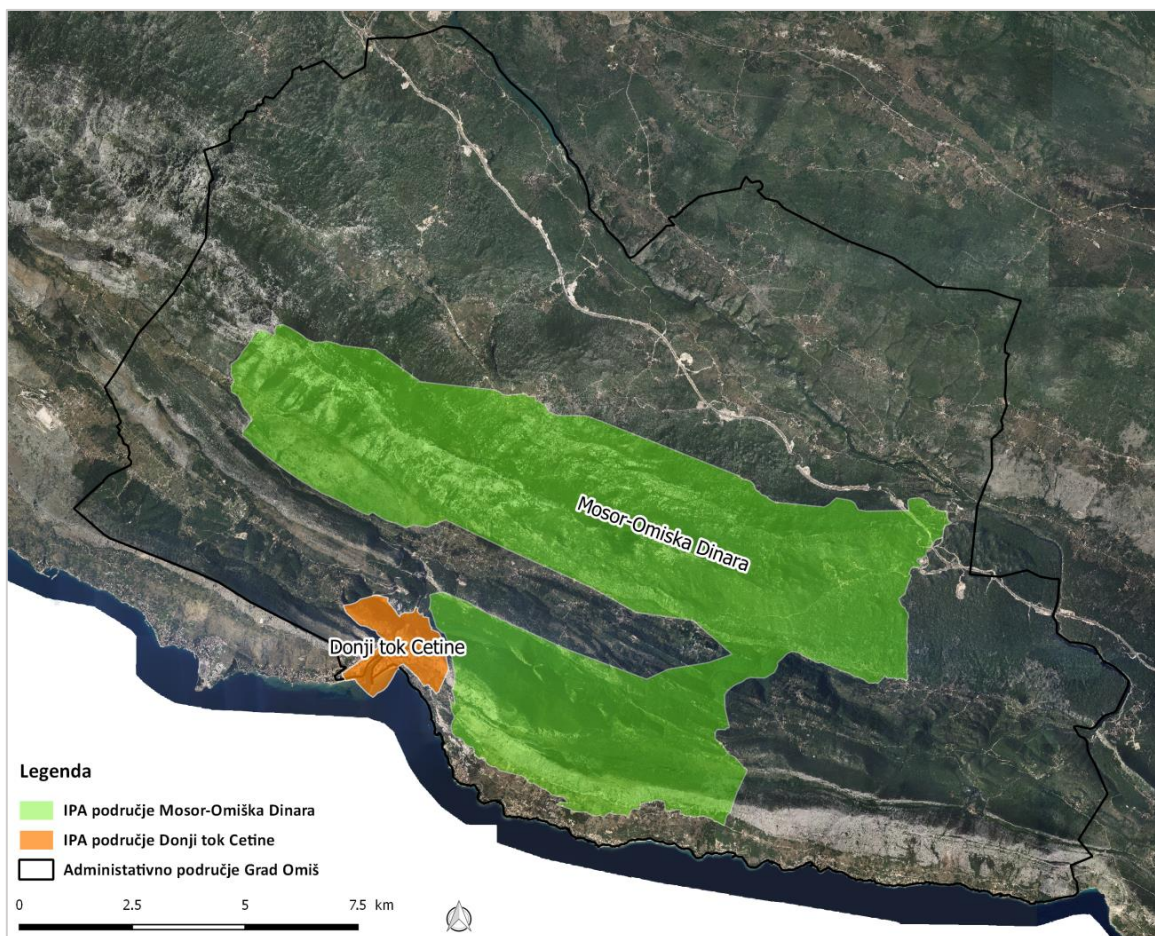
Slika 29. Ugrožena i rijetka staništa prema kategorijama na području Grada Omiša

Kao što je vidljivo iz slike iznad, najveći broj jako ugroženih staništa je prisutan u zapadnom dijelu Grada Omiša te krajnjem južnom dijelu. Najveći broj jako ugroženih staništa se podudara s zastupljenošću Tirensko-jadranskih vapnenačkih stijena, travnjaka te šikara. Kao ugrožena staništa izdvojeno je stanište J./A.1.1./C.3.5.1 na južnom dijelu naselja Gata te staništa F.4.1./F.3.1. koja se nalaze uz obalu naselja Omiš i Stanići, južno i sjeverno od plaže Mala Luka. Šumska staništa su prisutna na više od 66% ukupne površine Grada Omiša.

Flora

Administrativno područje Grada Omiša poglavito pripada mediteransko-litoralnom pojasu, dok samo brdski dio Grada pripada mediteransko-montanom pojasu. Vegetacija mediteransko-montanog pojasa je razvijena u višim dijelovima odnosno na području Mosora i Omiške Dinare. Od vegetacije na ovom području je najznačajnija vrsta hrast medunac (*Quercus pubescens*) i dalmatinski crni bor (*Pinus nigra* sub. *dalmatica*). Za mediteransko-litoralni pojas karakteristične su vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) i šume alepskog (*Pinus halepensis*) i crnog dalmatinskog bora (*Pinus nigra* subsp. *Dalmatica*). Ove šumske zajednice su danas u velikoj mjeri zastupljene u degradacijskim stadijima makije i gariga i kamenjara. Na području Grada Omiša nalazimo neke tipične vrste za mediteransko-litoralni pojas poput obalne dikice (*Xanthium strumarium* L. Spp. *Italicum*), zidne slezenice (*Asplenium ruta-muraria*), šmrike (*Juniperus oxycedrus* L. ssp. *oxycedrus*), smrdljike (*Pistacia terebinthus*), obalnog petrovca (*Crithmum maritimum*), velecvjetne moračine (*Orlaya grandiflora*), mirisave ljubice (*Viola odorata*), mirte (*Myrtus communis*), lovora (*Laurus nobilis*), američke agave (*Agave americana*) i mnogih drugih.

Na administrativnom području Grada Omiša, veliko florno bogatstvo prisutno je uz rijeku Cetinu (ušće, kanjon) te na području Mosora i Omiške Dinare. Zbog svoje vegetacijske posebnosti, područje Mosora i Omiške Dinare kao i Donji tok Cetine su svrstani u botanički značajna područja (IPA). Prikaz ovih botanički značajnih područja unutar administrativnih granica Grada Omiša je dan na slici ispod (**Slika 30**).

Slika 30. Položaj botanički značajnog područja Mosor-Omiška Dinara na području Grada Omiša

Izvor: Botanički značajna područja Hrvatske

Kao značajna staništa na ovom botanički značajnom području se ističu suhi travnjaci i kamenjarska staništa za koje je vezan velik broj endemskih vrsta. Sukladno Nikolić i sur., 2009. na ovom području nalazimo kritično ugroženu vrstu vrtni kokotić (*Consolida ajacis*) te ugrožene vrste strani veliki kokotić (*Delphinium peregrinum*) i pčelina kokica (*Ophrys apifera*), osjetljivu vrstu ljiljan zlatan (*Lilium martagon*), kokica paučica (*Ophrys sphegodes* Mill.) i grimizni kaćun (*Orchis purpurea*). Dodatno, područje je bogato endemskim vrstama poput izvegurane grimotulje (*Aurinia sinuata*), zelenkastog stolisnika (*Achillea virescens*), nježne pjeskarice (*Arenaria gracilis*), dugulastog kozlaca (*Arum orientale* M.Bieb. ssp. *longispathum*), Portenšlagovog zvončića (*Campanula portenschlagiana*), primorske režuhe (*Cardamine maritima* DC.), razgranjene portenšlagije (*Portenschlagiella ramosissima*), volecvjetnog rožaca (*Cerastium grandiflorum*), buhača (*Tanacetum cinerariifolium*), dalmatinske žutilovke (*Genista sylvestris* Scop. ssp. *dalmatica*) i bijele šupaljke (*Corydalis acualis*). Na području se također nalaze gotovo ugrožene endemske vrste trobridi sijedac (*Fibigia triquetra*), obojena krabljica (*Chaerophyllum coloratum*), krčki kozlinac (*Astragalus muelleri*), kratkozupčasta kadulja (*Salvia brachyodon*) i druge. Kao najveći razlog ugroženosti na ovom području se navodi napuštanje ispaše što je dovelo do sukcesije na velikom dijelu terena.

Botanički značajno područje vezano uz rijeku Cetinu se nalazi u donjem toku rijeke, gdje je ona duboko usječena u vapnenačku podlogu između Mosora i Omiške Dinare, tvoreći kanjonske strane visoke i do 300 metara (tzv. Omiška probojnica). Kanjon rijeke Cetine floristički je vrlo raznoliko područje, pa tako manji priobalni dio od Omiške probojnice do mora pripada eumediteranskoj vazdazelenoj vegetacijskoj zoni, a iznad Omiške probojnice nalazimo submediteransku listopadnu vegetacijsku zonu. Posebnost ovog područja čine kanjonske stijene u kojima nalazimo elemente hazmofitske vegetacije u pukotinama stijena koje su zastupljene s zajednicom piramidalnog zvončića i portenšlagovog zvončića i s zajednicom piramidalnog zvončića i modrog lasinja. Ove zajednice su značajne zbog velikog broja endemskih vrsta. Uz zajednice vapnenačkih stijena, na području su važni i suhi travnjaci.

Kao značajne vrste unutar ovog botaničkog područja izdvajaju se ugrožene vrste pčelina kokica (*Ophrys apifera*), talijanski kaćun (*Orchis italica*), gotovo ugrožena vrsta strani veliki kokotić (*Delphinium peregrinum*), osjetljiva vrsta sredozemna ljuljolika (*Desmazeria marina*), vitka kockavica (*Fritillaria messanensis* Raf. Ssp. *gracilis*), kokica paučica (*Ophrys sphegodes* Mill.), kožasti kaćun (*Orchis coriophora*), finobodljasti kaćun (*Orchis provincialis*), četvertočkasti kaćun (*Orchis quadripunctata*), trozubi kaćun (*Orchis tridentata*). Ovdje nalazimo i gotovo ugrožene endemične vrste krčki kozlinac (*Astragalus muelleri*), obojena krabljica (*Chaerophyllum coloratum*), trobridi sijedac (*Fibigia triquetra*), pustenasto devesilje (*Seseli tomentosum*) te endemske vrste ilirski kozlinac (*Astragalus monspessulans* L. ssp. *illyricus*), *Carduus micropterus* Teyber ssp. *micropterus*, volecvjetni rožac (*Cerastium grandiflorum*), izverugana gromotulja (*Aurinia sinuata*), Portenšlagovog zvončića (*Campanula portenschlagiana*), *Festuca illyrica*, dalmatinska žutilovka (*Genista sylvestris* Scop. ssp. *dalmatica*), jadranska perunika (*Iris pseudopallida*), hrvatska bresina (*Micromeria croatica*), zvjezdasti oštroliast (*Onosma stellulata*), ljuskava tilovina (*Petteria ramatacea*), razgranjena portenšlagija (*Portenschlagiella ramosissima*), dalmatinski zumbulčić (*Hyacinthella dalmatica*) i druge. Kao razlozi ugroženosti ovog područja navode se napuštanja zemljišta, razvoj turizma i širenje invazivnih vrsta (srednji intenzitet) te intenziviranje poljoprivrede, eutrofikacija i ribarstvo (niski intenzitet).

Dodatno, na administrativnom području Grada Omiša, sukladno Nikolić T. (2015) Flora Croatica baza podataka nalazimo 96 vrsta flore koje su ugrožene. Od navedenog broja vrsta, najviše ih (42,7%) nalazimo u kategoriji gotovo ugrožene (NT). Prema zastupljenosti slijede 19,79% vrste koje su u kategoriji nedovoljno poznatih (DD), 14,58% vrsta je u kategoriji osjetljivih (VU) i 12,5% je u kategoriji

najmanje zabrinjavajućih (LC). Na popisu je 8,3% ugroženih vrsta (EN), a najmanje je kritično ugroženih (CR) sa udjelom od 2,08%.

Fauna:

Na administrativnom području Grada Omiša su temeljem provedenih istraživanja⁵ zabilježene jedinke vrste galeb klaukavac (*Larus michahellis*), riječni galeb (*Larus ridibundus*), veliki vranac (*Phalacrocorax carbo*), divlji golub (*Columba livia*), crnogri gnjurac (*Podiceps nigricollis*) i crnogri plijenor (*Gavia arctica*). Sve ove vrste su redovite (vrste koje se u Hrvatskoj bilježe svake ili gotovo svake godine) te su zabilježene kao zimovalice. Za sve prethodno navedene vrste, izuzev crnogrlog plijenora su populacije zimovalica ocijenjene kao neprikladne za procjenu. Zimujuća populacija crnogrlog plijenora ima najmanje zabrinjavajuć status. Uz ove vrste, na području Omiške Dinare su zabilježene jedinke vrste bjelonokte vjetruše (*Falco naumanni*) (Mikulić, 2013⁶), dok je transektom uz Cetinu (Lolić, 2015⁷) zabilježen par ušara (*Bubo bubo*). Slučajnim opažanjem je također uočena gavka (*Somateria mollissima*). Od navedenih vrsta crnogri gnjurac, crnogri plijenor, bjelonokta vjetruša i ušara su strogo zaštićene vrste. Svim navedenim strogo zaštićenim vrstama, izuzev crnogrlog plijenora, su ugrožene gnijezdeće populacije. Sukladno Crvenoj knjizi ptica Hrvatske (2013.⁸) bjelonokta vjetruša ima kritično ugroženu gnijezdeću populaciju, crnogri gnjurac ima ugroženu gnijezdeću populaciju dok ušara ima gotovo ugroženu gnijezdeću populaciju. Na području Cetine, odnosno Omiške Dinare (Cetina Viseći kuk) je prethodnim terenskim istraživanjima potvrđen teritorij surog orla, koji je u 2018. godini, kao i prethodnoj 2015. godini potvrđen kao nezauzet teritorij (utvrđeno temeljem provedenih terenskih istraživanja u 2018. godini za izradu stručne podloge⁹). Ovaj teritorij je bio zauzet do 2015. godine te od onda nije zabilježena uspješnost gniježđenja. Gledajući areale rasprostranjenosti sukladno Crvenoj knjizi ptica Hrvatske, 2013.⁵ na administrativnom području Grada Omiša te u blizini se nalaze područja gniježđenja strogo zaštićenih vrsta sivi sokol (*Falco peregrinus*), zmijar (*Circaetus gallicus*), voljić maslinar (*Hippolais olivetorum*) te vjerojatno područje gniježđenja vrste afrička kukavica (*Clamator glandarius*). Gnijezdeće populacije vrste zmijar ima status ugrožene, gnijezdeća populacija voljića maslinara ima status gotovo ugrožene, dok gnijezdeća populacija sivog sokola ima status osjetljive vrste. Ovo područje je također navedeno i kao područje zimovanja strogo zaštićene vrste ridogri gnjurac (*Podiceps grisegena*), koja ima status gotovo ugrožene zimovalice. Unutar administrativnih granica Grada Omiša također se nalazi područje rijeke Cetine koju odlikuje veliko ornitološko bogatstvo zbog čega je ovo područje temeljem Crvene knjige ptica Hrvatske (Tituš i sur., 2013.) prepoznato kao jedno od deset najvažnijih područja za zaštitu ugroženih vrsta ptica u Hrvatskoj. Ovo područje je zbog velike raznolikosti staništa važno za zaštitu ptica. Na području rijeke Cetine obitava povremeno ili stalno 158 vrsta ptica¹⁰, od kojih je 97% zaštićeno Bernskom konvencijom. Sukladno Crvenoj knjizi⁴ na

⁵ Mrakovčić M., Mustafić P., Jelić D., Mikulić K., Mazija M., Maguire I., Šašić Kljajo M., Kotarac M., Popijač A., Kučinić M., Mesić Z. (ur.) Projekt integracije u EU Natura 2000 – Terensko istraživanje i laboratorijska analiza novoprikupljenih inventarizacijskih podataka za taksonomske skupine: Actinopterygii i Cephalaspidomorphi, Amphibia i Reptilia, Aves, Chiroptera, Decapoda, Lepidoptera, Odonata, Plecoptera, Trichoptera. OIKON-HID HYLA- NATURA-BIOM-CKFFGEONATURA-HPM-TRAGUS, Zagreb.

⁶ Monitoring nacionalne populacije bjelonokte vjetruše, Udruga BIOM.

⁷ Monitoring ušare na području Peruna, Mosora, Omiške Dinare, Zagore i kanjona rijeke Cetine, Ornitološko društvo „Brgljaz kamenjar“.

⁸ Tutiš V., Kralj J., Radović D., Čiković D., Barišić S. (ur.) (2013): Crvena knjiga ptica Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

⁹ Mikulić K., Rajković Ž., Kapelj S., Lucić V., Šarić I., Katanović I., Budinski I., (2018.): Preliminarno izvješće terenskih istraživanja u 2018. godini u sklopu izrade stručne podloge – suri orao, u sklopu projekta OPKK 2014.-2020. "Izrada prijedloga planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama (s akcijskim planovima)" Udruga BIOM. Zagreb. 28 str.

¹⁰ Kartiranje dalmatinske faune, Coast projekt, 2013.

području se nalaze 3 kritično ugrožene vrste – veliki ronac, crvenonoga prutka i crnoprugasti trstenjak, 4 ugrožene vrste – eja močvarica, eja livadarka, zmijar i ćukavica i 4 osjetljive vrste – mali sokol, sivi sokol, kosac i kratkoprsta ševa. Ovo područje je zbog važnosti također dio ekološke mreže kao područje značajno za očuvanje ptica POP HR1000029 Cetina.

Rijeka Cetina je najduža rijeka jadranskog sliva te ju zbog specifičnosti poput međusobne povezanosti s krškim poljima jugozapadne Bosne i Hercegovine te miješanja slatke i slane vode na donjem dijelu toka, karakterizira specifična ihtiofauna od kojih je velik broj endemičnih riba. Ova rijeka se povijesno, ekonomski i ekološki ističe kao jedna od najvažnijih rijeka Jadranskog slijeva¹⁰. Prema zastupljenosti značajnih vrsta riba, rijeka Cetina je podijeljena na 7 područja: Paško polje, Okolica Rumina, Hrvatačko polje, Miloševo jezero, Bilokapić-Vedrine, Blato-Zadvarje –kanjon i Ušće Cetine. Od navedenih područja, na administrativnom području Grada Omiša se nalaze Blato-Zadvarje i Ušće Cetine. U rijeci Cetini je zabilježeno oko 22 vrste riba (33 ukupno sa vrstama bočatih i prijelaznih voda)¹¹. Od navedenih 8 vrsta je endemskih. U nastavku je opisana ukupna ihtiofauna rijeke Cetine kako bi se dobio uvid u važnost područja.

Na području rijeke Cetine nalazimo riječnu babicu (*Salaria fluviatilis*), jadransku jesetru (*Acipenser naccarii*), glavočića crnotrusa (*Pomatoschistus canestrinii*), morsku paklaru (*Petromyzon marinus*), kavkaskog glavoča (*Knipowitschia caucasica*), cipla glavaša (*Mugil cephalus*), cipla zlataca (*Liza aurata*) (Mrakovčić, 2008., Morović 1965., Holcik 2004., Plančić 1953a, Kovačić, 2003), riječnog zubatca (*Salmo dentex*), podbila (*Chondrostoma phoxinus*), cetinsku uklivu (*Telestes ukliva*), oštrulju (*Aulophyge huegelli*), Cetinskog vijuna (*Cobitis dalmatina*), potočnu pastrvu (*Salmo trutta*), ilirskog klena (*Squalius illyricus*)¹², svalića (*Leuciscus svallize*) te jegulju (*Anguilla anguilla*). U rijeci Cetini također se nalaze i unesene vrste poput babuške (*Carassius gibelio*), bezribice (*Pseudorasbora parva*), kalifornijske pastrve (*Oncorhynchus mykiss*), gambuzije (*Gambusia holbrooki*) te riba unesenih iz dunavskog sliva poput šarana (*Cyprinus carpio*) i lipljena (*Thymallus thymallus*). Kao najbrojnije vrste rijeke Cetine izdvajaju se potočna pastrva, ilirski klen i jegulja. Potočna pastrva i ilirski klen su prisutni duž cijelog toka rijeke, uz izuzetak bočatog dijela, dok je jegulja najbrojnija u donjem dijelu¹⁰.

Od navedenih vrsta, kritično su ugrožene jadranska jesetra, riječni zubatak, podbila i cetinska ukliva. Sve navedene vrste su endemi jadranskog slijeva, a cetinska ukliva je također i hrvatski endem. U kategoriji ugroženih vrsta su glavočić crnotrus koji je endem Jadranskog sliva i oštrulja. U kategoriji osjetljivih se nalaze cipal glavaš, riječna babica, Cetinski vijun, potočna pastrva, ilirski klen i svalić. Od osjetljivih vrsta, endemi jadranskog slijeva su cetinski vijun, ilirski klen i svalić. Morska paklara je u kategoriji nedovoljno poznatih vrsta dok je cipal zlatac u kategoriji najmanje zabrinjavajućih vrsta. Od navedenih vrsta riba, riječna babica, jadranska jesetra, glavočić crnotrus, morska paklara, zubatak, podbila, cetinska ukliva, cetinski vijun su strogo zaštićene vrste. Jegulja ima status kritično ugrožene na razini Europske unije.

Ihtiofauna šireg područja ušća rijeke Cetine usko povezana sa staništima koje oblikuju pjeskovito-hridinasta dna obrasla smeđim fotofilnim algama i livadama morskih cvjetnica. U zajednici morskih riba na ovom području dominiraju gavun oliga (*Atherina boyeri*) i gavun (*Atherina hepsetus*). Prema brojnosti zastupljene su sparidne vrste riba kao što su salpa (*Sarpa salpa*), špar, (*Diplodus annulari*), fratar (*D. vulgaris*) i batoglavac (*Pagellus acarne*). Na ovom području stalne vrste su cipal zlatac (*Liza*

¹¹ Čaleta, M., Marčić, Z., Buj, I., Zanella, D., Mustafić, P., Duplić, A., Horvatić, S. (2019): A review of extant Croatian freshwater fish and lampreys - Annotated list and distribution. Croatian Journal of Fisheries, 77, 137-234. DOI: 10.2478/cjf-2019-0016

¹² Mrakovčić M., Brigić A., Buj I., Čaleta M., Mustafić P., Zanella D. (2006.) Crvena knjiga slatkovodnih riba Hrvatske

aurata), cipal balavac (*Liza ramada*), cipal putnik (*Chelon labrosus*) i cipal dugaš (*Liza saliens*). Nalazimo još i velik broj vrsta rodova glavoča, babica, šila i usnjača. U plitkom pjeskovitom području nalazimo također vrste poput orade (*Sparus aurata*), fratra (*Diplodus vulgaris*), špara (*Diplodus annularis*), šaraga (*Diplodus sargus*), arbuna (*Pagellus erythrinus*). Brojno je i zastupljena nedorasla trlja blatarica, (*Mullus barbatus*), posebno u kasnom ljetnom razdoblju kada se hrani blizu obale.

Na području je prisutna ovčica (*Lithognathus mormyrus*). Dodatno, s obzirom da uz cijelu dužinu obale uz priobalni pojas, nalazimo naselja morske cvjetnice *Posidonia oceanica*, mogu se očekivati neke karakteristične vrste poput školjkaša prnjavica (*Venus verrucosa*), hridinskog ježinca (*Paracentrotus lividus*), crvene zvjezdače *Echinaster sepositus*, trpa *Holothuria tubulosa*, strogo zaštićene plemenite periske *Pinna nobilis*, mješčičnice *Halocynthia papillosa*, obrubnjaka *Sertularia perpusilla*, mahovnjaka *Electra posidoniae*, puževa *Bittium reticulatum*, *Rissoa spp.*, rak *Pisa nodipes*, Panceriova zvjezdica (*Asterina pancerii*) i drugih.

Područje ekološke mreže Ušće Cetine imalo je veliku populaciju školjkaša plemenite periske. Sukladno podacima Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Splitsko-dalmatinske županije „More i krš“ na granici s Lukom Omiš, pored vaterpolo igrališta, mjerenja su pokazala brojnost od čak 57 jedinki na 100m² što se moglo okarakterizirati kao područje visoke gustoće naseljenosti. Nažalost sve jedinke su do kraja 2019. uginule. U ljeto 2020. zabilježena je jedna živa jedinka koja je također uginula. Međutim 2022. bilježi se vjerojatno rezistentna jedinka veličine oko 22cm koja se nalazi u zoni intenzivnog korištenja.

Od sisavaca, djelomično na administrativnom području Grada Omiša je zabilježen čopor vukova Mosor koji se kreće i boravi na području Splitsko-dalmatinske županije te vidra (*Lutra lutra*) koja je zabilježena na ušću Cetine (Šijan, 2009.¹³). Obje vrste su strogo zaštićene. Također provedenim istraživanjima⁹ su na području doline rijeke Cetine zabilježeni sitni sisavci krških polja uz vodotoke poput močvarne rovke (*Neomys anomalus*).

Duž obalnog pojasa redovita su zapažanja dobrog dupina (*Tursiops truncatus*) koji dolazi do samog Ušća Cetine. U 2020. na tom području u naselju morske cvjetnice *Cymodocea nodosa* je zabilježena i glavata želva (*Caretta caretta*).

Područje Grada Omiša pripada mediteranskoj regiji pa tako ovdje nalazimo veći broj gmazova, dok je raznolikost vodozemaca znatno manja. Sukladno Mekinić, 2013.¹⁴ na ovom području su zabilježene vrste poput primorske gušterice (*Podarcis sicula*), kućnog macaklina (*Hemidactylus turcicus*), zelene krastače (*Bufo viridis*), smeđe krastače (*Bufo bufo*) i velike zelene žabe (*Pelophylax ridibundus*). Uz ove vrste, provedenim istraživanjima na području Omiške Dinare i granično na području rijeke Cetine zabilježena je još šumska smeđa žaba (*Rana dalmatina*) te dalmatinski žuti mukač (*Bombina variegata kolombatovici*) (Boban, Vladović i sur., 2014.). Na području Omiške Dinare i dijelu rijeke Cetine od gmazova su također zabilježeni barska kornjača (*Emys orbicularis*)- kanjon rijeke Cetine, blavor (*Pseudopodus apodus*), mrki ljuskavi gušter (*Algyroides nigropunctatus*), veliki zelembač (*Lacerta trilineata*), krška gušterica (*Podarcis melisellensis*), šara poljarica (*Hierophis gemonensis*), crvenkrpica (*Zamenis situla*), bjelouška (*Natrix natrix*), ribarica (*Natrix tessellata*), zmajur (*Malpolon insignitus*), poskok (*Vipera ammodytes*). Četveroprugi kravosas (*Elaphe quatuorlineata*) je također vrsta koja je zabilježena na području kanjona rijeke Cetine, a sukladno Crvenoj knjizi vodozemaca i gmazova

¹³ Znanstvena analiza euroazijske vidre (*Lutra lutra L.*) s dodatka II i IV direktive o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore na području mediteranske i alpske biogeografske zone Hrvatske.

¹⁴ Inventarizacija i praćenje stanja herpetofaune Mosora.

(2015)¹⁵ na administrativnom području Grada Omiša možemo još očekivati i kopnenu (*Testudo hermanni*), crnokrpicu (*Telescopus fallax*), i mosorsku guštericu (*Dinarolacerta mosorensis*) (rasprostranjena na području Mosora). U moru također je moguća pojava vrste glavate želve (*Caretta caretta*). Od navedenih vrsta, status osjetljivih vrsta imaju glavata želva i mosorska gušterica. Gotovo ugrožene vrste su barska i kopnena kornjača, kravosas, šilac, crnokrpica i crvenkrpica. Šire područje grada Omiša je također navedeno kao potencijalno područje rasprostranjenosti ugrožene vrste čovječja ribica (*Proteus anguinus*). Od navedenih vrsta strogo zaštićene su zelena krastača, kopnena i barska kornjača, blavor, krška gušterica, veliki zelembač, mrki ljuskavi gušter, šilac, crnokrpica, crvenkrpica, kravosas, šara poljarica, ribarica, poskok, mosorska gušterica, glavata želva i čovječja ribica.

Na administrativnom području Grada Omiša također nalazimo speleološke objekte pa je tako sukladno Crvenoj knjizi špiljske faune Hrvatske (2009.¹⁶) na području Trojame na Mosoru te špilji Vrnjači kod Kotlenica zabilježena ugrožena i strogo zaštićena vrsta dalmatinski kuglopipalac (*Thaumastocephalus folliculipalpus*). Ova vrsta kornjaša je stenoendem Hrvatske, Splitsko-dalmatinske županije i planina Kozjaka i Mosora. Provedenim biospeleološkim istraživanjima na području rijeke Cetine utvrđeno je oko 60 svojiti špiljskog karaktera sa velikim brojem stenoendema. Sukladno navedenom ovdje nalazimo endemične vrste vodenih puževa, rakova, pauka i kornjaša¹⁰.

Od drugih beskraljnjaka, uz rijeku Cetinu su zabilježena vretenca, rakovi, kopneni puževi, leptiri, a zabilježeno je i veliko bogatstvo akvatičkih kukaca.

Od vretenaca istraživanjima su zabilježene vrste velika mora (*Ischnura elegans*), sredozemna zelendjevica (*Lestes barbarus*), crveni strijelac (*Sympetrum sanguineum*) i veliki strijelac (*Sympetrum striolatum*) (Mihoković, 2010.¹⁷). Sukladno Crvenoj knjizi vretenaca Hrvatske (2008)¹⁸ uz rijeku Cetinu (uključujući i ušće) nalazimo i vrste poput žuti ban (*Anaciaeschna isosceles*), južni strijelac (*Sympetrum meridionale*), jantarni strijelac (*Sympetrum flaveolum*), žučkasti strijelac (*Sympetrum fonscolombii*) i istočni vilenjak (*Orthetrum ramburii*). Od navedenih vrsta jantarni strijelac je u kategoriji osjetljivih vrsta, dok su žuti ban, sredozemna zelendjevica i žučkasti strijelac u kategoriji gotovo ugroženih vrsta. Istočni vilenjak je u kategoriji nedovoljno poznatih vrsta. Na području rijeke Cetine su provedena istraživanja¹⁹ kojima su zabilježeni dekapodni rakovi *Atyaephyra desmarestii*, *Palaemonetes antennarius* i slatkovodna rakovica (*Potamon fluviatile*). Od navedenih vrsta, *Atyaephyra desmarestii* i *Palaemonetes antennarius* su osjetljive, dok je ugrožena vrsta slatkovodna rakovica. Slatkovodna rakovica je također strogo zaštićena vrsta. Dodatno, prema Crvenom popisu rakova (Crustacea) slatkih

¹⁵ Jelić D., Kuljerić M., Koren T., Treer D., Šalomon D., Lončar M., Lešić M. P., Hutinec B. J., Bogdanović T., Mekinić, S. i Jelić, K. Gambiroža, P. i Jelić, D., ed. (2015), *Crvena knjiga vodozemaca i gmazova Hrvatske*, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatsko herpetološko društvo - Hyla, Zagreb, Hrvatska.

¹⁶ Ozimec R., Bedek J., Gottstein S., Jalžić B., Slapnik R., Štamol V., Bilandžija H., Dražina T., Kletečki E., Komerički A., Lukić M. i Pavlek M., Ozimec R., Katušić L., Bedek J., Gottstein S., Jalžić B., Slapnik R. i Štamol V., ed. (2009), *Crvena knjiga špiljske faune Hrvatske*, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, Hrvatska.

¹⁷ Monitoring, faunističke i populacijske značajke jezerskog regoča u Hrvatskoj

¹⁸ Franković M., Belančić A., Bogdanović T., Ljuština M., Mihoković N. i Vitas B., Franković M. ed. (2008), *Crvena knjiga vretenaca Hrvatske*, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, Hrvatska.

¹⁹ Mrakovčić M., Mustafić P., Jelić D., Mikulić K., Mazija M., Maguire I., Šašić Kljajo M., Kotarac M., Popijača A., Kučinić M., Mesić Z. (ur.) Projekt integracije u EU Natura 2000 – Terensko istraživanje i laboratorijska analiza novoprikupljenih inventarizacijskih podataka za taksonomske skupine: Actinopterygii i Cephalaspidomorphi, Amphibia i Reptilia, Aves, Chiroptera, Decapoda, Lepidoptera, Odonata, Plecoptera, Trichoptera. OIKON-HID-HYLA- NATURA-BIOM-CKFFGEONATURA-HPM-TRAGUS, Zagreb.

i bočatih voda Hrvatske (2011)²⁰ na dijelu administrativnog područja Grada Omiša nalazimo i areal rasprostranjenosti vrste *Niphargus dalmatinus* koja ima status osjetljive vrste.

Od kopnenih puževa sukladno Crvenom popisu slatkovodnih i kopnenih puževa Hrvatske (2013)²¹ nalazimo areale vrste običnu lijepu zaklopnicu (*Delima blanda blanda*) koja je u kategoriji osjetljivih i splitskoomišku zaklopnicu (*Delima blanda tichobates*) koja je u kategoriji ugroženih vrsta. Obje prethodno navedene vrste su strogo zaštićene. Od slatkovodnih puževa prema arealu rasprostranjenosti nalazimo još vrste *Horatia klecakiana* i *Litthabittella chilodia* koje su obje u kategoriji najmanje zabrinjavajućih vrsta.

Sukladno Crvenoj knjizi danjih leptira Hrvatske (2015)²² na području Grada Omiša također nalazimo vrste močvarna riđa (*Euphydryas aurinia*), zelenokrili plavac (*Glaucopteryx alexis*), dalmatinski okaš (*Proterebia afra dalmata*), kupusov bijelac (*Pieris brassicae*), obični lastin rep (*Papilio machaon*), grahorkin plavac (*Polyommatus thersites*), istočni plavac (*Pseudophilotes vicrama*), žednjakov plavac (*Scolitantides orion*), Rottemburgov debeloglavac (*Thymelicus acteon*), Uskršnji leptir (*Zerynthia polyxena*) i crni apolon (*Parnassius mnemosyne*). Sve navedene vrste izuzev kupusovog bijelca i Rottemburgovog debeloglavca se nalaze u kategoriji gotovo ugroženih. Kupusov bijelac i Rottemburgov debeloglavac su u kategoriji nedovoljno poznatih vrsta. Od navedenih vrsta močvarna riđa, dalmatinski okaš, obični lastin rep, uskršnji leptir i crni apolon su strogo zaštićene vrste.

Invazivne vrste:

Velika prijetnja bioraznolikosti na globalnoj razini su strane invazivne vrste. Ovaj problem je prepoznat te je na prostoru RH započet projekt „Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta“ čija je glavna svrha doprinijeti rješavanju problema štetnih učinaka IAS (eng. *Invasive alien species*) na bioraznolikost Hrvatske kroz povećanje znanja o stranim i invazivnim stranim vrstama, čime se stvara temelj za buduće aktivnosti upravljanja. Iako za područje Grada Omiša nije provedeno detaljno istraživanje stranih invazivnih vrsta, na temelju areala rasprostranjenosti mogu se navesti neke vrste. Invazivne vrste biljaka koje su se raširile po većem dijelu teritorija Hrvatske su također zabilježene i na području Splitsko – dalmatinske županije, odnosno Grada Omiša poput pajasena (*Ailanthus altissima*), sumatranske hudoljetnice (*Conyza sumatrensis*), kanadske hudoljetnice (*Conyza canadensis*), ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia*) i mnogih drugih. U rijeku Cetinu uneseno je, planski ili slučajno, deset vrsta riba pa tako nalazimo invazivne vrste poput babuške (*Carassius gibelio*), bezribice (*Pseudorasbora parva*), kalifornijske pastrve (*Oncorhynchus mykiss*) i gambuzije (*Gambusia holbrooki*). Unesene vrste prevladavaju u izmijenjenim staništima (jezera, kanali) dok su autohtone vrste prisutne u prirodnim riječnim staništima¹⁰. Sukladno podacima Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Splitsko-dalmatinske županije „More i krš“ na području ušća Cetine do sada nije identificirana nijedna invazivna vrste ribe, no od 2014. godine identificirana je strijelka skakuša (*Pomatomus saltatrix*) i škaram (*Sphyrna sphyraena*) što može biti nagovještaj promjene u hranidbenom lancu zbog agresivnih grabežljivih karakteristika ove dvije vrste. Klimatske promjene, odnosno povećanje temperature mora dovodi do prisutnosti novih alohtonih vrsta u Jadranskom moru, od kojih mnoge postanu invazivne. Na području Splitsko-dalmatinske županije je 2013. godine

²⁰ Gottstein S., Hudina S., Lucić A., Maguire I., Ternjej I. i Šganec K. (2011) Crveni popis rakova (Crustacea) slatkih i bočatih voda Hrvatske', Technical report, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, Rooseveltov trg 6, Zagreb.

²¹ Lajtner J, Štamol V. i Slapnik R. (2013) Crveni popis slatkovodnih i kopnenih puževa Hrvatske, Technical report, Državni zavod za zaštitu prirode.

²² Šašić M., Mihoci I., Kučinić M, Šašić M. i Katušić L., ed. (2015), Crvena knjiga danjih leptira Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb, Hrvatska.

zabilježeno 12 vrsta riba koje se smatraju strane i potencijalno invazivne. U Na području Splitsko-dalmatinske županije je također utvrđena prisutnost invazivnih vrsti algi: *Caulerpa racemosa* var. *Cylindracea* koja se primarno širi morskim strujama te je do sada zabilježena na više od 100 lokacija u Jadranskom moru, *Caulerpa taxifolia* koja se prenosi sidrima i ribolovnim alatima te *Womersleyella setacea* koju možemo naći na čitavom području Jadrana te se širi morskim strujama. Ova makrofitna alga zbog svojeg negativnog učinka na ima potencijala dobiti status najinvazivnije alohtone makrofitne alge u Jadranskom moru. *Caulerpa cylindracea* je prvi put zabilježena unutar Ušća Cetine 2017. na pijesku pored oznake za plić Velike gradske plaže. Od tada, u manjoj mjeri ulazi u naselja morske cvjetnice *Cymodocea nodosa*.

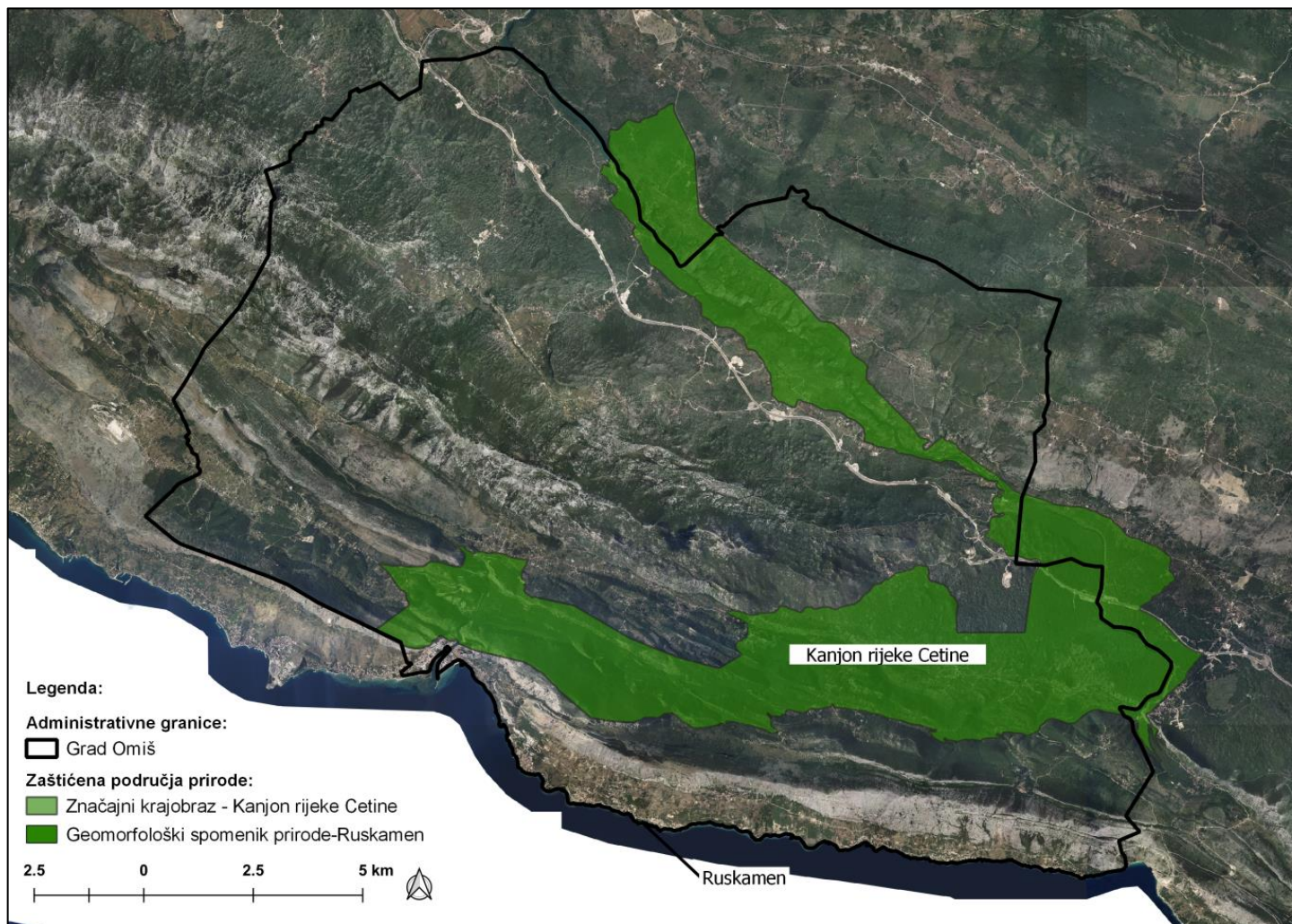
Od stranih invazivnih vrsta beskralježnjaka na području Splitsko – dalmatinske županije je utvrđeno prisustvo plavog raka (*Callinectes sapidus*) koji se širi vrlo brzo. Od 2013. godine se redovito lovi na ušću Cetine, a 2021. godine zabilježen je u značajnom broju uzvodno unutar granica značajnog krajobraza. Dodatno na području luke Split su zabilježene dvije strane vrste puža *Siphonaria pectinata* i *Oculina patagonica* za koje postoji potencijal širenja.

4.1.6.2 Zaštićena područja

Na administrativnom području Grada Omiša se nalaze dva zaštićena područja prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) – značajni krajobraz Kanjon rijeke Cetine i spomenik prirode Ruskamen. Zaštićena područja su prikazana na slici u nastavku (**Slika 31**).

Značajni krajobraz Kanjon rijeke Cetine zauzima površinu od 6492,99 hektara te predstavlja geomorfološki fenomen karakterističan za krš. Na svom putu do mora Cetina je stvorila niz karakterističnih geomorfoloških fenomena, među kojima je jedan od najljepših i najinteresantnijih, kanjon u donjem toku. Tu se Cetina duboko usjekla između Omiške Dinare i ogranaka Mosora s kanjonskim stranama do 300 m visine, a koje svršavaju poznatom Omiškom probojnicom. Čitav tok Cetine, a ovaj dio posebno je od velike naučne vrijednosti kao primjer stalne egzistencije površinskog toka u Kršu i školski primjer djelovanja diferencirane erozije (otoci pitomine u flišnom faciesu, okruženi sa svih strana okomitim klisurama krednih vapnenaca). Sam tok je posebno interesantan. Bliže ušću je kombinacija fluvijalno-maritimnih utjecaja (bočata voda itd.) stvorila specifičnu biocenu, a već u neposrednoj blizini (poznato izletišta Radmanove mlinice) nalazimo bujni fluvijalni ambijent. Ovom bogatstvu prirodnih fenomena treba dodati još i kulturno- povijesnu važnost ovog kraja. Tako zaštićena zona obuhvaća i mjesto biranja poljičkih knezova (Sv. Jure), ruševine starog grada Viseć, te tvrđave Starigrad i Peovicu (Mirabella) u Omišu. Novi kvalitet u predjelu Zakućca je svakako unijela i naša najveća hidrocentrala Zakućac. Obzirom na blizinu Jadranske magistrale, ove estetsko-atraktivne i naučne vrijednosti će još više doći do izražaja kao neiscrpne turističke mogućnosti.

Na području Grada Omiša također nalazimo i spomenik prirode Ruskamen, površine 1,4 hektara. Ovaj spomenik prirode je geomorfološki fenomen. Omišku obalnu zonu karakterizira petrografski zanimljiva flišna serija sedimenata, sastavljena iz lapora, pješčenjaka i mjestimično vapnenaca. Vapnenci ne zapremaju veće površine, ali su otporniji na eroziju i denudaciju pa se u krajoliku više ističu, stvarajući katkad vrlo slikovite i geomorfološki značajne denudacijske oblike. Jedan od najljepših lokaliteta ove vrste je poznati Ruskamen, cca 6 km jugoistočno od Omiša. Sačinjava ga jedna solitarna stijena Ruskamen i niz manjih, koje zajedno s okolnom borovom šumom i plažom u neposrednom podnožju čine posebno atraktivan ambijent omiškog primorja. Zbog negativnog antropogenog utjecaja (devastacije), lokalitet je u postupku revizije zaštićenih prirodnih vrijednosti te je predloženo ukidanje zaštite.

Slika 31. Zaštićena područja na području Grada Omiša

Izvor: Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode „Bioportal“. Dostupno na: <http://www.bioportal.hr/gis/>.

4.1.6.3 Ekološka mreža

Ekološka mreža Natura 2000 je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti.

Ekološku mrežu čine područja očuvanja značajna za ptice (POP), područja očuvanja značajna za vrste i staništa (POVS), posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS) te vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i staništa (vPOVS).

Sukladno *Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)* područje očuvanja značajno za ptice (POP) je područje značajno za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju i njihovih staništa, kao i područje značajno za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarno područje od međunarodne važnosti.

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) je područje koje, u biogeografskoj regiji ili regijama kojima pripada:

- znatno pridonosi održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti prirodnog stanišnog tipa od interesa za Europsku uniju koji je prirodno rasprostranjen na teritoriju Republike Hrvatske, a navodi se na popisu prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju zastupljenih na teritoriju Republike Hrvatske (referentna lista stanišnih tipova), ili znatno pridonosi održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti neke od vrsta navedenih na popisu divljih vrsta (osim ptica) od interesa za Europsku uniju koje se redovito pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske (referentna lista divljih vrsta),
- znatno pridonosi cjelovitosti ekološke mreže,
- znatno pridonosi održavanju bioraznolikosti unutar pripadajuće biogeografske regije ili regija;

Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS) je područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) za koje se primjenjuju mjere očuvanja u svrhu održavanja ili povrata u povoljno stanje očuvanosti prirodnih staništa i/ili populacija vrsta za koje je to područje određeno.

Vjerojatno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (vPOVS) je područje koje ispunjava stručne kriterije i koje Republika Hrvatska predlaže Europskoj komisiji na odobrenje, a koje je značajno za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta, osim ptica, i njihovih staništa te prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju. Granice POP-a, POVS-a, PPOVS-a i vPOVS-a utvrđene su kao sloj geografskog informacijskog sustava (GIS) koji je dio Informacijskog sustava zaštite prirode.

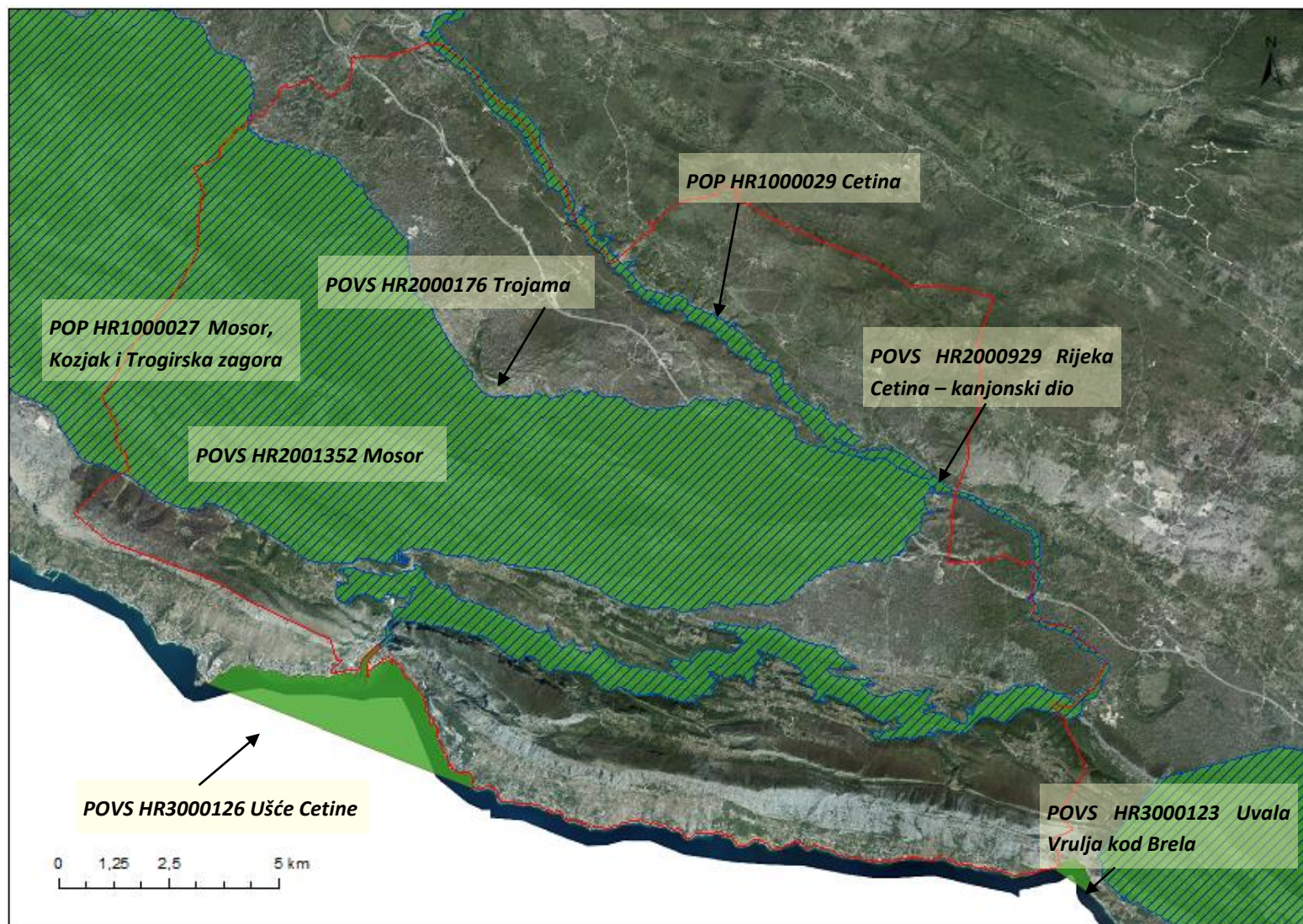
Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (80/19) utvrđen je popis vrsta i stanišnih tipova čije očuvanje zahtijeva određivanje područja ekološke mreže (referentna lista vrsta i staništa), uključujući i prioritete divlje vrste te prioritete prirodne stanišne tipove, stručni kriteriji za određivanje vjerojatnih područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS-a) i područja očuvanja značajna za ptice (POP-a), kriteriji prema kojima Europska komisija vrši procjenu vPOVS-a u smislu značaja za Europsku uniju, način identifikacije te popis vPOVS-a, POVS-a, posebnih područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS-a) i POP-a s pripadajućim ciljnim vrstama, odnosno stanišnim tipovima tih područja, način prikaza granica i kartografski prikaz vPOVS-a, POVS-a, PPOVS-a i POP-a, te način prikaza zonacije svih navedenih

područja u odnosu na rasprostranjenost ciljnih vrsta i stanišnih tipova. Također Uredbom su utvrđene i nadležnosti javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže za upravljanje i donošenje planova upravljanja ekološkom mrežom. Zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na prostoru Grada Omiša upravlja Javna ustanova More i krš.

Na području Grada Omiša, nalazi se ukupno 7 područja ekološke mreže od kojih je 5 POVS te 2 POP područja.

Tablica 11. Područja ekološke mreže na području Grada Omiša

NATURA KOD I TIP		NAZIV	POVRŠINA (ha)	MORSKA POVRŠINA (%)
1.	POP HR1000029	Cetina	21.319,88	0
2.	POP HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora	46.005,35	0
3.	POVS HR2000176	Trojama	0,78	0
4.	POVS HR2001352	Mosor	17.008,59	0
5.	POVS HR2000929	Rijeka Cetina – kanjonski dio	1.904,46	0
6.	POVS HR3000123	Uvala Vrulja kod Brela	30,30	100
7.	POVS HR3000126	Ušće Cetine	667,26	100

Slika 32. Prostorni raspored područja ekološke mreže na području Grada Omiša

Izvor: Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode „Bioportal“. Dostupno na: <http://www.bioportal.hr/gis/>. Pristupljeno: 22.10.2020.

POP HR1000029 Cetina

Ovo područje očuvanja značajno za ptice obuhvaća rijeku Cetinu od svog izvora do ušća, kao i nekoliko krških polja uz rijeku: Paško, Suho, Sinjsko i Hrvatačko polje. Paško polje je uglavnom prekriveno velikim vlažnim pašnjacima, uz nekoliko manjih močvara, poplavnih livada i šljunčanih nanosa uz rijeku. Područje u blizini podnožja Dinare (Suho Polje) prekriveno je suhim travnjacima. Sinjsko polje je meliorirano i uglavnom pokriveno obradivim površinama. Hrvatačko polje prekriveno je velikim travnjacima (vlažnim i suhim) i vlažnim staništima bogatim emerznom vegetacijom.

Područje uključuje nekoliko područja zaštićenih Zakonom o zaštiti prirode: geološko-geografski spomenik prirode Vrela Cetine, značajne krajobrazne Rumin, Ruda i Grab te dio značajnog krajobrazna Kanjon rijeke Cetine.

Jedno je od tri gnjezdilišta crnoprugastog trstenjaka (*Acrocephalus melanopogon*) (na području je prisutno 67% nacionalne gnijezdeće populacije). Na području gnijezdi i eja livadarka (*Circus pygargus*) (13% nacionalne gnijezdeće populacije) te kratkoprsta ševa (*Calandrella brachydactyla*) (25% nacionalne gnijezdeće populacije). Na području je prisutna jedina gnijezdeća populacija crvenonoge prutke (*Tringa totanus*) (gnijezdeća populacija na Paškom polju) i velikog ronca (*Mergus merganser*) (gnijezdeća populacija na okomitim stjenovitim obalama akumulacije Peruča).

Mogući uzroci ugroženosti ciljnih vrsta ptica na ovom području su: intenziviranje poljodjelstva, neintenzivno gospodarenje travnjacima, napuštanje stočarstva/ nedostatak ispaše, korištenje biocida, hormona i kemikalija, navodnjavanje, prometna infrastruktura, promjene hidrografskih uvjeta, zahvaćanje iz površinskih voda i sukcesija.

POP HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirska zagora

Submediteransko područje koje karakteriziraju suha kamenjarska i stjenovita područja s liticama pogodnim za gniježđenje grabljivica. Prostrana staništa i mozaici kultiviranih površina jedno su od dva najvažnija gnjezdilišta voljica maslinara (*Hippolais olivetorum*) u Hrvatskoj (8% nacionalne gnijezdeće populacije) (Drugo je POP HR1000024 Ravni kotari sa 12% nacionalne gnijezdeće populacije). Od šumskih staništa najrasprostiranije su mlade submediteranske šume i šikare.

Planinske predjele te područja suhих sredozemnih pašnjaka i šikara naseljava suri orao (*Aquila chrysaetos*) te je na području prisutno 8% nacionalne gnijezdeće populacije. Također na ovom području prisutno je 7,5% nacionalne gnijezdeće populacije sivog sokola (*Falco peregrinus*) i 3,7% nacionalne gnijezdeće populacije zmijara (*Circaetus gallicus*). Krški sokol (*Falco biarmicus*) zabilježen je, ali gniježđenje nije potvrđeno.

Mogući uzroci ugroženosti ciljnih vrsta ptica na ovom području su: intenziviranje poljodjelstva, napuštanje košnje (prestanak redovitog održavanja travnjaka i livada), napuštanje stočarstva/ nedostatak ispaše, korištenje energije vjetra za proizvodnju električne energije, iskorištavanje šuma bez pošumljavanja ili prirodnog obnavljanja, električni vodovi, lov i krivolov, planinarenje i penjačke sportske aktivnosti te različiti oblici antropogenog uznemiravanja.

Tablica 12: Ciljne vrste ptica za područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000029 Cetina, ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja za navedene vrste sukladno *Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20 i 38/20)*

Kategorija za ciljnu vrstu	Naziv vrste	Status	Cilj očuvanja	Osnovne mjere
1	crnoprugasti trstenjak (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (trščaka i rogozika) za održanje gnijezdeće populacije od 10-12 p.	očuvati preostale prirodne dijelove vodotoka; održavati povoljni hidrološki režim na područjima velikih trščaka i rogozika; ne kositi močvarnu vegetaciju uz kanale i vodotoke, osim ako je nužno za održavanje protočnosti vodotoka u svrhu zaštite od poplava; košnju močvarne vegetacije uz kanale i vodotoke ne provoditi u razdoblju gniježđenja od 1. travnja do 31. srpnja te ne provoditi istodobno na obje strane obale, već naizmjenično u razmaku od najmanje jedne, po mogućnosti i dvije godine;
1	crnoprugasti trstenjak (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)	Z	Očuvana populacija i pogodna staništa (trščaka i rogozika) za održanje značajne zimujuće populacije	održavati povoljni hidrološki režim na područjima trščaka i rogozika; očuvati povoljan omjer trščaka i rogozika i otvorene vodene površine;
2	mala prutka (<i>Actitis hypoleucos</i>)	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (riječni sprudovi, otoci i obale) za održanje značajne gnijezdeće populacije	održavati povoljni hidrološki režim za očuvanje staništa za gniježđenje; očuvati povoljnu strukturu i konfiguraciju obale vodotoka te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju;
1	vodomar (<i>Alcedo atthis</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (riječne obale, područja uz spore tekućice i stajace vode) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	na vodotocima očuvati strme i okomite dijelove obale bez vegetacije, pogodne za izradu rupa za gniježđenje; na područjima na kojima je zabilježena prisutnost vodomara zadržati što više vegetacije u koritu i na obalama vodotoka, a radove uklanjanja drveća i šiblja provoditi samo ukoliko je protočnost vodotoka narušena na način da predstavlja opasnost za zdravlje i imovinu ljudi i to u razdoblju od 1. rujna do 31. siječnja te ne provoditi istodobno na obje strane obale, već naizmjenično;
1	jarebica kamenjarka (<i>Alectoris graeca</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda <i>Alectoris</i> u prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
1	primorska trepteljka (<i>Anthus campestris</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 100-150 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;

1	ušara (<i>Bubo bubo</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 7-10 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	ćukavica (<i>Burhinus oedicnemus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 2-5 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	kratkoprsta ševa (<i>Calandrella brachydactyla</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	leganj (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (garizi, mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje gnijezdeće populacije od 70-150 p.	osigurati povoljan udio gariga; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	zmijar (<i>Circaetus gallicus</i>)	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 2-3 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	eja močvarica (<i>Circus aeruginosus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima, vlažni travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 1 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama

				postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektroekucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	eja močvarica (<i>Circus aeruginosus</i>)	Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektroekucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektroekucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	eja strnjarica (<i>Circus cyaneus</i>)	Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektroekucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektroekucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	eja livadarka (<i>Circus pygargus</i>)	G	Očuvana staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 8-10 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektroekucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektroekucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	kosac (<i>Crex crex</i>)	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažni travnjaci, prvenstveno košarice) za održanje gnijezdeće populacije od 10-15 pjevajućih mužjaka	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; košnju inundacija i obala kanala (u ingerenciji Hrvatskih voda) obavljati u razdoblju od 15. kolovoza do 15. ožujka;
1	mali sokol (<i>Falco columbarius</i>)	Z	Očuvana populacija i staništa (mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektroekucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim

				mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrostrukcije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	sivi sokol (<i>Falco peregrinus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od 3-4 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrostrukcije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrostrukcije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	crvenonoga vjetruša (<i>Falco vespertinus</i>)	P	Očuvana populacija i staništa (travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrostrukcije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrostrukcije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	ždral (<i>Grus grus</i>)	P	Očuvana populacija i pogodna staništa (vlažni travnjaci, oranice) za održanje značajne preletničke populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrostrukcije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrostrukcije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	čapljica voljak (<i>Ixobrychus minutus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (močvare s tršćacima) za održanje gnijezdeće populacije od 20-25 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete močvarnih staništa;
1	rusi svračak (<i>Lanius collurio</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 2000-3000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	sivi svračak (<i>Lanius minor</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 100-200 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;

1	ševa krunica (<i>Lullula arborea</i>)	G	Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 10-20 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
2	veliki ronac (<i>Mergus merganser</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (okomite stjenovite obale akumulacije Peruča) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete;
1	škanjac osaš (<i>Pernis apivorus</i>)	G	Očuvana populacija i pogodna struktura šuma za održanje gnijezdeće populacije od 1-2 p.	očuvati staništa; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	pjegava grmuša (<i>Sylvia nisoria</i>)	G	Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
2	crvenonoga prutka (<i>Tringa totanus</i>)	G	Očuvana populacija i staništa (poplavni dio Paškog polja uz izvorišni dio Cetine) za održanje gnijezdeće populacije od 3-5 p.	očuvati povoljni hidrološki režim i stanišne uvjete; ujesen uklanjati drvenastu vegetaciju (vrbe) s gnjezdilišta;
2	značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (divlja patka (<i>Anas platyrhynchos</i>), glavata patka (<i>Aythya ferina</i>), patka batoglavica (<i>Bucephala clangula</i>), vivak (<i>Vanellus vanellus</i>))		Očuvana populacija i pogodna staništa za ptice močvarice tijekom preleta i zimovanja (vodena staništa s dostatnom vodenom i močvarnom vegetacijom, plicine) za održanje značajne brojnosti preletničkih i/ili zimujućih populacije i to ukupne brojnosti jedinki ptica močvarica kao i brojnosti onih vrsta koje na području redovito obitavaju s >1% nacionalne populacije ili >2000 jedinki	očuvati povoljne stanišne uvjete vodenih i močvarnih staništa;

Legenda: Status: G= gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica

Kategorija za ciljnu vrstu: 1=međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 3. i članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ; 2=redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/E

Tablica 13: Ciljne vrste ptica za područje očuvanja značajno za ptice HR1000027 Mosor, Kozjak i Trogirska zagora, ciljevi očuvanja i osnovne mjere očuvanja za navedene vrste sukladno *Pravilniku o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20 i 38/20)*

Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status	Cilj očuvanja	Osnovne mjere
1	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G	Očuvana populacija i staništa (otvoreni kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 300-400 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; ne ispuštati druge vrste roda <i>Alectoris</i> u prirodu; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; redovito održavati lokve u kršu;
1	<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G	Očuvana populacija i staništa (otvoreni suhi travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 200-300 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, planinski i kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od najmanje 2 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti te građevinske radove od 1. siječnja do 31. srpnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokucije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Bubo bubo</i>	ušara	G	Očuvana populacija i staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci) za održanje gnijezdeće populacije od 30-50 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 1. veljače do 15. lipnja. u krugu od 150 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokucije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od

					kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G	Očuvana populacija i staništa (garizi, mozaična staništa s ekstenzivnom poljoprivredom) za održanje gnijezdeće populacije od 200-300 p.	osigurati povoljan udio gariga; očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezraslih travnjačkih površina;
1	<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G	Očuvana populacija i pogodna staništa (stjenovita područja, kamenjarski travnjaci ispresijecani šumama, šumarcima, makijom ili garigom) za održanje gnijezdeće populacije od 4-6 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezraslih travnjačkih površina; ne provoditi sportske aktivnosti te građevinske radove od 15. travnja do 15. kolovoza u krugu od 200-600 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokuacije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica	Z	Očuvana populacija i staništa (otvoreni travnjaci, otvorena mozaična staništa) za održanje značajne zimujuće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezraslih travnjačkih površina; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokuacije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G	Očuvana populacija i staništa (kamenjarski travnjaci) za održanje značajne gnijezdeće populacije	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezraslih travnjačkih površina;
1	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G	Očuvana populacija i staništa za gniježđenje (visoke stijene, strme litice) za održanje gnijezdeće populacije od 6-7 p.	ne provoditi sportske i rekreacijske aktivnosti od 15. veljače do 15. lipnja u krugu od 750 m oko poznatih gnijezda; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokuacije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od

					kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Grus</i>	ždral	P	Omogućen nesmetan prelet tijekom selidbe	elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokuacije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;
1	<i>Hippolais olivetorum</i>	voljić maslinar	G	Očuvana populacija i staništa (otvorene niske listopadne šume/šumarci; stari maslinici) za održanje gnijezdeće populacije od 20-50 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije;
1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G	Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 5000-7000 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i/ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G	Očuvana populacija i staništa (otvorena mozaična poljoprivredna staništa) za održanje gnijezdeće populacije od 50-100 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G	Očuvana populacija i otvorena mozaična staništa za održanje gnijezdeće populacije od 200-400 p.	očuvati povoljne stanišne uvjete kroz dobrovoljne mjere za korisnike zemljišta sufinancirane sredstvima Europske unije; po potrebi provesti kontrolirano paljenje i /ili krčenje (čišćenje) prezaraslih travnjačkih površina;
1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	P	Omogućen nesmetan prelet tijekom selidbe	cilj se ostvaruje kroz provedbu mjera za druge vrste na području; elektroenergetsku infrastrukturu planirati, obnavljati i graditi na način da se spriječe kolizije ptica na visokonaponskim (VN) dalekovodima i elektrokuacije ptica na srednjenaponskim (SN) dalekovodima; na dionicama postojećih dalekovoda te na stupnim mjestima na kojima se utvrdi povećani rizik ili stradavanja od kolizije i/ili elektrokuacije provesti tehničke mjere sprečavanja daljnjih stradavanja ptica;

Legenda: Status: G= gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica

Kategorija za ciljnu vrstu: 1=međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 3. i članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ; 2=redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/E

POVS HR2000176 Trojama

Područje ekološke mreže HR2000176 Trojama površine je 0,7833 ha i uključuje kršku jamu na sjevernoj padini planine Mosor, na nadmorskoj visini od oko 700 m. Ciljni stanišni tip ovog područja je: Špilje i jame zatvorene za javnost.

Tablica 14: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000176 Trojama

Kategorija za stanišni tip	Hrvatski naziv staništa	Šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja
1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvan speleološki objekt koji odgovara opisu stanišnog tipa

Legenda: Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Trojama (sinonimi Trojama pit, Trojama jama), duljine je 75 m, dubine 40 m. Ima tri ulaza koji se otvaraju u veliku i sigama bogatu ukrašenu dvoranu.

Troglobiontni veleštupavac (*Neobisium chaimweizmanni*) (Čurčić et Dimitrijević, 2002) poznat je samo iz Trojame kao tipskog lokaliteta.

Područje ekološke mreže **POVS HR2001352 Mosor** uključuje planinu Mosor koja pripada skupini središnjih dalmatinskih Dinarida. Proteže se od Splita i Klisa na sjeverozapadu do donjeg toka rijeke Cetine na jugoistoku, a duga je oko 30 km. Najviši vrh je Veliki Kabal (1.340 m). Mosor ima tipičnu mediteransku klimu. Južne padine Mosora uglavnom su gole i brdovite, dok su sjeverne padine prekrivene šumama (mješovite šume hrasta s crnim jasenom, mješovite šume hrasta i graba, mješovite šume hrasta i crnog jasena). Mosor karakterizira velika raznolikost flore, te je do sada na području zabilježeno 968 vrsta biljaka. Ciljni stanišni tipovi su karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom, otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu i istočno submediteranski travnjaci (*Scorzoneratalia villosae*). Na području Mosora nalazi se veliki broj špilja i jama sa vrlo raznolikom špiljskom faunom. Godine 1979. u jami Đuderina u Dugopolju pronađena je čovječja ribica (*Proteus anguinus*). Na većim visinama živi endemični gušter (*Dinarolacerta mosorensis*).

Balićeva špilja je tipski lokalitet za 8 vrsta: *Folkia boudewijnii*, *Haplotropidius taxi subinflatus*, *Massarilatzeria dugopoljica*, *Neobisium dalmatinum*, *Neotrechus ganglbaueri bluehweissi*, *Spelaites grabowskii*, *Troglohyphantes giromettai* i *Troglohyphantes strandi*. Đuderina jama je tipski lokalitet za vrstu *Pseudocandona sywuali*, Maklutača za vrstu *Nicoletiella absoloni*, Drinovčuća jama za ugroženu vrstu *Niphargus aulicus* (poznata samo iz tog tipskog lokaliteta), Sniježnica pod Ljubljanom za *Dugesia absoloni*, *Nebria germarii absoloni*, *Troglohyphantes dalmaticus*, a Ledenica pod Jabukovcem za vrste *Neobisium maderi*, *Speoplans giganteus*, *Traegardhia dalmatina gigantea*.

Područje je značajno za čovječju ribicu (*Proteus anguinus*), mosorsku guštericu (*Dinarolacerta mosorensis*). Smatra se da područje podržava značajnu prisutnost vrste žuti mukač (*Bombina variegata*), crvenkrpica (*Zamenis situla*). Područje je važno za vuka (*Canis lupus*), dinarskog voluhara (*Dinaromys bogdanovi*) te kornjaša jelenka (*Lucanus cervus*). Također područje je važno za stanišni tip 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneratalia villosae*).

Mogući razlozi ugroženosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova na ovom području su: napuštanje stočarstva/ nedostatak ispaše, eksploatacija mineralnih sirovina, pošumljavanje, otpad iz kućanstava i rekreacijskih objekata, sakupljanje životinjskih vrsta (insekata, vodozemaca, gmazova), speleologija i rekreacijsko posjećivanje speleoloških objekata, onečišćenje površinskih voda, onečišćenje podzemnih voda te sukcesija.

Tablica 15: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2001352 Mosor

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja
1	jelenak	<i>Lucanus cervus</i>	Očuvano 10260 ha povoljnog staništa za vrstu (šumska staništa, uključujući i autohtonu vegetaciju degradiranog tipa, s dovoljno krupnih panjeva, odumirućih ili svježe odumrlih stabala)
1	čovječja ribica	<i>Proteus anguinus*</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (podzemne rijeke i jezera dinarskog krša) u zoni od 1450 ha
1	žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (šume, privremeni i stalni vodotoci unutar šumskog područja, bušici) u zoni od 10710 ha
1	crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>	Očuvano 13580 ha pogodnih staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput bušika, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida, obradive površine, vinogradi, vrtovi, maslinici)
1	vuk	<i>Canis lupus*</i>	Očuvano 17000 ha pogodnih staništa (šume i ostala prirodna staništa) koja doprinose očuvanju jednog čopora
1	mosorska gušterica	<i>Dinarolacerta mosorensis</i>	Očuvano 3480 ha pogodnih staništa za vrstu (gola i krševita staništa s malo vegetacije, bušika, rubovi šuma i suhozidi na višim nadmorskim visinama) koja podržavaju njenu populaciju
1	dinarski voluhar	<i>Dinaromys bogdanovi</i>	Očuvano 9420 ha pogodnih staništa za vrstu (djelomično otvorena krševita staništa, travnjaci na kršu te krševita staništa u kompleksu sa travnjacima, šumom i bušicama)
1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0	Očuvano 230 ha površine stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi samostalno, 250 ha stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom i 4 ha u zoni u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 8140 Istočnomediteranska točila te 2260 ha u zoni u kojoj dolazi u kompleksu s drugim staništima
1	Istočnomediteranska točila	8140	Očuvano 3 ha površine stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi samostalno, 35 ha stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom i 4 ha u kojem dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>) te 25 ha u zoni u kojoj dolazi u kompleksu s drugim staništima
1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	Očuvano devet registriranih speleoloških objekata koji odgovaraju opisu stanišnog tipa
	Otvorene kserotermofne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*	Očuvane otvorene površine i karakteristične pionirske vrste u zoni od 17005 ha

1	Karbonatne stijene s hazmoftskom vegetacijom	8210	Očuvano 80 ha površine stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi samostalno, 35 ha stanišnog tipa u zoni u kojoj dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 8140 Istočnomediteranska točila i 250 ha u kojem dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae) te 3240 ha u zoni u kojoj dolazi u kompleksu s drugim staništima
---	--	------	--

Legenda: Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

POVS HR2000929 Rijeka Cetina – kanjonski dio

Područje uključuje kanjon rijeke Cetine. Područje karakterizira šumoviti kanjon, makija i garizi, suhi i vlažni travnjaci, izvori, rijeka i litice sa prisutnim endemskim vrstama.

Područje uključuje dio značajnog krajobraza Cetina-donji tok - zaštićeno područje na nacionalnoj razini. Mogući razlozi ugroženosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova na ovom području su: modifikacija prakse kultivacije, napuštanje košnje (prestanak redovitog održavanja travnjaka i livada), korištenje biocida, hormona i kemikalija, napuštanje stočarstva/ nedostatak ispaše, prometna infrastruktura, sportske i rekreacijske aktivnosti, otpad, promjene hidrografskih uvjeta, zahvaćanje iz površinskih voda.

Tablica 16: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000929 Rijeka Cetina – kanjonski dio

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja
1	morska paklara	<i>Petromyzon marinus</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (donji tokovi rijeka u koje migriraju na mrijest) unutar 19,5 km riječnog toka
1	cetinski vijun	<i>Cobitis dalmatina</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pridnena staništa sporo tekućih dijelova vodotoka, s pjeskovitim, muljevitim i šljunkovitim supstratom ili dna obrasla gustom vegetacijom) unutar 50 km riječnog toka
1	glavočić vodenjak	<i>Knipowitschia panizzae</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (bočate vode s muljevitim, pjeskovitim i šljunkovitim dnom, priobalni pojas s golim kamenim obalama, priobalnim šaševima i vodenom vegetacijom, od površine do dubine od 9m) unutar 8 km riječnog toka
1	glavočić crnotrus	<i>Pomatoschistus canestrinii</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (more i slatke vode blizu ušća sa muljevitim i pjeskovitim dnom te oskudnom vegetacijom ili prekriveno algom <i>Ulva</i> sp.) unutar 19,5 km riječnog
1	žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (šume, privremene i stalne stajačice unutar šumskog područja; poplavne ravnice i travnjaci te riparijska područja) u zoni od 1645 ha
1	crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici) u zoni od 1645 ha
1	oštrulja	<i>Aulopyge huegelii</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (pridnena staništa s pjeskovitim i muljevitim supstratom ili dna obrasla vegetacijom) unutar 50 km riječnog toka
1	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	Očuvano 200 ha postojeće površine stanišnog tipa i 20 ha postojeće površine stanišnog tipa koji dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)
1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0	Očuvano 185 ha postojeće površine stanišnog tipa i 20 ha postojeće površine stanišnog tipa koji dolazi u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom

Legenda: Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

POVS HR3000123 Uvala Vrulja kod Brela

Područje ekološke mreže uključuje uvalu u kojoj se na dubini od oko 30 m nalazi vrulja. Marinski organizmi koji nastanjuju ovo područje prilagođeni su promjenama vodnog okoliša zbog dotjecanja slatke vode. Područje je značajno za ciljni stanišni tip 1170 Grebeni (do dubine 20 m razvijena je biocenoza infralitoralnih alga sa *Codium bursa* i *Dyctiota* sp. kao prevladavajućim vrstama). U nešto dubljim dijelovima nalazi se koraligenska biocenoza i biocenoza obalnih detritusnih dna sa spužvom *Axinella cannabina*.

Mogući razlozi ugroženosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova na ovom području su: ribolov, otpad iz kućanstava i rekreacijskih objekata te sportske i rekreativne aktivnosti.

Tablica 17: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000123 Uvala Vrulja kod Brela

Kategorija za ciljnu vrstu/ stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa
1	Grebeni	1170
1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330

Legenda: Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

POVS HR3000126 Ušće Cetine

Područje uključuje ušće rijeke Cetine. Ovo područje karakterizira bočata laguna te obalno područje sa pjeskovitim i muljevitim dnom. Ovo područje je bitno za razmnožavanje morske paklare (*Petromyzon marinus*). Cijelo područje je pod velikim antropogenim utjecajem zbog smještaja Grada Omiša na samom ušću i turizma. Mogući razlozi ugroženosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova na ovom području su: uspostava brodskih linija, izgradnja luka i morskih konstrukcija, ispusti iz kućanstava te razne sportske i rekreativne aktivnosti.

Tablica 18: Ciljne vrste i stanišni tipovi značajni za područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR3000126 Ušće Cetine

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa
1	morska paklara	<i>Petromyzon marinus</i>
1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140
1	Estuariji	1130
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110

Legenda: Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Temeljem Rješenja Splitsko-dalmatinske županije, Upravni odjel za zaštitu okoliša, komunalne poslove, infrastrukturu i investicije (KLASA: UP/I 351-04/21-01/0022; URBROJ: 2181/1-10/06-21-0004 od 19. veljače 2021., za Izmjene i dopune Prostornog plana može se isključiti značajan negativni utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te su iste prihvatljive za ekološku mrežu i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Razlozi ugroženosti:

Pored temeljnog geomorfološkog fenomena, kanjon Cetine je značajan za bioraznolikost, posebno zbog više vrsta endemičnih riba, petrofilne ornitofaune i nekih značajnih staništa, a također značajnu vrijednost za bioraznolikost ima i područje ušća gdje se miješaju slatkovodni i morski utjecaji.

Cetina je najiskorištenija rijeka u Hrvatskoj, a antropogeni utjecaj prouzročio je izraženu degradaciju ekoloških zajednica i same rijeke. Na rijeci Cetini je do danas izgrađeno šest hidroelektrana (Đale, Kraljevac, Peruća, Zakućac, Orlovac i Prančevići). HE Zakućac je visokotlačna derivacijska hidroelektrana locirana na ušću rijeke Cetine, blizu grada Omiša te je najveće postrojenje na slivu rijeke Cetine. Osnova rada HE Zakućac je korištenje voda sliva rijeke Cetine dinamički povezano s dvije akumulacije Perućom i Buškim blatom. Betonskom branom Prančevići formirano je derivacijsko jezero Prančevići koje služi za potpuno dnevno izravnanje dotoka i gdje se vrši zahvat vode potreban za rad agregata hidroelektrane Zakućac. Također na području Grada Omiša, nizvodno od brane Prančevići, krajem 2016. godine dovršena je izgradnja agregata biološkog minimuma MHE ABM Prančevići snage 1,15 MW koja je spojena na akumulaciju Prančevići tlačnim cjevovodom. Izgradnjom hidroelektrana i njima pridruženih akumulacija i brana, u većem dijelu rijeke potpuno su promijenjene obale i korito. Prirodna korita su potopljena, a promijenjene su i obale i korito na području ušća Cetine. Nastanak

jezera uzrokovao je usporavanje toka, zagrijavanje vode, te se u skladu s time mijenja sastav ihtiofaune i čitave biocenoze. Spriječena je uzvodna i nizvodna migracija riba, a u određenoj mjeri gubi se i povezanost s podzemnim ekosustavima. Sve to postupno dovodi do promjene salmonidnog karaktera rijeke Cetine, što je posebno izraženo u donjem toku rijeke gdje ciprinidne vrste sve više potiskuju salmonidne. Smatra se da je to posljedica premale količine vode, odnosno premalog ekološki prihvatljivog protoka. Pri niskim vodostajima nestaju staništa i smanjuje se ukupna produkcija vodotoka. Slijev rijeke Cetine smatra se jednim od najvećih centara endemizma slatkovodnih riba u Mediteranskom području (Smith i Darwall, 2006). Prirodnu zajednicu rijeke Cetine činilo je 15 vrsta među kojima su dominirale endemske vrste. Osim izgradnje brana i akumulacija na prirodnu ihtiofaunu rijeke Cetine znatno su utjecali i iskorištavanje vode te translokacija i unos egzotičnih vrsta. Situacija se u budućnosti može još pogoršati zbog većih zahtjeva za vodom, povećane potrebe za električnom energijom, sve intenzivnije poljoprivredne proizvodnje i povećanja broja turista u priobalnom području.

Zbog promjene režima protoka vode u rijeci Cetini nizvodno od akumulacije Peruča i kanaliziranja vodotoka dolazi i do degradacije podzemnih ekoloških sustava na području.

Općenito na području Grada, uz promjene režima podzemnih voda i oborina smanjuje se i unos hranjivih tvari iz epikrške zone u dublje dijelove staništa. Ugroženost špiljske faune prisutna je i zbog fizičke devastacije špiljskih staništa, direktnih zagađenja (ubacivanja anorganskog i organskog otpada u špilje i jame, deponiranje otpadnih voda), indirektnih zagađenja (deponiranje otpadnih tvari na vanjskim krškim staništima, a posebice u površinske vode na kršu), neprikladnog turističkog uređenja i korištenja špilja te globalnih promjena klime.

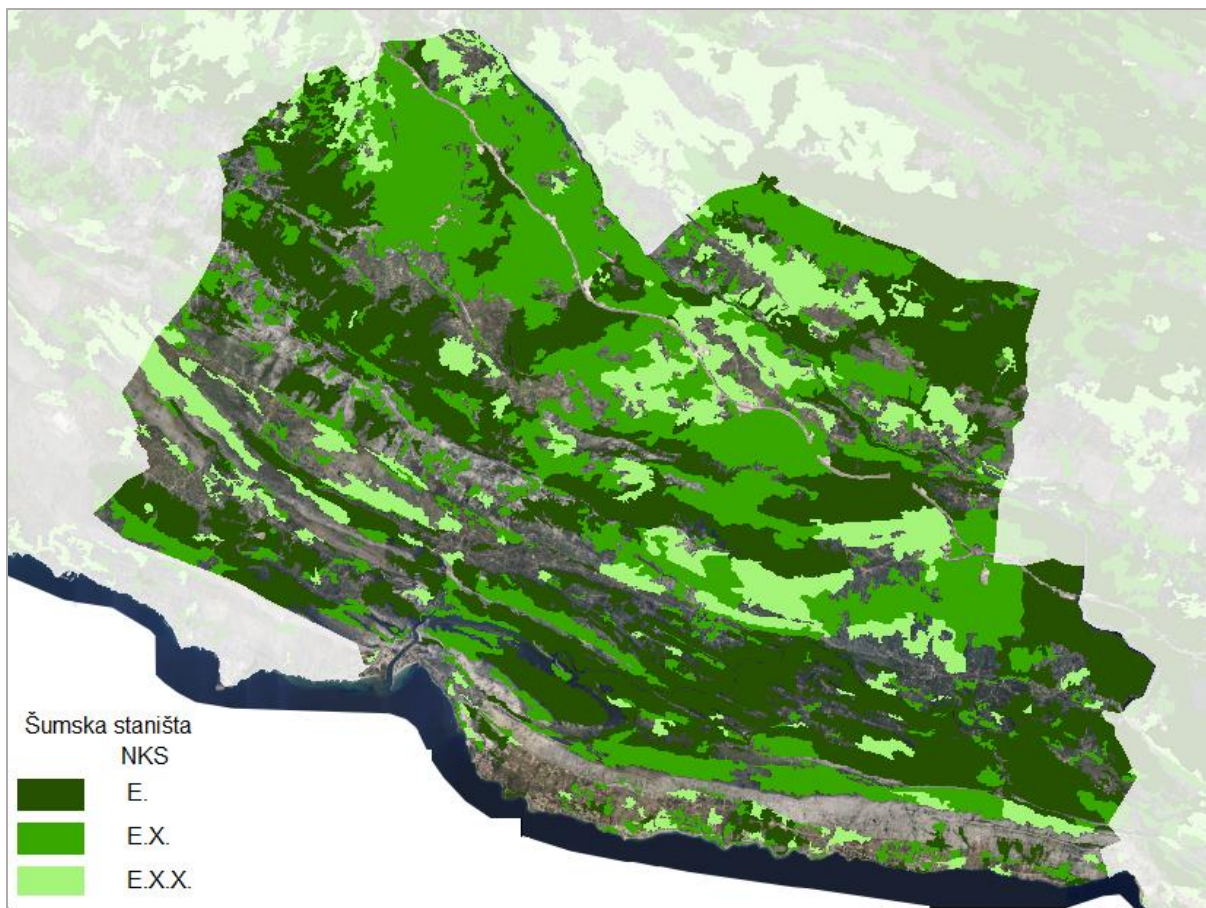
Intenzivni turizam (izletnički, rafting, kajak/kanu, penjanje, kanjoning) razvijen je uz kanjon Cetine a razmjeri i način provođenja turističkih aktivnosti, ukoliko ne budu strogo kontrolirani, mogu dovesti da značajnih devastacija. Obzirom da se Omiš nalazi na obali estuarija rijeke Cetine i ovo područje je pod jakim antropogenim utjecajem zbog povećanog turizma.

Antropogene prijetnje bioraznolikosti mora razlikuju se i djeluju na različitim vremenskim i prostornim razinama, od lokalnih kratkotrajnih zagađenja do dugotrajnih regionalnih utjecaja ribolova, eutrofikacije, klimatskih promjena, introduciranih vrsta i drugih poremećaja.

Za razliku od kopnenih ekosustava, gdje je gubitak staništa osnovni razlog smanjivanju populacija i nestanku vrsta, prekomjerno iskorištavanje prepoznato je kao glavna prijetnja bioraznolikosti mora.

4.1.7 Šumarstvo i lovstvo

Sukladno Karti prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske (Bardi, A. et al, 2016.), u obuhvatu administrativne jedinice Grada Omiša nalazi se cca 17.615 ha šuma, tj. tipova staništa u kojem je šuma dominantno stanište. Na donjoj slici prikazana je distribucija takvih staništa, gdje prema NKS razlikujemo dominantna šumska čista staništa (E.), staništa šume u kombinaciji s drugim staništem (E.X.) ili s druga dva staništa (E.X.X.). Šumska staništa zauzimaju 66% površine Grada Omiša.

Slika 33. Šumska staništa u obuhvatu Grada Omiša
Izvor: Eko Invest d.o.o. prema Karti nešumskih staništa iz 2016.

Prema podacima Hrvatskih šuma d.o.o., na području Grada Omiša nalazi se cca 17.000 ha državnih šuma, koje obuhvaćaju oko 64% ukupne površine administrativne jedinice, međutim one ne koreliraju u potpunosti sa ranije prikazanim šumskim staništima. Državnim šumama gospodari Uprava šuma podružnica Split, većim dijelom Šumarija Split, a tek manjim Šumarija Sinj. Državne šume su podijeljene između 6 gospodarskih jedinica: Šćadin, Omiška Dinara, Srednja Poljica, Kotlenice, Mosor-Perun i Blato na Cetini, kako je prikazano na slici ispod.

Vegetacijska pripadnost šuma

Vegetacijski Omiš pripada eumediteranskoj vegetacijskoj zoni vazdazelenih šuma hrasta crnike s karakterističnom asocijacijom *Fraxino ornio-Quercetum ilicis* H-ić (1956) 1958 (sveza *Quercion ilicis*). Zbog specifične orografije terena i utjecaja rijeke Cetine mjestimično se javljaju i fragmenti zajednica submediteranske vegetacijske zone (*as. Querco-Carpinetum orientalis* H-ić 1939). Umjesto primarne šumske vegetacije u Omišu prevladavaju različiti degradacijski stadiji – makije, garizi, dračici, suhi travnjaci te obradive površine i raznoliki tipovi ruderalnih staništa.

Šuma hrasta crnike je najstabilniji ekosistem Sredozemlja. Biljne vrste koje ga grade dobro su prilagođene na sušne uvjete. Imaju čvrsto kožasto lišće, koje je često prevučeno tankom voštanom prevlakom, ima višeslojnu epidermu, sitne uvučene puči, često i dlačice koje dodatno usporavaju hlapljenje vode. U prirodnom stanju takve šume su vrlo guste, tamne, sa specifičnom mikroklimom koja je vlažnija i 4 hladnija od mikroklimе otvorenih prostora.

Šume hrasta crnike najvećim dijelom prevedene su u degradacijske stadije makije, gariga i kamenjara. Makija je degradacijski stadij crnikove šume koji je po postanku panjača tj. razvija se iz panjeva posječenih stabala hrasta crnike. Kako iz pojedinog panja izraste najčešće više izdanaka oni ne dođu visinu stabala, a sklop je vrlo gust. U makiji nije izražena slojevitost, visoka je do nekoliko metara i u njoj prevladavaju grmoliki oblici crnike, planike, zelenike i drugih vrsta. Zbog gustog sklopa i velikog broja povijuša gotovo je neprohodna. Po sastavu vrsta ne razlikuje se bitno od crnikove šume, no po vrijednosti izgledu i strukturi razlikuje se bitno. Sljedeći degradacijski stadij nakon makije je gariga. Nastaje čestim sječama makije, ispašom i sličnim negativnim utjecajima. Garizi su prorjeđene šikare u kojima zbog veće količine svjetla rastu druge vrste u odnosu na crnikovu šumu i makiju. Kako je vegetacijski pokrov rijedak znatno je veća i erozija tla.

Kao karakteristika submediteranske zone javlja se i zajednica hrasta medunca i bijelog graba (*Quercus-Carpinetum orientalis* Horv. 1939). Listopadne šume i šikare bijelog graba i hrasta medunca čine najznačajniju klimazonalnu zajednicu priobalnog pojasa sjevernog Hrvatskog primorja, većeg dijela Istre (krški dio Istre), otoka Krka, Cresa, sjevernog dijela Ravnih kotara i dijela Dalmacije. Razvijaju se na smeđim karbonatnim tlima, crvenici i posmeđenoj crvenici u uvjetima umjereno tople i perhumidne klime. Temperature su dakle niže, a količina padalina veća nego u zoni crnikovih šuma. Velike površine razvijene su obliku različitih degradacijskih stadija zbog stoljetnog iskorištavanja ovih šuma za ogrjev ili dobivanja pašnjačkih površina. U novije doba na velikim, nekad degradiranim površinama vidljiv je progresivni razvoj vegetacije u pravcu šikare i konačno prave šume zbog napuštanja stočarstva i prestanka korištenja drva kao glavnog ogrjevnog sredstva. Od drvenastih vrsta najznačajnije su bijeli grab (*Carpinus orientalis*), hrast medunac (*Quercus pubescens*) kojeg prema jugu smjenjuje hrast dub (*Quercus virgiliana*), crni jasen (*Fraxinus ornus*), maklen (*Acer monspessulanum*), cer (*Quercus cerris*)

Tablica 19. Zastupljenost šumskih zajednica na području

Vrste drveća	Latinski naziv
Hrast medunac	<i>Quercus pubescens</i>
Crni jasen	<i>Fraxinus ornus</i>
Crni grab	<i>Ostrya carpinifolia</i>
Bijeli grab	<i>Carpinus orientalis</i>
Crni bor	<i>Pinus nigra</i>
Alepski bor	<i>Pinus halepensis</i>
Čempres obični	<i>Cupressus sempervirens</i>

Izvor: Programi gospodarenja "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb.

Prema Zakonu o šumama (NN 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20), sve šume u Republici Hrvatskoj trebaju biti uređene, tj. za sve šume moraju biti izrađene osnove gospodarenja, odnosno programi gospodarenja za šume šumoposjednika ukoliko se radi o privatnim šumama. Osnove/programi gospodarenja šumama se prema Pravilniku o uređivanju šuma (NN 97/18, 101/18, 31/20 i 99/21) izrađuju za razdoblje od 20 godina, s obavezom revizije nakon 10 godina.

Za područja privatnih šuma još nisu izrađeni programi gospodarenja, a važenje osnova gospodarenja za gospodarske jedinice državnih šuma prikazano je u tablici u nastavku.

Tablica 20. Važenje osnova gospodarenja za gospodarske jedinice državnih šuma

Gospodarska jedinica	Važenje osnove
GJ Kotlenice	2009. – 2018.
GJ Blato na Cetini	2015. – 2024.
GJ Šćadin	2016. – 2025.
GJ Srednja Poljica	2016. – 2025.
GJ Omiška Dinara	2014. – 2023.
GJ Mosor - Perun	2014. – 2023.

Izvor: Programi gospodarenja "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb.

Šumskouzgojni radovi

Program gospodarenja šumama i šumskim zemljištima usklađen je sa Šumskogospodarskom osnovom područja. Cilj gospodarenja je očuvanje stabilnosti ekosustava uz potrajno gospodarenje, zadovoljavanje općekorisnih funkcija ovih šuma i povećanje produkcije najveće kvalitete i vrijednosti. Svakim programom gospodarenja propisani su šumskouzgojni radovi vodeći se načelima dobrog gospodarenja, koje će dugoročno donijeti korist društvu i okolišu u kojem djeluju.

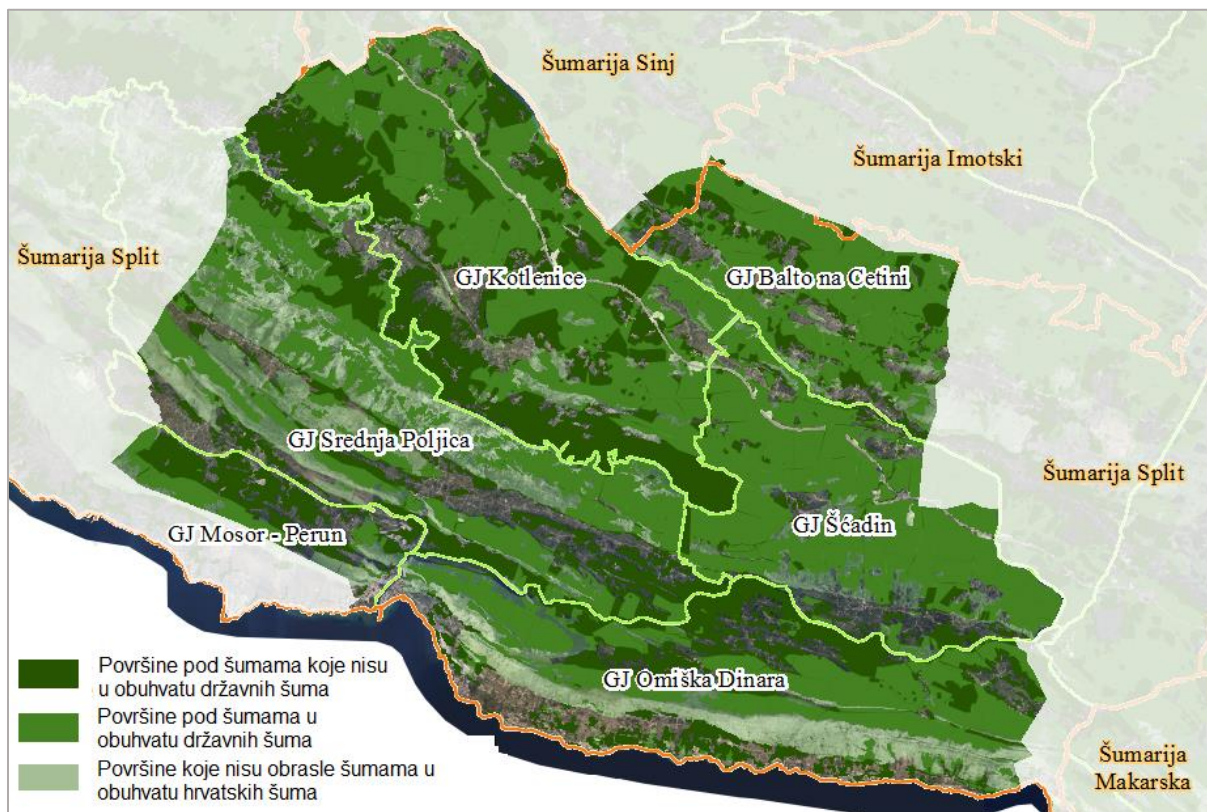
Propisani šumsko uzgojni radovi na području spomenutih gospodarskih jedinica su:

- Priprema staništa za prirodno pomlađivanje
- Popunjavanje, njegu i čišćenje u I. dobnom razredu jednodobnih te prebornim i raznodobnim sastojinama
- Prorjeđivanje sastojina do starosti trećine određene ophodnje
- Doznaka prethodnog prihoda
- Izradu šumskogospodarskih planova, te njihove revizije i obnove
- Sjetva i sadnja šumskog reprodukcijskog materijala
- Sjetva i sadnja šumskog reprodukcijskog materijala
- Rekonstrukcija i konverzija šuma panjača, makija, šikara i šibljaka
- Zaštita od štetnih organizama i požara
- Projektiranje, izgradnja i održavanje šumske infrastrukture
- Sanacija paljevina

Od ukupne površine kojom gospodare Hrvatske šume, obraslu površinu obuhvaća (72,1%) dok ostatak otpada na neobraslo i neplodno tlo. Obrasle površine obuhvaćaju 11.456,44 ha gospodarskih šuma (93,5% obraslih površina), 189,15 ha šuma posebne namjene (1,6%), 443,82 ha zaštićenih šuma (3,6%) te 163,81 ha značajnog krajobraza (1,3%) kojeg obuhvaća Kanjon Cetine od ušća do Radmanovih

mlinica. U strukturi gospodarskih šuma dominira šikara (81,0% gospodarskih šuma) te šibljak (12,0%), dok visoke šume zauzimaju male površine i čine ih zajednice hrasta medunca te melioracijske vrste poput crnog i alepskog bora.

Na donjem prikazu vidljiv je dio šumskih staništa koja nisu u obuhvatu državnih šuma, šumska staništa u obuhvatu državnih šuma te površine koje nisu obrasle šumama, a u obuhvatu su državnih šuma. Također, na slici vidimo područje Šumarije Split i šumarije s kojima graniči: Šumarija Sinj, Šumarija Imotski i Šumarija Makarska. Na području Šumarije Split prikazan je prostorni smještaj pripadajućih gospodarskih jedinica: GJ Kotlenice, GJ Blato na Cetini, GJ Srednja Poljica, GJ Mosor – Perun, GJ Šćadin, GJ Omiška Dinara.

Slika 34. Prikaz smještaja GJ na području Šumarije Split

Izvor: Javno dostupni podaci "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb.

Općekorisne funkcije šuma

Kada se govori o općekorisnim funkcijama šume misli se na neizravne koristi od šume. One su u vezi s glavnim stanišnim čimbenicima koje šuma svojim postojanjem, sastavom šumskog drveća, grmlja i prizemnog rašća, a posebno šumskog tla, mijenja i zapravo oplemenjuje.

Općekorisne funkcije šuma razvrstavaju se u tri osnovne skupine: *ekološke funkcije ili uloge šume* (hidrološka, vodozaštitna, protuerozijska, klimatska, protuimisijska), *društvene ili socijalne funkcije* (estetska, zdravstvena, rekreacijska i turistička, utjecaj na faunu i lov, unapređenje čovjekova okoliša). Treću skupinu općekorisnih funkcija šume čini *zaštita prirode, očuvanje biološke raznolikosti i genofonda*. U treću skupinu općekorisnih funkcija ulaze funkcije s istodobnim obilježjem ekoloških i

socijalnih funkcija te postaju sve zanimljivije u međunarodnim dogovorima i sadržane su u međunarodnim europskim konvencijama (NATURA 2000 i dr.).

Za ove krške šume, karakteristična je velika vrijednost općekorisnih funkcija, što znači da one ispunjavaju svoju ekološku, socijalnu i socijalno-ekološku ulogu, pri čemu znatno utječu na kakvoću okoliša i zaštitu prirode, a imaju vrlo malu, gotovo beznačajnu uporabnu vrijednost drvne mase. Prema javno dostupnim podacima HŠ d.o.o. šume na području GJ Kotlenice GJ Blato na Cetini GJ Šćadin GJ Srednja Poljica GJ Omiška Dinara GJ Mosor – Perun većim su dijelom svrstane u zaštitne šume, koje se posebno štite od sječe i krčenja, a sa svrhom održavanja i unapređivanja njihove biološke raznolikosti, produktivnosti, sposobnosti obnavljanja te izražene zaštitne funkcije (zaštita od erozije, zaštita vodenih tokova, zaštita naselja, zaštita objekata).

Imajući u vidu značaj šuma i šumskih zemljišta, iznimno je važno sačuvati šume od raznih nepogoda, naročito požara.

Ugroženost šuma od požara

Procjena ugroženosti šuma od požara provodi se prema Mjerilima za procjenu opasnosti od šumskog požara, koja su sastavni dio Pravilnika o zaštiti šuma od požara (NN 33/14).

Na krševitom području najveću su opasnost za šume šumski požari pa se mnogo novca ulaže u preventivnu zaštitu. Svake godine Hrvatske šume ulažu u protupožarne preventivne radove, od čega najviše na području splitske uprave.

Prema godišnjem provedbenom planu unapređenja zaštite od požara Grada Omiša za 2020. godinu izgradnju i uređenje šumskih prosjeka i putova treba provoditi u skladu s godišnjim programima Hrvatskih šuma i Grada Omiša.

Prema Programu gospodarenja u gospodarskoj jedinici "Blato na Cetini" ima 79,22 km šumskih cesta koje utječu na otvorenost, što daje otvorenost od 14,64 km/1000ha ukupne površine. Tijekom I/1 polurazdoblja propisano je održavanje protupožarnih prometnica s elementima šumske ceste u duljini od 7,00 km. Otvorenost gospodarske jedinice Omiška Dinara u odnosu na ukupnu površinu iznosi: 9,44/1000 ha. Otvorenost gospodarske jedinice Mosor - Perun u odnosu na ukupnu površinu iznosi: 17,85 km/1000 ha, a održavanje šumskih prometnica s elementima šumske ceste propisuje se u dužini od 15,00 km. Za ostale gospodarske jedinice prema Programu gospodarenja se ne propisuje izgradnja i održavanje protupožarnih prosjeka sa elementima šumske ceste.

Prema dokumentu Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija Grada Omiša (usklađenje 2) (Alfa Atest d.o.o. 2019.) najčešći su požari nastali na otvorenim prostorima (požari šuma i niskog raslinja), a najčešći uzroci nastalih požara su nepropisna uporaba otvorenog plamena i namjerno izazivanje nastanka požara, a potom iskrenje iz dalekovoda, udar munje i kvarovi na električnim instalacijama. U razdoblju od 2007. – 2014. godine na području Grada Omiša zabilježeno je ukupno 3.302 požara od kojih su 1.586 činili požari otvorenih prostora. Požari otvorenih prostora na ovom području mogu dosegnuti velike razmjere. Posljednji veliki požar zabilježen je 2017. godine, pod kojim je izgorjelo 4.500 ha površine na području Grada Omiša i Splita, te u kolovozu 2018. kada je izgorjelo 70 ha na području od Lokve Rogoznica do Medića i Mimica.

Uzimajući u obzir veličinu i raspored šumskih površina, postojanje određenih količina lakozapaljivih i brzo izgarajućih šumskih sastojina (alepski bor), gustoću šuma, nepovoljne klimatske uvjete tijekom

ljetnih razdoblja kada je bitno povećana insolacija i ekspozicija, geološke karakteristike područja, nedovoljnu izgrađenost vatrogasnih putova, prosjeka i osmatračnica, zaključeno je da su čimbenici koji utječu na ugroženost od požara nepovoljni glede mogućnosti nastanka požara, širenja nastalih požara i ugroženosti ljudi i imovine djelovanjem požara, te da na području Grada Omiša postoji opasnost od nastanka intenzivnih i dugotrajnih požara.

Na području Grada Omiša izgrađenost i stanje protupožarnih prosjeka sa elementima šumske ceste uglavnom zadovoljavaju na područjima kojima upravljaju Hrvatske šume.

Zaštitu od šumskih požara Hrvatske šume d.o.o. provode temeljem godišnjeg Plana zaštite šuma od požara u skladu s Pravilnikom zaštite šuma od požara (NN 33/14), na slijedeće načine:

- izgradnjom protupožarnih prometnica odnosno prosjeka s elementima šumskih cesta. Za sve državne šume i šumska zemljišta izvršena je procjena opasnosti od požara, po kojoj su šumske površine razvrstane po stupnjevima opasnosti od požara od I.-IV., a površine ucrtane u pregledne zemljovide.
- provođenjem šumsko-uzgojnih radova (njega, čišćenje, proreda sastojina, kresanje i uklanjanje granja) u sastojinama kojima prijeti opasnost od nastajanja i širenja požara
- organizacijom motriteljsko-dojavne službe, uz izgradnju novih i održavanje postojećih motrionica. Motrenje i dojava požara na području krša provodi se sa 176 motrionica i 14 čvrstih objekata. Na mjestima i područjima nedostupnima pregledu i opažanju s motrionica, poslove provodi ophodarsko-dojavna služba i to pješke, vozilom i brodom.
- uvođenjem i održavanjem sustava integrirane usluge video nadzora s detekcijom dima i vatre i simulatorom širenja požara te usluge privatne radijske komunikacije u svrhu protupožarne zaštite šuma. Za protupožarnu sezonu 2018. Hrvatske šume d.o.o. nabavile su integriranu uslugu video nadzora s detekcijom dima i vatre i simulatorom širenja požara te uslugu privatne radijske komunikacije u svrhu protupožarne zaštite šuma. Riječ je o 46 terenskih motriteljskih jedinica (svaka lokacija s po 2 kamere) i 4 nadzorna operativna centra koji su smješteni u četiri Dalmatinske županije, s tim da je video signal omogućen i u DUZS-ovom centru u Divuljama.

Na području šuma koje su u privatnom vlasništvu protupožarni putovi i prosjeci ne postoje ili su obrasli, a s obzirom da su šume poprilično zarasle i makijom predstavljaju povećanu opasnost od nastanka i širenja požara.

Osim na šumskom području, opasnost od požara postoji i na zapuštenim poljoprivrednim zemljištima koja prelaze u makiju, posebno na brdovitim i teže pristupačnim prostorima.

Slijedom navedenog, navodi se da je neophodno na razini planiranja i provedbe stalno voditi računa o osiguranju uvjeta za pravodobnu provedbu učinkovitih vatrogasnih intervencija i uvjeta za sigurnu provedbu evakuacije i spašavanja osoba i imovine ugroženih požarom.

Lovstvo

Lovno gospodarstvo obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Divljač je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Lovišta se ustanovljuju prema vrsti divljači koja prirodno obitava ili se uzgaja na površinama zemljišta, prema broju divljači koja se prema mogućnostima staništa može uzgajati na tim površinama i namjeni lovišta. Pravo lova u lovištu izvršava se kao pravo i dužnosti provedbe lovnogospodarske osnove ili programa uzgoja divljači i sklopljenog

ugovora o zakupu, odnosno koncesiji. Bez odobrene lovnogospodarske osnove ili programa uzgoja divljači i ugovora o zakupu, odnosno koncesiji, ne može se izvršavati pravo lova.

Na području Omiša aktivna lovišta su:

- Lovište XVII/9 Mosor

Lovište je izduženog oblika smjera sjeverozapad-jugoistok uokviren masivom Mosora, strmih južnih padina te blažih sjevernih, a na istočnom kraju u području Ščadina čini visoravan s mnoštvom vrtača.

- Lovište XVII/10 Omiška Dinara

Lovište se proteže u smjeru sjeverozapad-jugoistok izduženog oblika, od grada Omiša do mjesta Dubci kod prirodnog brdovitog proboja Vrulje, gdje je i jugoistočna rubna granica gospodarenja Šumarije Split (granica s gradom i Šumarijom Makarska). Greben i kamenja Omiške Dinare naglo se izdiže iznad grada Omiša u kanjonu rijeke Cetine gdje i ušće ove, u rijetko viđenom pejzažu s nazivom značajan krajolik, "Kanjon Cetine od ušća do iznad Radmanovih Mlinica".

- Lovište XVII/142 Podmosorje

Početna točka lovišta je kod crkvice Sv. Petar (kota 343) poviše naselja Mravince. Od Mosora do hidroelektrane Kraljevac. Od HE Kraljevac počinje južna granica koja ide tokom rijeke Cetine do ušća u Omišu, a od tu morskom obalom do ušća rječice Žrnovnice, gdje počinje zapadna granica, ona ide uzvodno rječicom Žrnovnicom do mosta podno Peruna i dalje ide cestom preko Korešnice i Mravinaca te do početne točke lovišta kod crkvice Sv. Petar.

- Lovište XVII/148 Zadvarje

Početna točka lovišta je na južnoj strani mosta AC-A1 na rijeci Cetini lijeva obala rijeke. Od ove točke granica lovišta ide u smjeru istoka južnom stranom AC-A1 do nadvožnjaka Škerići kota 236, gdje skreće putem za Škeriće produžava putem sjeverno od zaseoka Brkulji gdje skreće u smjeru zapada asfaltnim putem preko zaseoka Zaveterje do ceste Zadvarje – Dubci do zaseoka Subotičće nastavlja cestom Zadvarje-Dubci do Dubaca pa do rijeke Cetine.

Zakon o lovstvu (NN99/18., 32/19., 32/20.) određuje divljač kao životinjske vrste koje slobodno žive u prirodi, na površinama namijenjenim za uzgoj ili intenzivni uzgoj i razmnožavanje u svrhu lova i korištenja. Divljač je razvrstana na krupnu divljač, sitnu dlakavu divljač i sitnu pernatu divljač.

Vrste divljači kojima se gospodari u lovištima Splitsko-dalmatinskoj županiji su:

a) Krupna divljač: jelen lopatar (*Dama L.*), srna obična (*Capreolus L.*), divokoza (*Rupicapra L.*), muflon (*Ovis aries musimon Pall.*), svinja divlja (*Sus scrofa L.*) te smeđi medvjed (*Ursus arctos L.*)

b) Sitna divljač - dlakava: jazavac (*Meles L.*), mačka divlja (*Felis silvestris Schr.*), kuna bjelica (*Martes foina Ehr.*), zec obični (*Lepus europaeus Pall.*), puh veliki (*Myoxus glis L.*), lisica (*Vulpes L.*), čagalj (*Canis aureus L.*), tvor (*Mustela putorius L.*), mungos (*Herpestes ishneumon L.*) 18

c) Sitna divljač – pernatu: - fazan-gnjjetlovi (*Phasianus sp. L.*); jarebica kamenjarka grivna (*Alectoris graeca Meissn.*), trčka skvržulja (*Perdix L.*), prepelica pućpura (*Coturnix L.*), šljuke: bena (*Scolopax rusticola L.*) i kokošica (*Gallinago gallinago L.*), golub divlji: grivnjaš (*Columba palumbus L.*) i pećinar (*Columba livia Gmelin.*), guske divlje: glogovnjača (*Anser fabalis Latham.*) i lisasta (*Anser albifrons Scopoli.*), patke divlje: gluhara (*Anas platyrhynchos L.*), glavata (*Aythya ferina L.*), krunasta (*Aythya fuligula L.*), pupčanica (*Anas querquedula L.*) i kržulja (*Anas crecca L.*), liska crna (*Fulica atra L.*), vrana

siva (*Corvus corone cornix L.*), čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula L.*), svraka (*Pica pica L.*), šojka kreštalica (*Garrulus glandarius L.*)

4.1.8 Kulturno-povijesna baština

Povijesni razvoj

Povijest grada Omiša seže još u doba antike, a naziv grada se prvi put spominje u povijesti pod imenom Oneum ili Onaeum. Najvažnijim spomenicima smatraju se kameni ulomci s rimskim natpisima po kojima se zaključuje da su uklesani za vladavine rimskih careva Tiberija i Klaudija (fotografija desno). U razdoblju srednjeg vijeka, odnosno u 12. i 13. stoljeću, gradom su vladali knezovi Kačići koji su ujedno bili vođe omiških gusara. Omiški gusari bili su poznati po čestim napadima na galije i trgovačke brodove (Venecije, Kotora, Dubrovnika) što je dovodilo do čestih sukoba. Tijekom 14. stoljeća gradom su vladali bibrirski knezovi Šubići, a nakon što je Ladislav Napuljski predao Dalmaciju Mletačkoj Republici (1409.g.), i Omiš je 1444. godine priznao vlast te države. Za vrijeme mletačke uprave, Omiš je bio vojničko i pomorsko naselje i bio je zaštićen zidinama s tri strane, dok mu je sjevernu stranu štitila planina. Zaleđe Omiša tada je uspostavilo svoju samoupravu pod nazivom Poljička kneževina (ili Poljička republika) koja je poznata po Poljičkom statutu, jednom od danas najstarijih i najvažnijih hrvatskih povijesno pravnih spomenika (uz Vinodolski zakonik). Nakon propasti Venecije odnosno krajem 18. stoljeća (1797.g.), Omiš je pao pod vlast Austrije, ali ubrzo, Požunskim mirom (1805.), dolazi pod vlast Napoleona da bi 1813. ponovo pao pod vlast Austro-Ugarske i tako ostao sve do kraja Prvog svjetskog rata 1918.g.

Zaštićena kulturno-povijesna baština na području Grada Omiša

Područje Grada Omiša obuhvaća prostor kojeg karakterizira izrazita povijesna slojevitost i kulturna raznolikost, s bogatom, raznovrsnom i stoljećima čuvanom materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom. Prema Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske (prosinac, 2019.), nakon Gradova Split, Trogir i Hvar, Grad Omiš nalazi se na 4. mjestu prema broju zaštićenih kulturnih dobara u Splitsko-dalmatinskoj Županiji. Na području Grada Omiša nalazi se ukupno 90 zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara, od čega 57 (neokretnih pojedinačnih kulturnih dobara) pojedinačnih objekata graditeljske baštine i 6 kulturno-povijesnih cjelina, tri arheološka lokaliteta, 23 pokretnih kulturnih dobara i 1 nematerijalno kulturno dobro (koje je isključivo vezano za područje Grada). Također, više je nematerijalnih kulturnih dobara koji su karakteristični za cijelu jadransku zonu (klapsko pjevanje, mediteranska prehrana, umijeće suhozidne gradnje, glagoljaško pjevanje, glazbeni izričaj ojkanje)

Povijesne sakralne građevine (crkve) su u funkciji i relativno dobrom i održavanom stanju. Posjeduju određene kulturno-povijesne i arhitektonske vrijednosti a najčešće su smještene na istaknutim lokacijama kao i obrambene građevine koje imaju izrazitu povijesnu i arhitektonsku vrijednost (Tvrđava Starigrad-Fortica, kula Mirabela-Peovica s gradskim vrtom, Utvrda Visuć).

Kulturno povijesne cjeline predstavljaju skupine gradskih ili seoskih građevina koje imaju prepoznatljivu povijesnu, arheološku, umjetničku, znanstvenu, društvenu ili tehničku važnost te nose prepoznatljiva prostorna obilježja. Na području Grada Omiša zaštićene su slijedeće kulturno povijesne cjeline: Kulturno povijesna cjelina Omiša, Ruralna cjelina Ume, Ruralna cjelina zaseoka Gorica, Ruralna cjelina Zakućac, Ruralna cjelina Čažin Dolac i Ruralna cjelina zaseoka Rodići.

Ruralne cjeline, migracijom većim dijelom napušteni dijelovi naselja, sačuvane su u izvornom stanju, što im daje spomenička obilježja. Mogućnosti iskorištavanja kulturno – povijesnih cjelina

podrazumijeva zadržavanje povijesnih trasa putova (starih cesta, pješačkih staza, poljskih putova itd.), očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, ali i svih drugih povijesnih građevina spomeničkih svojstava, kao nositelja prepoznatljivosti prostora.

U donjoj tablici prikazan je broj i vrsta kulturnih dobara po naseljima Grada Omiša.

Tablica 21. Popis kulturnih dobara na području Grada Omiša

Naselje	Nepokretna pojedinačna	Kulturno-povijesna cjelina	Arheologija	Pravni status	Ukupni zbroj
Donji Dolac	3			Zaštićeno kulturno dobro	3
Dubrava	2			Zaštićeno kulturno dobro	2
Gata	3			Zaštićeno kulturno dobro	3
Gornji Dolac	1			Zaštićeno kulturno dobro	1
Kostanje	3			Zaštićeno kulturno dobro	3
Lokva Rogoznica	4	1		Zaštićeno kulturno dobro	5
Naklice	1			Zaštićeno kulturno dobro	1
Omiš	24	1	2	Zaštićeno kulturno dobro	27
Ostrvica			1	Zaštićeno kulturno dobro	1
Podgrađe	2			Zaštićeno kulturno dobro	2
Seoca	1			Zaštićeno kulturno dobro	1
Slime	1		1	Zaštićeno kulturno dobro	2
Srijane	3			Zaštićeno kulturno dobro	3
Trnbusi	1	1		Zaštićeno kulturno dobro	2
Tugare	4	2		Zaštićeno kulturno dobro	6
Zakučac		1		Zaštićeno kulturno dobro	1
Zvečanje	1			Zaštićeno kulturno dobro	1
Ukupni zbroj	54	6	4		64

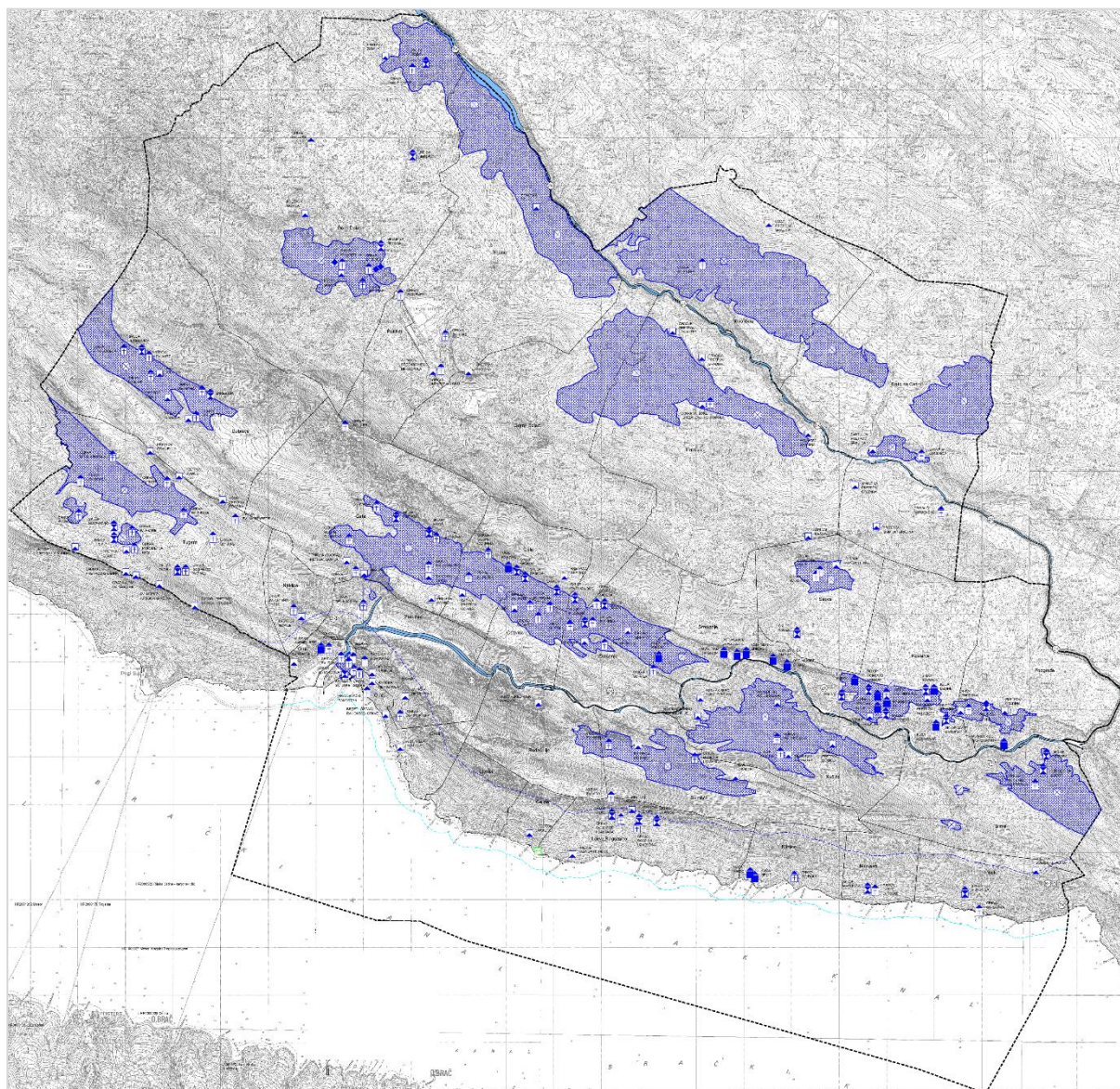
Izvor: Registar kulturnih dobara, 10.1.2023.

Sukladno podacima, u administrativnom obuhvatu Grada Omiša 50 % pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara čini profana graditeljska baština, te 40 % sakralna. Očekivano, čak 44% pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara nalazi se u gradu Omišu.

Pored navedenih kulturnih dobara graditeljske baštine koja se štite sukladno Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, NN 151/03; NN 157/03 Ispravak, NN 87/09, NN 88/10, NN 61/11, NN 25/12, NN 136/12, NN 157/13, NN 152/14, 44/17, 90/18, 32/20., 62/20, 117/21, 114/22), odredbama

Prostornog plana uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.) zaštićeno je još 74 arheoloških lokaliteta, 147 pojedinačnih građevina i sklopova graditeljske baštine, te 22 ruralne cjeline, tj. vrijedna dijela naselja lokalnog značaja.

Osim naselja Omiš, najbogatije područje kulturno-povijesnom graditeljskom baštinom je nekadašnje područje Srednja Poljica u zaleđu Cetine i to od naselja Gata do naselja Podgrađe. Zaštićena kulturna dobra prema Prostornom planu uređenja Grada Omiša dana su na slici ispod.

ARHEOLOŠKA BAŠTINA

- ARHEOLOŠKI POJEDINAČNI LOKALITET (kopneni)

POVIJESNI SKLOP I GRAĐEVINA

- GRADITELJSKI SKLOP
- CIVILNA GRAĐEVINA
- SAKRALNA GRAĐEVINA
- TVRĐAVA

MEMORIJALNA BAŠTINA

- MEMORIJALNO I POVIJESNO PODRUČJE
- SPOMEN (MEMORIJALNI) OBJEKT

POVIJESNA GRADITELJSKA CJELINA

- GRADSKA NASELJA
- ZAŠTIĆENA CJELINA GRADA OMIŠA (zona a, zona b)
- SEOSKA NASELJA

Slika 35. Zaštićena kulturno-povijesna baština Grada Omiša

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.)

Sukladno Strategiji razvoja Grada Omiša do 2020. godine, postojeće stanje materijalne kulturne baštine Grada Omiša ukazuje na potrebu njene zaštite, rekonstrukcije i sanacije kako bi se elementi baštine zaštitili od propadanja te valorizirali u kontekstu kulture i turizma. Prioritet sanacije imaju građevine važne za kulturu i turizam poput zgrade Festivala dalmatinskih klapa Omiš, te dodati – Ilirsko sjemenište čijom rekonstrukcijom bi se mogle zadovoljiti i potrebe za prostorom raznih udruga i organizacija u kulturi, kojima trenutno nedostaje istog za kvalitetno održavanje aktivnosti, zatim Zgrada Općine, crkva sv. Mihovila i crkva sv. Duha, Kaštel Mirabela (Peovica) i tvrđava Starigrad (Fortica) iznad Omiša. Rekonstrukcijom pojedinih objekata mogle bi se zadovoljiti i potrebe za prostorom raznih udruga i organizacija u kulturi, kojima trenutno nedostaje istog za kvalitetno održavanje aktivnosti.

Za očuvanje identiteta prostora potrebna je revitalizacija ruralnih cjelina te valoriziranje povijesnih putova i suhozidne gradnje, budući da je umijeće suhozidne gradnje 28. studenoga 2018. upisano na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne baštine čovječanstva, kao odgovor na zajedničku međunarodnu nominaciju Cipra, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Slovenije, Španjolske i Švicarske pod nazivom "Art of dry stone walling, knowledge and techniques".

4.1.9 Krajobraz

Prostor Grada Omiša prema Krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske pripada dvjema krajobraznim jedinicama: obalni dio Grada pripada Obalnom području srednje i južne Dalmacije, dok sjeverni dio Grada pripada Dalmatinskoj zagori.

Veći dio krajobrazne jedinice Obalno područje srednje i južne Dalmacije karakterizira priobalni planinski lanac, sa često uskom, zelenom, fliškom zonom, u podnožju. Na samoj obali Grada Omiša izmjenjuju se rtovi, uvale i ravni dijelovi oblikujući razvedenu liniju razgraničenja kopna i mora, koja svojom raznolikošću daje identitet području, a nekada se odlikovala izuzetnim krajobraznim vrijednostima. Uslijed urbanizacije, osobito neplanske, obalno područje je izrazito modificirano. Uglavnom se radi o nasipanoj i betoniziranoj obali, te stambenim i apartmanskim objektima koji stilom i dimenzijama odudaraju od tradicionalne mediteranske arhitekture. Današnja zbijena naselja, nastala uz obalu, tj. oko Jadranske magistrale, predstavljaju jedinstven urbani prostor koji se nastavlja prema Splitu i Makarskoj u kontinuumu, s rijetkim manjim zelenim poprečnim prodorima koji su još ostali neizgrađeni. Uslijed urbanizacije smanjen je, ili čak prekinut, donos materijala na obalu bujicama i odronima, uslijed čega je došlo do poremećaja prirodnih šljunčanih plaža, koje su u prošlosti nastale zahvaljujući prirodnoj dinamičnoj ravnoteži procesa na obalnoj crti.

S druge strane, Dalmatinska zagora je reljefno i pejzažno heterogen prostor, kojem samo donekle glavna obilježja daju tri reljefna elementa: krške depresije (polja, uvale, doci, ponikve), vapnenačke zaravni oko polja i planinski vijenci. Među planinama ističu se Dinara, Svilaja, Biokovo i Mosor, a od ostalih elemenata identiteta vrijednosti, tu su dolina Cetine (s poljima i kanjonom) te hidrografsko-morfološki fenomeni Imotskih jezera. Naselja su tu smještena u zaravnima, uz rijeku Cetinu te uz prometnice, a najrazvijenija su u području bivših Srednjih Poljica. Naselja su mala, uglavnom raštrkana po širokom području i sastoje se od više zaselaka. U njima prevladavaju stambeni objekti, koji se izgrađuju pažljivije nego na obali, uz očuvanje vrijedne ruralne strukture. Iako, u novije vrijeme

zabilježeni su procesi sve veća koncentracije objekata uz prometnice, te narušavanja prepoznatljive fizionomije naselja uslijed neprimjerenog oblikovanja novih građevina i prostornih sklopova.

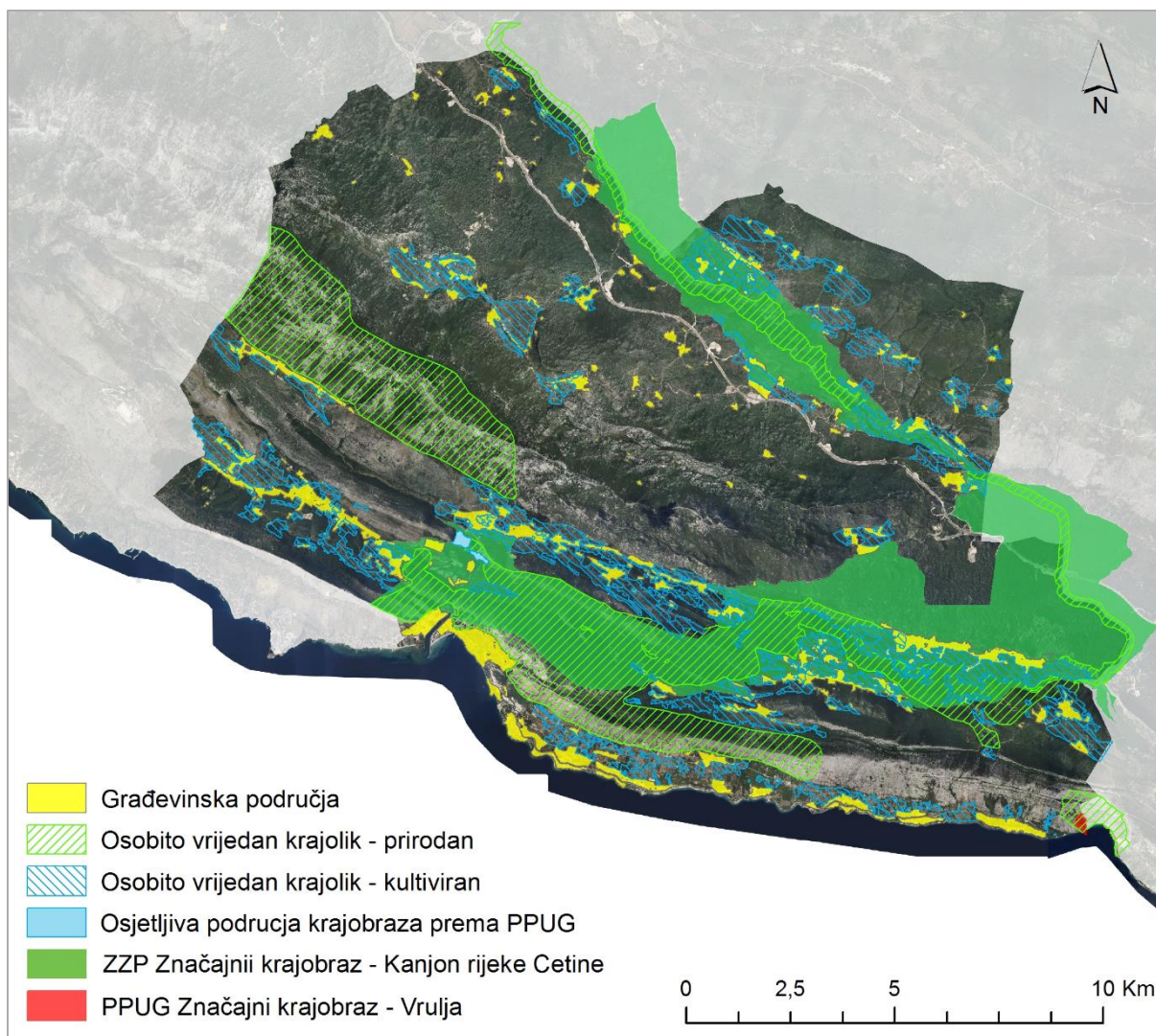
Na čitavom prostoru Grada Omiša izmjenjuju se antropogeni i prirodni strukturni elementi krajobrazu koje predstavljaju volumeni naselja, šumske vegetacije i makija, plohe obradivih površina, travnjaka i morska površina te linijski elementi prometnica i suhozida, a među kojima rijeka Cetina predstavlja značajan i prepoznatljiv linijski element u širem prostoru te mu daje identitet, osobito naselju Omiš koji se nalazi na njezinom ušću.

Šume, većinom u degradacijskim oblicima, zauzimaju veliku površinu u ovom prostoru te se pojavljuju većinom u neprekinutim potezima, a u kraćim potezima uz naselja, poljoprivredne površine, polja i kamenite volumene planina. Poljoprivredne površine su većim dijelom dobro uređene i obrađivane, ali mjestimično se pojavljuju i zapuštene obradive površine i to najčešće u rubnim dijelovima naselja. Najčešće su ograđene suhozidima i čine prepoznatljiv mrežasti uzorak u krajobrazu. Unutar naselja i uz prometnice se pojavljuju potezi niskog i visokog zelenila, vrtovi, voćnjaci te poljoprivredne površine.

Javnih zelenih površina u naseljima koja su u sastavu Grada Omiša ima vrlo malo i jako su slabo uređene. Pojavljuju se samo u većim naseljima uz obalu (na primjer: Omiš) dok ih u manjim naseljima, pogotovo u naseljima u zaleđu, nema. Najčešće su u obliku malih zelenih otoka između prometnica te uz plaže. Na nekima se nalaze sprave za dječju igru, niska i visoka vegetacija te rijetko i urbana oprema. Zelene površine su u naseljima uz obalu također i u ulozi kampa (na primjer: Omiš-kamp Galeb).

Na području Grada, zaštićen sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19), nalazi se značajni krajobraz Kanjon rijeke Cetine i Ruskamen – zaštićen u kategoriji geomorfološkog spomenika prirode, a odredbama Prostornog plana uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15, 15/15, 7/16 i 9/16.) i lokalitet Vrulja, evidentiran za zaštitu u istoj kategoriji.

Prostornim planom uređenja Grada Omiša također se štite i osobito vrijedni kultivirani i prirodni krajobrazi. Osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz odnosi se na planinska područja Mosora, Omiške Dinare i prostore uz rijeku Cetinu te prijevoj Dupci, a kao istaknuti dio prirodnog ili kultiviranog krajobrazu određena su zaštitna područja uz posebno osjetljive i vrijedne seoske i gradske cjeline, i to: na području Zakučca, neposredno ispod klisure Gradca, Ilinca i vodopada 'Peručica'; na području brda Gradac i crkvice Sv. Jure; te izvor Vrilo na području naselja Donji Dolac.

Slika 36. Prostorno-planska i zakonska zaštita krajobraza

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.), Bioportal.hr

Obalni dio je većim dijelom devastiran uslijed urbanizacije, te dokumentima nije niti prepoznat kao krajobrazno vrijedan. U zaobalju, kulturni krajobrazi ugroženi su zbog depopulacijskih procesa i nesređenih imovinsko-pravnih odnosa većine posjeda poljoprivrednog zemljišta, uslijed kojih dolazi do postepenog sukcesijskog širenja prirodne vegetacije, te smanjenja poljoprivrednih površina i pašnjaka. Takva situacija pogoduje razvoju požara i dodatnom ugrožavanju prirodnih i kultiviranih krajobraza. U okvirima problematike zaštite kulturnog krajobraza treba naglasiti potrebu sanacije kamenoloma nakon prestanka eksploatacije te napuštenih tupinoloma, osobito u Lokvi Rogoznici uz obalu.

Na području Grada Omiša nalazi se pet brownfield područja koji čine napuštene, prazne i/ili nedovoljno iskorištene industrijske ili komercijalne građevine koje su nastale pod utjecajem gospodarskih, socioekonomskih i kulturoloških promjena tijekom historijsko-geografskog razvoja Grada, a to su prostori bivše tvornice cementa "Renko Šperac", bivšeg vojnog objekta u naselju Slime-Dovanj, objekta "Dom omladine", bivšeg vojnog kompleksa Ostrvica i tvornice cementa Palaveršić.

4.1.10 Zdravlje ljudi

Procjena utjecaja na zdravlje ljudi predstavlja instrument koji se primjenjuje kao pomoć donositeljima odluka izvan zdravstvenog sektora u procjeni potencijalnih, direktnih i indirektnih, zdravstvenih učinaka predloženih politika, planova i programa, uključujući i procjenu distribucije tih učinaka unutar populacije.

Okolišni čimbenici, bili oni kemijski, fizikalni, biološki ili društveni, svakodnevno utječu na ljudsko zdravlje, pri čemu mogu izazvati pozitivne i negativne posljedice. S obzirom na to da postoji veliki broj okolišnih čimbenika koji mogu prouzročiti promjene u funkciji ljudskog organizma, isti se mogu svrstati u nekoliko skupina, a to su: kakvoća vode za piće, kvaliteta zraka, kakvoća mora za kupanje, buka, požari, svjetlosno onečišćenje te neionizirajuće zračenje. Neki od navedenih čimbenika, a koji se smatraju moguće značajnim na ljudsko zdravlje na području Grada Omiša, bit će razmatrani u ovom poglavlju.

Kvaliteta zraka

Na području Grada Omiša kao glavni onečišćivači se izdvajaju anorganski plinovi, od kojih najveći udio čine emisije CO₂, NO_x, CO i SO_x te lebdeće čestice (PM). Kao glavni izvori emisija u zrak, na području Grada se mogu izdvojiti dva sektora - sektor industrije i sektor prometa.

Za cestovni promet koji predstavlja veći izvor emisija u zrak ne postoje podaci o praćenju emisija, ali se mogu dati zaključci o trendovima temeljem podataka o brojanju prometa odnosno prosječnom godišnjem i prosječnom ljetnom dnevnom prometu. Za očekivati je da će se promet povećavati naročito tokom ljetnih mjeseci s obzirom na povećam priljev turista te sukladno tome će se povećavati i onečišćenje zraka. Treba u obzir uzeti činjenicu da su nova vozila sve manji zagađivači okoliša.

. Na području Grada Omiša ne postoje mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka državne mreže, dok su postaje lokalne mreže ukinute u 2016. godini jer nisu bile potrebne. Slijedom navedenog, za ocjenu kvalitete zraka na području Grada Omiša su korišteni podaci o kvaliteti zraka na području Splitsko-dalmatinske županije (zona HR5). Analizom ovih podataka, na području Grada Omiša je utvrđeno kako je kvaliteta zraka s obzirom na sve onečišćujuće tvari, izuzev ozona, bila I kategorije. Ozon na području čitave Splitsko-dalmatinske županije, ali i Hrvatske predstavlja problem. Povišene koncentracije ozona nastaju zbog daljinskog prekograničnog prijenosa (samog ozona, ali i prekursora koji uvjetuju njegov nastanak) te geografsko – klimatskih obilježja područja.

Kvaliteta tla

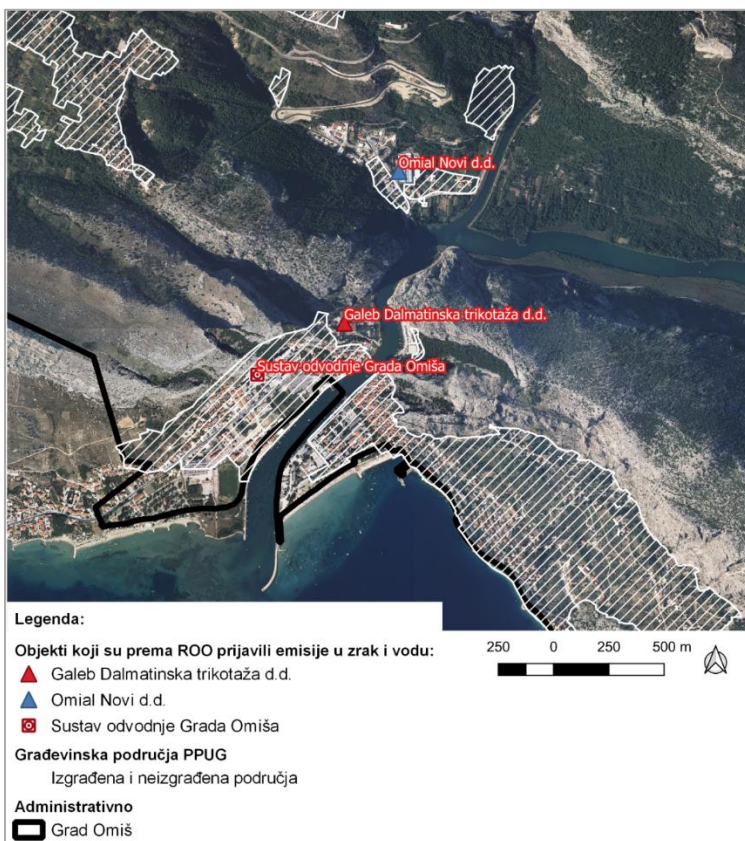
Prema podacima iz Registra onečišćavanja okoliša u razdoblju od 2008. do 2020. godine na području Grada Omiša nema zabilježenih izvora štetnih emisija u tlo.

Štetne emisije u tlo na području Grada Omiša mogu se javiti uslijed prekomjerne potrošnje pesticida u poljoprivrednoj proizvodnji. Također jedno od mjesta negativnih emisija u tlo mogu biti divlja odlagališta otpada i mjesta neadekvatno riješenog sustava odvodnje otpadnih voda. Problem onečišćenih voda u tlo mogu se javiti i uslijed slabo izgrađene kanalizacijske mreže na području Grada Omiša, čija pokrivenost iznosi tek 35,1 %. Prikupljanje velikog dijela otpadnih voda vrši se putem septičkih jama koje nisu adekvatno izvedene te se u tom slučaju otpadne vode ispuštaju direktno u tlo i podzemlje.

Kvaliteta vode

Prema podacima iz Registra onečišćavanja okoliša za 2020. i 2021. godinu upisana su dva industrijska pogona (**Slika 37**) koja imaju emisije u vodna tijela, odnosno ispuštaju industrijski otpadne vode. Industrijski pogon za obradu i prevlačenje metala, Omial Novi d.d. te. JANAF d.d. Jadranski naftovod. Prema podacima Omial Novi d.d. ispušta otpadne vode u vodotok vodnog područja dalmatinskih slivova dok pogon JANAF-a, ispušta otpadne vode u more.

Moguće je da se nakon velikih oborina javlja zamućenje vode koje je karakteristično za izvor Studenac (lokalnog značaja), što nužno ne utječe na ispravnost vode za piće jer je najveći zahvat za potrebe javne vodoopskrbe rijeka Cetina odnosno akumulacija Prančevići.

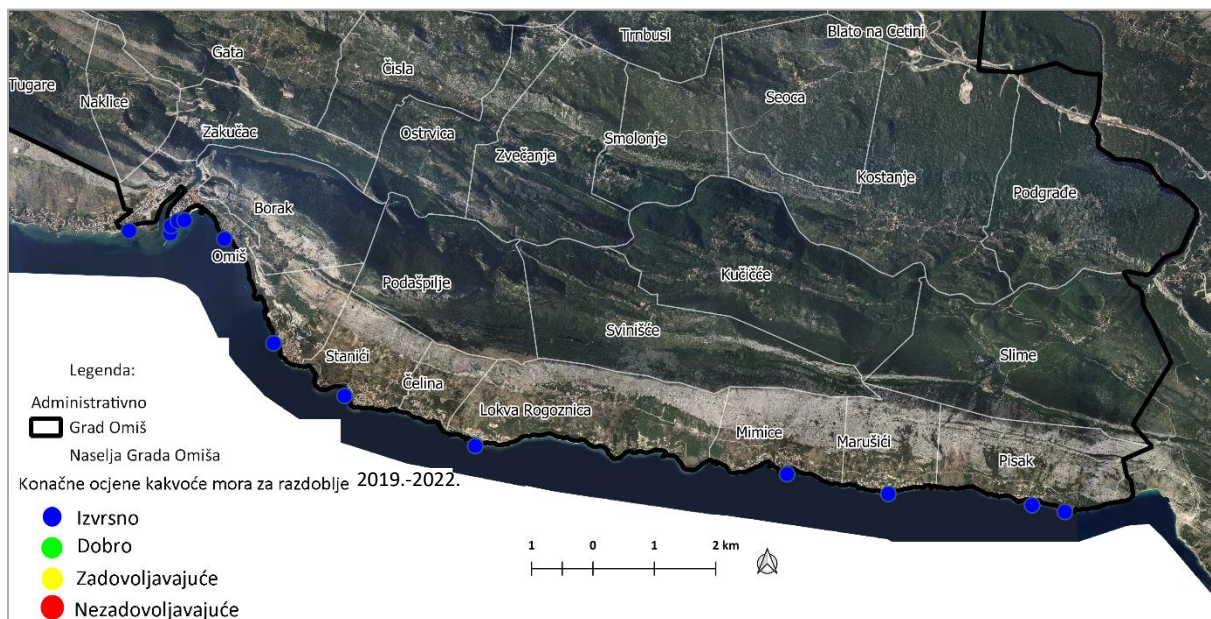

Slika 37. Objekti (industrija i UPOV) koji su prema ROO prijavili emisije u zrak i vode

Kakvoća mora za kupanje

Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) se propisuju standardi kakvoće mora za kupanje na morskoj plaži kojima se određuju granične vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i druge značajke mora. Mikrobiološki pokazatelji koji se prate u moru su crijevni enterokoki i Escherichia coli čije granične vrijednosti su propisane Prilogom I. spomenute Uredbe, dok su druge značajke kakvoće mora koje se prate: meteorološki uvjeti, temperatura i slanost mora te vidljivo onečišćenje. Praćenje kakvoće mora na morskim plažama obavlja se od 15. svibnja do 30. rujna. Na temelju rezultata praćenja kakvoće mora za kupanje određuju se pojedinačna, godišnja i konačna ocjena. Konačna ocjena određuje se po završetku posljednje tri prethodne sezone kupanja prema graničnim vrijednostima.

Prema podacima portala *Kakvoće mora u Republici Hrvatskoj*, na području Grada Omiša evidentirano je 13 točaka s kojih su vršena ispitivanja za pojedinačnu, godišnji i konačnu ocjenu (**Slika 38**). Na svim točkama uzimanja uzorka, more je imalo izvrsnu konačnu ocjenu za razdoblje 2016. do 2019. godine.

Slika 38. Konačne ocjene kakvoće mora za razdoblje 2019.-2022.

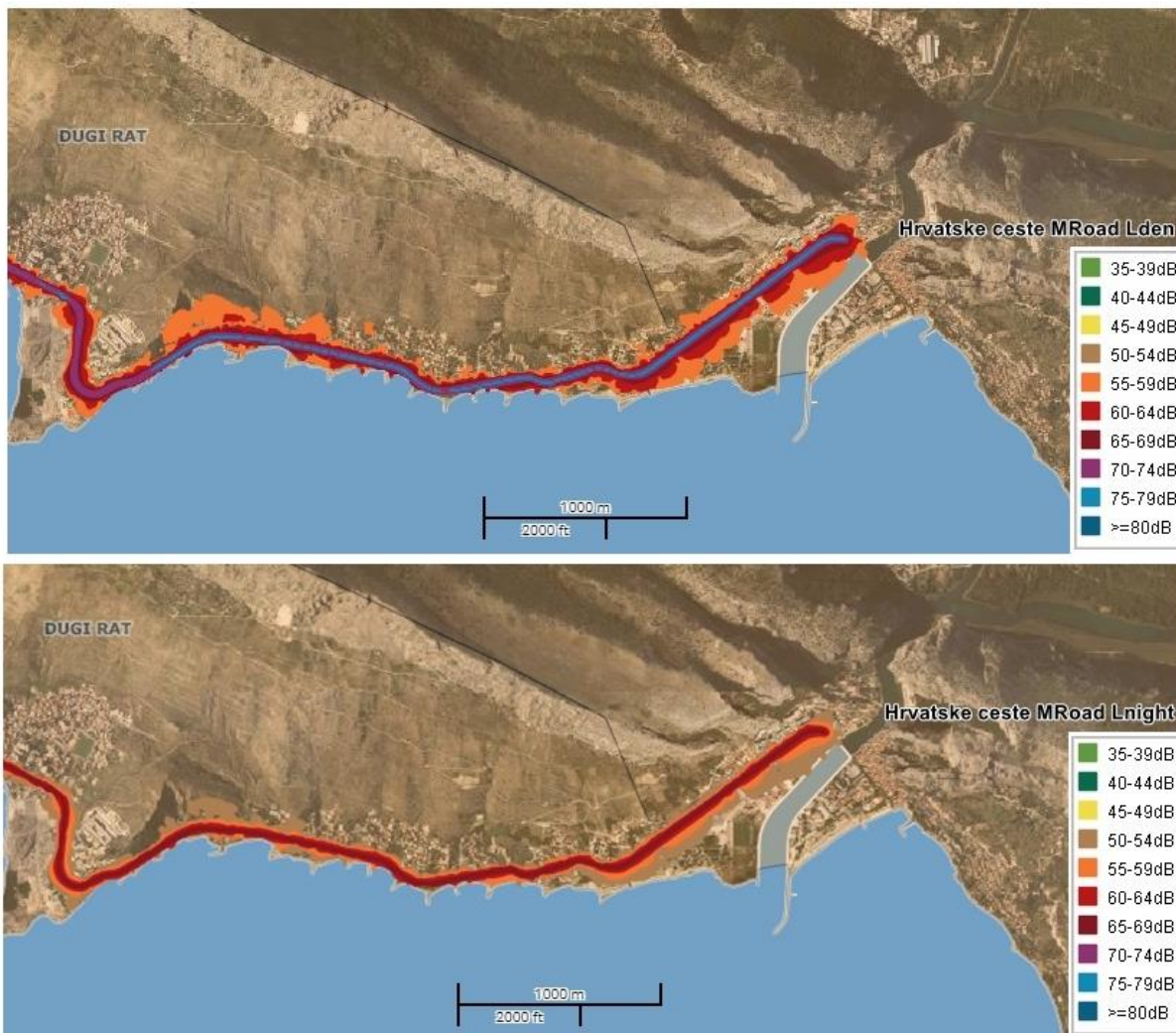
Izvor: <http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoaca#>, prilagodio: Eko Invest d.o.o.

Buka

Buka okoliša se definira kao neželjeni ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koju emitiraju: prijevozna sredstva, cestovni promet, pružni promet, zračni promet, pomorski i riječni promet, kao i postrojenja i zahvati za koje se prema posebnim propisima iz područja zaštite okoliša pribavlja rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša, odnosno rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš. Suвременa saznanja upućuju na zaključke kako osim neugode, buka može uzrokovati i zdravstvene poremećaje s težim zdravstvenim posljedicama.

Osim cestovnog prometa, među značajnije izvore buke na području Grada Omiša ubrajaju se gospodarske zone, eksploatacijska polja i industrijska postrojenja te vjetroelektrane.

Za područje Grada Omiša, prema ENVI atlasu okoliša obrađena je emisija buke od državne ceste D8 (magistrale) na dijelu Grada od Općine Dugi rat do mosta na Cetini (**Slika 39**).

Slika 39. Vrijednost ukupne emisije buke (dB) za državnu cestu D8 prema podacima obveznika izrade-Hrvatske ceste d.o.o.

Izvor: ENVI atlas okoliša

Dopuštene razine buke na vanjskom prostoru prema namjeni prostora određene su prema *Pravilniku o najvišim dopuštenim razinama s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka* (NN 143/2104), a kako je prikazano u tablici niže (**Tablica 22**).

Tablica 22. Najviše dopuštene ocjenske razine imisije buke u otvorenom prostoru prema Pravilniku (NN 143/2021)

Zona buke	Namjena prostora	Najviše dopuštene ocjenske razine buke imisije L_{Raeq} u dB(A)	
		za dan (L_{day})	za noć (L_{night})
1.	Zona zaštićenih tihih područja namijenjena odmoru i oporavku uključujući nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma, spomenik parkovne arhitekture, tiha područja izvan naseljenog područja	50	40
2.	Zona namijenjena stalnom stanovanju i/ili boravku, tiha područja unutar naseljenog područja	55	40
3.	Zona mješovite, pretežito stambene namjene	55	45
4.	Zona mješovite, pretežito poslovne namjene sa stanovanjem, sa povremenim stanovanjem, pretežito poljoprivredna gospodarstva	65	50
5.	Zona gospodarske namjene pretežito zanatske. Zona poslovne pretežito uslužne, trgovačke te trgovačke ili komunalno servisne namjene. Zona ugostiteljsko turističke namjene uključujući hotele, turističko naselje, kamp, ugostitelji pojedinačni objekti s pratećim sadržajima. Zone sportsko rekreacijske namjene na kopnu, uključujući golf igralište, jahački centar, hipodrom, centar za zimske športove, teniski centar, sportski centar-kupališta. Zone sportsko rekreacijske namjene na moru i rijekama uključujući uređena kupališta, centre za vodene sportove. Zone luka nautičkog turizma uključujući sidrište, odlagalište plovnih objekata, suha marina, marina.	65	55
6.	Zona gospodarske namjene pretežito proizvodne industrijske djelatnosti. Zone morskih luka državnog značaja na bitne djelatnosti, zone morskih luka osobitog međunarodnog gospodarskog značaja, zone morskih luka županijskog značaja. Zone riječnih luka od državnog i županijskog značaja.	Razina buke koja potječe od izvora buke unutar ove zone a na granici s najbližom zonom 1,2,3 ili 4 u kojoj se očekuju najviše imisijske razine buke, buka ne smije prelaziti dopuštene razine buke na granici zone 1,2,3 ili 4.	

Izvor: Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka (NN 143/21)

Prema evidentiranim podacima o imisiji buke od državne ceste D8 te slijedom namjene prostora kao zone namijenjene samo stanovanju i boravku i najvišim dopuštenim ocjenskim razinama imisije buke u otvorenom prostoru, može se zaključiti kako buka imitirana s magistralne ceste danju prelazi dopuštene razine od 55 dB. Najveće razine buke od 70 do 74 dB vezane su za zonu od cca 15 m od osi prometnice, dok razina buke od 55 do 59 dB obuhvaća zonu do cca. 200 m od osi prometnice. Noću je promet po državnoj cesti D8 smanjen pa su tako i razine buke manje, ali opet prelaze najviše dopuštene ocjenske razine buke. U zoni do cca. 200 m od osi prometnice razina buke je od 50 do 54 dB (**Slika 39**).

Na području Grada Omiša, točnije u naselju Seoca prema iskazima lokalnog stanovništva povremeno se javlja veliki intenzitet buke od vjetroelektrana Kom-Orljak-Greda. Imisija buke, kako navode mještani ovisi o mikrometeorološkim prilikama odnosno vjetru. Naselje Seoca se nalazi u podnožju Mosora južno do vjetroelektrana te su prve stambene kuće udaljene od oko 700 do oko 1100 m od vjetroelektrana.

Sukladno podacima s ENVI portala te Popisu istražnih prostora i eksploatacijskih polja na prostoru Grada Omiša evidentirano je 11 eksploatacijskih i istražnih polja.

Najbliže građevinsko područje nalazi se zapadno od EP Zeleni Jadran na udaljenosti od oko 50 m (**Slika 40**) te od EP Srijane na udaljenosti od oko 100 m jugoistočno i oko 260 m sjeverozapadno.

Dominantni izvori buke mogu biti vezani uz radno mjesto ili postupak unutar eksploatacijskog polja, npr. bušenje minskih bušotina, miniranje stijenske mase, utovar, transport, proces drobljenja, mljevenja ili presipa i pretovara.

Najčešće, prema izvještajima o mjerenju buke kod eksploatacijskih polja ekvivalentna razina buke u kamenolomu u aktivnom stanju iznosi oko 70 dB(A) a na udaljenosti od oko 100 m se smanjuje na 30 dB(A). Sukladno navedenom, naselje Donji Dolac nalazi se cca. 50 m od eksploatacijskog polja Zeleni Jadran te je izloženo imisiji buke koja možda u nekim mikrometeorološkim uvjetima prelazi najviše dopuštene ocjenske razine buke u otvorenom prostora prema Pravilniku o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka (NN 143/2021).

Slika 40. Eksploatacijska i istražna polja s obzirom na udaljenosti od građevinskih područja PPUG

Izvor: ENVI atlas okoliša

Svjetlosno onečišćenje

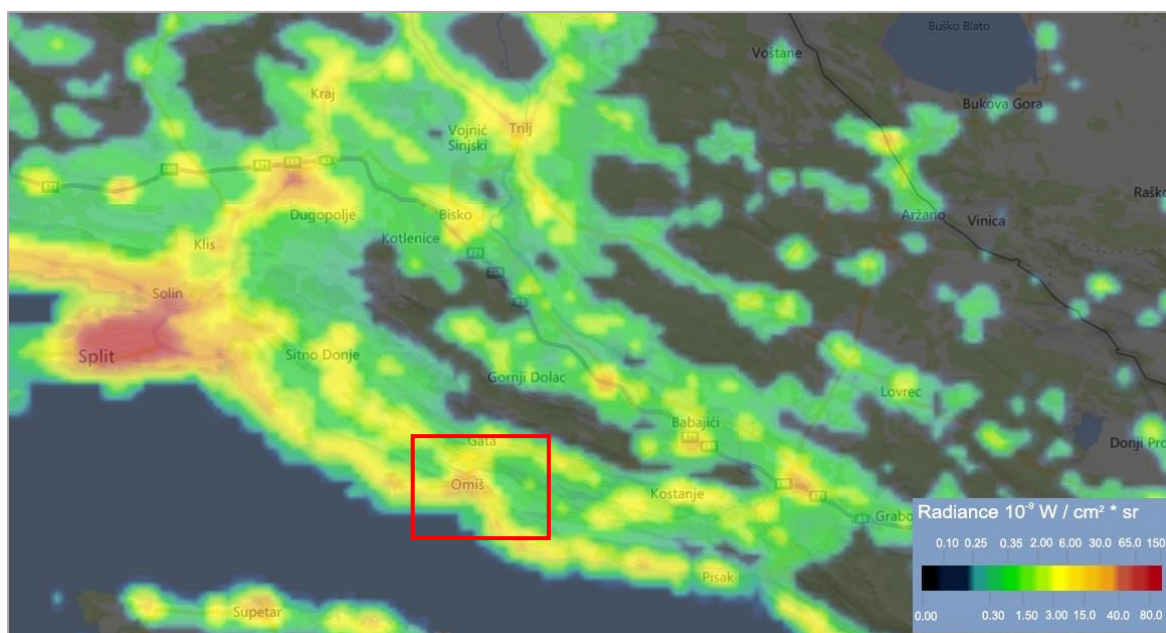
Prema Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19), svjetlosno onečišćenje okoliša jest emisija svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i okoliš (flora i fauna, prirodna dobra, noćno nebo, zvjezdarnice, itd.).

Svjetlosno onečišćenje nastaje radi povećane rasvijetljenosti neba tokom noći, odnosno prevelikom intenzitetom korištenja rasvjete, a nastaje radi raspršenja vidljivog i nevidljivog svjetla (UV i infracrvenog svjetla) prirodnog ili umjetnog porijekla. Svjetlosno onečišćenje se odnosi ponajprije za područja koja se nalaze van područja koja je potrebno osvijetliti. Glavni uzrok onečišćenja su nepravilna rasvjetna tijela, odnosno rasvjetna tijela koja svjetlost ne raspršuju samo prema tlu (okomito).

Svjetlosno onečišćenje uzrokuje sljedeće negativne posljedice: osjećaj bliještanja, ugrožavanje sigurnosti u prometu, ometanje seobe ptica, šišmiša, kukaca i ostalih životinja, ometanje rasta biljaka, ugrožavanje prirodne ravnoteže na zaštićenim područjima, ometanje promatranja neba, narušavanje slike noćnog krajobraza.

Svjetlost utječe na ljudsko zdravlje ovisno o jakosti, vremenu izloženosti i spektru svjetlosti. U aspektu ljudskog zdravlja, svjetlosno onečišćenje najviše utječe na poremećaje cirkadijanog ritma, odnosno značajno utječe na smanjenje koncentracije melatonina što je u korelaciji s nekim vrstama karcinoma, a to svjedoči o važnosti zaštite od svjetlosnog onečišćenja. Cirkadijani ciklus upravlja dnevnim fluktuacijama parametara poput tjelesne temperature, krvnog tlaka, varijabilnosti srčanog ritma, hormonima i ciklusom buđenja i spavanja.

Prema karti svjetlosnog onečišćenja (**Slika 41**) može se zaključiti da je svjetlosno onečišćenje najkoncentriranije u samom središtu Grada Omiša odnosno da je prisutno u urbaniziranijim područjima Grada. Uglavnom se veće svjetlosno onečišćenje veže uz glavne prometne pravce (DC 8, tzv. Jadranska magistrala) i veća naselja. Najveći uzročnik svjetlosnog onečišćenja na urbanim područjima je javna rasvjeta. Također je vidljivo da je u manje razvijenim dijelovima Grada svjetlosno zagađenje manje prisutno.

Slika 41. Prikaz svjetlosnog onečišćenja na području Grada Omiša

Izvor: Karta svjetlosnog onečišćenja: <https://www.lightpollutionmap.info>

Neionizirajuće zračenje

Ministarstvo zdravstva je nadležno za provođenje mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja sukladno Zakonu o zaštiti od neionizirajućeg zračenja (NN 91/10, 114/18) i Pravilniku o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 146/14, 31/19).

U današnje vrijeme rapidno se širi mreža bežične komunikacije s pripadajućim odašiljačima, najintenzivnije postavljenima u urbanim sredinama i uz prometnice, te iako postoje brojni radovi, još uvijek nema dovoljno spoznaja o uzročno-posljedičnim odnosima neionizirajućeg zračenja i ljudskog zdravlja. Upravo ubrzani razvoj elektromagnetske infrastrukture, širokopojasnih i uskopojasnih mreža dovodi do velike gustoće mreže, kao i elektromagnetskih polja što rezultira nastankom elektromagnetskog smoga ("elektrosmog"). Stvaranju elektromagnetskog smoga doprinose polja niske i visoke frekvencije. Zračenje niskih frekvencija dolazi iz izvora dalekovoda, trafostanica, električne željeznice, uličnih vodova, te u kućanstvima od električnih instalacija i tehnologije, dok se izvori visokih frekvencija pretežito odnose na odašiljače mobilnih komunikacija, tv i radio odašiljače i radare.

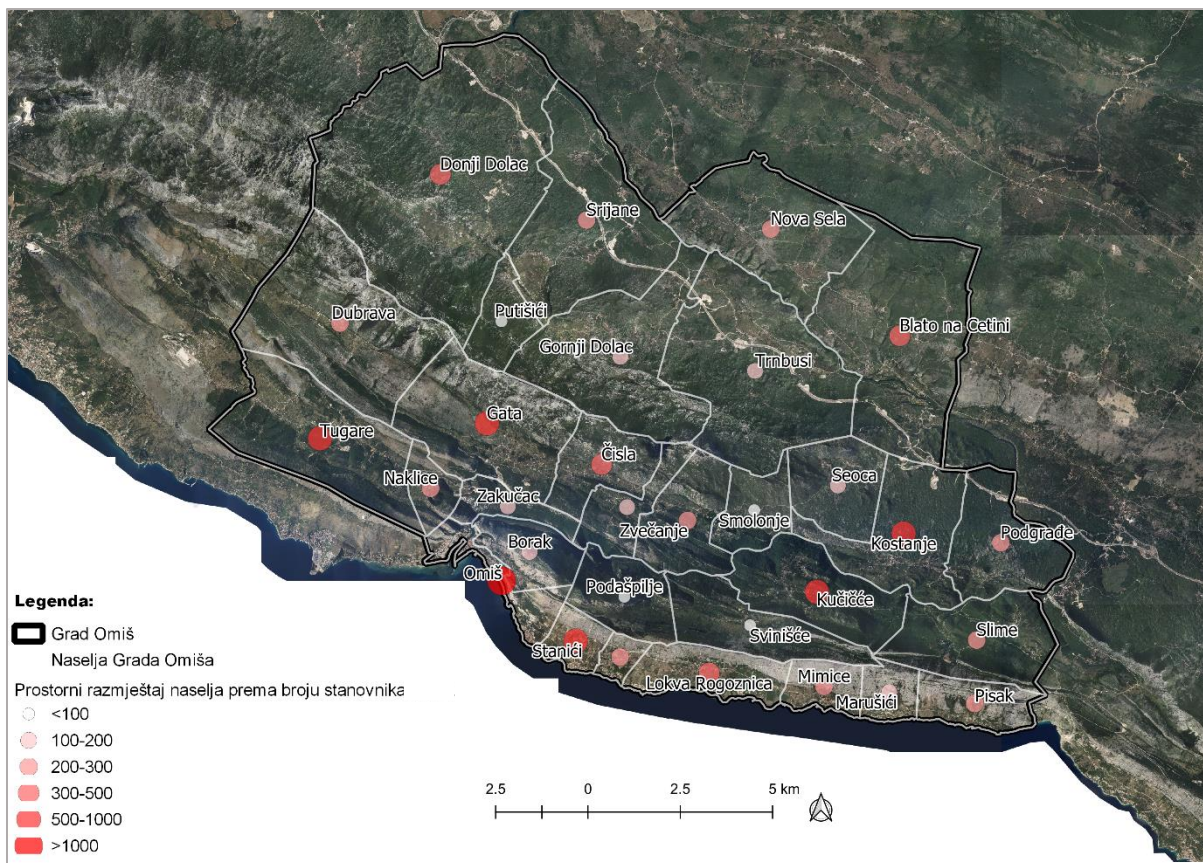
U Hrvatskoj je tijelo nadležno za izgradnju i postavljanje baznih stanica Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, koje regulira zahtjeve i postupke ishoda potrebni suglasnosti i dozvola kod postavljanja izvora, dok Ministarstvo zdravstva kontrolira razine elektromagnetskih polja u okolini izvora elektromagnetskih polja. Kontrola izvora vrši se prije postavljanja, nakon puštanja u rad, te ako je dokazano da su stvarne razine elektromagnetskog polja unutar dozvoljenih ograničenja, vrše se redovne kontrole tijekom rada izvora u organizaciji vlasnika. Osim toga, istraživanja i mjerenja kontrolira i Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM).

Nacionalnim planom razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021.-2027. planiran je daljnji razvoj širokopojasnog pristupa, a mjere podrazumijevaju poboljšanje postavljanje mreža vrlo velikog kapaciteta, uvođenje 5G mreža i drugo. Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa usklađen je s dokumentom Europske Unije "*Common Union Toolbox for Connectivity*" kojim su predložene mjere za unaprjeđenje elektroničke komunikacijske infrastrukture te oporavka od krize uzrokovane COVID-19 pandemijom.

4.1.11 Demografska i socio-ekonomska analiza

4.1.11.1 Administrativno-teritorijalna organizacija Grada Omiša

Grad Omiš se kao administrativno-teritorijalna jedinica sastoji od 32 naselja: Omiša, koji je brojem stanovnika najveće naselje, te ostalih naselja: Blato na Cetini, Borak, Čelina, Čisla, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Gornji Dolac, Kostanje, Kućice, Lokva Rogoznica, Marušići, Mimice, Naklice, Nova Sela, Nemira, Ostrvica, Pisak, Podašpilje, Podgrađe, Pustišići, Seoca, Slime, Smolonje, Svinišće, Trnbusi, Tugare, Zakućac i Zvečanje kojima broj stanovnika ne prelazi 1000.

Slika 42. Naselja Grada Omiša i broj stanovnika, 2021.

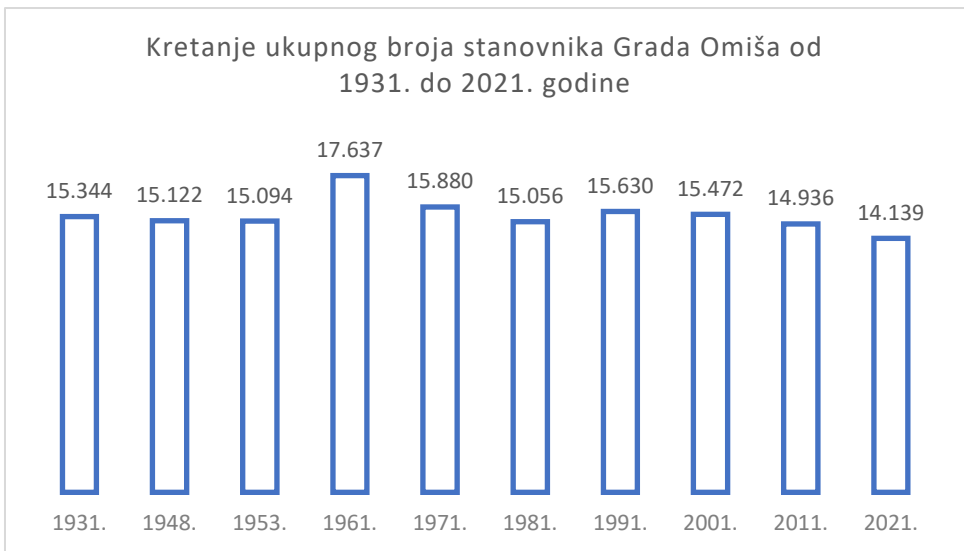
Izvor: Podloga-DGU server

4.1.11.2 Kretanje stanovništva

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Grada Omiša živjelo je ukupno 14.139 stanovnika. Naselje Omiš broji 5.976 stanovnika dok u ostalim naseljima, kako je već prethodno navedeno živi manje od 1000 stanovnika. Najmanja naselja, prema broju stanovnika su Podašpilje, Putišići, Smolonje i Svinišće u kojima živi manje od 100 stanovnika.

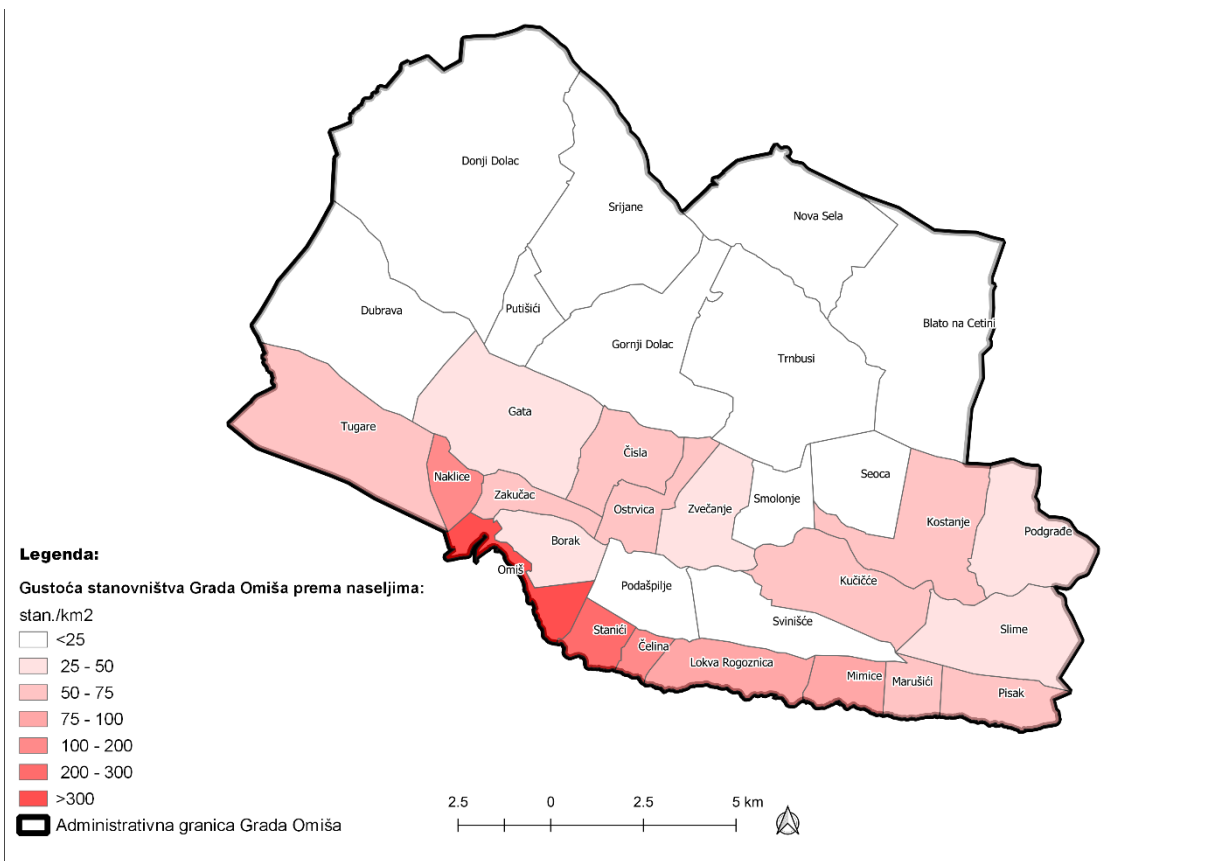
U naselju Omiš, na površini od oko 3,3 km² živi gotovo polovina stanovnika Grada Omiša (42%). Na slici (**Slika 44**) prikazana je veća gustoća naseljenosti uz obalu, najviše u samom naselju Omiš. Prostor Grada Omiša karakterizira neravnomjeran razmještaj jer je stanovništvo većinom koncentrirano uz obalna naselja dok su ona u zaobalju slabije naseljena.

Na području Grada Omiša je u posljednjem međupopisnom razdoblju (2011.-2021.) broj stanovnika pao za oko 5 % (s 14.936 na 14.139). Uvidom u podatke za razdoblje od Popisa 1991. godine do danas, razvidno je kako se broj stanovnika Grada smanjio za oko 10 % (**Slika 43**). Na slici ispod prikazano je kretanje broja stanovnika Grada Omiša od 1931. do 2021. godine. Najveći porast broja stanovnika zabilježen je u međupopisnom razdoblju 1953.-1961. razlog tome je razvoj industrije tj. jačanje procesa litoralizacije. Pad broja stanovnika u razdoblju 1961.-1971. vezan je uz preseljenje stanovništva koje je živjelo u naseljima koja nisu na obali pa su selili u veće obalne gradove u Županiji ali i šire.

Slika 43. Kretanje broja stanovnika Grada Omiša razdoblju 1931.-2021.

Izvor: DZS

Slika 44. Gustoća naseljenosti Grada Omiša

4.1.11.3 Dobno-spolna struktura stanovništva

Dobno-spolna struktura stanovništva predstavlja važan pokazatelj vitalnosti i biodinamike stanovništva nekog područja koji podrazumijeva, uvjetuje i generira specifične društvene i gospodarske procese i odnose. Na dobnu i spolnu strukturu stanovništva utječu njegovo prirodno kretanje, zatim mehaničko kretanje (migracije) i vanjski čimbenici (ratovi, epidemije, prirodne katastrofe i dr.).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku i zadnjem popisu stanovnika iz 2021. godine, u većini gradskih naselja žena je više od muškaraca. Razlog tome su selektivne migracije i prevlast žena u starijim dobnim skupinama. Najviše starog stanovništva (65 i >) živi u zaobalnim naseljima Grada Omiša jer su mladi većinom migrirali u priobalna naselja ili druge gradove i županije.

S obzirom na navedeno, može se zaključiti kako u Gradu Omišu prevladava zrelo stanovništvo te je za očekivati kako će se povećati broj starog stanovništva zbog prelaska zrele skupine u staru, dok istodobno broj mladog stanovništva (do 14 god.) nije velik.

Obrazovanje, zaposlenost i nezaposlenost stanovništva

Obrazovna situacija Grada Omiša vidljiva je iz tablice (**Tablica 23**). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, temeljem zadnjeg popisa broja stanovnika (2021.) u Gradu je najveći postotak upisanih stanovnika u osnovnu školu, zatim u visoko obrazovanje i srednju školu.

Tablica 23. Upisani u školskoj godini 2020./2021.

Dječji vrtići	Osnovne škole	Srednje škole	Stručni i sveučilišni studij	Poslijediplomski specijalistički studij
464	1.259	495	587	-

Izvor: DZS

Prema podacima iz 2021. godine najviše je zaposlenih u tercijarnom sektoru (trgovina, turizam i s njim povezane djelatnosti, prijevoz i skladištenje, uslužne djelatnosti itd.), dok je najmanje u kvintalnom koji obuhvaća djelatnosti informacije i komunikacije (**Slika 45**). Nakon tercijarnog sektora, prema broju zaposlenih slijedi sekundarni (rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, građevinarstvo, opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija), pa kvartarni sektor (financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja). Prema podacima navedenim u **Tablica 24**, u promatranom razdoblju od posljednjih 5 godina došlo je do povećanja broja zaposlenih osoba za oko 8 % povećanja zaposlenih u pravnim osobama (DZS). Na porast broja zaposlenih osoba a time i smanjenje broja nezaposlenih ne utječe samo lokalna gospodarska slika Grada, već gospodarstvo države ali i većih gravitirajućih mjesta u Županiji, poput Splita. Prethodno spomenuti pad broja nezaposlenih povoljan je pokazatelj razvoja gospodarskih aktivnosti nekog područja.

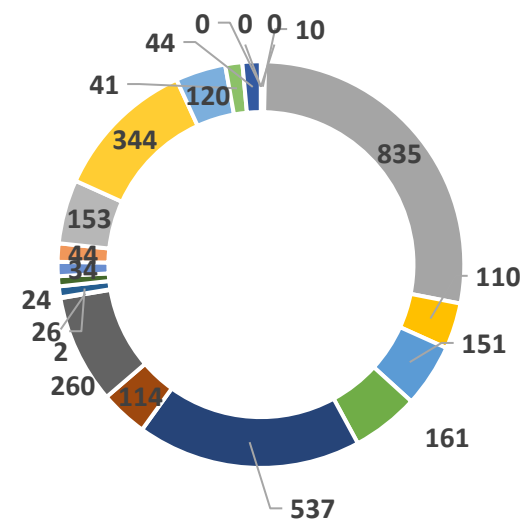
Tablica 24. Broj zaposlenih, trendovi u posljednjih 5 godina

Godina	Zaposleni u pravnim osobama
2017.	2.490
2018.	2.701
2019.	2.727
2020.	2.950
2021.	3.010

Izvor: DZS

Zaposleni prema područjima djelatnosti za Grad Omiš u 2021. godini

- A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
- B Rudarstvo i vađenje
- C Prerađivačka industrija
- D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacij
- E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša
- F Građevinarstvo
- G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala
- H Prijevoz i skladištenje
- I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
- J Informacije i komunikacije
- K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
- L Poslovanje nekretninama
- M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
- N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
- O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje
- P Obrazovanje

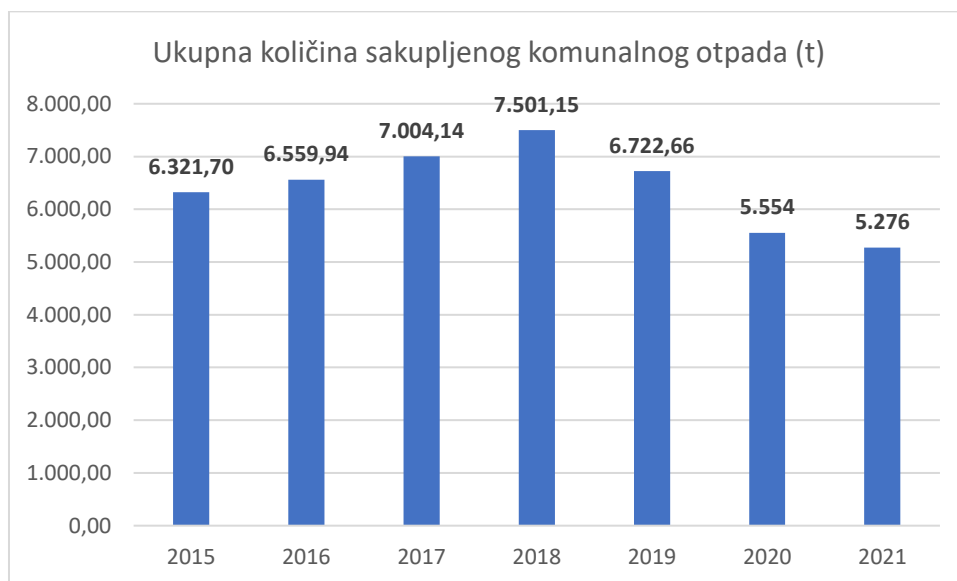
Slika 45. Zaposleni prema područjima djelatnosti, Grad Omiš, 2021. godina

Izvor: DZS

4.1.12 Otpad

Održivo gospodarenje otpadom na području Splitsko-dalmatinske županije definirano je na temelju propisanih obveza i smjernica iz nacionalne zakonodavne regulative. Na državnom nivou donesena je Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05) i Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 3/17), odnosno Odluke o donošenju izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. godine (NN 1/22) a na županijskom, odnosno gradskom nivou - Plan gospodarenja otpadom Grada Omiša za razdoblje 2017.-2022. godine.

Prema službenim podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, o ukupnoj količini komunalnog otpada od 2015. do 2021. godine bilježi se povećanje nastanka komunalnog otpada na području Grada Omiša do 2019., nakon čega se smanjuje (**Slika 46**). Ako u obzir uzmemo Ciljeve gospodarenja otpadom prema Planu gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.-2022., koje je potrebno postići do 2022. godine u odnosu na 2015. godinu, konkretno Cilj 1.1. Smanjiti ukupnu količinu proizvedenog komunalnog otpada za 5% onda povećanje tonaže komunalnog otpada do 2019. ne ide u prilog navedenom cilju. Pozitivno je što se prema Izvješću o komunalnom otpadu iz 2020. i 2021. godine, količine ukupno sakupljenog otpada smanjuju na području Grada. Razlog tome može biti pristup stanovništva odvojenom sakupljanju otpada.

Slika 46. Ukupna količina sakupljenog komunalnog otpada (t) od 2015. do 2021. godine

Izvor: [Izvješća o komunalnom otpadu, MINGOR](#)

Sukladno Izvješćima o komunalnom otpadu za 2017., 2018., 2019., 2020. i 2021. godinu izdanim od strane MINGOR-a, organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada na području Grada Omiša bilo je obuhvaćeno 14.125 stanovnika, odnosno oko 99% stanovništva.

Količina sakupljenog komunalnog otpada po glavi stanovnika u pet godina (2017.-2021.) na području Grada Omiša iznosila je od 371 do 502 kg, što je niže od prosjeka Splitsko-dalmatinske županije, koji je u 2017. godini iznosio 561 kg po stanovniku, ali je na razini Republike Hrvatske, koji je u istoj godini iznosio 416 kg po stanovniku.

Tablica 25. Količina komunalnog otpada po stanovniku za Grad Omiš

Otpad- kg po stan.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Omiš	469 t	502 t	471 t	371 t	374 t

Izvor: MINGOR Izvješća o komunalnom otpadu

Količina odvojenog otpada se generalno povećava. Sukladno podacima iz Izvješća o komunalnom otpadu 2021. godine prikupljeno je ukupno 5.276 t komunalnog otpada, što je za oko 300t manje od godine prije. Stopa odvojenog prikupljanja iznosi 17,9%. Odvojeno je prikupljan glomazni otpad, ambalaža od papira, plastike, metal .

Tablica 26. Količine odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada za Grad Omiš

Godina	Papir (t)	Plastika (t)	Metal (t)	Staklo (t)	Glomazni otpad (t)	Tekstil (t)	Biootpad (t)
2017.	111,44	2,34	0	0	747,31	17,76	0
2018.	218,12	21,84	27,65	0	497,42	0	0
2019.	286,87	32,30	34,67	0	326,76	0	0
2020.	289,63	40,05	47,76	0,30	108,68	0	0,16
2021.	325,32	26,21	27	9,19	52,47	12,73	0,39

Izvor: MINGOR Izvješća o komunalnom otpadu

Grad Omiš karakterizira razvoj gospodarstva odnosno postojanje industrije i nagli razvoj turizma te posljedično nastanak više vrsta otpada, poput komunalnog otpada, opasnog otpada ili građevnog otpada.

Sukladno podacima tvrtke Peovica d.o.o., na području Grada postoji reciklažno dvorište s kompostanom Furnaža u Zakučcu (gospodarska zona Gata-Zakučac). Tvrtka Peovica d.o.o. obavlja djelatnosti prikupljanja i odvoza komunalnog otpada na području Grada Omiša, ali i Općine Dugi Rat, Šestanovac i Zadvarje.

Na području Grada Omiša planira se gradnja transfer stanice i reciklažnih dvorišta. Transfer stanica se planira na području Zakučca, unutar gospodarske zone Vurnaža, pogon Peovica.

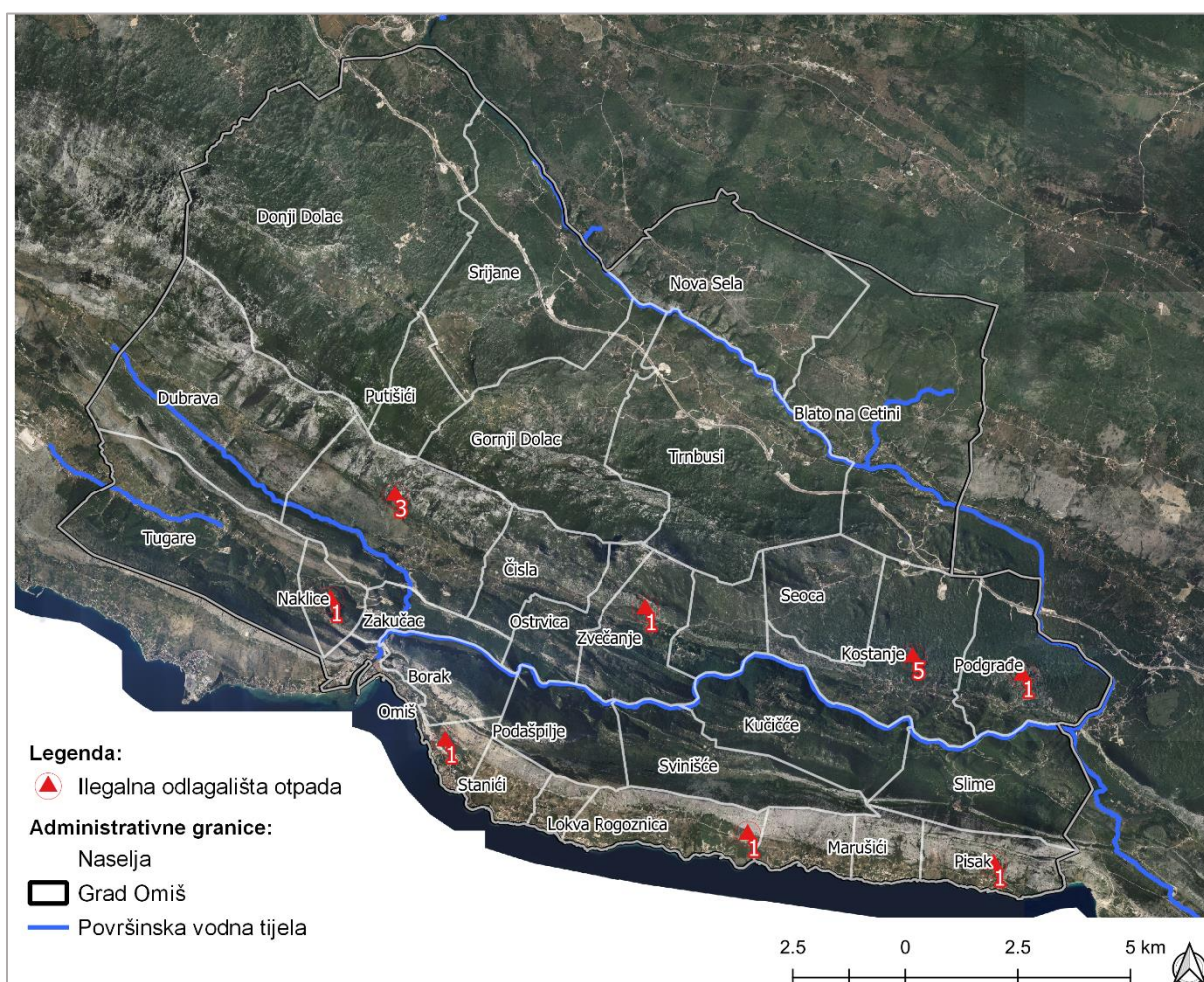
Konačno rješenje odlaganja otpada s područja Grada Omiša predviđa se na području Županijskog citra za gospodarenje otpadom koji je planiran izvan granica Grada Omiša odnosno u Općini Lećevica na području Splitsko-dalmatinske županije.

Trenutno je u tijeku postupak javne nabave velike vrijednosti za projektiranje i građenje Centra za gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Centar Lećevica predviđen je kao sustav građevine i uređaja za obradu, uporabu i/ili zbrinjavanje otpada. Sukladno Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije, planirana je izgradnja pretovarnih stanica koje bi trebale biti izgrađene u Splitu, Sinju, Imotskom, Makarskoj, Vrgorcu, na Šolti, Braču, Hvaru i Visu, ali studijom izvedivosti odnosno analizom varijanti prijevoza otpada od mjesta nastanka do lokacije obrade pokazala je opravdanost za 6 pretovarnih stanica: Split, Sinj, Zagvozd, Brač, Hvar i Vis. Lokacija centra za gospodarenje otpadom Splitsko-dalmatinske županije planirana je otprilike 1 km sjeverozapadno od naselja Kladnjice u općini Lećevica, sjeverno od trase autoceste Zagreb-Split te u neposrednoj blizini lokalne ceste Lećevica-Unešić. U centru će se prikupljati i obrađivati otpad koji nastaje na području Županije a uključiti će 55 gradova i općina.

U postojećem sustavu gospodarenja otpadom na području Grada, miješani komunalni otpad sakuplja komunalno poduzeće Peovica d.o.o. i odvozi na odlagalište Karepovac u Splitu sve do otvorenja CGO u

Lećevici. Karepovac je trenutno službeno odlagalište otpada za Grad Split. Odlagališni prostor Karepovac obuhvaća reciklažno dvorište, u koje se privremeno odlažu reciklirane komponente otpada, te odlagalište neopasnog otpada. Površina odlagališta je 160 000 m², a kapacitet 5 200 000 t (5 800 000 m³).

Na području Splitsko-dalmatinske županije pa tako i Grada Omiša, u vrijeme turističke sezone nastaju dodatne količine otpada, a veliki problem za okoliš i lokalno stanovništvo predstavljaju i ilegalna odnosno divlja odlagališta otpada. Prema Razvojnoj strategiji na području Grada Omiša evidentirano je 14 divljih odlagališta otpada. Većina se nalazi u blizini rijeke Cetine ili obale mora. Najviše ih je na području naselja Kostanje (5) i naselja Gata (3) te u naseljima Podgrađe, Zvečanje, Naklice, Omiš i Pisak (Slika 47). Dok prema Planu gospodarenja otpadom (2017-2022) na području Grada postoji evidencija o 10 divljih odlagališta otpada. Lokacije su: Vrisovci-lk.o. Omiš, Stara cesta-k.o. Rogoznica, Slime II-k.o. Slime, Slime III-k.o. Slime, Predgrađe-k.o. Predgrađe, Kostanje-k.o. Kostanje, Zvečanjska ljut-k.o. Kostanje, Donja Ostrovica-k.o. Čisla, Gata-Kipa-k.o. Gata i Stanići-k.o. Omiš.

Slika 47. Okvirne lokacije ilegalnih odlagališta otpada na području Grada Omiša

Izvor: Razvojna strategija Grada Omiša do 2020. godine

Kartu izradio: Eko Invest d.o.o.

Najčešće se na tim divljim odlagalištima nalazi odbačeni glomazni otpad i građevinski otpad dok je manje komunalnog otpada koji najčešće nastaje zbog povećanih količina otpada uslijed turističke sezone i velikog broja posjeta naselja uz Cetinu ali i uz obalu mora.

Što se tiče morskog otpada, premda je problematika vezana za ovu vrstu otpada prisutna već dulje vremena i regulirana je međunarodnim konvencijama, spoznaje Republike Hrvatske o ovoj posebnoj kategoriji otpada još uvijek su vrlo oskudne. Glavni nedostaci su nepostojanje odgovarajuće baze podataka o količinama, sastavu i trendovima morskog otpada, slabo razumijevanje oceanografskih i klimatskih procesa koji utječu na njegovu raspodjelu i zadržavanje u morskome okolišu, te nedovoljno poznavanje ponašanja otpada nakon dospijeća u more (vrijeme razgrađivanja, tonjenja na dno i sl.). Morski otpad pojavljuje se kao plutajući na površini mora, ispod površine mora (u stupcu vode), na morskome dnu ili naplavljen na obali. Procjenjuje se da se 70 % morskog otpada nalazi na morskome dnu (odnosno, da potone). Glavnina morskog otpada potječe s kopna (gotovo 80 %), a tek manji dio nastaje na samom moru. Kopneni izvori otpada su nekontrolirana ili loše izvedena odlagališta otpada naselja i gradova (posebno na obali), odvodi i kanalizacije, rijeke, kiše (ispiranje s kopna), odnosno ispuhivanje s obala za vrijeme oluja i nevremena te turističke aktivnosti. Morski izvori otpada su brodovi svih vrsta i namjena, aktivnosti u ribarstvu i marikulturi, te naftne i plinske platforme. U Republici Hrvatskoj trenutačno ne postoji sustavno prikupljanje i evidentiranje podataka vezanih za morski otpad, niti postoji strateški dokument/pravni akt koji se odnosi isključivo na problematiku takvog otpada. Aktivnosti koje se odnose na sprječavanje nastanka otpada u moru provode se kroz primjenu postojećeg zakonskog okvira i strateških dokumenata vezanih za gospodarenje otpadom.

Dosadašnje aktivnosti vezane uz problematiku ove vrste otpada uglavnom su ograničene na povremene analize znanstvenih institucija i akcije prikupljanja. Morski otpad se često nakuplja u južno položenim obalnim područjima, što je rezultat vjetrova južnih smjerova i morskih struja kojima se otpad prenosi na velike udaljenosti.

4.1.13 Promet

Prema Strategiji prometnog razvoja Republike Hrvatske 2017.-2030. područje Grada Omiša sastavni je dio prometne funkcionalne regije Središnja Dalmacije. Također, pripada i aglomeraciji Split, u kojoj s ostalim pripadajućim gradovima i općinama čini jedinstveni prometni sustav, a prije svega s Gradom Splitom.

Područjem prolazi Jadransko-jonski cestovni koridor kao jedini međunarodni koridor. Iako on nije službeni sastavni dio europske TEN-T mreže, od posebne je važnosti za cijelu RH, a posebno za Jadransku Hrvatsku NUTS2 regiju te njezinu podregiju Dalmaciju. Koridor povezuje sedam zemalja - Italiju, Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Albaniju i Grčku, glavne morske luke duž Jadrana - Trst, Kopar, Rijeku, Zadar, Šibenik, Split, Ploče, Dubrovnik, Bar, Drač, Igumenicu, Patras, Kalamatu, te brojne paneuropske koridore (V, Vb, Vc i VIII). U Bosiljevu, u Karlovačkoj županiji, ovaj koridor spaja se na paneuropski koridor Vb koji povezuje najveću hrvatsku luku Rijeku i mađarsku prijestolnicu Budimpeštu. U ovoj funkcionalnoj regiji smještena je većina cestovnih veza između Bosne i Hercegovine i morskih luka.

Strategijom prometnog razvoja zbog izraženih problema zagušenosti cestovnih prometnica u ljetnom periodu, predlaže se provedba projekta multimodalne platforme Splitske aglomeracije Solin – Stobreč – Dugi rat – Omiš, realizacijom koje se na području Omiša očekuje rješavanje postojećeg uskog grla na mostu preko Cetine, koji je jedini prilaz Omišu iz smjera Splita. Zatim, otvaranje prilaza Omišu sa istočne strane i, u isto vrijeme, rješavanje problema parkinga – promicanje i potpora pješačkom prometu u gradskim i prigradskim područjima. Planirana je obnova postojeće državne ceste D8 na dionici u duljini od cca 20 km – od Stobreča do Nemire u Gradu Omišu (izgradnja pješačkih nogostupa, ležećih

policajaca, pješačkih semafora, ograda, utvrđenih bankina za javni prijevoz, parkinzi,...), čime bi se znatno poboljšala sigurnost u prometu.

Grad Omiš nažalost raspolaže samo sa cestovnom prometnom infrastrukturom te lukama koje nisu prilagođene za veću intermodalnu funkciju prometa. Implementacijom javnog prijevoza do prometnog čvora u Splitu ili trajektne luke u Makarskoj, omogućila bi se intermodalnost te bi Grad Omiš dobio na dodatnoj vrijednosti u okviru prometno-geografskog interesa regije.

Cestovni promet

Sjevernim obuhvatom administrativnog područja Grada Omiša prolazi autocesta A1 Zagreb(Bosiljevo)-Ploče u duljini 18,2 km. Grad Omiš spojen je s njom državnom cestom D70 duljine 21,9 km, preko izlaza Blato na Cetini. Iako se radi o državnoj cesti, ona je u vrlo lošem stanju, te nije pogodna za prometovanje svih vrsta vozila (zbog nedostatne širine kolnika, mjestimično tek četiri i pol do pet metara, što onemogućuje nesmetano mimoilaženje većih vozila, primjerice, autobusa i kamiona). Jugoistočni dio Grada Omiša ima brži i sigurniji pristup autocesti preko državne ceste D39 koja prolazi Općinama Zadvarje i Brela te se spaja na čvoru Šestanovac u istoimenoj Općini.

Uz samu obalu proteže se državna cesta D8 (Jadranska magistrala), koja je trenutno najvažnija cestovna prometnica za Grad Omiš. Međutim uslijed prevelike izgradnje uz predmetnu prometnicu, nepropisno izvedenih izlaza i križanja, neodgovarajuće pješačke infrastrukture i infrastrukture javnog prijevoza, ona je postala slabo propusna i prometno nesigurna, tj. ograničavajući faktor urbanog, gospodarskog i turističkog razvoja.

Prometna mreža Grada sastoji se od mreža javnih cesta od kojih je najviše županijskih, koje čine oko 45 % duljina svih javnih cesta. Autocesta A1 prolazi kroz Grad Omiš u duljini od oko 18 km, sjevernim rubom administrativnog područja Grada.

Intenzivan turistički razvoj opterećuje prometnu infrastrukturu i organizaciju posebice u dijelu gdje prolazi Jadranska magistrala (D8). Kao što je već navedeno, problem je trasa prometnice koja je preblizu obali uz izrazito veliku gustoću izgrađenosti te loša infrastruktura u smislu neimanja adekvatnih križanja i autobusnih ugibališta.

Na području Grada Omiša javni prijevoz, uključujući prijevoz učenika i studenata, obavlja nekoliko prijevoznih tvrtki. Tako organiziranu mrežu javnog prigradskog prijevoza nudi splitski autoprijevoznik Promet d.o.o. te lokalni autoprijevoznik od Grada Omiša. Područjem Grada prolazi šest linija prigradskog prometa koje organizira Promet d.o.o.

Željeznički promet

Na području Grada nema razvijene željezničke infrastrukture te se najbliže željezničko čvorište nalazi u Splitu. S obzirom na konfiguraciju terena, iako je njen koridor planiran u sjevernom administrativnom obuhvatu Grada Omiša, željeznica se ne smatra značajnom za njegov razvoj.

Zračni promet

Na prostoru Grada Omiša ne postoji zračna luka, ni druga infrastruktura redovitog zračnog prometa.

Najbliža zračna luka navedenom prostoru Zračna luka Split (udaljena 41 kilometar), u Kaštel Štafiliću. Za slijetanje i uzletanje helikoptera u slučaju potrebe pružanja hitne medicinske pomoći, te u slučaju

nastanka drugih izvanrednih događaja u kojima je neophodna njegova uporaba, koriste se veće poljoprivredne površine, odnosno nogometna igrališta.

Jedan od važnih infrastrukturnih projekata Grada Omiša jest izgradnja helidroma u naselju Omiš, predjelu Punta. Navodi se kako nužnost izgradnje heliodroma proizlazi iz razvoja turizma i daljnje hotelske izgradnje, prvenstveno visoke kategorije. Navedeni projekt bi, osim usklađenosti s razvojem turizma, bio jako značajan iz sigurnosnih razloga gostiju i samih stanovnika, pogotovo u ljetnim mjesecima za vrijeme velikih gužvi u cestovnom prometu. Heliodrom je predviđen u Izmjenama i dopunama Prostornog plana uređenja Grada Omiša (2016).

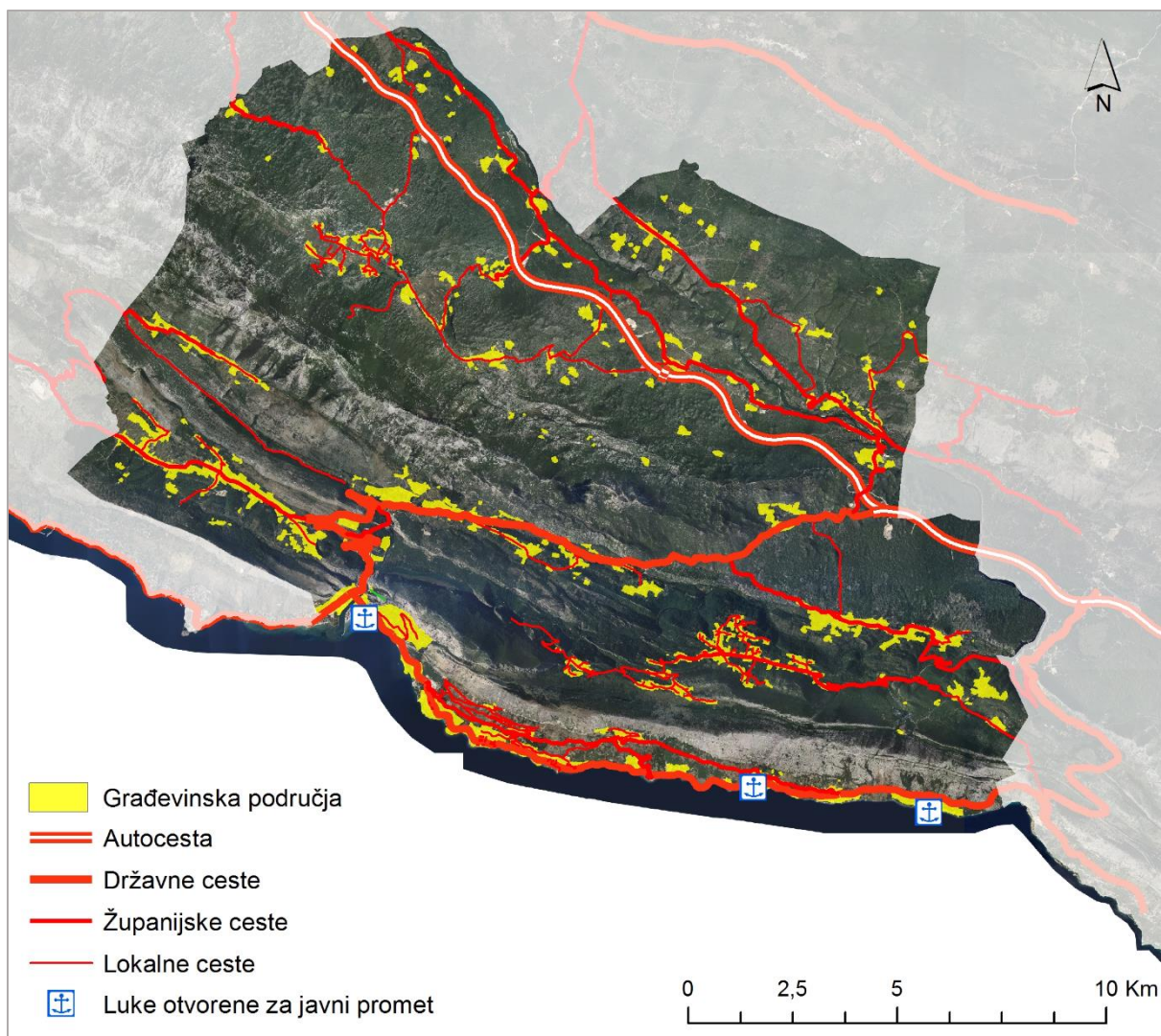
Morske luke

Na području Grada Omiša postoje tri luke otvorene za javni promet kojima upravlja Lučka uprava Splitsko-dalmatinske županije. Od toga je Luka Omiš županijskog, a luke Mimice i Pisak lokalnog značaja.

Luke Grada Omiša nisu povezane javnim pomorskim prijevozom, te se najbliže takve nalaze se u Splitu i Makarskoj. U luke Grada Omiša ne uplovljavaju, a uz obalu ne plove plovila koja prevoze veće količine opasnih tvari kao što su tankeri, teretni i vojni brodovi.

Pomorski promet, osim prometa lokalnih plovila, većinom se odnosi na prijevoz turista u obliku jednodnevnih izleta brodovima od Omiša do otoka Brača i Hvara, kao i prihvaćanje gostiju koji dolaze u Omiš. Tijekom godine razina odvijanja pomorskog prometa je vrlo promjenljiva, s većim intenzitetom u ljetnim mjesecima.

Riječni promet u Gradu Omišu nije razvijen zbog izgrađenih hidroelektrana, zaštićenosti ušća te specifičnog oblika reljefa i toka rijeke Cetine. Riječni promet na Cetini koristi se jedino u turističke svrhe.

Slika 48. Prometna infrastruktura Grada Omiša

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 4/07, 8/10, 3/13, 5/15, 10/15., 15/15, 7/16 i 9/16.)

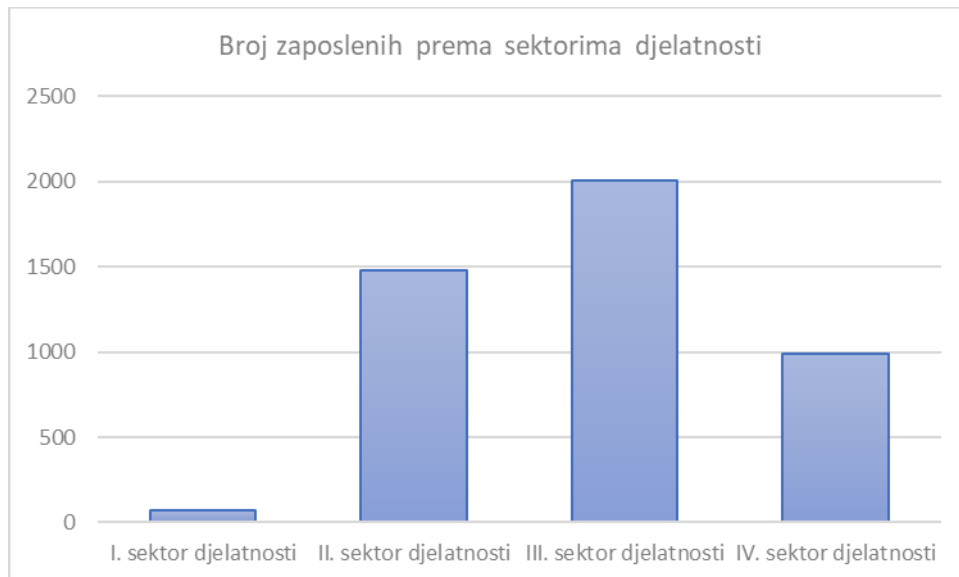
4.1.14 Gospodarstvo

Danas turizam ima veliku važnost u lokalnom gospodarstvu, ali isto tako i trgovina, prerađivačka industrija i građevinarstvo.

Razvoju gospodarstva općenito doprinosi gospodarski aktivno stanovništvo, odnosno sve zaposlene osobe i osobe koje obavljaju neko zanimanje.

Sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku temeljem posljednjeg popisa stanovništva (2021.) na području Grada Omiša je bilo ukupno 21,3 % aktivno zaposlenog stanovništva (3010 zaposlenih stanovnika u pravnim osobama). Osnovna podjela aktivnog stanovništva je na četiri skupine djelatnosti pri čemu se pokazatelj društveno-gospodarske razvijenosti temelji na udjelu zaposlenih u pojedinim sektorima djelatnosti. Primarni sektor gospodarstva obuhvaća djelatnosti poljoprivrede, ribarstva i šumarstva. Sekundarni sektor obuhvaća industriju, rudarstvo, građevinarstvo i dr., tercijarni sektor obuhvaća uslužne djelatnosti, odnosno trgovinu, turizam, promet, ugostiteljstvo i bankarstvo, dok kvartarni sektor čine djelatnosti obrazovanja, znanosti, zdravstva i kulture.

Gledajući strukturu zaposlenih na području Grada Omiša vidljivo je kako je najveći broj zaposlenih u tercijarnom sektoru oko 45 % od ukupnog broja zaposlenih prema zadnjem popisu stanovnika 2011. **(Slika 49)** Prema broju zaposlenih slijedi sekundarni sektor sa oko 30 % ukupno zaposlenih osoba, dok je u kvartarnom sektoru zaposleno oko 22 % ukupnog broja zaposlenih. Primarni sektor zapošljava najmanji broj zaposlenih osoba oko 1 %.

Slika 49. Broj zaposlenih prema sektorima djelatnosti (popis stanovništva 2021.)

Izvor: DZS

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o zaposlenima u pravnim osobama vidljiv je porast broja zaposlenog stanovništva od popisa stanovništva 2011. godine, kada je bilo zaposleno 2434 stanovnika do posljednjeg popisa stanovništva 2021. godine, kada je ta brojka iznosila 3010 stanovnika. Tako u Grad Omišu, u 2021. godini ima oko 20 % više zaposlenih u pravnim osobama.

Zaključno, osnovne djelatnosti gospodarstva Grada bazirane su na uslužnim djelatnostima (tercijarni sektor) i manjim proizvodnim pogonima. Tu spadaju privatni poduzetnici s nekoliko aktivnih poduzeća koja se bave trgovinom ili manji pogoni koji proizvode predmete ili pružaju usluge popravka ili montaže. Nekoliko autoprijevoznika i građevinskih poduzetnika nudi usluge dijelom namijenjene turizmu ili oživljavanju i stvaranju turističkih kapaciteta.

U nastavku su ukratko opisane prevladavajuće gospodarske djelatnosti na području Grada Omiša.

Turizam

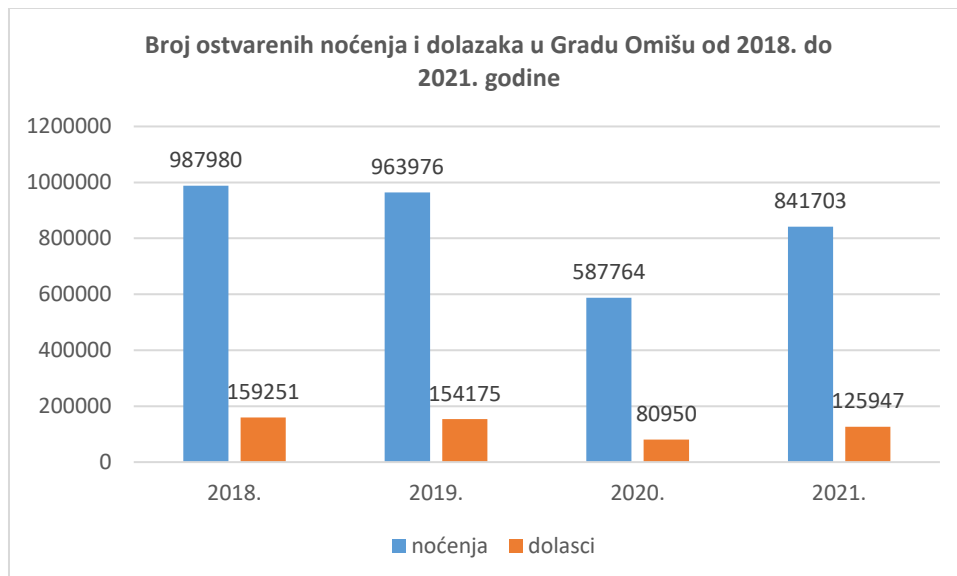
Analizirano stanje u gospodarstvu Grada Omiša pokazuje velik udio turizma i s njim povezanih djelatnosti.

Područje Grada Omiša obuhvaća dvije komplementarne prostorne cjeline koje zajednički čine razvojni potencijal turističke ponude. To su priobalni dio područja Omiša te omiško zaobalje.

Prema Strateškom marketing planu turizma Grada Omiša glavni turistički proizvodi su prirodne ljepote, ugodna klima, spoj mora, rijeke i planina, raznovrsne plaže, visoka kvaliteta mora, očuvan okoliš, autohtonost, stari grad, dobra lokacija, dobra prometna povezanost, povezanost s autoputom. Odnosno ključni faktor razvoja turizma na području Grada je Jadransko more pa je tako i glavni turistički proizvod na području Grada sunce i more a tek onda kulturni, gastronomski, sportski i nautički turizam.

Na području Grada Omiša ne bilježi se konstantan porast broja dolazaka i noćenja turista od 2018. do 2021. godine. Vidljive su 2020. i 2021. godina u odstupanju zbog situacije s COVID-om, pa je tako u 2021. godini zabilježeno oko 15 % manje noćenja nego u 2018. godini te oko 20 % manje dolazaka.

Broj dolazaka i noćenja na području grada Omiša u razdoblju od 2018. do 2021. godine je prikazan je na grafu niže (**Slika 50**).

Slika 50. Broj ostvarenih noćenja i dolazaka u Gradu Omišu od 2018. do 2021. godine

Izvor: DZS

U posljednjih nekoliko godina vidljivo je povećanje zastupljenosti turizma u sektoru gospodarstva pri čemu je na području Grada, prema Strateškom marketing planu turizma za Grad Omiš prepoznat problem u nepostojanju zajedničke vizije turizma, slabo razvijene dodatne ponude, nedostatka hotelskih kapaciteta, relativno slaba gastro ponuda, nesređeno tržište privatnog smještaja, nesređeno tržište avanturističkog turizma (rafting), neplanska gradnja odnosno uzurpacija obale, infrastrukturna neuređenost. Kao veliki problem također se ističe visoka sezonalnost (kratka sezona) te shodno tome i ovisnost o vremenskoj prognozi.

Iako je stavljanje naglaska na avanturistički turizam ili razvoj specifičnih oblika turizma koja se temelje na bogatstvu bioraznolikosti, georaznolikosti i krajobrazne raznolikosti na području Grada Omiša u skladu s načelima održivog razvoja nužno je pristupiti istom planski zbog mogućnosti pojave negativnih utjecaja na neke od okolišnih sastavnica, naročito georaznolikosti te s time povezanu bioraznolikost područja Grada. Kako je značajni krajobraz kanjon Cetine zaštićen a pritisak avanturističkog turizma (rafting, kanjoning, kupanje) svake godine sve značajniji, neplanski razvoj mogao bi dovesti do oštećenja ili gubitka elemenata georaznolikosti ili bioraznolikosti zbog čega je i samo područje ocijenjeno kao vrijedno te zaštićeno Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19).

S obzirom na navedene nedostatke u turističkoj ponudi Grada Omiša postoje velike mogućnosti za napredak u vidu valorizacije kulturnih i prirodnih vrijednosti Grada te ulaganja u ostale oblike turizma. Također povećanje zastupljenosti turizma u gospodarstvu, ukoliko se obavlja neplanski, odnosno na neodrživ način može dovesti do povećanih pritisaka na postojeću infrastrukturu (vodoopskrba, gospodarenje otpadom, potražnja za energijom i dr.), odnosno na prirode resurse, bioraznolikost i zaštićena područja te kvalitetu života lokalnog stanovništva.

Poljoprivreda i ribarstvo

Prema prethodno analiziranim podacima DZS-a o zaposlenima po djelatnostima, na području Grada Omiša tek se oko 1 % ukupnog broja zaposlenih bavi djelatnostima primarnog sektora. Ovako mali udio ukazuje na nerazvijenost i nezastupljenost primarnog sektora. Uzrok tome je turistička osnova gospodarstva Grada Omiša i blizina Splita kao većeg centra rada.

Nedovoljna razvijenost poljoprivrede uvjetovana je prirodnim karakteristikama tla, te socioekonomskim promjenama priobalnog prostora pod utjecajem litoralizacije. Starost stanovništva zaobalja, usitnjenost zemljišta te nedostatak inovativnih metoda i tehnologija uvjetovala su slabljenje primarnog sektora gospodarstva. Zajednička karakteristika prostora na području cijele Splitsko-dalmatinske županije je usitnjenost posjeda što predstavlja prepreku u racionalnom korištenju zemljišta.

Sektor poljoprivrede na području Grada Omiša temelji se većinom na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na prostoru Grada u 2022. godini nalazi se 498 registriranih OPG-ova, što čini oko 4 % ukupnog broja OPG-ova u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Iako je ribarstvo karakteristična grana djelatnost u obalnim područjima, u Gradu Omišu nema veliko značenje. Djelatnost ribarstva odvija se kroz obavljanje gospodarskog ribolova i to uglavnom malog obalnog ribolova. Prema podacima Uprave za ribarstvo Ministarstva poljoprivrede gdje na dan 01.12.2022. nije bilo registriranih uzgajivača u akvakulturi.

Poduzetništvo

Prema Razvojnoj strategiji Grada Omiša do 2020. godine, kretanje broja poduzeća po najzastupljenijim djelatnostima na području Grada u razdoblju od 2010. do 2014. god. ukazuje na trend porasta njihova broja u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme hrane što ukazuje da Grad svoj razvoj uvelike temelji na uslužnim djelatnostima. Najveći broj poduzeća zabilježen je u djelatnosti trgovine na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala a slijede poduzeća u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, građevinarstva, prerađivačke industrije te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti.

Dominacija djelatnosti trgovine primjetna je i prema dobiti gdje je ova djelatnost ostvarila oko 71 % od ukupne dobiti svih djelatnosti.

Na području Grada Omiša nalaze se dvije poduzetničke zone, Gata 2 i Kostanje. Poduzetničke zone potrebno je kontinuirano unaprjeđivati i opreмати kako bi uvjeti poslovanja bili na visokoj razini. Zbog važnosti i potencijala koji ovo područje ima, za daljnji razvoj poduzetništva nužno je pružiti snažniju potporu postojećim poduzetnicima a novim pružiti inicijalne uvjete i podršku pokretanja poslovanja.

4.1.15 Energetika

Energetski sustav (ES) čine proizvodni objekti i postrojenja, prijenosna i distribucijska mreža, te potrošači energije na određenom području. Energetski sustav na području Grada Omiša sastoji se od elektroenergetske mreže (elektroprijenosni i elektrodistribucijski uređaji) i infrastrukture za distribuciju plina.

4.1.15.1 Elektroenergetski sustav

U administrativnom obuhvatu, 2 km uzvodno od ušća Cetine, nalazi se akumulacijsko-derivacijska hidroelektrana Zakućac, koja je najveće elektroenergetsko postrojenje na slivu rijeke Cetine, a po instaliranoj snazi i po mogućoj proizvodnji električne energije najveća hidroelektrana u Hrvatskoj. Za potrebe HE Zakućac na dijelu Cetine nizvodno od HE Đale izgrađen je kompenzacijski bazen Prančevići, ukupnog volumena 6,8 mil. m³, koji se djelomično nalazi u obuhvatu Grada Omiša. Iz akumulacije se voda na turbine HE Zakućac dovodi kroz dva tlačna tunela i dva tlačna cjevovoda. Ukupna instalirana snaga HE Zakućac nakon revitalizacije dovršene 2017. godine je 576 MW (4 x 144 MW). Komercijalno raspoloživa snaga koju HE Zakućac može proizvesti je 538 MW iz razloga manjeg kapaciteta dovodnih tunela u odnosu na instalirani kapacitet turbina (kada rade sva 4 agregata). Instalirani protok HE Zakućac iznosi 250 m³/s, a srednja godišnja proizvodnja iznosi 1440 GWh. HE Zakućac osim proizvodnje el. energije pruža i pomoćne usluge u elektroenergetskom sustavu (automatska sekundarna regulacija, tercijarna regulacija, crni start), a sposobna je i za otočni rad. Također, iz vodne komore HE Zakućac koristi se voda za potrebe vodoopskrbe Omiša, Brača, Hvara i Šolte.

HE Zakućac je dio višenamjenskog sustava za uređenje i korištenje voda i zemljišta sliva rijeke Cetine. Oscilacije Cetine u tijeku godine su velike, od najmanjih 7,4 m³/s do najvećih 415,4 m³/s. Nizvodno od brane Prančevići smještena je HE Kraljevac koja je svoj prijašnji značaj izgubila izgradnjom HE Zakućac, tako da danas koristi vode biološkog minimuma i eventualne preljeve za proizvodnju električne energije. Instalirani protok HE Kraljevac iznosi 80 m³/s. 2017. godine puštena je u pogon MHE Prančevići instaliranog protoka 6m³/s koja koristi vode biološkog minimuma i locirana je na brani Prančevići. Time je osigurano da je nizvodni dio Cetine trajno sačuvao sve ljepote prirodnih kanjona i toka stare Cetine sve do ušća u Omišu.

Slika 51. Donji tok rijeke Cetine sa hidroelektranama i akumulacijama

Veza HE Zakučac s elektroenergetskim sustavom ostvaruje se preko sljedećih dalekovoda: DV 2x220 kV HE Zakučac – TS Konjsko I u TS Vrboran, te DV 2x220 kV He Zakučac – TS Konjsko II, te također uvod DV/KB 2x220 kV HE Zakučac – TS Bilice u TS Kaštela 1. Planirana je izgradnja DV 2x400 kV Mostar-Konjsko i DV 2x400 kV Zagvozd-Konjsko, te D 220 kV također do TS Konjsko.

Na istočnim obroncima planine Mosor, iznad naselja Seoca smještena je Vjetroelektrana „Kom-Orjak-Greda“. Vjetroelektrana se sastoji od pet vjetroagregata nazivne snage 2 MW i planiranom godišnjom proizvodnjom električne energije od 27.900,00 MWh, koja se isporučuje u mrežu preko trafostanice 35/10 kV Kraljevac. Još otkad je vjetroelektrana puštena u probni rad, zabilježene su žalbe okolnog stanovništva na probleme pojačane buke.

Također, prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije", broj 1/03, 8/04 (stavlanje izvan snage odredbe), 5/05 (usklađenje s Uredbom o ZOP-u), 5/06 (ispravak usklađenja s Uredbom o ZOP-u), 13/07, 9/13, 147/15 (rješenja o ispravcima grešaka) planirana je zona izgradnje vjetroelektrane na lokaciji Brdo umovi, na tromeđi Grada Omiša te općina Trilj i Šestanovac. Za „Vjetreni park Brda-Umovi“ MINGOR je donio Rješenje o potrebi provođenja Glavne ocjene (KLASA: UP/I 612-07/18-60/63, URBROJ: 517-05-2-2-18-5, od 12. listopada 2018.). Zahvatom je planirana izgradnja vjetroelektrane snage 128 MW, tj. 27 vjetroagregata pojedinačne nazivne snage 4,8 MW.

Dio područja Grada Omiša (Zamosorje) opskrbljuje se električnom energijom sa sinjskog područja preko TS 35/10 kV Prančevići, dok se ostatak opskrbljuje električnom energijom iz proizvodnih kapaciteta na rijeci Cetini. Električnu energiju dobavlja i distribuira HEP Pogon Omiš preko trafostanica 110/35 kV (Kraljevac, Zakučac i Dugi Rat) te 35/10 kV (Lisičin, Ravnice).

Distribucija električne energije do potrošača vrši se preko 10(20) kV dalekovoda na drvenim/betonskim/rešetkasto-čeličnim nosačima. Niskonaponska mreža razvedena je u svim naseljima. Transformatorske stanice su čvrsti zidani objekti (tipski ili interpolirani u druge objekte), montažni i na stupovima. Niskonaponska električna mreža malim dijelom je podzemna, a velikim dijelom na drvenim, odnosno betonskim stupovima. Dotrajali drveni stupovi u pravilu zamjenjuju se betonskim stupovima. Manji broj drvenih stupova koji su sastavni dio prijenosne električne mreže i danas je dotrajavao. Raspadi elektroenergetske mreže nastaju tijekom vremenskih nepogoda pretežno u zimskim razdobljima, kada dolazi i do iskrenja između nadzemnih električnih vodova.

4.1.15.2 Sustav opskrbe plinom

Okosnica buduće plinoopskrbne infrastrukture Grada Omiša temeljiti će se na magistralnom plinovodu Split - Ploče. Planirani magistralni plinovod i nadzemni objekt (mjerno-redukcijska stanica) na području naselja Srijane ucrtani su u Prostorni plan uređenja Grada Omiša (2015) gdje bi magistralni plinovod pratio putanju autoceste A1 s njene sjeverne strane. Distribucijska mreža u ovoj fazi nije planirana.

4.2 Mogući razvoj okoliša bez provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana

Sagledavanje mogućeg razvoja okoliša bez provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana prvenstveno utječe na razumijevanje njegova doprinosa zaštiti okoliša u odnosu na postojeću situaciju. Analiza mogućeg razvoja okoliša temelji se na pretpostavkama da su promjene u okolišu neizbježne uslijed prirodnih procesa te kontinuiranih ljudskih aktivnosti koje nisu direktno vezane uz provedbu Prostornog plana a koje su regulirane i drugim aktima i instrumentima.

Izostanak aktivnosti planiranih Izmjenama i dopunama Prostornog plana u tom smislu prvenstveno će se odraziti usporenim razvojem infrastrukture, smanjenim poticajima u jačanje sektora poduzetništva i provedbom pasivnih aktivnosti.

Međutim, analizom je uzeto u obzir da na okoliš područja Grada također djeluje i niz drugih sektorskih strategija i planova planiranih nacionalnim ili regionalnim politikama a koji su povezani s Prostornim planom iz kojeg razloga imaju slično ili kompatibilno djelovanje, a nastavili bi se provoditi neovisno o Prostornom planu.

Rezultati analize, prikazani tablicom u nastavku (**Tablica 27**) temelje se na ustanovljenim trendovima razvoja stanja pojedinih sastavnica okoliša tijekom dužeg vremenskog razdoblja te stručnoj procjeni potencijalnih efekata neprovođenja Prostornog plana.

Tablica 27. Pregled mogućeg razvoja pojedinih sastavnica okoliša bez provedbe Prostornog plana

Sastavnica	Mogući razvoj okoliša bez provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana
Zrak	<p>Na području Grada Omiša glavni onečišćivači su anorganski plinovi i to iz dva sektora – industrije i prometa. Promet, osobito cestovni je na području Grada u porastu, naročito uslijed turističke sezone te se sve više produljuje vrijeme putovanja uslijed prometnih gužvi, čime se pojačava efekt emisija u zrak.</p> <p>Prema Izvješću o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske te sukladno Uredbi o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju RH (NN 1/14), područje Grada Omiša pripada zoni HR 5 te je kvaliteta zraka bila I.kategorije s obzirom na sve onečišćujuće tvari.</p> <p>Izostankom provođenja novog Plana za očekivati je kako će stanje kvalitete zraka ostati isto odnosno da neće doći do poboljšanja kvalitete zraka obzirom na opterećenja koja već sada određuju kvalitetu zraka, te izmjene koje nemaju direktnog utjecaja na kvalitetu zraka.</p>
Klima i klimatske promjene	<p>Ekstremne vremenske prilike uzrokovane klimatskim promjenama u budućnosti (do 2030.) bit će učestalije i snažnije. Te će posljedice na okoliš biti razornije. Ovo se prvenstveno odnosi na suše, požare i poplave.</p> <p>Neprovođenje Prostornog plana manjim dijelom će se negativno odraziti na klimu s obzirom na posljedice nedovoljne zaštite od poplava ili požara s obzirom na mogućnost porasta razine mora i vrlo visokoj izloženosti odnosno visokom riziku od požara, budući da planom nisu predviđene mjere prilagodbe na klimatske promjene.</p>
Georaznost	<p>Očekuje se daljnji pritisak na dolinu rijeke Cetine, naročito tijekom turističke sezone što izravno ili neizravno može dovesti do degradacije georaznosti (porast potrošnje vode, povećanje ispusta otpadnih voda, porast nastanka otpada te ilegalnih odlagališta otpada, pritisak avanturističkog turizma – rafting, kanjoning).</p>
Tlo i korištenje zemljišta	<p>Očekuje se daljnji pritisak na tlo uslijed širenja naselja sa svrhom povećanja smještajnih i stambenih kapaciteta, te dogradnje infrastrukturne mreže.</p> <p>Na području Grada Omiša česte su erozivne bujice uslijed intenzivnih padalina te pojava klizišta i odrona koje ovise o trenutnim geološkim, pedološkim, vegetacijskim i meteorološkim karakteristikama područja. Bez zaštite zaštitnih šuma, trendovi će se pojačati.</p> <p>Velik pritisak na tlo je i uslijed onečišćenja od ilegalnih odlagališta otpada.</p> <p>Zbog nedovoljnog stupnja uspostavljenosti sustava gospodarenja otpadom, za očekivati je da divlja odlagališta neće nestajati.</p>
Stanje voda i vodnih tijela	<p>Područja Grada Omiša ugrožena su i od poplava od rijeke Cetine, bujičnih voda osobito u kombinaciji s olujama i plimom. Naseljena područja uslijed ekstremnih oborina trpe znatne materijalne štete.</p> <p>Vodna tijela su hidromorfološki izmijenjena zbog hidroenergetskih zahvata, što se neće mijenjati, dok će se kemijsko stanje poboljšati razvojem sustava javne odvodnje s pročišćavanjem. Bez smanjenja korištenja voda, na Cetini će postati ugrožen ekološki prihvatljiv protok.</p> <p>Stanje voda te mogućnost nastanka šteta uslijed poplava će ostati nepromijenjeno ako se pri odabiru lokacije i planiranju pojedinačnih zahvata ne budu uzimali u obzir utjecaji klimatskih promjena.</p>
Bioraznost	<p>U suprotnosti s prostorno-planskom dokumentacijom, u provedbi zahvata gradnje nisu uvažene potrebne mjere zaštite bioraznosti, zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže, te je prisutna neplanska gradnja. Prekomjerno korištenje mora ostaje najveći problem ugroženosti morskih staništa i vrsta.</p>

Sastavnica	Mogući razvoj okoliša bez provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana
Šumarstvo i lovstvo	<p>Nastavit će se trend gospodarenja državnim šumama po principima šumarske struke i pozitivni trendovi vezani uz njihovu struku i proizvodnost.</p> <p>Bez provedbe Plana ne očekuje se da će doći do promjene stanja općekorisnih funkcija šuma. Bez zaštite zaštitnih šuma, trendovi oštećenja tla će se povećati (bujice, erozija).</p>
Kulturno-povijesna baština	<p>Kulturna baština ostaje nevalorizirana, te se ne obnavlja zbog nedostatka financijskih sredstava.</p>
Krajobraz	<p>Postojeći vizualni identitet grada mijenja se pod utjecajem neplanskog širenja građevinskih područja, kao posljedica devastacije požarima, nastankom novih i nesanimiranih postojećih ilegalnih odlagališta otpada.</p> <p>Neprovedbom Plana te neprovođenjem mjera i smjernica za očuvanje okoliša za očekivati je kako bi se spomenuti negativni procesi na krajobraznu vizuru Grada mogli nastaviti</p>
Zdravlje ljudi	<p>Količine buke i vibracija iz sektora prometa i industrije, te emisija u zrak će se smanjiti provođenjem prometnih rješenja cesta državnog i županijskog značaja, dok će lokalno problem postati izraženiji uslijed povećanja broja stanovnika i osobnih automobila.</p> <p>Sigurnost ljudi i imovine bit će ugroženo pojavom učestalijih poplava nastalih bujičnim vodama ili podizanjem morske razine uslijed olujnih nevremena.</p> <p>Također, javna kanalizacijska infrastruktura na području Grada Omiša je slabije izgrađena u odnosu na javnu vodoopskrbnu mrežu, te se otpadne vode ispuštaju u neodgovarajuće septičke jame, te ne prolaze pročišćavanje.</p>
Otpad	<p>I dalje će se povećavati količine otpada, kojima se neće moći pravilno gospodariti zbog nedovoljnih kapaciteta građevina za gospodarenje otpadom, što može uzrokovati nastanak novih divljih odlagališta.</p> <p>Nedostatak razvoja infrastrukture iz sustava gospodarenja otpadom onemogućava uspostavu pravilnog sustava te se negativno odražava na zdravlje ljudi.</p>

5. OKOLIŠNE ZNAČAJKE PODRUČJA NA KOJA PROVEDBA IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA MOŽE ZNAČAJNO UTJECATI

Analizom utjecajnog područja i stanja okoliša možemo identificirati predjele koji će provedbom Izmjena i dopuna Prostornog plana, uzimajući također i u obzir moguće kumulativne utjecaje s ostalim strategijama, planovima i programima biti pod većim pritiskom, što se može negativno odraziti na stanje okoliša i prirode.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije 21.12.2016. donijela je Odluku o proglašenju „kanjona rijeke Cetine“ značajnim krajobrazom (Odluka, NN 4/2017-158). Područje „kanjona rijeke Cetine „, površine 6.492,99 ha, na području Grada Omiša, Grada Trilja, Općine Zavaruje i Općine Šestanovac proglašava se zaštićenim dijelom prirode u kategoriji značajni krajobraz. Zaštićenim područjem upravlja Javna ustanova More i krš.

Rijeka Cetina najveća je primorska rijeka u Republici Hrvatskoj, duga 105 kilometara. Izvire u mjestu Vrlika u Šibensko-kninskoj županiji, a ušće joj je u gradu Omišu u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Tok Cetine protječe kroz više zemljopisno različitih cjelina koje određuju karakteristike njezina toka. Cetina izvire iz pet „vrila“ podno planine Dinare, na 380 m nadmorske visine, između vrhova Gnjat (1809 m) i Dinara (1831 m), 2 km sjeverno od mjesta Vrlika. Nizvodno od izvora s desne strane toka pruža se planina Svilaja u dužini od 45 km, a s lijeve na Dinaru nastavlja se Kamešnica. U donjem dijelu tok Cetine prati planina Mosor. Tok rijeke Cetine određuju udoline, kraška polja i zaravni. U gornjem dijelu toka Cetina protječe kroz nekoliko polja: Cetinsko, Doljansko, Ribaričko, Hrvatačko i Sinjsko, koje je površinom najveće i dopire do Trilja gdje završava ravničarski dio toka Cetine. Nizvodno od Trilja do Zadvarja korito rijeke Cetine duboko je usječeno u kršku zaravan pa ima kanjonski izgled. Cijelom svojom površinom od 6492,99 ha kanjon rijeke Cetine prostire se na području Splitsko-dalmatinske županije, od koje je 5313,15 ha na području Omiša.

Cetina je najiskorištenija rijeka u Hrvatskoj, a antropogeni utjecaj prouzročio je izraženu degradaciju ekoloških zajednica i same rijeke. Duž njezina toka izgrađeno je 5 hidroelektrana, te četiri akumulacijska jezera: Đale, Kraljevac, Peruća te Prančevići. U obuhvatu Grada dvije su hidroelektrane: HE Kraljevac i HE Zakučac. HE Zakučac je visokotlačna derivacijska hidroelektrana locirana na ušću rijeke Cetine, te je najveće postrojenje na slivu rijeke Cetine i po proizvodnji najveća hidroelektrana u Hrvatskoj. Vode rijeke Cetine upotrebljavaju se među ostalom za vodoopskrbu područja Omiša, Makarskoj primorja, otoka Brača, Hvara, Šolte i Visa, te jednog dijela Splita, te navodnjavanje Sinjskog polja.

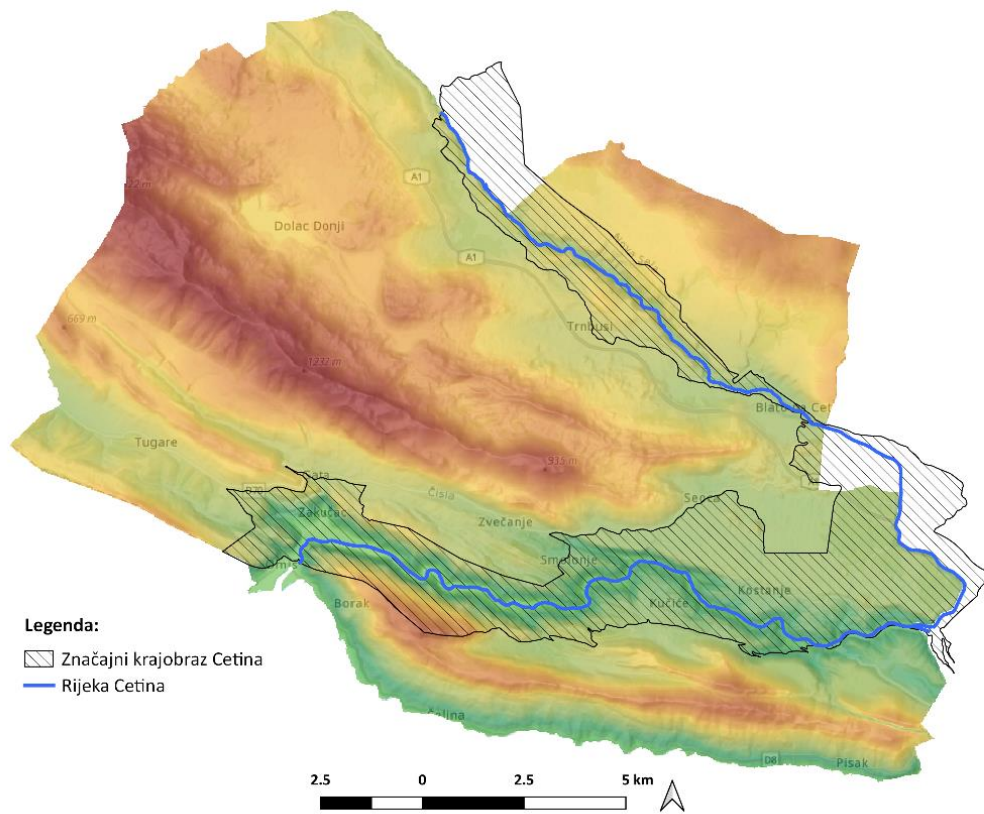
Pored temeljnog geomorfološkog fenomena, kanjon Cetine je značajan za bioraznolikost, posebno zbog više vrsta endemičnih riba, petrofilne ornitofaune i nekih značajnih staništa, a također značajnu vrijednost za bioraznolikost ima i područje ušća gdje se miješaju slatkovodni i morski utjecaji. Posebno se ističe 7 manjih područja, od kojih se tri nalaze na području Grada Omiša – Blato na Cetini, Kučići i kanjon Cetine od Omiša do Kaštil Slanice. Na području Blata na Cetini zabilježeno je 187 svojti viših biljaka među kojima se izdvajaju 1 vrsta s popisa Bernske konvencije, 1 endemična te 1 vrsta sa statusom ugrožene vrste. Na području Kučića i kanjon Cetine od Omiša do Kaštil Slanice, zabilježeno je 270 svojti viših biljaka od kojih je 8 endemičnih i 3 orhideje s popisa Bernske konvencije. Na klisurama u kanjonu živi niz endemičnih vrsta.

Cetina je izuzetno značajna i ima veliki potencijal za razvoj selektivnih oblika turizma na području Splitsko- dalmatinske županije. Na području toka rijeke Cetine prisutni su svi oblici od avanturizma, planinarenja, sporta, ribolova, promatranja biljaka i životinja, kulturnog, eko, ruralnog i gastro turizma. Izletnički, rafting, kajak/kanu, penjanje, kanjoning turizam ima izuzetne predispozicije za razvoj uz kanjon Cetine te je postao stoga i značajan izvor prihoda stanovništva. Zbog nedostatno razvijene posjetiteljske infrastrukture međutim, aktivnosti nisu optimalno razvijene, a razmjeri i način provođenja turističkih aktivnosti, mogu dovesti i do značajnih uništavanja temeljnih obilježja značajnog krajobraza..

Rijeka Cetina ima nekoliko manjih vodopada i riječnih brzaca koji su važan turistički čimbenik. Najatraktivniji slapovi su Velika i Mala Gubavica. Zbog velike širine korita u posljednjim kilometrima riječnog toka rijeka Cetina ima plovni dio od Omiša do izletišta Radmanove mlinice i jednu od najatraktivnijih rafting staza u Republici Hrvatskoj. Cijeli tok Cetine, a ovaj dio posebno je od velike naučne vrijednosti kao primjer površinskog toka u Kršu i kao primjer djelovanja diferencirane erozije.

Tijekom turističke sezone dolazi do porasta potrošnje vode te povećanja ispusta onečišćenja u vodotok Cetine, te u to vrijeme dolazi to izražaja i nedovoljno prilagođena prometna infrastruktura. Loša je kvaliteta i održavanje javnog prijevoza pa je došlo je do pada broja putnika u svim vrstama javnog prijevoza. Prostornim planom se predviđaju novi zahvati i rekonstrukcije postojeće prometne infrastrukture, no pozitivniji učinak bi imalo unaprjeđenje pomorskog prometa, planiranje izgradnje pješačke i biciklističke staze, unaprjeđenje javnog prometa te integracija cjelokupnog prometa. U kontekstu gospodarenja otpadom, u Gradu Omišu nije još u potpunosti uspostavljen cjeloviti sustav gospodarenja otpadom s pripadajućom infrastrukturom. Također, za vrijeme turističke sezone količine otpada se značajno povećavaju te komunalno poduzeće mora angažirati dodatni broj sezonskih djelatnika i vozila za skupljanje i odvoz komunalnog otpada. Iako se važećim planom kanjon Cetine štiti mjerama kao značajni krajobraz, Nacrt prijedloga ID Prostornog plana, predvidio je mogućnost utjecaja na obilježja Značajnog krajobraza te u Odredbama spominje da izvan građevinskog područja, a unutar značajnog krajobraza nisu dopušteni nikakvi zahvati u prostoru poput nasipavanja močvarnih područja, gradnje i postavljanje ogradnih zidova, drugih ograda ili betonskih platia, kontejnera, prikolica i kamp kućice te roštilja, nadstrešnica, istezališta itd.

Također, na planiranim površinama rekreacije, a unutar značajnog krajobraza nisu dopušteni nikakvi zahvati osim uređenja pješačkih i/ili biciklističkih staza i otvorenih odmorišta uz provođenje mjera zaštite prirode i krajobraza. Dok se unutar građevinskog područja mora osigurati odvodnja otpadnih voda u javni sustav s pročišćavanjem ili u vlastiti uređaj za pročišćavanje, odnosno zatvorene nepropusne sabirne jame koje se redovno prazne u skladu s propisima.

Slika 52. Granice Značajnog krajobraza kanjona rijeke Cetine

6. POSTOJEĆI OKOLIŠNI PROBLEMI KOJI SU VAŽNI ZA IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA

Postojeći okolišni problemi identificirani su kroz analize iz poglavlja Postojeće stanje okoliša na temelju trendova i stanja okoliša, te pritisaka gospodarskih sektora. U probleme su klasificirana sva stanja koja nisu pokazivala značajnije pozitivne trendove u postizanju dobre kvalitete određene sastavnice (**Tablica 28**).

Tablica 28. Utvrđeni postojeći okolišni problemi na području Grada Omiša važni za provođenje Izmjena i dopuna Prostornog plana

SASTAVNICE OKOLIŠA	Opis problema	Područje
Zrak	Prekoračenje ciljnih vrijednosti za prizemni ozon. Onečišćenje zraka emisijama iz prometa i industrije Nepostojanje mjerne mreže na području Grada	Grad Omiš
Klima i klimatske promjene	Povećanje učestalosti elementarnih nepogoda poput suša i poplava. Visoki rizik od požara u naseljima uz obalu. Podizanje razine mora	Grad Omiš Obalna područja
Georazolikost	Pojačana pojava erozivnih procesa uslijed pojave erozivnih bujica te posljedično aktiviranje klizišta i odrona, te posljedično ugrožavanje stanovništva, prometne i ostale infrastrukture. Područje visoke rizičnosti od potresa. Opterećenost ZK kanjona Cetine zbog avanturističkog turizma. Bespravna izgradnja.	Gotova sva naselja u sastavu Grada Omiša
Tlo i korištenje zemljišta	Prenamjena tla u korist građevinskih područja. Učestala pojava erozivnih bujica uslijed intenzivnih padalina što uzrokuje pojavu klizišta i odrona. Negativni pritisak na tlo zbog velikog broja ilegalnih odlagališta otpada. Nepogodnost tala za poljoprivredu Gubitak tla zbog bespravne izgradnja.	Grad Omiš
Stanje voda i vodnih tijela	Vodna tijela koja čine glavni tok rijeke Cetine ocijenjena su ocjenama lošeg ili vrlo lošeg konačnog stanja zbog stanja hidromorfoloških elemenata uslijed izgradnje hidroenergetskih postrojenja na slivu. Zbog promjene režima protoka vode u rijeci Cetini nizvodno od akumulacije Peruča i kanaliziranja vodotoka dolazi i do degradacije podzemnih ekoloških sustava na području. Vrlo loše stanje vodotoka Žrnovnice zbog nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda i upotrebe poljoprivrednih zaštitnih sredstava Veliki broj bujica koje se aktiviraju za kišnih perioda, te osim poplava aktiviraju i eroziju i kliženje tla Opasnost od poplava rijeke Cetine Povećana potrošnja tijekom ljetnih mjeseci, te nedovršenost sustava vodoopskrbe Slaba izgrađenost sustava odvodnje u odnosu na vodoopskrbu, pri čemu se ne ostvaruje kontrolirano ispuštanje otpadnih voda s pročišćavanjem (neadekvatne septičke jame)	Grad Omiš Kanjon Cetine
Biorazolikost	Negativan utjecaj nedovoljnog protoka vode u rijeci Cetini zbog zahvaćanja vodotoka (biološki minimum) ili ispuštanja viška vode iz hidroelektrana.	Područje uz rijeku Cetinu

	<p>Izgradnja ušća (nekadašnje delte) rijeke Cetine.</p> <p>Onečišćenja rijeke Cetine i mora nepročišćenim otpadnim vodama.</p> <p>Širenje invazivnih vrsta u svim ekosustavima (kopnenim, morskim) pospješeno klimatskim promjenama.</p> <p>Velik broj divljih odlagališta otpada.</p> <p>Nestanak ribljih vrsta iz ušća Cetine koje je određeno kao esencijalno hranilište i rastilište vrsta</p> <p>Ugroženost morskih cvjetnica ljudskim aktivnostima (sidrenje, onečišćenje, nasipavanje...)</p> <p>Moguće uništavanje geomorfološkog fenomena Ruskamen</p> <p>Intenzivni turizam (izletnički, rafting, kajak/kanu, penjanje, kanjonig) razvijen je uz kanjon Cetine a razmjeri i način provođenja turističkih aktivnosti, ukoliko ne budu strogo kontrolirani, mogu dovesti do mogućih uništenja nekih od obilježja ZK.</p> <p>Vađenje pijeska za potrebe dohrane plaža, nasipavanje, izgradnja obale, zagađenje, klimatske promjene prepoznate su kao glavna prijetnja bioraznolikosti mora. Uređivanje i pregrađivanje vodotoka (Cetina)</p> <p>Urbanizam, betonizacija i prekomjerno turističko iskorištavanje zaštićenih područja prirode (kanjon rijeke Cetine)</p>	
<p>Šumarstvo i lovstvo</p>	<p>Povećana opasnost od nastanka i širenja požara na području šuma u privatnom vlasništvu</p> <p>Nisu izrađeni programi gospodarenja za šume šumoposjednika</p> <p>Smanjenje vitalnosti šuma zbog klimatskih promjena</p>	<p>Grad Omiš</p>
<p>Kulturno-povijesna baština</p>	<p>Nedostatak ulaganja u revitalizaciju postojećih materijalnih kulturnih dobara.</p> <p>Nedovoljna valorizacija i propadanje kulturnih dobara</p> <p>Objekti u ruralnim cjelinama zapušteni i u lošem građevinskom stanju kao i povijesne mlinice uz rijeku Cetinu</p> <p>Ugroženost kulturne baštine uslijed bujica i neodržavanja i nelegalnih zahvata na kulturnim dobrima</p> <p>Veći broj arheoloških lokaliteta unutar obuhvata Plana nije istražen niti prezentiran</p>	<p>Grad Omiš</p>
<p>Krajobraz</p>	<p>Devastacija obalnog dijela Grada Omiša uslijed urbanizacije.</p> <p>Kulturni krajobrazi u zaobalju su ugroženi zbog depopulacije i nesređenih imovinsko-pravnih odnosa.</p> <p>Sukcesijsko širenje vegetacije i smanjenje poljoprivrednih površina i pašnjaka</p> <p>Ugroženost od požara</p> <p>Potreba za sanacijom neaktivnog kamenoloma te napuštenih tupinoloma.</p> <p>Velik broj brownfield lokacija na području Grada Omiša bez funkcije.</p> <p>Nedostatak javnih zelenih površina</p>	<p>Grad Omiš cijelo područje</p>

Zdravlje ljudi	<p>Slabo razvijena kanalizacijska infrastruktura (pokrivenost Grada tek 35,1 %).</p> <p>Postojanje neadekvatno izvedenih septičkih jama.</p> <p>Divlja odlagališta otpada.</p> <p>Buka od prometa motornih vozila osobito za vrijeme turističke sezone (cesta D8)</p> <p>Potencijalni rizik od požara.</p> <p>Bilježenje povišene mutnoće vode na izvorištu Studenac (lokalni značaj)</p> <p>Buka od vjetroelektrana i eksploatacijskih polja.</p>	Grad Omiš
OPTEREĆENJA OKOLIŠA	Opis problema	Područje
Otpad	<p>Velik broj divljih odlagališta otpada, posebno u blizini rijeke Cetine.</p> <p>Povećanje nastanka komunalnog otpada</p> <p>Nastajanje dodatnih količina otpada u vrijeme turističke sezone</p>	Blizina rijeke Cetine (Značajni krajobraz Kanjon Cetine), obalna naselja.
Promet	<p>Pomorske luke na području grada ne omogućavaju planiranje intermodalnosti.</p> <p>Izraženi problem zagušenosti prometa u ljetnom periodu, te postojanje uskog grla na mostu preko Cetine</p> <p>Nedovoljna sigurnost u prometu, posebno na D8</p> <p>Prometni razvoj ne prati turistički i gospodarski razvoj područja</p>	Naselje Omiš

7. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA USPOSTAVLJENI PO ZAKLJUČIVANJU MEĐUNARODNIH UGOVORA I SPORAZUMA

Međunarodni ugovori i sporazumi koje je Republika Hrvatska i ratificirala i time preuzela obveze koji se njima propisuju navedeni su u donjem popisu, dok je cjelovita analiza ciljeva zaštite okoliša te načina na koji su oni uzeti u obzir tijekom izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana, prikazana u **Prilogu 1** zajedno sa analizom odnosa Izmjena i dopuna Prostornog plana s drugim odgovarajućim planovima i programima. Rezultati analize dokumenata iz Priloga 1. korišteni su u formiranju ciljeva zaštite okoliša strateške procjene.

Popis analiziranih međunarodnih ugovora i sporazuma:

1. Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro 1992.). Objavljena je u NN-MU 01/92, stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 7. srpnja 1996. Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime. Republika Hrvatska ratificirala je Protokol 1999. Zakonom o potvrđivanju Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime NN-MU 5/07.
2. Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.). Republika Hrvatska potvrdila je Konvenciju 1996. godine. Objavljena je u NN –MU br. 6/96.U okviru ove Konvencije potpisan je i Protokol o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) (NN-MU 07/02).
3. Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) (Bern, 1979., stupila na snagu 1982.). Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen u travnju 2000. (NN –MU 6/00).
4. Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonnska konvencija) (Bonn, 1979., stupila na snagu 1985). Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen u svibnju 2000 (NN-MU 6/00).U okviru ove Konvencije potpisani su sporazumi:
5. Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca 2000.). Stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 1. ožujka 2004., a taj je datum objavljen u NN-MU 11/04. Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen je u rujnu 2002. godine (NN –MU 12/02).
6. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (NN-MU12/93. Usvojena: PARIZ, 1972. Republika Hrvatska stranka je Konvencije na temelju notifikacije o sukcesiji od 8. listopada 1991. Konvencija je u odnosu na RH stupila na snagu 8. listopada 1991. Konvencija Vijeća Europe o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (NN-MU 6/94)Zakon o ratifikaciji Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) Valetta, 1992. (NN-MU 4/04 i 9/04 objava) Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (NN MU 5/07).
7. Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. O uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (Okvirna direktiva o vodama) (SL L 327, 22. 12. 2000.)
8. Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja (Barcelona, 1976.) Na temelju notifikacije o sukcesiji Republika Hrvatska stranka je Konvencije od 8. Listopada 1991. NN-MU br. 12/93.
9. Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja kopnenim izvorima (Atena, 1980.) Na temelju notifikacije o sukcesiji Republika Hrvatska stranka je Protokola od 8. listopada 1991.

NN-MU br.12/93.Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja kopnenim izvorima i aktivnostima (Siracusa, 1996.), Republika Hrvatska potpisala je Protokol.

10. Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Barcelona, 2008.), objavljen je u NN-MU br.8/12, stupio je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 28. Veljače 2013., a taj datum je objavljen u NN-MU br. 2/13.
11. Okvirna direktiva o morskoj strategiji 2008/56/EZ
12. Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Madrid, 2008.) - NN 82/12 Međunarodni ugovori
13. Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.). Objavljena je u NN-MU 1/07, stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 25. lipnja 2007., a taj datum je objavljen u NN-MU 7/08.

8. CILJEVI ZAŠTITE OKOLIŠA STRATEŠKE STUDIJE

Iako se sukladno Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš ne zahtijeva identificiranje ciljeva i indikatora strateške procjene, njihova primjena se potiče kao prikladan alat za identificiranje i procjenu učinaka na okoliš, pozitivnih i negativnih.

Ciljevi zaštite okoliša izražavaju željeni smjer promjene stanja te se formiraju za svaku sastavnicu u odnosu na lokalne posebitosti i probleme. Oni predstavljaju osnovu za testiranje učinaka Prostornog plana na okoliš, tj. analizom se promatra da li ciljevi Prostornog plana doprinose postizanju odabranih ciljeva zaštite okoliša ili ne.

Ciljevi zaštite okoliša određeni za stratešku procjenu izvedeni su iz dokumenta zaštite okoliša utvrđenih kroz dokumente na međunarodnoj razini, razini Europske unije, nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini te iz pregleda postojećeg stanja i okolišnih problema identificiranih od ovlaštenika. Na temelju postojećih problema i njihovih vjerojatnih uzoraka utvrđeni su i konkretni podciljevi. Kroz provedbu Prostornog plana potrebno je djelovati upravo na postizanje podciljeva kako bi se smanjili negativni utjecaji na okoliš. Na temelju njih određeni su i indikatori zaštite okoliša, tj. kriteriji kojima se prati postizanje ciljeva i utjecaja plana na razvoj okoliša.

Tablica 29. Ciljevi zaštite okoliša strateške procjene

CILJEVI	PODCILJEVI	SASTAVNICA/OPTEREĆENJE OKOLIŠA	INDIKATOR
Smanjenje emisija u zrak	Smanjenje emisija iz cestovnog prometa	Kvaliteta zraka Zdravlje ljudi Klima i klimatske promjene	-brojanje prometa na cestama - podaci iz ROO
Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Sprečavanje širenja građevinskih područja na osobito vrijedno i vrijedno poljoprivredno tlo Zaštita od požara	Tlo Bioraznolikost Klima i klimatske promjene	-bilanca građevinskih područja -površine opožarenih područja -rizik od erozije tla
Ublažavanje utjecaja na klimu	Smanjenje emisija stakleničkih plinova	Klima i klimatske promjene Zdravlje ljudi	- emisije stakleničkih plinova - energetska učinkovitost kućanstva.
	Povećanje energetske učinkovitosti		
Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Zaštite od bujičnih poplava	Klima i klimatske promjene Zdravlje ljudi	- financijske štete od poplava
Očuvanje georaznolikosti	Smanjenje pritiska na zaštićena područja	Georaznolikost Bioraznolikost	- broj turističkih posjeta - aktivne bujice na području Grada
	Zaštita od erozije i odrona		
Očuvanje bioraznolikosti, staništa i vrsta te ZP obilježja prirode	Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti Sprečavanje rasta i širenja invazivnih vrsta Zaštita od požara	Bioraznolikost Vode i vodna tijela Šume Klima i klimatske promjene	- broj novounesenih/prepoznatih invazivnih vrsta - zastupljenost ugroženih stanišnih tipova - abundancija i rasprostranjenost odabranih vrsta - broj zahvata na morskoj obali
Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Širenje sustava javne odvodnje s pročišćavanjem Zaštita rijeke Cetine Zaštita od onečišćenja morskim otpadom	Vode Bioraznolikost Zdravlje ljudi	- ocjene stanja vodnih tijela -zahaćanje slatkovodnih resursa -razina i protok rijeke Cetine -ocjena količinskog stanja podzemnih voda
Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Zaštita od požara	Zdravlje ljudi Klima i klimatske promjene Promet	- površine u Gradu Omišu koje su izložene mogućim nastancima požara - štete od požara (vegetacija, stambeni i ostali objekti) -kakvoća mora za kupanje
	Zaštita od buke cestovnog prometa		
	Očuvanje kakvoće mora		
Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Sanacija ilegalnih odlagališta	Otpad Zdravlje ljudi Bioraznolikost	- izgrađenost građevina u sustavu gospodarenja otpadom

		Stanje voda	-broj saniranih ilegalnih odlagališta -statistike otpada
Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti prostora	Revitalizacija materijalne kulturne baštine Očuvanje prirodnih krajolika	Kulturno-povijesna baština Krajobraz	- zaštićena kulturno-povijesna baština na području Grada Omiša

9. KRATKI PRIKAZ RAZMOTRENIH RAZUMNIH VARIJANTI

Strateška procjena utjecaja Prostornog plana predviđa i razmatranje razumnih varijanti, uz analizu zašto se iste ne smatraju najpovoljnijima za okoliš, odnosno održivi razvoj. Strateškom se studijom dakle procjenjuju značajni učinci provedbe razumnih varijanti, temeljem dostupnih podataka, uzimajući u obzir generalne ciljeve i geografski opseg utjecaja Prostornog plana, sa svrhom utvrđivanja optimalnog rješenja u kontekstu održivog razvoja.

Temeljni razlog za pokretanje postupka Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja grada Omiša je usklađenje s važećom zakonskom regulativom koja je od značaja za planiranje i uređenje prostora i usklađenje s prostornim planom više razine te vrednovanje različitih inicijativa za izmjenu prostorno planskih odredbi, zaključaka stručnih analiza i novih potreba.

Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja grada Omiša moraju uvažavati činjenice:

- stupanje na snagu Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine“, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19),
- stupanje na snagu Prostornog plana Splitsko dalmatinske županije s najnovijim izmjenama i dopunama („Službeni glasnik Splitsko dalmatinske županije“, broj 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 145/15 i 154/21),
- dostavljene zahtjeve javnopravnih tijela,
- opravdane inicijative građana,
- analizu i ocjenu stanja u prostoru Grada Omiša iz Izvješća o stanju u prostoru
- potrebu prikaza plana na novih geodetskim podlogama u HTRS projekciji.

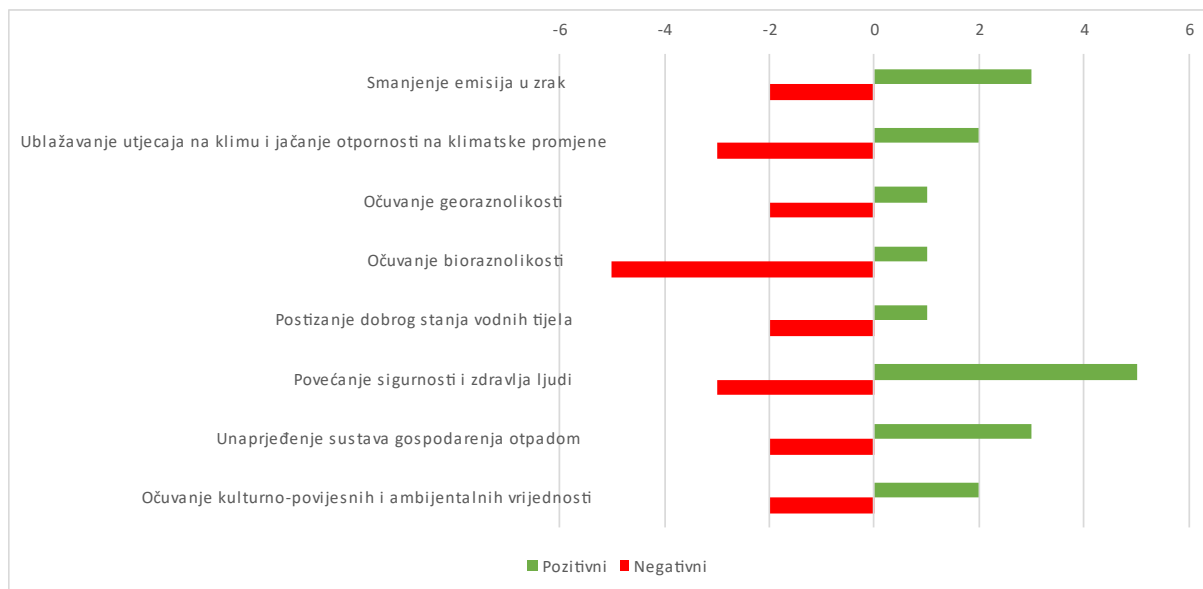
Kako bi se ostvarili ciljevi izrade prostornog plana, plan je izmijenjen u svom grafičkom i tekstualnom dijelu, te su izmijenjene Odredbe za provođenje: Procjena utjecaja varijanti uključivala je dva scenarija:

1. Varijanta 1, te
2. Varijanta 2.

Varijanta 1. obuhvaća inicijalni prijedlog Prostornog plana dostavljenog od Izrađivača plana. Ovakav prijedlog u bitnom je sadržavao sljedeće prijedloge:

- Usklađenje s Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije
- Unose se linijski zahvati sukladno projektnoj dokumentaciji (korekcija trasa)
- Smanjuje se broj planiranih sportskih luka
- Uređenje odredbi za planiranje mogućih sadržaja u poslovnim zonama
- Uređenje odredbi za planiranje i građenje sportsko-rekreacijskih sadržaja
- Uređenje odredbi za planiranje ugostiteljsko-turističke namjene, novih zona, uključujući izgradnju kampa
- Uređenje odredbi vezano za luke i pomorski promet
- Unosi se lokacija reciklažnog dvorišta

Kako bi se preliminarno procijenili utjecaji Plana na okoliš, izrađeni su ciljevi zaštite okoliša koji su obuhvatili sve sastavnice okoliša (Smanjenje utjecaja na zrak, ublažavanje utjecaja na klimu i jačanje otpornosti na klimatske promjene, Očuvanje georaznolikosti, Postizanje dobrog stanja vodnih tijela, Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi, Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, te Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti). Rezultati analize prikazani su na slici niže (Slika 53).

Slika 53. Rezultati preliminarne analize utjecaja Varijante 1 na ciljeve zaštite okoliša

Preliminarnom analizom utvrđeno je da se Planom ne planiraju novi sadržaji (zone), već da se uređuju odredbe za gradnju, međutim da nije završeno usklađenje sa Zakonom o zaštiti prirode i Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnosti javnih ustanova koje upravljaju ekološkom mrežom i zaštićenih područjima prirode što generira značajan negativni utjecaj, posebno uzimajući u obzir već postojeće pritiske na bioraznolikost i zaštićena područja. Zbog značajnih utjecaja na prirodu, na radnom sastanku Nositelja izrade, Izrađivača plana, Ovlaštenika i predstavnika stručnih javnopravnih tijela izneseni su alternativni prijedlozi s ciljem rasterećenja i povećanja zaštite zaštićenih područja prirode, obalnih područja i mora, slijedom kojih se pristupilo izradi Varijante 2.

Varijanta 2. predstavlja verziju plana u kojoj su uvaženi prijedlozi stručnih javnopravnih tijela, te koji sadržajno u bitnom uključuje:

- Usklađenje s Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije
- Unose se linijski zahvati sukladno projektnoj dokumentaciji (korekcija trasa)
- Unose se uvjeti gradnje na obalnom području u slučaju pojave klizišta i puzišta
- Brišu se zone rekreacije u donjem toku rijeke Cetine i plaže u kanjonu rijeke Cetine
- Briše se ugostiteljsko turistička namjena Planovo, te prenamjenjuje T1 Planovo u D
- Planira se nova I2 gospodarska namjena za gradnju asfaltne baze i betonare pored reciklažnog dvorišta
- Propisuju se detaljni uvjeti gradnje i uređenja unutar značajnog krajobraza Kanjona rijeke Cetine
- Unosi se NATURA 2000 ekološka mreža s mjerama zaštite.

Preliminarni utjecaji Varijante 2. ocijenjeni su manjima na krajobrazne vrijednosti zaštićenog područja zbog propisivanja zabrane gradnje, odnosno provođenja aktivnosti uz mjere zaštite. Pozitivni su utjecaji u odnosu na Varijantu 1 i na bioraznolikost i krajobrazne vrijednosti zbog uklanjanja rekreacijskih površina kupališta uz rijeku Cetinu, zbog izbjegavanja neadekvatnih zahvata nasipavanja, dohrane, betoniranja i sl. Također su brisane namjene hotel i prenamijenjeno je područje namjene hotel u društvenu namjenu. Nadalje, Plan je revidiran s obzirom na Zakon o zaštiti prirode.

Kao nadogradnja Varijante 1. Varijanta 2 je preliminarno ocijenjena povoljnijom za okoliš i prirodu, te kao takva odabrana kao konačna alternativa koja je podvrgnuta detaljnoj analizi u sklopu ove Studije, kako bi se omogućilo dublje razumijevanje potencijalnih kumulativnih učinaka, te određivanje mogućih mjera za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja njene provedbe, kao i mjera praćenja stanja okoliša.

10. VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA

10.1 Okvir i metodologija za procjenu vjerojatno značajnih utjecaja provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana

Procjena vjerojatnih značajnih učinaka provedbe Prostornog plana na okoliš provedena je u skladu s metodologijom najbolje prakse²³. Korištena metodologija opće je prihvaćena, a temelji se na identifikaciji utjecaja kroz matricu, suprotstavljajući intervencije Prostornog plana (u redovima) ranije utvrđenim ciljevima zaštite okoliša strateške procjene (u stupcima).

Za procjenu utjecaja u obzir su se uzimali vrsta i obuhvat planiranih intervencija, u odnosu na planiranu lokaciju provedbe. Početno stanje okoliša korišteno je za potrebe definiranja osjetljivosti područja, te opisani mogući razvoj okoliša bez provedbe prostornog plana u biti predstavlja nultu varijantu koja je referentna za procjenu. Značaj utjecaja određivan je stručnom procjenom, temeljem analize osjetljivosti područja u ovisnosti od same prirode planiranih aktivnosti, odnosno opterećenja, te magnitude promjene, pri čemu je uzeto u obzir trajanje, prostorni doseg te intenzitet utjecaja, gdje je to bilo moguće. Kao alat za prikaz utjecaja odabrana je analitička matrica kojom su identificirane intervencije Prostornog plana koje imaju negativne utjecaje na okoliš.

Osjetljivost receptora je karakteristika opisana preko 1) postojećih propisa i smjernica zaštite, 2) društvene vrijednosti (ekonomska, socijalna i okolišna) i 3) ranjivosti na promjenu. Ona se procjenjuje u trenutnom stanju prije bilo kakve promjene koja se podrazumijeva Prostornim planom. Ukupna osjetljivost receptora određuje se na način da se sagledaju najviše vrijednosti zaštite i društvene vrijednosti, koje se zatim prilagođavaju ovisno o razini ranjivosti.

U donjoj tablici opisane su kategorije osjetljivosti receptora korištene u procjeni.

Velika osjetljivost	Receptor je strogo zaštićen zakonodavstvom, te je vrlo vrijedan za društvo, a vrlo je vjerojatno da će biti ugrožen čak i manjim utjecajem predloženog razvoja.
Umjerenjena osjetljivost	Receptor ima umjerenu vrijednost za društvo, njegova ranjivost na promjenu je umjerena, zaštićen je preporukama ili referentnim vrijednostima ili je u nekom programu očuvanja. Receptor koji ima veliku društvenu vrijednost ili je zaštićen zakonodavstvom, ali ima malu ranjivost na promjene.
Mala osjetljivost	Receptor ima malu društvenu vrijednost, malu ranjivost za promjenu i nema postojećih propisa i smjernica za zaštitu.

Magnituda promjene opisuje karakteristike promjena koje će Prostorni plan vjerojatno prouzročiti. Magnituda promjene je kombinacija 1) intenziteta (iskazan mjernom jedinicom i uspoređen s referentnom vrijednošću) i smjera promjene, koji može biti pozitivan (zeleno) ili negativan (crveno), 2) prostornog obuhvata (gdje je primjenjivo) i 3) trajanja utjecaja, uključujući njegovu reverzibilnost.

²³ United Nations Economic Commission for Europe (2012.). Resource Manual to Support Application of the Protocol on Strategic Environmental Assessment. UNITED NATIONS New York and Geneva
The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe (2001.). International Workshop on Public Participation and Health Aspects in Strategic Environmental Assessment. Szentendre, Hungary.
Strategic Environmental Assessment. - Practice-Orientated Training for Policy Makers, Administration Officials, Consultants and NGO Representatives
Implementation of Directive 2001/42 on the Assessment of the Effects of Certain Plans and Programmes on the Environment". European Commission DG Environment. Undated.
Andreas Sommer (2005.). Strategic environmental assessment: From scoping to monitoring. Content requirements and proposals for practical work. Hallein.
Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, 2013.

Magnituda promjene procjenjuje se neovisno o osjetljivosti receptora na predložene promjene. Osnovna vrijednost za ukupnu procjenu magnitude utjecaja je intenzitet promjene, a prilagođava se na temelju prostornog obuhvata i trajanja.

U donjoj tablici opisane su kategorije magnitude promjene korištene u procjeni.

Velika	Prijedlog ima povoljne učinke visokog intenziteta, a obuhvat i trajanje utjecaja su veliki.
Mala	Prijedlog ima jasno vidljive pozitivne učinke na prirodu ili svakodnevni život ljudi, a obuhvat i trajanje utjecaja su manji.
Nema utjecaja	Promjena nije vidljiva u praksi. Svaka korist ili šteta je zanemariva.
Mala	Prijedlog ima jasno vidljive negativne učinke na prirodu ili svakodnevni život ljudi, a obuhvat i trajanje utjecaja su manji.
Velika	Prijedlog ima štetne učinke visokog intenziteta, a obuhvat i trajanje utjecaja su veliki.

U procjeni ukupnog značaja utjecaja, koristila se donja tablica, gdje su pozitivni utjecaji označeni zelenom, a negativni crvenom bojom. Budući da su najrelevantnije dimenzije za karakterizaciju utjecaja ovisne o vrsti utjecaja, procjena uvelike ovisi o slobodnoj procjeni stručnjaka, zbog čega su sve odluke popraćene dodatnim pojašnjenjima.

Značaj utjecaja		Magnituda promjene				
		Velika	Mala	Nema	Mala	Velika
Osjetljivost receptora	Mala	Mali značaj	Mali značaj	Nije značajan	Mali značaj	Mali značaj
	Umjerena	Veliki značaj	Mali značaj	Nije značajan	Mali značaj	Veliki značaj
	Visoka	Veliki značaj	Veliki značaj	Nije značajan	Veliki značaj	Veliki značaj

10.2 Rezultati procjene utjecaja provedbe Prostornog plana na ciljeve zaštite okoliša

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA										
<p>Građevinska područja naselja su površine mješovite (prevladavajuće) namjene u kojima prevladava stambena izgradnja kao primarna namjena te sadržaji koji prate stanovanje kao sekundarna namjena: javni i društveni, poslovni, ugostiteljsko turistički sadržaji, igrališta, ali i prometne, parkovne površine te komunalni uređaji i objekti. Uređuju se tekstualne odredbe vezano za gradnju u građevinskim područjima naselja, utvrđivanje građevne čestice za ozakonjene građevine, utvrđuju se udaljenosti od prometnice i puta u neizgrađenim dijelovima građevinskog područja naselja. Utvrđene su detaljne granice građevinskih područja na katastarskim podlogama u HTRS projekciji u mjerilu 1:5000 za izgrađeni i neizgrađeni dio građevinskog područja naselja.</p> <p>Propisuju se uvjeti projektiranja građevina, te udaljenosti građevina od prometnica i putova.</p> <p>Utjecaji građevinskih područja naselja bit će detaljnije analizirani prema namjenama.</p>										
GRADNJA IZVAN GRANICA GRAĐEVINSKOG PODRUČJA NASELJA		Dir, d			Dir, D	Dir, D	Dir, D			
<p>Obuhvaćena je gradnja građevina koje se sukladno Zakonu mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja, te se omogućava gradnja građevina u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti (staklenici i plastenici) i to samo u zaobalnom području te izvan značajnih krajobraza. Briše se detaljnija definicija zaštićenih urbanih cjelina Omiša i ruralnih cjelina Zakučca, značajnog krajobraza (kanjon Cetine) te spomenika prirode (Ruskamen).</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Briše se mogućnost gradnje farma i gospodarsko-stambenih sklopova, gospodarskih građevina za uzgoj stoke i peradi te ostalih poljoprivrednih gospodarskih građevina, te pripadajuće odredbe za provođenje, uključujući pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu. Također se zabranjuje gradnja mobilnih, kamp kućica i drugih smještajnih objekata, spremišta i poljskih kućica izvan građevinskog područja.</p> <p>Rekonstrukcija postojećih infrastrukturnih građevina i sustava izvan građevinskog područja omogućena je na način da se izmještaju koridori trasa, povećavaju gabariti i kapaciteti. Planom je propisan razvoj poljoprivrede kroz obiteljska gospodarstva te se izvan građevinskog područja omogućava samo gradnja staklenika i plastenika na zaobalnom dijelu grada, dok u građevinskom području zaobalnih naselja se omogućava i bavljenje stočarstvom. Izmicanjem poljoprivredne aktivnosti iz obalnog područja rasterećuje se obala za druge moguće aktivnosti (turizam), dok se kompletna djelatnost seli u zaobalje. Iako su propisane mjere poticanja ekstenzivnih tradicionalnih oblika, ne potiče se ekološka proizvodnja, koju je potrebno naglasiti zbog pozitivnog učinka smanjenja korištenja sredstava za prihranu i pesticida, na tlo i vode. S obzirom da je poljoprivreda izvor onečišćenja voda (i mora), reguliranje aktivnosti će imati pozitivni utjecaj na iste.</p> <p>Sukladno Zakonu o gradnji, rekonstrukcija građevine je izvedba građevinskih i drugih radova na postojećoj građevini kojima se utječe na ispunjavanje temeljnih zahtjeva za tu građevinu ili kojima se mijenja usklađenost te građevine s lokacijskim uvjetima u skladu s kojima je izgrađena (dograđivanje, nadograđivanje, uklanjanje vanjskog dijela građevine, izvođenje radova radi promjene namjene građevine ili tehnološkog procesa i sl.) odnosno izvedba građevinskih i drugih radova na ruševini postojeće građevine. Izmještanjem koridora trasa dolazi do zauzimanja novog prostora te sukladno tome i negativnog utjecaja na okoliš u smislu zauzimanja i prenamjene zemljišta, mogućih negativnih vizualnih utjecaja na krajobraznu vizuru prostora te mogućih negativnih utjecaja na bioraznolikost i georaznolikost prostora, ovisno o lokaciji gradnje. Utjecaji na bioraznolikost uglavnom se odnose na gubitak dijela ili cijelog stanišnog tipa, osim u slučajevima kada je lokacija u potpunosti antropogenizirana. Utjecaji na georaznolikost kao i na pedološke značajke prostora odnosno na tlo također se javljaju uslijed izmještanja ili gradnje bilo kakve linijske infrastrukture, moguće su djelomični ili potpuno nepovratni gubici elemenata georaznolikosti na lokaciji (uništavanje stijena, geomorfoloških oblika, speleoloških objekata, gubitak tla). Ovakva odredba potencijalno je štetna za bioraznolikost, tlo, georaznolikost, te krajobraz, te se predlaže izbaciti mogućnost izmještanja koridora trasa, budući da isti ne zadovoljavaju definiciju rekonstrukcije.</p>										
GOSPODARSKA NAMJENA					Dir, D	Dir, D	Indir, D		Dir, D	Dir, D

Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Gospodarska namjena odnosi se na proizvodnu (pretežito industrijsku I1 i pretežito zanatsku I2) namjenu, poslovnu (pretežito uslužnu K1 i pretežito trgovačku K2) te ugostiteljsko-turističku (hotel i turističko naselje T i kamp T3).</p> <p>Na području između naselja Kostanje i Blato n/C planira se nova I2 zona za gradnju asfaltne baze, betonare i reciklažnog dvorišta za građevni otpad površine oko 1ha.</p> <p>Uređuje se plan u tekstualnom dijelu vezano za poslovne zone (K1 i K2), te za mogućnost planiranja poslovne namjene (K3), uz brisanje određenih nerealiziranih zona (Pisak), evidentiranje postojećih i bez uvođenja novih zona.</p> <p>Unutar K1 i K2 omogućuje se gradnja pratećih sadržaja, npr. javnih i društvenih sadržaja, ugostiteljskih i drugih sličnih sadržaja koji su kompatibilni osnovnoj namjeni zone, te potrebnih prometnih, komunalnih i infrastrukturnih sadržaja. Propisuju se uvjeti rekonstrukcije i gradnje novih građevina u navedenim zonama. U K1 poslovnim zonama – pretežito uslužnim omogućena je rekonstrukcija i gradnja pogona za preradu poljoprivrednih i stočarskih proizvoda i proizvodnih pogona bez štetnog utjecaja na okoliš.</p> <p>Uređuje se tekstualni dio plana vezano za ugostiteljsko-turističku namjenu. Prenamjenjuje se zona hotela Galeb Punta, Omiš (K). Ukida se namjena T1 hotel u Planovu kapaciteta 200 kreveta, no povećava se kapacitet hotela u Brzetu s 250 na 500 kreveta. Prostor ograničenja je time povećan za oko 8ha, a kapacitet za 50 kreveta.</p> <p>Uz obalu ugostiteljsko-turističkih zona planiranih Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije na području naselja Lokva Rogoznica u zonama ugostiteljsko-turističke namjene obavezna je gradnja javne dužobalne šetnice. Za realizaciju zona već je propisana izrada UPU-a.</p> <p>Propisuju se uvjeti planiranja novih ugostiteljsko-turističkih građevina uključujući kampa, smještajni kapaciteti, visina građevine, udaljenost od pomorskog dobra, te uvjeti uređenja.</p> <p>S obzirom na to da se izmjenama i dopunama plana ne planiraju nove zone ugostiteljsko turističke namjene, prijedlog plana neće imati negativnih utjecaja na ciljeve zaštite okoliša, dok će mogući kumulativni utjecaji biti obrađeni u zasebnom poglavlju.</p> <p>Ravnomjernim razmještajem gospodarskih sadržaja po prostoru Grada omogućava razvoj svih njegovih područja, urbanih i ruralnih. Periferna ruralna područja ugrožena su trendom koncentracije aktivnosti i populacije u većim gradovima, što je posebno vidljivo na području UAS. S druge strane primorski pojas je ugrožen turističkim djelatnostima i razvojem vikendica, te turističke izgradnje. Ukidanjem poslovnih zona iz obalnog područja i njihovim smještajem u zaobalju rasterećuje se obalni prostor od industrije, te se ostvaruje veća dinamika i prostorna raspodjela djelatnosti u prostoru. Istovremeno se obalni prostor oslobađa za ostale (turističke) sadržaje koje je onda moguće planirati selektivno i uz diverzifikaciju proizvoda. Ovim planom se također ukida i prenamjenjuje određeni broj turističkih zona, posebno u zaštićenom području prirode te se propisuju</p>									

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>uvjeti provedbe zahvata. Pozitivni su utjecaji prenamjene i ukidanja hotela u značajnom krajobrazu kanjon rijeke Cetine zbog zaštite prirodnih vrijednosti područja, smanjenja opterećenja na prostor, georaznolikosti i bioraznolikosti te uključujući manje utjecaje emisija u zrak od prometa i aktivnosti, utjecaja na vode, te stvaranja otpada. Također, turizam je uzrok eutrofikacije vodnije tijela, te će se opterećenje na vode i u tom smislu smanjiti.</p> <p>Reciklažno dvorište za građevni otpad je građevina namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada, bez drugih postupaka obrade u svojstvu otpada. Građevni otpad je inertni otpad, nastao prilikom gradnje građevina, rekonstrukcije, uklanjanja i održavanja postojećih građevina, te otpad nastao od iskopanog materijala, koji se ne može bez prethodne uporabe koristiti za građenje građevine zbog kojeg građenja je nastao. Nakon zaprimanja otpad se privremeno skladišti, najčešće na otvorenom, u rasutom stanju, te se obrađuje drobljenjem i granuliranjem. Uređaji za obradu mogu biti drobilice, postrojenja za separaciju, uređaji za prosijavanje i sl. Ovisno o predviđenom kapacitetu obrade može se instalirati fiksni uređaj za obradu ili povremeno dovoziti mobilni. Obradeni materijal privremeno se skladišti na natkrivenom ili otvorenom prostoru, do konačnog odvoza na uporabu. Budući da se radi o inertnom otpadu, prilikom obrade i skladištenja ne očekuju se negativni utjecaji na zrak, vode i tlo. Manji indirektni negativni utjecaji nastajati će uslijed ispušnih plinova, te emisija iz sustava kočnica i guma transportnih sredstava kojim će se otpad dovoziti i odvoziti na uporabu, kao i zbog rada postrojenja za obradu ukoliko se radi o mobilnom stroju (fiksni obično radi na struju). Asfaltna baza prostor je koji je namijenjen skladištenju bitumena i mineralnog agregata za pripremu asfalta, te je opremljen uređajem za pripremu asfalta, dok se u betonari priprema svježi beton. Aktivnosti će imati negativan utjecaj na zrak zbog emisije lebdećih čestica, prašine, te hlapivih organskih spojeva, a koje je moguće svesti na prihvatljivu razinu mjerama zaštite koje će se provoditi na razini zahvata. Doći će također do negativnog utjecaja na tlo i bioraznolikost zbog gubitka zemljišta, no uzimajući u obzir da se lokacija nalazi izvan građevinskog područja naselja, uz lokaciju reciklažnog dvorišta, u blizini autoceste te da je udaljena od naselja, isti se smatraju prihvatljivima. Isto vrijedi i za utjecaj buke. Buka će nastajati od transportnih vozila, utovara i istovara, te opreme i strojeva na lokaciji. Lokacija nove I2 zone nalazi se u III. zoni sanitarne zaštite gdje je zabranjeno ispuštanje nepročišćenih voda, građenje postrojenja za proizvodnju opasnih i onečišćujućih tvari za vode i vodni okoliš, građenje građevina za uporabu, odvodnju i odlaganje opasnog otpada, uskladištenje radioaktivnih i za vode i vodni okoliš opasnih i onečišćujućih tvari, izuzev uskladištenja količina lož ulja dovoljnih za potrebe domaćinstva, pogonskog goriva i maziva za poljoprivredne strojeve, ako su provedene propisane sigurnosne mjere za građenje, dovoz, punjenje, uskladištenje i uporabu, građenje benzinskih postaja bez zaštitnih građevina za spremnike naftnih derivata, izvođenje istražnih i eksploatacijskih bušotina za naftu, zemni plin kao i izrada podzemnih spremišta, skidanje pokrovnog sloja zemlje osim a mjestima izgradnje građevina koje je dopušteno graditi, građenje prometnica, parkirališta i aerodroma bez građevina odvodnje, uređaja za prikupljanje ulja i masti i odgovarajućeg sustava pročišćavanja oborinskih onečišćenih voda, upotreba praškastih eksploziva kod miniranja većeg opsega, svako privremeno i trajno</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>odlaganje otpada, građenje cjevovoda za transport tekućina koje mogu izazvati onečišćenje voda bez propisane zaštite voda, izgradnja benzinskih postaja bez spremnika s dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektiranje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom, podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih voda i mineralnih voda. Onečišćenje voda u novoj I2 zoni moguć je iz sanitarnih otpadnih voda, oborinskih voda s manipulativnih površina, industrijskih otpadnih voda i u slučaju nesreće. Ispuštanje otpadnih voda može se vršiti isključivo sukladno vodopravnim uvjetima nadležnog tijela, posebnim propisima i uz ograničenja Pravilnika, pri čemu ne smije doći do onečišćenja vodnih tijela. Kako bi se ublažio utjecaj na vode, u novoj I2 zoni potrebno je osigurati prikupljanje otpadnih voda, te odvodnju oborinskih voda s zatvorenim pročištačem, odnosno separatorom ulja i masti. Potrebno je naglasiti da će se detaljni utjecaji procijeniti na razini zahvata sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i Zakonu o zaštiti prirode te će se propisati odgovarajuće mjere.</p> <p>Positivan je doprinos sustavu gospodarenja otpadom, te se ovom intervencijom pozitivno utječe na ispunjenje ciljeva nacionalnog, te lokalnog PGO-a uvrštavanjem mjere uspostave sustava odvojenog sakupljanja otpada, odnosno osiguranjem reciklažnog dvorišta, a time i smanjenja mogućnosti za razvoj divljih odlagališta zbog nedostatka infrastrukture za gospodarenje otpadom.</p>										
SPORTSKA I REKREACIJSKA NAMJENA					Dir, D	Indir, D	Indir, D			Dir, D
<p>Športsko-rekreacijska namjena uključuje površine za šport R1, površine za rekreaciju R2, kupališta-uređene plaže R3.</p> <p>Uređuje se tekstualni dio plana vezan za sportsko-rekreacijsku namjenu i planiranje i građenje sportsko-rekreacijskih sadržaja. Brišu se kupališta R3, te se umjesto toga ucrtavaju prirodne plaže uz rijeku Cetinu. Prirodne plaže nalaze se izvan i unutar građevinskog područja uz morsku obalu, te se na njima zabranjuje građenje i omogućava uređenje dužobalne šetnice i javnih putova i površina. Omogućava se razgraničenje uređene i prirodne plaže unutar zona kupališta R3. Dodaju se kupališta R3 u naseljima Stanići i Čeline.</p> <p>Unutar R2 u Lokvi Rogoznici (brišu se R2 uz rijeku Cetinu, Ramanove mlinice i Slanica), briše se mogućnost planiranja površina za sportove na vodi – rafting, kanu, ribolov i sl. Briše se potreba izrade PPPPO Rijeke Cetine, kao i određivanje prostora za rekreaciju na lijevoj i desnoj obali u Zakučcu i Boraku. R2 u Zakučcu i Boraku ostaju u tekstualnom dijelu plana.</p> <p>Unose se standardi zaštite od požara pri izgradnji sportskih dvorana.</p> <p>Povećava se minimalna širina dužobalne šetnice uz zone rekreacije sa 1,5m na 3,0 m.</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Područja u donjem toku rijeke Cetine (lijeva obala Borak i desna obala Zakučac) predstavljaju netaknuti dio močvarnog ekosustava rijeke te bi njihovo uređivanje moglo imati značajan utjecaj na krajobrazne vrijednosti zaštićenog područja. Ujedno bi izmjene prirodnih vrijednosti neadekvatnim zahvatima (npr. nasipanje, betoniranje i sl.) u toj zoni mogle dovesti do povećanja rizika od poplava naseljenih dijelova grada.</p> <p>Iako se trenutno zone površina za rekreaciju (R2) uz lijevu obalu Cetine Slanica (naselje Podašpilje) i Radmanove mlinice (naselje Podašpilje) ne šire, daljnje širenje moglo bi doprinijeti velikom negativnom, već postojećem, utjecaju razvoja športsko i rekreacijske namjene uz rijeku Cetinu. Utjecaj je osobito moguć na bioraznolikost te krajobrazne karakteristike zaštićenog područja.</p> <p>Brisanje kupališta R3 uz Cetinu pozitivno će utjecati na korištenje tog prostora. Određivanje i ucrtavanje prirodnih plaža uz Cetinu i morsku obalu pozitivno doprinosi njihovom očuvanju u prirodnom obliku. Uređivanje prirodnih plaža (npr. nasipavanje) uz rijeku Cetinu, iako se na njima zabranjuje gradnja, moglo bi narušiti njihove prirodne karakteristike te tako uzrokovati negativan utjecaj na krajobrazne vrijednosti, georaznolikost i bioraznolikost (vodena staništa i vrste ovisne o njima), stoga ih je potrebno sačuvati u prirodnom izgledu i bez ikakvih zahvata.</p>										
MORE I VODENE POVRŠINE							Indir, D			
<p>Planom se navodi da su prirodne plaže planirane izvan i unutar građevinskog područja. Plaže se mogu održavati na način da se u cijelosti moraju očuvati karakteristike obale, na njima nije moguće građenje, osim uređenja dužobalne šetnice i drugih javnih putova i površina. Oblikovanje obalne crte u skladu s planiranom namjenom povodi se na način da se u najmanjoj mjeri narušavaju vrijednosti obale i krajobraza. Ušće Cetine, nizvodno od mosta u Omiša predstavlja izdvojeni bazen luke Omiš. Omogućava se uređenje gatova za privez plovila i gradnja pješačkog mosta.</p> <p>Zbog sve veće i intenzivnije potražnje za morskim prostorom, te korištenja mora za potrebe ribarstva i akvakulture, vađenja sirovina, turizma, uz očuvanje morskih ekosustava i bioraznolikosti, te zbog višestrukih intenzivnih pritisaka na obalne resurse, uzimajući u obzir klimatske promjene države članice izrađuju prostorne planove morskog područja kao instrumente kojima se omogućuje usklađen, integriran i prekogranični pristup. Iako Republike Hrvatska još nije donijela prostorni plan mora, smjernice i načela prostornog planiranja na moru mogu se integrirati u kopnene prostorne planove. Razvojem plavog gospodarstva neminovno se povećava pritisak na morski okoliš, ali uz više ekološke standarde i bolju zaštitu mora. S obzirom da na području Grada nije aktivan sektor akvakulture, fokus eksploatacije obalnih i morskih resursa je obalni i pomorski turizam (nautički turizam).</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Luka Omiš županijskog značaja sastoji se od dva odvojena bazena Ušće Cetine i Omiš. Postojećim planom je određeno da se za prostor ušća Cetine nizvodno od mosta u Omišu koristi 1,0 m uređene obale s jedne i druge strane ušća te se omogućava privremeno korištenje manjeg dijela lijeve obale na Puntima za potrebe sportske udruge (istezalište plovila). Ukupni kapacitet luke je 200 vezova, te su propisane odredbe za planiranje.</p> <p>Budući da se radi o postojećoj luci čije je uređenje već određeno važećim prostornim planom, te je za uređenje Luke Omiš proveden postupak procjene utjecaja na okoliš, ovim izmjenama i dopunama neće doći do utjecaja od strateškog značaja. S obzirom na veliku opasnost od poplava, prostornim planom je propisano da se uređenjem luke ni na koji način ne smije umanjiti protočnost korita i pogoršati vodni režim te povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja.</p> <p>Odredbe vezane za luke nautičkog turizma – Ribnjak također se ne mijenjaju. Za zahvat je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš, te je Rješenjem doneseno da je zahvat prihvatljiv za okoliš (KLASA: UP/I-351-03/20-09/168, URBROJ: 517-03-1-1-21-15 od 11.1.2021.), te je glavnom ocjenom riješeno da je zahvat prihvatljiv za ekološku mrežu (KLASA: UP/I-612-07/21-60/73, URBROJ: 517-10-2-2-22-15 od 28.6.2022.).</p>										
MJEŠOVITA NAMJENA				Indir, D				Indir, D		
<p>Za svaku gradnju na strmim obalnim padinama ili kod nepovoljne geološke građe terena, hidrogeoloških značajki ili morfoloških značajki, potrebno je izvesti detaljna geološko-geotehnička istraživanja terena radi procjene stabilnosti. Pretežito nestabilna područja i klizišta na obali ucrtana su u kartografskom prikazu 3.2.</p> <p>Mješovita namjena-pretežito stambena obuhvaća sve izgrađene i neizgrađene dijelove građevinskog područja naselja, te se ukida detaljnija klasifikacija M zona. Propisuju se uvjeti gradnje u područjima mješovite namjene, te unaprjeđuju uvjeti smještaja građevina u prostoru. Također se postrožuju uvjeti gradnje privremenih građevina (montažnih građevina) te se za njihovo postavljanje zahtijeva suglasnost Grada.</p> <p>Izmjene plana neće imati utjecaje na sastavnice okoliša, osim na cilj povećanja sigurnosti i zdravlja ljudi budući da se osigurava sigurnost terena za izgradnju novih građevina, čime se djeluje na zaštitu ljudi, ali i ljudske imovine i infrastrukture. Također, moguć je pozitivan utjecaj na cilj jačanja otpornosti na klimatske promjene odnosno prilagodbu klimatskim promjenama iz razloga što se propisuju potrebna geološka geotehnička istraživanja terena zbog procjene nestabilnosti na područjima koja su ucrtana kao nestabilna područja ili područja podložna klizištima. Klizišta odnosno nestabilna tla i erozija obale su jedna od značajnih opasnosti vezanih uz klimatske uvjete.</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
Klimatske promjene utječu na promjenu meteoroloških uvjeta na način da su primjerice intenzivne oborine sve učestalije a koje i uzrokuju pojavu klizišta bilo zbog trajanja ili većeg intenziteta. Prilagodba klimatskim promjenama uključuje prevenciju nastanka klizišta koja podrazumijeva uvjete gradnje i korištenja zemljišta na način koji neće izazivati nastanak klizišta (izbjegavanje postojećih mjesta s nestabilnim tlo ili kontrola uz adekvatnu izgradnju).										
JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA				Indir, D	Dir, D	Indir, D	Dir, D	Indir, D		Dir, D
<p>Javna i društvena namjena D planirana je u Omišu – Planovo i višenamjenska javna površina te u Stanićima (crkva), te se prenamjenjuje dio T zone Ruskamen u Lokvi Rogoznici u zonu društvene namjene. Sukladno PPŽ, planiran je centar izvrsnosti SDŽ površine 22,4ha u Novim Selima. Za navedenu namjenu, PPŽ propisuje obvezu izrade UPU županijskog značaja kao i uvjeti uređenja.</p> <p>Planira se centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije na površini od 22,4ha u izdvojenom građevinskom području izvan naselja županijskog značaja. Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije utvrđena je obaveza donošenja UPU te su propisani detaljni uvjeti uređenja te namjene. Za potrebe izrade UPU-a potrebno je izraditi stručnu podlogu (idejno-urbanističko rješenje) na kojoj će se temeljiti planska tješenja. UPU-om županijskog značaja centra izvrsnosti propisat će se uvjeti svih zahvata u prostoru unutar obuhvata Plana kao i uvjeti provedbe infrastrukture izvan obuhvata za koji se donosi UPU. Za potrebe tog područja.</p> <p>Centar se planira u naselju Nova Sela uz cestu Ugljane – Blato n/C (između D60 i A1). Centar će biti u funkciji obrazovanja i odgoja djece, podizanja razine izvrsnosti, razvoja potencijala izvrsne i potencijalno darovite djece, razvoja novih tehnologija. Unutar centra se planira izgradnja odgojno-obrazovanih, smještajnih, kulturnih i drugih športsko-rekreacijskih sadržaja.</p> <p>Za III ID Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije proveden je postupak strateške procjene (Izvješće o provedenom postupku strateške procjene utjecaja na okoliš III. Izmjena i dopuna prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije, KLASA: 350-01/16-01/0024, URBROJ: 2181/1-11-00/01-21-0522, Split, 15.11.2021.) i izrađena je strateška studija utjecaja na okoliš (IRES ekologija d.o.o., 2020.) u sklopu kojeg su procjenjivani utjecaji Centra izvrsnosti, a koji se ovom procjenom uvažavaju te prenose u svrhu određivanja mogućih kumulativnih utjecaja. Strateškom studijom ocijenjeni su mogući negativni utjecaj na tlo, bioraznolikost i šume u vidu gubitka funkcija tala te prenamjene staništa u infrastrukturnu funkciju s mogućnošću dugotrajnog negativnog utjecaja na prisutnu floru i faunu zbog promjene stanišnih uvjeta (utjecaja buke, rubnog efekta</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>fragmentacije, ljudske aktivnosti i sl.). Negativni utjecaji mogući su i na krajobraz u vidu promjene postojeće topografije terena, prirodnog površinskog pokrova te vizualnih značajki prostora. Također, potencijalnim ispuštanjem nepročišćenih otpadnih voda u okoliš moguć je dugoročan negativnih utjecaj na narušavanje kakvoće vode za ljudsku potrošnju. S druge strane, očekuju se pozitivni utjecaji na stanovništvo i zdravlje ljudi zbog utjecaja na kvalitetu života stanovništva izgradnjom odgojno obrazovanih, smještajnih, kulturnih i sportsko-rekreacijskih sadržaja u sklopu centra izvrsnosti.</p> <p>U predjelu Prika, omogućava se gradnja Centra za potragu i spašavanje, uz koji je omogućeno planiranje različitih pratećih sadržaja, prostora za nevladine udruge i sl. Centar će biti prostor za edukaciju i održavanje vatrogasne spremnosti i građevina za privremeni smještaj ljudi od elementarnih nepogoda i opasnosti, čime se povećava spremnost na odgovor na moguće elementarne nepogode, odnosno aktivnost doprinosi prilagodbi klimatskim promjenama.</p>										
GROBLJA										
<p>Groblja se nalaze unutar građevinskog područja naselja ili u izdvojenom dijelu građevinskog područja naselja. U svim se naseljima grada omogućava gradnja i proširenje groblja. Briše se groblje Čišla, a groblje Lokva mijenja oblik. Briše se odredba da se za gradnju novog groblja i proširenje postojećeg za više do 20% zahtijeva izrada UPU-a.</p> <p>Budući da se groblja nalaze u građevinskom ili izdvojenom dijelu građevinskog područja naselja, njihova izgradnja neće imati utjecaj na tlo i bioraznolikost, dok utjecaji na krajobraz, ovisno od rješenja, mogu biti pozitivni. Mogući su negativni utjecaji na podzemne vode zbog procjeđivanja, što je pitanje koje se rješava na razini zahvata, te se ne očekuju drugi negativni utjecaji.</p>										
CESTOVNI PROMET	Dir, D	Dir, D	Dir, D	Indir, D		Indir, D		Indir, D	Indir, D	
<p>Područjem Grada prolaze D8 i D70: Omiš (D8) – Naklice – Gata – čvor Blato n/C (A1).</p> <p>Briše se trasa spojne ceste Dugi Rat (brza cesta D8 Stobreč – Omiš) – Naklice (Ž6142).</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Najmanja udaljenost građevine od regulacijskog pravca državne ceste iznosi 10,0 m, a od županijske, lokalne ceste iznosi 5,0 m i/ili mora biti usklađena s posebnim propisima. Najmanja udaljenost građevine od pješačkog puta iznosi najmanje 3,0 m.</p> <p>U grafički dio plana unosi se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ispravak dijela trase LC 67129 kod Seoca <p>dok prema zahtjevu Hrvatskih cesta unosi se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planirani tunel na trasi DC70 Zakučac - ucrtana rekonstrukcija DC70 na dionici Gata – Zvečanje u skladu s postojećom projektnom dokumentacijom - ucrtana planirana cesta sa spojnim cestama TTTS - Stobreč - Dugi Rat - Omiš, dionica trase DC8 (dio koji se odnosi na područje grada Omiša) u skladu s postojećom projektnom dokumentacijom. <p><u>Planirani tunel na trasi DC70 Zakučac</u></p> <p>Projekt izgradnje tunela na dionici ceste DC70 u Zakučcu podrazumijeva zahvat rekonstrukcije državne ceste s izgradnjom tunela u duljini od 440 m. Planirani zahvat imat će utjecaja na poboljšanje pristupa naseljima u omiškoj zagori te povezivanja Omiša s autocestom A1 i obrnuto. Svrha projekta je i omogućavanje sigurnijeg odvijanja prometa predmetnom dionicom jer su na lokaciji česti odroni stijenske mase koje ugrožavaju sigurno odvijanje prometa na ovom području. Za zahvat je trenutno u tijeku izrada Idejnog projekta. Detaljni utjecaji na okoliš razmotrit će se na razini zahvata.</p> <p><u>Rekonstrukcija DC70 na dionici Gata - Zvečanje</u></p> <p>Rekonstrukcija će doprinijeti razvoju prometne infrastrukture budući da je trenutno stanje navedene dionice u lošem stanju. Realizacija rekonstrukcije doprinijet će nesmetanom prometu i sigurnijem mimoilaženju većih vozila. Za zahvat rekonstrukcije proveden je postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata za okoliš, te je doneseno Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike (KLASA: UP/I 351-03/17-08/360, URBROJ: 517-06-2-1-1-18-8 od 26.3.2018.) da za zahvat nije potrebno provesti</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>postupak procjene utjecaja na okoliš uz primjenu mjere izrade konzervatorskog elaborata temeljenog na arheološkom rekognisciranju niti glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu.</p> <p><u>TTTS - Stobreč - Dugi Rat - Omiš</u></p> <p>Strategijom prometnog razvoja predlaže se provedba projekta multimodalne platforme Splitske aglomeracije Solin – Stobreč – Dugi rat – Omiš, realizacija projekta će rezultirati rješavanjem postojećeg uskog grla na mostu preko Cetine, koji je jedini prilaz Omišu iz smjera Splita. Zatim, otvaranje prilaza Omišu sa istočne strane i, u isto vrijeme, rješavanje problema parkinga – promicanje i potpora pješačkom prometu u gradskim i prigradskim područjima. Radi se o projektu ključnog prometnog značaja za prometni razvoj grada. Utjecaji zahvata razmotreni su i ocijenjeni u postupku procjene utjecaja na okoliš te je doneseno Rješenje da je zahvat prihvatljiv za okoliš i ekološku mrežu uz primjenu mjera zaštite okoliša i mjera ublažavanja negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti područja ekološke mreže te praćenja stanja okoliša (KLASA: UP/I 351-03/17-02/78, URBROJ: 517-03-1-2-19-22) od 9.7.2019., te Strateškom studijom utjecaja Razvojne strategije Grada Omiša na okoliš, te će ovom procjenom biti uvažena već provedena procjena utjecaja zahvata na okoliš .</p>										

Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p><i>Izvor: Studija o utjecaju na okoliš, D8, dionica čvor TTTS-čvor Stara Podstrana – čvor Krilo Jesenice – čvor Dugi Rat – most Cetina, Oikon d.o.o.</i></p> <p>Prisutno je sve veće prometno zagušenje na D8 kroz Omiš, te je općenito karakteristična niska razina prometne sigurnosti, niska propusna moć, nedovoljna vidljivost, nedostatak pješačkih staza, smanjena sigurnost pješaka, nedostatan razvijeni javni promet (nedostatak ugibališta/stajališta), a što se potencira za vrijeme turističke sezone. Smanjenjem prometnih čepova bi se povećala brzina putovanja, smanjili negativni utjecaji poput emisije stakleničkih plinova, te se povećala sigurnost i kvaliteta života građana. Planirani zahvati poboljšati će mobilnost kroz nadogradnju infrastrukture i sanaciju crnih/kritičnih točaka u prometnoj mreži na području Omiša. Doći će do rasterećenja prometa na kritičnim čvorištima, a samim time i smanjenja veće koncentracije ispušnih plinova na jednom mjestu koja su se stvarala zbog gužvi. Smanjenje prometnih zagušenja neće bitno promijeniti emisije stakleničkih plinova, te se očekuju posljedično mali negativni utjecaj na klimu odnosno na cilj ublažavanja klimatskih promjena. Planirani zahvati na cestovnoj infrastrukturi podrazumijevaju upotrebu motornih vozila koja će prometovati na lokacijama i uzrokovati nastajanje stakleničkih plinova. Izgaranjem goriva u motornim vozilima najznačajnija je emisija ugljikova dioksida. Također, treba uzeti i u obzir da rekonstrukcijama i izgradnjom cestovne infrastrukture neće doći do značajnog povećanja prometovanja vozila od postojećeg stanja te da je u prometu sve više novih vozila s manjom emisijom ispušnih plinova.</p> <p>S druge strane, uzimajući karakteristike područja, zbog promjene klime moguće je očekivati veću opasnost od odrona na planiranoj dionici. Zbog klimatskih varijabli i nepogoda koje se mogu javiti na području Grada Omiša, u ovom slučaju pojačanih erozija terena te učestalijih odrona zbog intenzivnijih padalina, a naročito u pogledu projektiranja cestovne infrastrukture potrebno je u obzir uzeti Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. (Europska komisija, 2021/C 373/01).</p> <p>Ovom su strateškom studijom uzeti u obzir već procijenjeni utjecaji, te su kvantitativno iskazani zbog potrebe za procjenom kumulativnih utjecaja s ostalim planiranim intervencijama. Moguća je destabilizacija terena zbog izgradnje, te je potrebno provesti geotehničke istražne radove koji će rezultirati odgovarajućim tehničkim rješenjima. Prilikom rekonstrukcije prometnica koje se izvode na trasama postojećih cesta, mogući utjecaji na okolna staništa su zanemarivi, te vezani isključivo uz rubni dio postojećih cesta. Kod izgradnje novih trasa prometnica mogući utjecaji na bioraznolikost uključuju gubitak staništa uslijed uklanjanja vegetacije i degradacije tla, fizičke promjene, uznemiravanje i stradavanje jedinki na području zahvata, oštećivanje podzemnih staništa i promjene uvjeta u staništima, te indirektno utjecaje zbog naseljavanja i širenja invazivnih vrsta. Onečišćenja voda moguća su zbog pojave bujica nakon kišnog razdoblja i erozija vodotoka, te ispiranjem onečišćujućih tvari s kolnika u vidu oborinskih voda. Zahvati će se odraziti kao promjene fizičke strukture i vizualne percepcije krajobraza koji su studijom o utjecaju na okoliš ocijenjeni prihvatljivima. Očekuju se prekoračenja</p>									

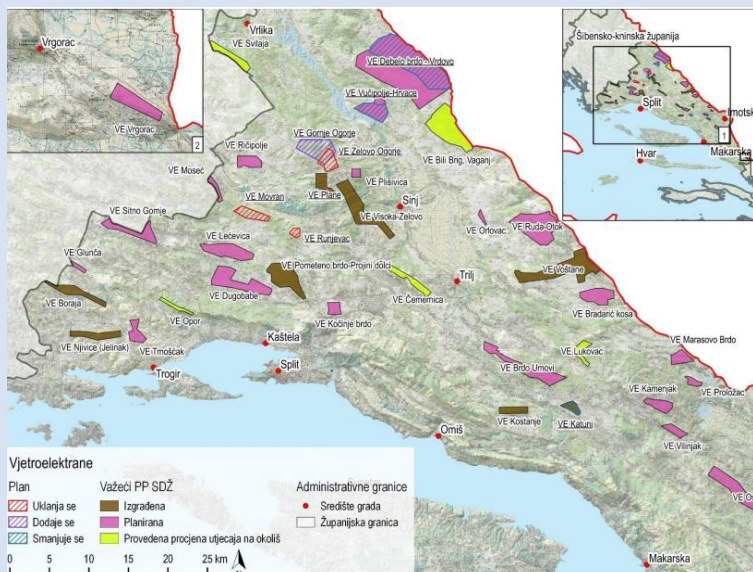
	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
	graničnih vrijednosti buke pri prolasku kroz naselja, zbog čega je potrebno primijeniti mjere zaštite od buke pri izgradnji zahvata. Pri izgradnji linijske infrastrukture dolazi do stvaranja viškova građevnog materijala iz iskopa koji je potrebno zbrinuti sukladno posebnim propisima. Sama realizacija zahvata neće generirati nove količine otpada koje bi se mogle smatrati od strateškog značaja. Zbog mogućeg utjecaja na graditeljske sklopove zoni gradnje nove dionice prometnice DC70, te dijelom u zoni rekonstrukcije, Rješenjem o potrebi provođenja procjene utjecaja na okoliš propisana je izrada konzervatorskog elaborata uz prethodno rekognisciranje terena.									
LUKE POSEBNE NAMJENE	Indir, D		Indir, D	Indir, D		Indir, D	Indir, D	Indir, D	Indir, D	Indir, D
	Brišu se sportske luke Marušići i Pisak kapaciteta 50 vezova, radi nepovoljnih prirodnih uvjeta što je provjereno izradom UPU-a. Kapaciteti planiranih sportskih luka Omiš Brzet i Lokva Rogoznica Ruskamen odredit će se UPU-om. S obzirom da se radi o neizgrađenim sportskim lukama relativno manje površine, smještenima uz obalna naselja, kao i da nema novoplaniranih sadržaja, uklanjanje omogućava razvoj ostalih planiranih aktivnosti, čime se rasterećuje prostor i smanjuje utjecaj na sve ciljeve zaštite okoliša strateške studije. Odredbe vezane za luke nautičkog turizma – Ribnjak također se ne mijenjaju. Za zahvat je proveden postupak procjene utjecaja na okoliš, te je Rješenjem doneseno da je zahvat prihvatljiv za okoliš (KLASA: UP/I-351-03/20-09/168, URBROJ: 517-03-1-1-21-15 od 11.1.2021.), te je glavnom ocjenom riješeno da je zahvat prihvatljiv za ekološku mrežu (KLASA: UP/I-612-07/21-60/73, URBROJ: 517-10-2-2-22-15 od 28.6.2022.).									
PARKIRALIŠTA I GARAŽNA MJESTA	Dir, D		Dir, D	Indir, D		Indir, D	Dir, D	Indir, D		Indir, D
	Uređuju se tekstualne odredbe plana vezano za promet u mirovanju. Određena su područja parkinga na području naselja: Punta, Ribnjak i drugi središnji dijelovi naselja Omiš. Osim za smještajne jedinice 1 PM po 50m2 propisuju se i za turistički smještaj.									

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Unose se uvjeti izgradnje javnih garaža.</p> <p>Utjecaji:</p> <p>Izgradnja garaža unosi red u prostoru, međutim potrebno je težiti izvođenju prometa iz centara naselja i oslobađati prostor za alternativne oblike kretanja poput biciklizma i pješaćenja iz kojeg se razloga intervencije ocjenjuju malim negativnim na sve ciljeve okoliša.</p> <p>S obzirom na to da izgradnja i korištenje parkirališnih i garažnih mjesta podrazumijevaju prometovanje vozila, odnosno potiče kretanje i korištenja automobila, ima direktne i indirektno utjecaje na okoliš koji uključuju emisije ispusnih plinova, onečišćenje oborinskim vodama, te zauzimanje i smanjenje zelenih površina (betonizacija), te posljedično stvaranje toplinskih otoka i narušavanje ambijentalnih vrijednosti prostora Izgaranjem goriva u motornim vozilima najznačajnija je emisija ugljikova dioksida kao stakleničkog plina.</p> <p>Prilikom projektiranja parkirališta, potrebno je predvidjeti dovoljno prostora za zelene površine, pri čemu se preferiraju visoka stabla s krošnjama. Takvi se prostori mogu također koristiti i kao prikupljanje otjecanja oborinskih voda. Kod gradnje javnih garaža i parkirnih površina kao zasebnih građevina, potrebno je preferirati podzemne garaže zbog racionalnog gospodarenja resursima.</p> <p>Za izgradnju prometnih infrastrukturnih objekata i površina potrebno je uzeti u obzir Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021-2027. kako bi se procijenili mogući utjecaji klimatskih promjena na infrastrukturu odnosno njezina ranjivost. Grad Omiš kao obalni grad, iako slabo ugrožen od podizanja morske razine, izložen je čestim bujičnim poplavama te naglom promjenom morskih strujanja odnosno morskih mijena (plima-oseka) koje postaje sve izražajnije i učestalije uslijed klimatskih promjena.</p>										
EKI										
<p>U grafičkom dijelu Prostornog plana ucrtana je postojeća osnovna TK mreža. Omogućava se gradnja TK mreže i potrebne infrastrukture koja služi planiranim zahvatima u prostoru i ako ista nije prikazana u grafičkom dijelu Prostornog plana.</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Budući da se radi o postojećoj mreži koja se ucrtava u grafički dio plana, navedene izmjene plana nemaju utjecaja na okoliš. Općenito, telekomunikacijska mreža u pravilu se izvodi podzemno uz ili kroz postojeće infrastrukturne koridore (prometnice), ili pak paralelno i da omogući izvođenje ostalih instalacija, što ne generira značajne negativne utjecaje na okoliš.</p>										
OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE	Dir, D		Dir, D			Dir, D		Indir, D		Dir, D
<p>Oprema za iskorištavanje sunca omogućuje se na svih građevinama izvan zona spomeničke baštine ili na pojedinačnim građevinama koje imaju obilježje spomenika kulture.</p> <p>Prostornim planom već je omogućena eksploatacija energije vjetra na lokacijama Katuni (dio na području grada Omiša), Kostanje (Kom-Orjak-Greda) i Brda – Umovi u skladu s Prostornim planom Županije. Također je važećim planom određeno područje istraživanja mogućeg smještaja vjetroelektrana, uz postavljanje stupova i popratne infrastrukture nakon izvršenih istraživanja.</p> <p>Iskorištavanje energije Sunca u građevinskim područjima doprinosi energetske učinkovitosti kućanstava, te smanjuje potrebu za korištenjem ostalih vrsta goriva, posebno fosilnim i biomasom, te time i emisija onečišćujućih tvari u zrak. Istodobno se doprinosi cilju smanjenja ublažavanja utjecaja na klimu. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj proizvodnji dugoročno pozitivno utječe na ublažavanje klimatskih promjena.</p> <p>Vezano za sigurnost i zdravlje ljudi, realizacijom projekata obnovljivih izvora energije očekuju se pozitivni utjecaji malog značaja, jer se prelaskom na proizvodnju energije iz održivih izvora smanjuju udjeli štetnih emisija u zrak iz sektora energetike, koje inače nastaju osobito nepotpunim izgaranjem ugljikovodika (npr. ugljen ili drvo).</p> <p>Budući da se radi o instalacijama u građevinskom području naselja, isto nema utjecaja na georaznolikost, bioraznolikost, te vode. Indirektan je mali pozitivan utjecaj na zdravlje ljudi kroz smanjenje emisija. Utjecaja na sustav gospodarenja otpadom nema, te uz primjenu mjera zaštite također nema utjecaja na kulturnu baštinu.</p> <p>Temeljem analize lokacija, evidentirano je da se VE Katuni ne nalaze na području Omiša, da je VE Kostanje postojeća (izgrađena) vjetroelektrana dok je Brdo Umovi planirana u skladu s Prostornim planom SDŽ, te je potrebno revidirati tekst plana u tom smislu. Utjecaj planirane VE Brdo Umovi analiziran je u sklopu strateške procjene utjecaja na okoliš IRES, 2019.), te je identificiran umjereno negativan utjecaj izravnog zaposjedanja dijela staništa koje predstavljaju livade i travnjaci (37,69 ha), te šuma (997,78 ha). Identificiran je i neposredan negativan utjecaj na ugroženu vrstu <i>Lynx lynx</i> zbog prekoračenja dozvoljenog gubitka prikladnih staništa prema strateškim smjernicama za procjenu utjecaja vjetroelektrana na velike zvjeri (7,46% gubitka prikladnosti staništa 7, 7,66% staništa 8, te 5,30% gubitka prikladnosti staništa 9). Moguć je posredan utjecaj</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
--	---------------------------------	---	--------------------------------------	---	---------------------------------	---	---	--	--	---

na smanjenje općekorisnih funkcija šuma, no radi se o šikarama i panjačama u državnom i privatnom vlasništvu. Izgradnja planirane VE također uzrokovat će degradaciju krajobraznih vrijednosti prostora, a moguće je i narušavanje kulturno-povijesne baštine, točnije arheoloških nalaza. Prije realizacije VE Brdo Umovi, sukladno Zakonu o zaštiti okoliša obavezno se provodi procjena utjecaja na okoliš. Također, PPŽ ne predviđa lokacije sunčanih elektrana na području Grada.

Slika. VE na području Splitsko-dalmatinske županije (Izvor: Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije)

PODRUČJE BAŠTINE	KULTURNO-POVIJESNE									Dir, D
-----------------------------	---------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
Unose se novi lokaliteti, te mijenja kategorija upisanih. Isto nema utjecaja na ciljeve zaštite okoliša osim proširene zaštite kulture baštine.										
OTPAD	Indir, D	Dir, D	Indir, D				Dir, D	Indir, D	Dir, D	
<p>U sklopu reciklažnog dvorišta sa sortirnicom za korisni otpad unutar gospodarske zone Vurnaža (I1, I2) moguće je graditi kompostanu za biorazgradivi otpad i centar za ponovnu uporabu. Omogućuje se gradnja reciklažnog dvorišta unutar izdvojenog građevinskog područja u Gata (I2), površini gospodarske-pretežito zanatske namjene 5,56 ha.</p> <p>Na području naselja Kostanje / Blato n/C planira se uređenje manje zone gospodarske namjene koja će uključivati gradnju asfaltne baze, betonare i reciklažnog dvorišta za građevinski otpad.</p> <p>U reciklažnim dvorištima općenito se odvojeno prikupljaju, mehanički obrađuju i privremeno skladište manje količine neopasnih i problematičnih posebnih vrsta otpada poput papira, plastike, metala, tekstila, EE otpada, krupnog otpada, baterija, lijekova, otpadnih ulja i dr., bez postupaka obrade u svojstvu otpada. Izvor takvog otpada isključivo su kućanstva.</p> <p>Građevina reciklažnog dvorišta sastoji se od čvrste manipulativne površine te sadrži raznovrsnu opremu pogodnu za prihvrat različitih vrsta otpadnih materijala, ovisno o njegovom agregatnom stanju, veličini, gustoći i drugim svojstvima koja može biti smještena na otvorenom, natkrivenom ili u zatvorenom prostoru. Opremu najčešće predstavljaju rolo kontejneri različitih volumena, komunalni kontejneri i razne tankvane za problematični otpad. Od opreme za mehaničku obradu najčešće se koriste usitnjivači i preše za baliranje. Nakon što se prihvatni spremnici u reciklažnom dvorištu napune s odgovarajućom vrstom otpada, poziva se ovlašteni sakupljač koji ga prevozi do mjesta obrade.</p> <p>Na području Grada ukupno je planirano pet reciklažnih dvorišta. Predmetno reciklažno dvorište Gata planira se unutar vodozaštitnog područja III. zone zaštite u kojem su prema Odluci o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta javne vodoopskrbe izvora Studenci i) zabranjuje skladištenje i odlaganje otpada, gradnja odlagališta otpada osim sanacija postojećeg u cilju njegovog zatvaranja, građevina za zbrinjavanje otpada uključujući spalionice otpada te postrojenja za obradu, oporabu i zbrinjavanje opasnog otpada. Odredbama je propisano da <i>Za sve veće</i> gospodarske namjene, a posebno u naselju Srijane, koja se nalaze unutar III zone sanitarne zaštite izvorišta, odvodnja otpadnih voda mora biti riješena zatvorenim kanalizacijskim sustavom s pročišćavanjem. To se odnosi također i na dvije gospodarske namjene u Gatima i Svinjišću.</p>										

	Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>Kompostana za biorazgradivi otpad je građevina u kojoj se organski dio ostataka otpada posebnim postupkom pretvara u organsko gnojivo (kompost) upotrebljivo za gnojenje tla u različite namjene. Kompostiranje je zapravo aerobna biološka razgradnja biootpada pri čemu nastaju ugljikov dioksid, voda, toplina i kao konačni produkt kompost.</p> <p>Tijekom procesa kompostiranja moguće su sljedeći negativni utjecaji na okoliš: emisije neugodnih mirisa, emisija otpadnih voda te izravna ugroza zdravlja stanovništva odnosno zaposlenika.</p> <p>Centri za ponovnu uporabu jesu subjekti čija je aktivnost sakupljanje, obnova i ponovna distribucija proizvoda koji bi u suprotnom postali otpad. Ponovna uporaba neizostavan je dio cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. Izgradnjom i uspostavom centra za ponovnu uporabu potiče se razmjena i ponovna uporaba iskorištenih proizvoda, stvari ili predmeta koje korisnik više ne treba ili ne želi a još uvijek se mogu koristiti. Primjerice, stari namještaj, odjeća, električni uređaji, posuđe, knjige, bicikli itd.).</p> <p>Ponovna uporaba proizvoda ili otpada, općenito ima pozitivne utjecaje na okoliš jer, sprječava ili umanjuje onečišćenje voda, tla i zraka, štedi energiju i sirovine. Tako prilikom produljivanja životnog ciklusa nekog proizvoda dolazi do smanjenja korištenja energije i sirovina koja je potrebna za proizvodnju potpuno novog proizvoda, pa je negativan utjecaj na okoliš smanjen.</p> <p>S obzirom na namjenu i postupke koje bi se u budućnosti mogle obavljati u sklopu centra za ponovnu uporabu, procjenjuje se da isti nemaju značajne negativne utjecaje na okoliš i zdravlje ljudi.</p>										
MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ						Dir, D	Dir, D			Dir, D
<p>Briše se potreba izrade Prostornog plana područja posebnih obilježja za zaštićeni dio i dio kanjona rijeke Cetine koji se predlaže za zaštitu u kategoriji strogog rezervata. Unutar značajnog krajobraza nisu dozvoljeni ikakvi zahvati u prostoru osim sadržaja u funkciji rekreacije (biciklistička i pješačka staza, kajaking, penjaliste, pristanište i sl.), dok se briše zabrana gradnje novih građevina na području naselja Slime.</p> <p>Unutar značajnog krajobraza nisu dopušteni zahvati osim uređenja biciklističke i pješačke staze, trim staze uz postojeće kolne prometnice, gradnja pješačkog (visećeg) mosta preko Cetine na predjelu Slanica ili drugoj pogodnoj lokaciji isključivo ukoliko most služi za povezivanje postojećih pješačkih staza s obje strane toka, najviše dvije</p>										

Smanjenje emisija u zrak	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	Ublažavanje utjecaja na klimu	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	Očuvanje georaznolikosti	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	Povećanje sigurnosti i zdravlja ljudi	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti
<p>zip-line (Naklice i Visećgrad) u donjem dijelu Kanjona rijeke Cetine do Radmanovih mlinica, penjalista, „ferate“ i sl., uređenje pješačke staze na lokaciji Studenci – obilazak za rafting, uređenje pristaništa na lokaciji Planovo i na desnoj obali Cetine, jednog pristaništa u sklopu izletišta Radmanove mlinice (na zemljištu u vlasništvu grada Omiša), ulaz za rafting na lokaciji Penšići - na prostoru 1000 m nizvodno od Pavića mosta i sa obje strane županijske ceste s parkiralištem (k.č. 1055/1, dio k.č. 1054/2, k.č. 248/5, k.č. 267 i k.č. 266 k.o. Slime), izlaz za rafting – k.č. 3849, 3869 i 4084 k.o. Slime, uređenje izlaza za canyoning na lokaciji Kraljevac - k.č. 1065/1 k.o. Slime, uređenje izlaza za kajake i kanue na lokaciji Blato na Cetini - na k.č. 1518/2 k.o. Blato na Cetini, uređenje ulaza za kajake i kanue na lokaciji Prančevići - na k.č. 3728/4 k.o. Srijane, moguće uređenje i na susjednim česticama u skladu s topografijom terena i prirodnim mogućnostima.</p> <p>Za navedene zahvate omogućava se organizacija i uređenje parkirališta za prihvat gostiju, sanitarnih čvorova, svlačionice, info-punktove kao i osiguranje električne energije i pitke vode, nepropusne sabirne jame za otpadne vode, rekonstrukcija postojećih mlinica, unutar izletišta Radmanove mlinice omogućava se uređenje postojećih i novih pratećih sadržaja (obnova kanala i mlinice, ugostiteljski sadržaji tipa zimski vrt, rekreacijske površine i igrališta, sanitarni čvor, garderobe i drugi sadržaji u funkciji izletišta).</p> <p>Ažurirane su mjere zaštite vezano za ekološku mrežu.</p> <p>Ažurirane su mjere zaštite od požara, te zaštite i spašavanja i potresa u smislu projektiranja potresne otpornosti.</p> <p>Aktivnosti unutar značajnog krajobraza Kanjon rijeke Cetine definirane su u suradnji s JU More i krš, te su u skladu s Planom upravljanja koji je u izradi. Trenutno se posjećivanje na području kanjona Cetine većinom odnosi na pustolovni turizam, što uključuje rafting, kajaking i kanuing, kanjoning, prijevoz brodicama, slobodno penjanje, zip-line. JU More i krš izdaje koncesijska odobrenja za obavljanje djelatnosti na predmetnom zaštićenom području, a posebno se zalaže za provođenje navedenih aktivnosti uz upravljanje posjetiteljima, primjenu odgovarajuće mjere zaštite i uspostavu potrebne (posjetiteljske) infrastrukture. Planom upravljanja tematika je obrađena na način da se definiraju i uredi službeni ulazi i izlazi za dominantne turističke djelatnosti (rafting i prijevoz putnika). Umjesto da se koriste neprimjereni ulazi na lijevoj i desnoj obali Cetine kod mosta u Omišu, uredilo bi se pristanište na vodnom dobru u Planovu gdje bi barkarioli vršili ukrcaj po principu taxi prijevoznika. Zaajak-kanu postojeći ulaz na Čikotinoj lađi bi se prebacio na Stružicu i izlaz bi ostao na Blatu na Cetini, dok bi Stružica služila za odmaralište. Canyoning bi također zadržao jedan ulaz u Zadvarju i jedan izlaz kod HE Kraljevac. Izgradnjom posjetiteljske infrastrukture (šetnice, poučne staze i putevi) smanjili bi se pritisci na najposjećenije lokalitete, dok bi se na ulazima i izlazima bi se vršio nadzor posjećivanja. Za planirani zipline na donjem toku Cetine, izrađena je studija u svrhu procjene mogućih utjecaja na ornitofaunu (Ornitološko društvo „Brgljaz kamenjar“, 2013.) kojom je temeljem istraživanja faune ptice zaključeno da se na lokaciji nalazi razmjerno mala raznolikost ptica vodarica, te da zona mogućeg zahvata nema posebnog značaja ni za ptice grabljivice, niti su na njoj prisutne značajne populacije ugroženih vrsta ptica.</p>									

10.3 Analiza kumulativnih utjecaja provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana na okoliš

Iako analizom predmetnih Izmjena i dopuna prostornog Plana nisu identificirani značajni negativni utjecaji na ciljeve zaštite okoliša postavljene kroz Studiju, u ovom poglavlju bit će sagledani kumulativni utjecaji koji bi se mogli javiti uslijed istovremenog provođenja svih aktivnosti planiranih važećim prostorno planskim dokumentima, bilo da se radi o namjeni zemljišta ili o pojedinačnim zahvatima.

U nastavku će biti obrađen kumulativni utjecaj razvoja i uređenja površina unutar i izvan građevinskog područja naselja a vezano uz gospodarsku, športsko rekreacijsku namjenu i javno društvenu namjenu (Centar izvrsnosti u Nova sela-Omiš).

Prema odredbama za provođenje Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Grada Omiša (VII), za prostor Grada Omiša određeno je korištenje i namjena površina.

- **Zone gospodarske namjene**

Prostornim planom omogućena je gradnja gospodarskih zona:

U građevinskom dijelu naselja:

proizvodna namjena:

- pretežito industrijska (I1)
- pretežito zanatska (I2)

poslovna namjena:

- pretežito uslužna (K1)
- pretežito trgovačka (K2)

ugostiteljsko turistička namjena:

- hotel, turističko naselje (T)
- kamp (T3)

te izvan građevinskog dijela naselja:

proizvodna namjena:

- pretežito industrijska (I1)
- pretežito zanatska (I2)
- površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (eksploatacijsko polje), građevni kamen (E3)

poslovna namjena:

- pretežito uslužna (K1)
- pretežito trgovačka (K2)
- komunalno servisna (K3)

ugostiteljsko turistička namjena:

- hotel, turističko naselje (T)
- kamp (T3).

Proizvodna namjena - (pretežito industrijska I1 i pretežito zanatska I2)

U okviru izdvojenih proizvodnih zona za pretežito industrijsku i pretežito zanatsku namjenu mogu se graditi industrijski, zanatski proizvodni i uslužni pogoni svih vrsta, zatvorena i otvorena skladišta, poslovne, upravne i trgovačke građevine kao i ostali sadržaji komplementarni osnovnoj namjeni te prometne i infrastrukturne građevine i instalacije neophodna za funkcioniranje planiranih namjena.

Izgrađena zona proizvodne namjene, pretežito industrijska (I1) nalazi se unutar naselja Omiš, područje Lisičine (tvornica Galeb). Izgrađena zona proizvodne namjene - pretežito industrijska i zanatska (I1, I2) planirana je u Zakučcu, a nova zona proizvodne namjene, pretežito zanatska (I2) planirana je unutar građevinskog područja naselja Slime.

Izdvojeno (izgrađeno) građevinsko područje izvan naselja, proizvodne namjene, pretežito industrijska i zanatska (I1, I2), planirano je u Blato na Cetini.

Građevinsko područje proizvodne namjene, pretežito zanatska (I2), planirano je u naseljima zaleđa (i izvan naselja) i to u naseljima: Dolac Gornji, Seoca, Donji Dolac (dvije zone od kojih je jedna planirana kao prenamjena postojećeg kamenoloma), Srijane površine 19,1 ha, Putišići - Srijane (sanacija i prenamjena postojećeg kamenoloma), Dubrava, Tugare, Gata (dvije veće zone površine 3,2 ha i 5,7 ha), Kučići i Svinišće.

Poslovna namjena – (pretežito uslužna K1, pretežito trgovačka K2)

Unutar poslovnih pretežito uslužnih i pretežito trgovačkih zona mogu se graditi uslužni i trgovački sadržaji, skladišta, servisi, proizvodni pogoni, parkirališta i garaže, komunalni i prateći sadržaji te prometne i infrastrukturne građevine i instalacije. Također je moguća gradnja pratećih sadržaja, npr. javnih i društvenih sadržaja, sportska igrališta, restoran i bar koji su kompatibilni osnovnoj namjeni zone, te potrebnih prometnih, komunalnih i infrastrukturnih sadržaja. Poslovna namjena - komunalno servisna (K3) namijenjena je za gradnju komunalnih i servisnih građevina te pratećih sadržaja.

Poslovna namjena (K1) planirana je u naselju Gata (Trpešca-izgrađena), u naselju Slime planirana je nova pretežito uslužna namjena (K1) te manja pretežito uslužna namjena (K1) u naselju Blato n/C. Poslovna namjena - pretežito uslužna (K1) planirana je kao izdvojeno građevinsko područje izvan naselja Ostrvica. Unutar zona iz ovog stavka omogućava se gradnja novih, odnosno rekonstrukcija postojećih poslovnih, proizvodnih te ugostiteljsko turističkih sadržaja (prezentacija proizvoda, restoran, bar, smještaj i sl.).

Poslovna namjena - pretežito uslužna (K1) i pretežito trgovačka (K2) planiraju se unutar i izvan naselja na izdvojenom građevinskom području. Unutar građevinskog područja Omiša planirano je građevinsko područje poslovne namjene – (pretežito uslužna K1 i pretežito trgovačka K2), a obuhvaća područje Vrisovci u Omišu. Na području Vrisovci izgrađen je dio poslovne namjene, a planiran je i neizgrađeni dio područja iste namjene. Unutar građevinskog područja obalnih naselja (Stanići, Mimice, Marušići i Pisak) planirane su nove manje zone (K1, K2) isključive namjene u kojima je moguće graditi uljare, vinarije, skladišta, trgovačke, uslužne i slične sadržaje potrebne za razvoj naselja.

Izdvojeno građevinsko područje poslovne namjene izvan naselja (K1,K2), planirano je na krškoj zaravni (Kostanje), veličine 157 ha. Manje izdvojeno građevinsko područje poslovne namjene (K1, K2) određeno je izvan naselja Nova Sela, uz županijsku cestu Ž6150 te naselju Smolonje (K1, K3), Gata (K1) i manja zona u Blatu n/C.

Planirani zahvati prema Odredbama ID PPUG Omiš moraju zadovoljavati sljedeće uvjete:

- veličina građevne čestice
- koeficijent izgrađenosti građevne čestice
- koeficijent iskorištenosti građevne čestice
- visina građevine
- udaljenost od susjedne parcele
- površina koja treba biti uređena kao parkovno zelenilo
- pristup prometnici

Ugostiteljsko-turistička namjena

U okviru zona ugostiteljsko turističke namjene predviđene su gradnje hotela, turističkih naselja i kampova te pratećih ugostiteljskih, sportsko rekreacijskih, prometnih i infrastrukturnih građevina kao i uređenje zelenih parkovskih površina i površina prirodnog zelenila. Ugostiteljsko turistička namjena planirana je na obalnom području, uz rijeku Cetinu i u naselju Tugare (uz Naklice) i to kao zone isključive namjene unutar građevinskog područja naselja ili kao izdvojeno građevinsko područje ugostiteljsko turističke namjene izvan naselja.

Ugostiteljsko turističke zone (isključive namjene) unutar obalnih naselja (prostor ograničenja) određene su na slijedećim područjima:

-Zakućac, planirani kamp T3

-Omiš: postojeći kamp Ribnjak T3, tri zone hotela T (Ribnjak, Punta Galeb, Punta Plaža), manja zona na području Lisičine (T, T3) te dvije zone na području Brzet - Garma (zona Brzet T, i Garma - Ravnice T zona je u najvećem dijelu formirana kao prenamjena bivše tvornice cementa u ugostiteljsko turističku zonu za gradnju hotela i turističkog naselja T)

-Stanići: izgrađena zona Mala luka (T)

-Lokva Rogoznica – Čelina: postojeća zona Ruskamen za hotel i kamp (T, T3).

Ugostiteljsko turistička zona (isključive namjene) određena je unutar naselja Blato n/C za gradnju hotela T.

Izdvojeno građevinsko područje ugostiteljsko turističke namjene unutar prostora ograničenja planirano je (sukladno Prostornom planu Splitsko dalmatinske županije) na području Ivašnjaka (Lokva Rogoznica – Mimice) i području Plani Rat (Lokva Rogoznica).

-Lokva Rogoznica, Plani Rat: postojeći kamp T3 i planirano turističko naselje T;

-Lokva Rogoznica, Ivašnjak: planirani hotel T.

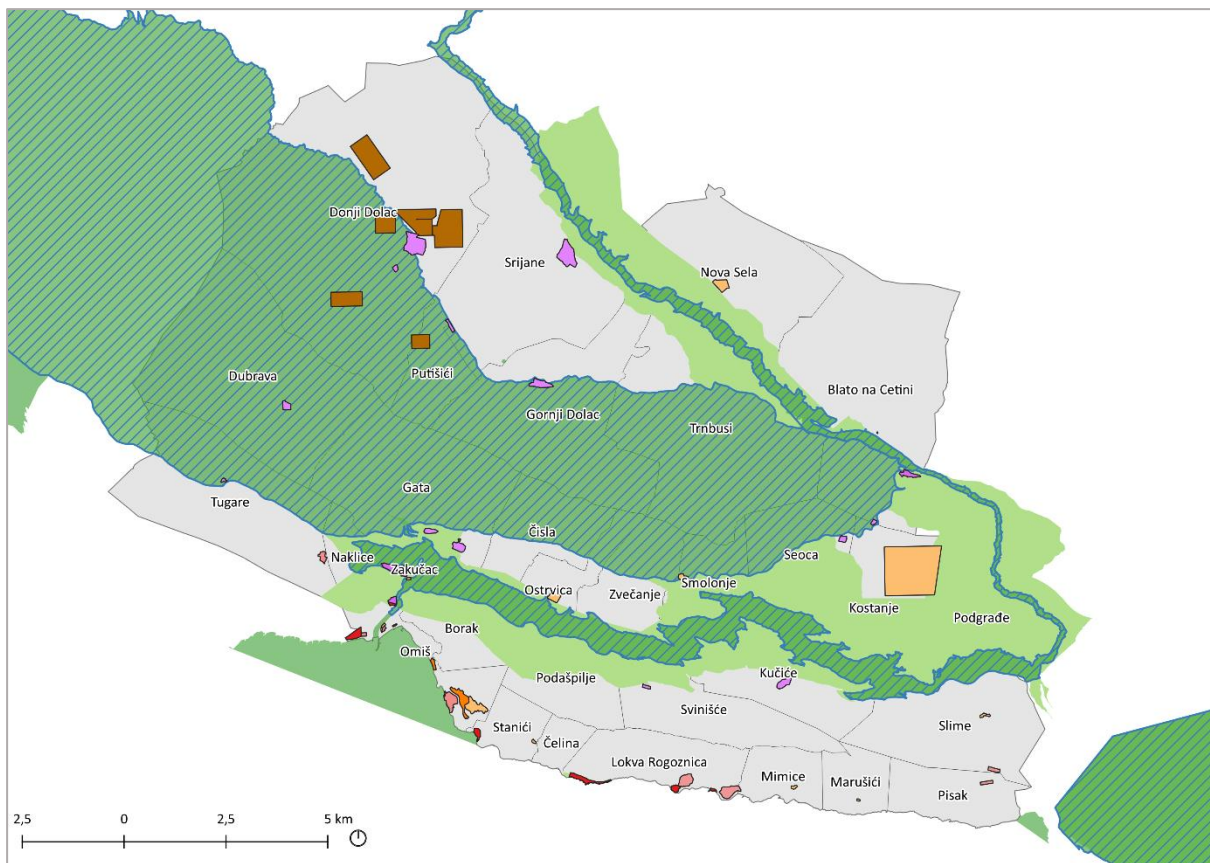
Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja ugostiteljsko turističke namjene i izvan prostora ograničenja, planirano je na slijedećim područjima:

-Blato n/C, turističko naselje (T)

-Tugare, turističko naselje T

-Slime - Pisak (Dovanj), turističko naselje T.

U nastavku je dan prikaz svih zona gospodarske namjene (proizvodna, poslovna, ugostiteljsko-turistička te površine za iskorištavanje mineralnih sirovina na području svih naselja u obuhvatu Grada Omiša (**Slika 54**).

Legenda:

Gospodarska namjena

Razvoj i uređenje površina izvan i unutar GP naselja:

- Proizvodna izgrađena (I1, I2)
- Proizvodna neizgrađena
- Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (E3)
- Poslovna izgrađena (K1, K2)
- Poslovna neizgrađena
- Ugostiteljsko-turistička izgrađena (T, T3-kamp)
- Ugostiteljsko-turistička neizgrađena

Prirodne vrijednosti na području Grada Omiša

- POP područja
- POVS područja
- Zaštićeno područje prirode

Administrativne granice

- Naselja Grada Omiša
- Grad Omiš

Slika 54. Prikaz zona gospodarske namjene

Razvoj i uređenje površina u gospodarsku svrhu nalaze se u zaobalnom dijelu Grada u prigradskim dijelovima naselja Omiš.

Na vodozaštitnom području II. zone zaštite nisu evidentirane površine gospodarske namjene kao niti površine sportsko rekreacijske namjene. Dok se na vodozaštitnom području III. zone zaštite nalaze i veće površine gospodarske namjene kao i zone športske i rekreacijske namjene (**Slika 55**).

U II. zoni sanitarne zaštite izvorišta zabranjuje se svako privremeno i trajno odlaganje otpada, građenje cjevovoda za transport tekućina koje mogu izazvati onečišćenje voda bez propisane zaštite voda,

izgradnja benzinskih postaja bez spremnika s dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektiranje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankvanom), podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih voda i mineralnih voda. Iste zabrane vrijede i za vodozaštitno područje III. zone zaštite. Nadalje, u II. zoni zaštite dodatno se zabranjuje i poljoprivredna proizvodnja osim ekološke proizvodnje bez primjene stajskog gnoja, stočarska proizvodnja osim za potrebe poljoprivrednog gospodarstva odnosno farmi do 20 uvjetnih grla uz primjenu mjera zaštite voda, gradnja groblja i proširenja postojećih, ispuštanje pročišćenih i nepročišćenih otpadnih voda s prometnica, građenje svih industrijskih postrojenja koje onečišćuju vode, građenje drugih građevina koje mogu ugroziti kakvoću podzemne vode, sječa šume osim sanitarne sječe i reciklažna dvorišta i pretovarne stanice za otpad.

Od većih gospodarskih zona na vodozaštitnom području planirane su površine proizvodne namjene izvan GP naselja i to u naseljima: Dolac Gornji, Donji Dolac (dvije zone od kojih je jedna planirana kao prenamjena postojećeg kamenoloma), Sirjane, Putišići, Gata (dvije veće zone), Kučiće i Dubrava. Također se planiraju površine poslovne namjene gdje su najveće one u Kostanju i Nova Sela.

Na području naselja Kostanje i Blato n/C planira se uređenje manje zone gospodarske namjene (I2) za gradnju asfaltne baze, betonare i reciklažnog dvorišta za građevinski otpad približne površine 1 ha. Područja navedenih naselja nalaze se u III. zoni zaštite izvorišta gdje je zabranjeno svako privremeno i trajno odlaganje otpada.

Za sve veće zone gospodarske namjene koje se nalaze unutar III. zone sanitarne zaštite izvorišta važno je uzeti u obzir da mogu imati negativan utjecaj na onečišćenje vodnih tijela. Realizacijom planiranih zahvata, doći će do zauzimanja ili degradacije staništa, zauzimanja tla, uklanjanja prisutne vegetacije, zauzimanja i onečišćenja tla. Treba uzeti u obzir zabrane u vodozaštitnim područjima.

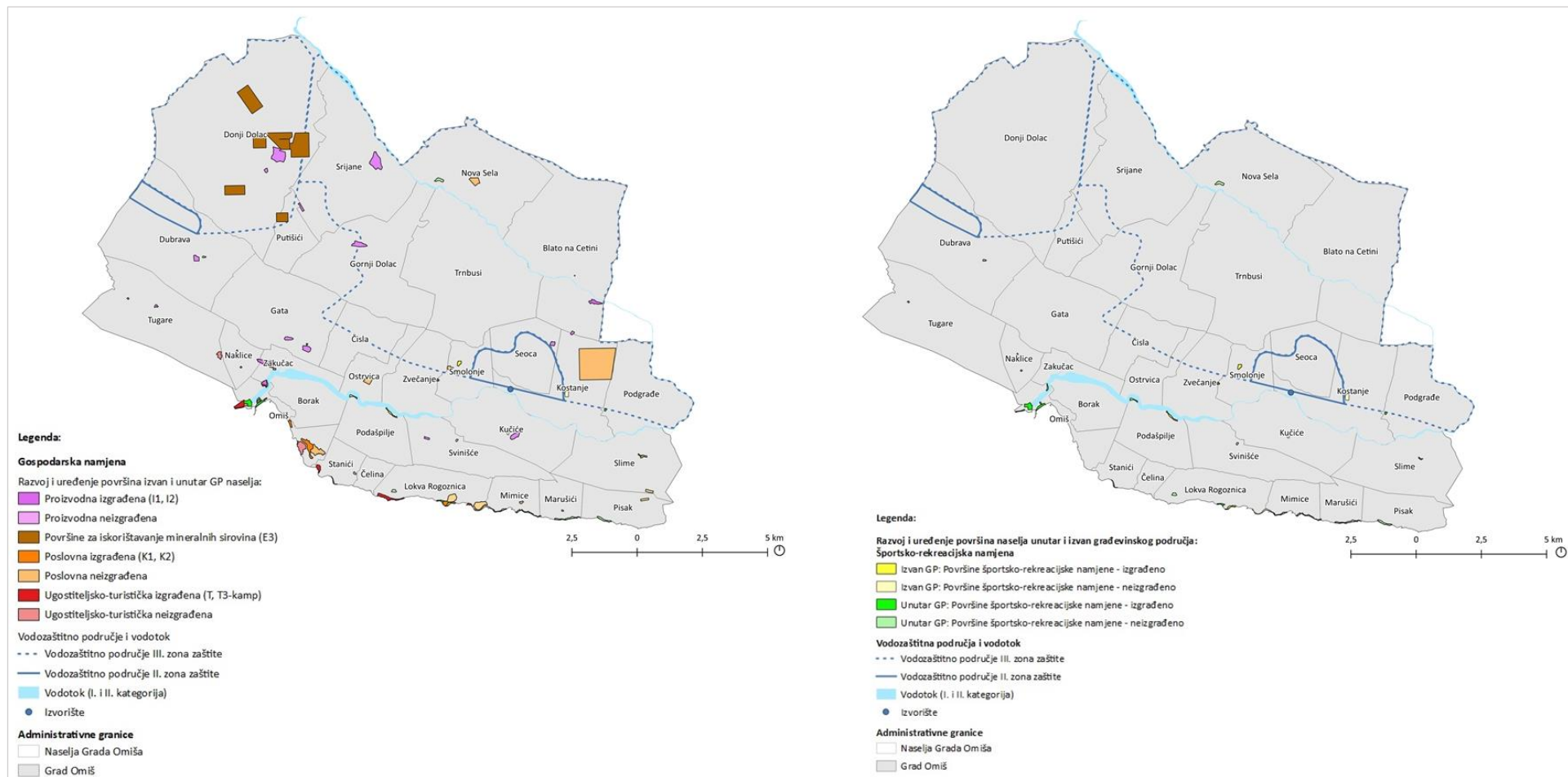
Područje grada Omiša je pod velikim antropogenim utjecajem s ciljem unaprjeđenja gospodarstva i turizma. Postojeći i planirani zahvati također se negativno odražavaju na stanovništvo i zdravlje ljudi jer uslijed izgradnje novih poslovnih, industrijskih i ugostiteljsko-turističkih zona dolazi do povećanja potrošnje vode, emisije onečišćujućih tvari u vodu i tlo i povećanja količine otpada.

Veliki utjecaj na okoliš ima površinska eksploatacija mineralnih sirovina. Eksploatacija mineralnih sirovina direktno utječe na stanje ravnoteže u prirodi što dovodi do promjene stanja okoliša, a najveći problem predstavlja zauzimanje prostora koje dovodi do trajne promjene krajolika u estetskom smislu. Na slici (Slika 54) vidljivo je gdje su na prostoru Grada Omiša površine za iskorištavanje mineralnih sirovina. Površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (eksploatacijsko polje) određene su na području Gornji Poljica, odnosno naselja Donji Dolac, Putišići i Sirjane. Također, iskorištavanjem mineralnih sirovina dolazi do promjene reljefa, izmjene pedoloških uvjeta te mogućeg onečišćenja vode zbog propusne podloge. Sva evidentirana eksploatacijska polja na području Grada Omiša nalaze se unutar vodozaštitnog područja III. zone zaštite gdje je prema Pravilniku o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13) zabranjena podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih voda i mineralnih voda. Navedena eksploatacijska polja su postojeća te je Prostornim planom određeno njihovo korištenje, uređenje i zaštita odnosno određene su mjere zaštite, sanacije i očuvanja prostora za vrijeme i nakon završetak eksploatacije.

Na degradaciju okoliša turizam je puno osjetljiviji nego ostale gospodarske djelatnosti jer okoliš je njegov primarni resurs. Za razvoj turizma potreban je prostor koji je kvalitetan i nije oštećen.

Strateškom studijom o utjecaju na okoliš Izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (IRES, 2020.) identificirano je opterećenje zaštićenog područja Značajnog kanjona rijeke Cetine urbanizacijom, osim turističkih aktivnosti, i linijskom infrastrukturom (cesta, dalekovod, planirana željeznica što ima negativan utjecaj na stanje vodnih tijela. Rijeka Cetina je također pod pritiskom hidromorfoloških promjena zbog eksploatacije energije vode, akumulacija, stoga je potrebno ograničiti bilo kakvu dodatnu eksploataciju i zahvaćanje iz vodotoka i osigurati ekološki prihvatljiv protok.

Gospodarski i turistički razvoj je potreban Gradu Omišu, a ako se održivo koristi prirodnim resursima, adekvatno upravlja zaštićenim prirodnim dobrima, na zadovoljavajućoj razini planira prometna i komunalna infrastruktura navedeni negativni utjecaji na prirodu i okoliš uslijed realizacije planiranih zahvata biti će prihvatljivi.

Slika 55. Prikaz razvoja uređenja površina izvan i unutar GP naselja i obuhvata vodozaštitnih područja u Gradu Omišu

Izvor: Nacrt prijedloga VII. Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša

- **Zone športska i rekreacijska namjena**

Prostornim planom omogućena je gradnja športsko rekreacijskih zona, u građevinskom dijelu naselja:

Športsko-rekreacijska namjena (R):

- Površine za šport: športski centar (R1)
- Površine za rekreaciju: rekreacija (R2), kupališta (R3)
- uređene zelene površine (Z)

te izvan građevinskog dijela naselja:

športsko-rekreacijska namjena (R):

- šport: sportski centar (R1)
- rekreacija: rekreacija (R2), kupališta (R3)
- uređene zelene površine (Z).

Zone športa planiraju se u građevinskom području naselja kao športski centri i športski sadržaji. Planiraju se u slijedećim naseljima Dubrava, Tugare, Naklice (dvije zone), Podgrađe, Smolonje, Slime, Svinišće, Nova Sela, Omiš (tri zone), Čelina i Lokva Rogoznica (Ruskamen). U zonama športa unutar naselja, ovisno o veličini naselja i veličini slobodnog prostora u naselju te komplementarnosti s okolnim namjenama, omogućava se gradnja zatvorenih športskih građevina (dvorane, bazeni i sl.) i uređenje otvorenih športskih igrališta sa pratećim sadržajima bez sadržaja smještaja.

Izvan građevinskog područja naselja planirana su četiri sportska centra u skladu s Prostornim planom Splitsko dalmatinske županije u naseljima Smolonje (streljana), Kostanje, Podašpilje – Svinišće i Kučiće. Sportsko rekreacijski centri (R1) smješteni su u izdvojenom građevinskom području izvan naselja i obuhvaćaju: sportsko-rekreacijski centar Smolonje (postojeća streljana površine oko 2,04 ha), sportsko rekreacijski centar Kostanje (oko 3,04 ha), sportsko rekreacijski centar Podašpilje – Svinišće (oko 0,46 ha) i sportsko rekreacijski centar Kučiće (oko 0,64 ha).

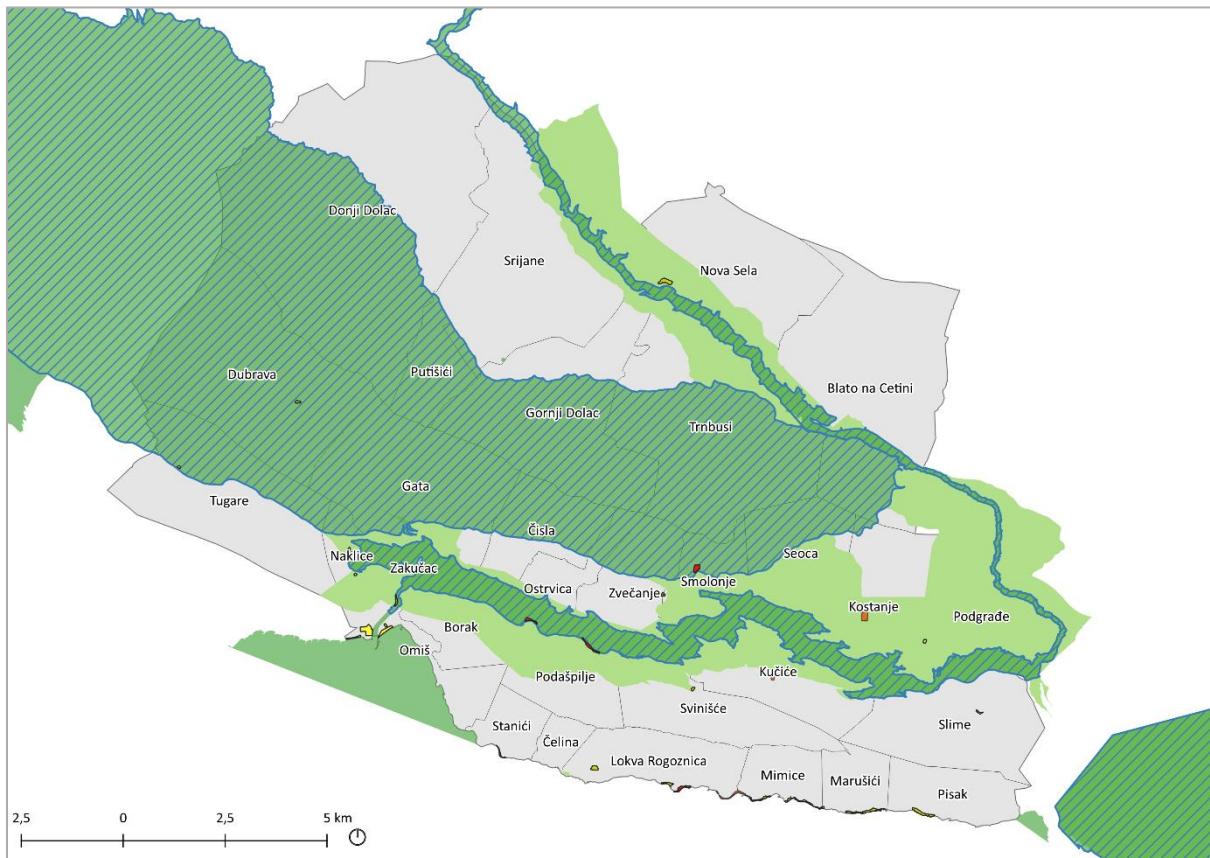
Površine za rekreaciju koje obuhvaćaju rekreacijske površine (R2) i kupališta-uređene plaže (R3) određene su uz rijeku Cetinu te uz obalu mora. Površine za rekreaciju (R2) određene uz rijeku Cetinu su: Slanica, Radmanove mlinice (naselje Podašpilje), Zakučac i Borak te unutar naselja Omiš (s desne obale rijeke Cetine). To su površine za rekreaciju R2 (šetnice, zelene površine, odmorište i sl.). U naselju Lokva Rogoznica planirana je manja zona za rekreaciju (R2).

Kupališta (prirodne i uređene plaže) se određuju uz rijeku Cetinu i uz morsku obalu. Na rijeci Cetini ucrtane su prirodne plaže izvan građevinskog područja naselja Donji Dolac (Čikotina lađa), Trnbusi, Blato n/C, Podgrađe, Slime i Smolonje.

Na obalnom području mora nalaze se uređene morske plaže unutar građevinskog područja svih naselja i izdvojenih ugostiteljsko turističkih zona. U grafičkom dijelu elaborata Prostornog plana posebno su označene zone kupališta (R3) i to: Omiš, Lokva Rogoznica (Vojskovo), Mimice, Marušići i Pisak a moguće je uređenje i drugih morskih uređenih plaža unutar građevinskog područja naselja i izdvojenih zona izvan naselja. Urbanističkim planom je moguće razgraničenje uređene i prirodne plaže unutar zone kupališta (R3).

Dijelovi morske obale izvan naselja i izdvojenih ugostiteljsko turističkih zona čine prirodne morske plaže, odnosno obala se čuva u prirodnom izgledu. Na tim dijelovima je moguće uređenje obalne šetnice bez narušavanja krajobraznih vrijednosti i odlika obale.

U nastavku je dan prikaz svih športsko-rekreacijskih površina u odnosu na prirodne vrijednosti na području svih naselja u obuhvatu Grada Omiša (**Slika 56**).

Legenda:

Razvoj i uređenje površina naselja unutar i izvan građevinskog područja:

Športsko-rekreacijska namjena

- Izvan GP: Površine športsko-rekreacijske namjene - izgrađeno
- Izvan GP: Površine športsko-rekreacijske namjene - neizgrađeno
- Unutar GP: Površine športsko-rekreacijske namjene - izgrađeno
- Unutar GP: Površine športsko-rekreacijske namjene - neizgrađeno

Prirodne vrijednosti na području Grada Omiša

- POP područja
- POVS područja
- Zaštićeno područje prirode

Administrativne granice

- Naselja Grada Omiša
- Grad Omiš

Slika 56. Područja športsko-rekreacijske namjene (izgrađena i neizgrađena) prema Nacrtu prijedloga izmjena i dopuna (VII) prostornog plana uređenja Grada Omiša s prikazanim prirodnih vrijednostima

Velika većina športsko-rekreacijskih površina nalazi se uz obalu mora ali i unutar Značajnog krajobraza kanjona rijeke Cetine. Uglavnom su to rekreacijske površine (R3) kupališta uz rijeku Cetinu i obalu

mora. Prema Odredbama Plana sadržaji rekreacije planiraju se na površinama rekreacije (R2) i površinama kupališta (R3) te se omogućava uređenje šetnica, trim staze, vidikovaca, odmorišta i izletišta.

Kumulativno gledajući, uređenje šetnica i plaža može imati negativni utjecaj na georaznolikost zbog gubitka aktivnih ali i reliktnih geoloških i geomorfoloških oblika na obali mora ili rijeke kao i u podmorju neposredno uz obalu. Značajno, neprekidno nasipavanje dugog pojasa plaža može dovesti do promjene u sedimentaciji te zauzimanju tla i fragmentaciju staništa što također negativno utječe na bioraznolikost područja ali i krajobrazne vrijednosti prostora. Vrlo su osjetljiva područja izvan građevinskog područja naselja, naročito na prostoru Značajnog krajobraza gdje može doći do oštećenja i uništavanja površinskih geoloških i geomorfoloških oblika. Također dolazi do zauzimanja tla i fragmentacije staništa te degradacije krajobraznih vrijednosti zaštićenog prostora.

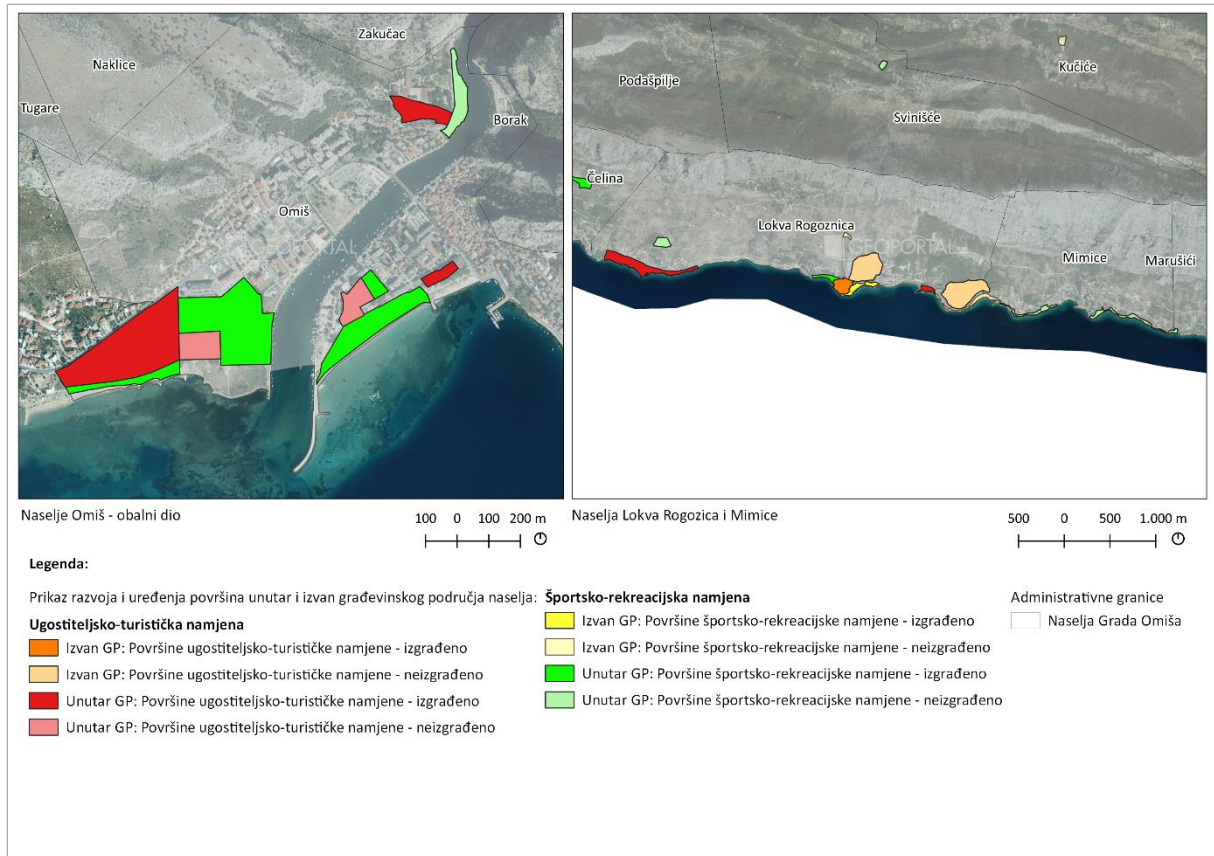
Veza između turizma i sporta proizlazi iz funkcija koje generiraju društvene pojave kroz društvene ili humanističke i ekonomske funkcije. Zapravo je jedna od društvenih odnosno humanističkih funkcija turizma - sportsko rekreacijska funkcija.

S obzirom na povezanost ugostiteljsko turističkih sadržaja i ponude te sportsko rekreacijskih nužno je sagledati i njihov kumulativni utjecaj na okoliš.

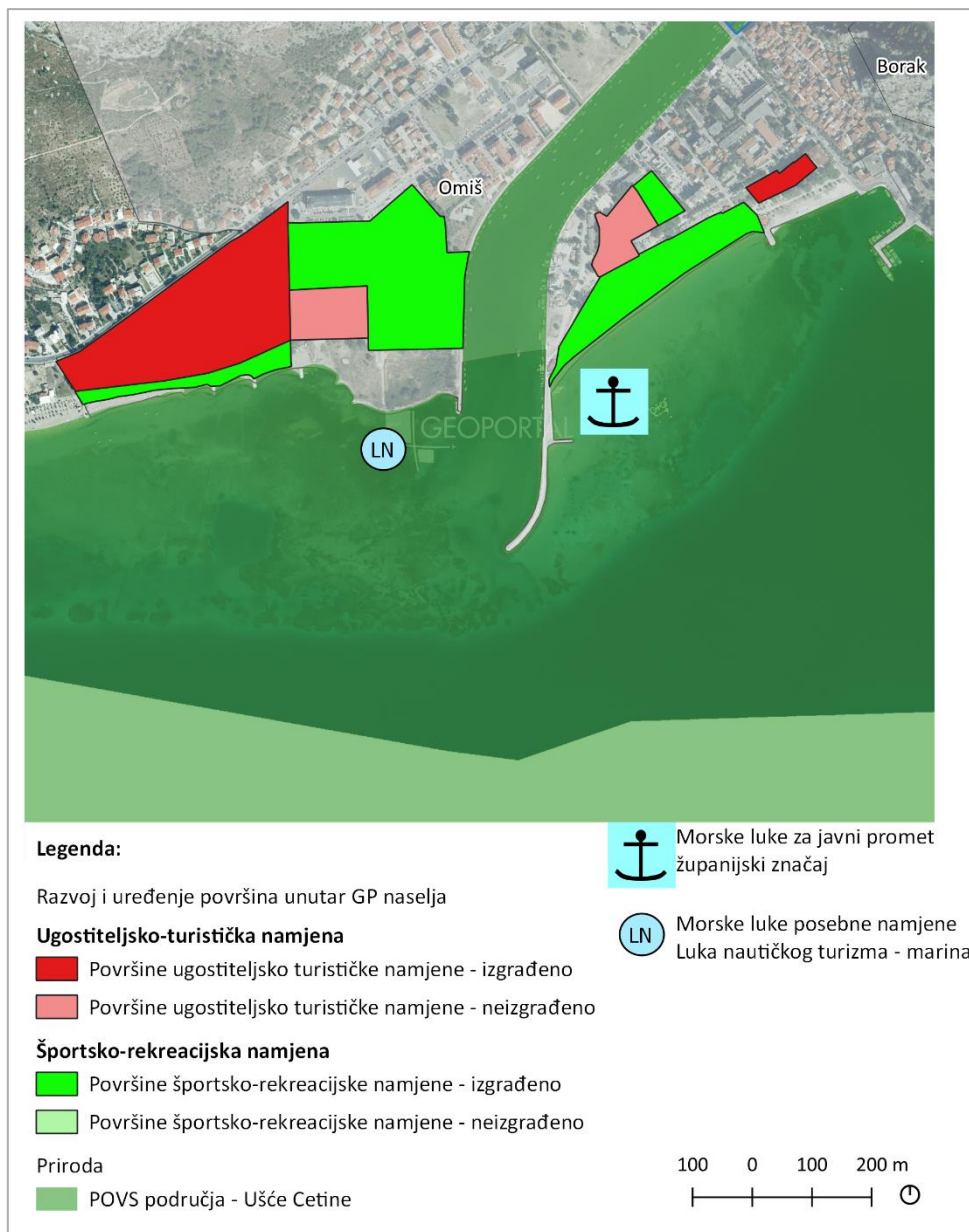
Analiza površina ugostiteljsko turističke te športsko rekreacijske namjene ukazuje na izrazitu urbaniziranost obalnog dijela područja Grada Omiša (**Slika 57**). Ako tome pridodamo morske luke za javni promet kao i morske luke posebne namjene ne može se isključiti kumulativni utjecaj mogućih intervencija na obali.

Velik pritisak turizma na okoliš uglavnom je posljedica koncentracije turističkih djelatnosti u relativno ograničenom obalnom prostoru što može dovesti do negativnih utjecaja na prirodne resurse područja ali i vizualnu degradaciju prostora te nadalje onečišćenja voda (mora) ispuštanjem otpadnih voda iz turističkih objekata, neodgovarajućeg zbrinjavanja komunalnog i drugog otpada, povećanog onečišćenje zraka i buke zbog povećanog prometa i dolaska gostiju te izravno oštećivanje prirodne i kulturne baštine prekomjernim turističkim posjetima. U naselju Omiš (**Slika 58**) na području ekološke mreže POVS Ušće Cetine HR3000126 postojeća je morska luka za javni promet Omiš i planirana luka posebne namjene Ribnjak – luka nautičkog turizma.

S obzirom na to da bavljenje sportom, u profesionalnom ili rekreacijskom pogledu ima važnu ulogu zdravog načina života te sukladno tome utječe na kvalitetu života stanovništva općenito, ne može se isključiti postojanje pozitivnog kumulativnog utjecaja na stanovništvo odnosno zdravlje ljudi zbog unapređenja sportsko rekreacijskih površina.

Slika 57. Prikaz ugostiteljsko turističke i sportsko rekreacijske namjene na DOF-u

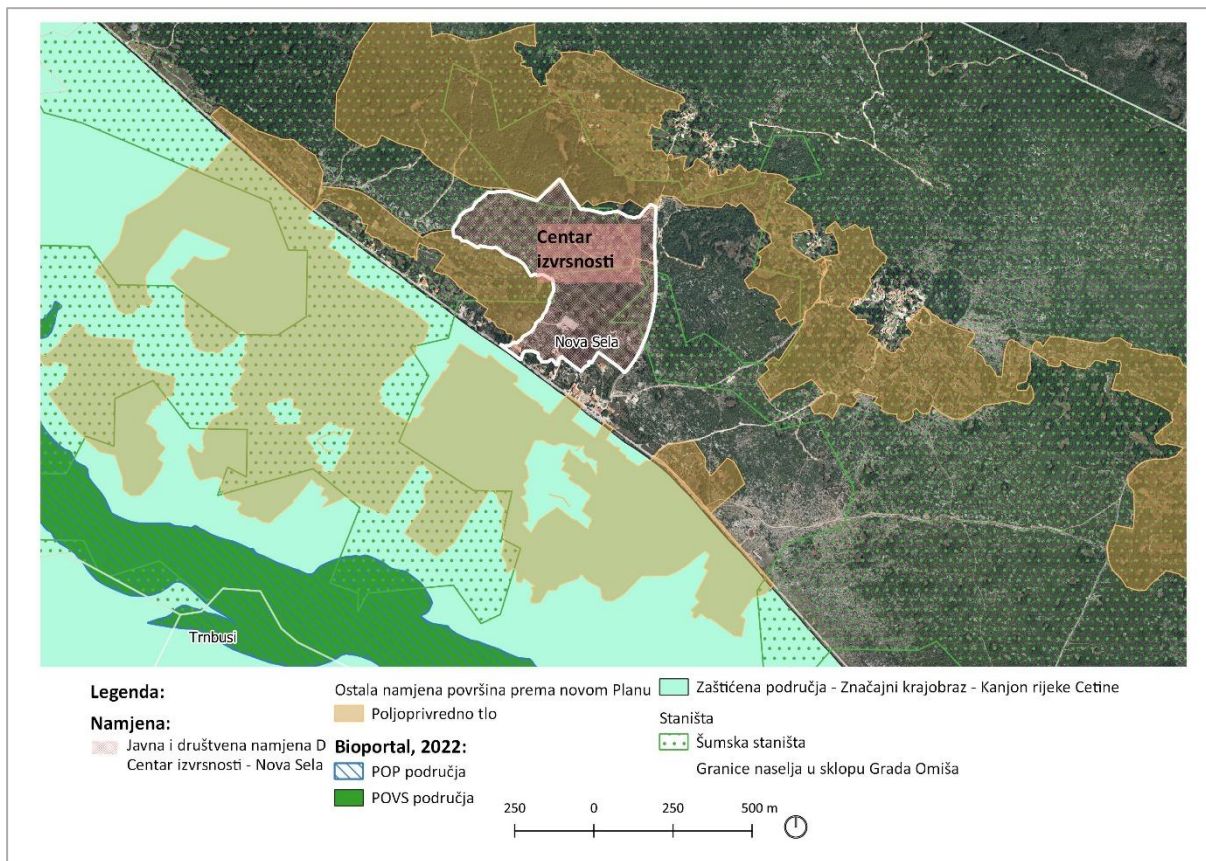

Slika 58. Izgrađenost obalnog dijela u naselju Omiš

- **Javna i društvena namjena (centar izvrsnosti SDŽ – Nova Sela)**

Centar izvrsnosti planira se na površini od 22,4 ha, javno društvene namjene kao sadržaj županijskog značaja. Planira se u naselju Nova Sela, uz cestu Ugljane – Blato n/C (između D60 i A1). Centar će biti u funkciji obrazovanja i odgoja djece, razvoja novih tehnologija. Unutar centra se planira izgradnja odgojno obrazovanih, smještajnih, kulturnih i športsko – rekreacijskih sadržaja.

Za izgradnju centra obvezna je izrada UPU-a županijskog značaja. UPU Nova Sela 2 – površine 22,4 ha, Centar izvrsnosti od značaja za Županiju planiran je kao sadržaj županijskog značaja. Prostornim planom SDŽ utvrđena je obveza donošenja urbanističkog plana uređenja županijskog značaja te su propisani detaljni uvjeti uređenja te namjene.

Slika 59. Lokacija površine javne i društvene namjene na kojoj se planira centar izvrsnosti

Strateškom studijom utjecaja na okoliš za III. Izmjene i dopune plana Splitsko-dalmatinske županije ocijenjeni su mogući negativni i pozitivni utjecaji na okoliš. U slučaju planiranja, kumulativno gledajući, površine javne i društvene namjene, u ovom slučaju površine na kojima će se graditi centar izvrsnosti predstavljaju moguće negativne utjecaje na tlo, bioraznolikost i šume, u vidu gubitka funkcije tala te prenamjene staništa u infrastrukturnu funkciju. S obzirom na to da se predmetna namjena nalazi izvan područja naselja, osjetljivost okolišnih značajki tim je veća zbog mogućeg narušavanja postojeće topografije terena, prirodnog površinskog pokrova te vizualnih značajki prostora. S druge strane mogući su kumulativni pozitivni utjecaji na stanovništvo i zdravlje ljudi zbog utjecaja na kvalitetu života izgradnjom odgojno obrazovanih, smještajnih, kulturnih i sportsko rekreacijskih zona i sadržaja ne samo u sklopu centra izvrsnosti nego i na širem gradskom području.

10.4 Priprema Plana za klimatske promjene

Priprema za klimatske promjene proces je uključivanja mjera ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima u razvoj infrastrukturnih projekata. Proces pripreme podijeljen je u dva stupa, ublažavanje (klimatska neutralnost) i prilagodba klimatskim promjenama (otpornost na klimatske promjene). Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju od 2021. do 2027. pripremaju se u svrhu integracije i razmatranja klimatskih promjena unutar strateške procjene utjecaja na okoliš.

Razmatranje klimatskih promjena pridonijeti će fazi planiranja koja je najbitnija u sektorima kao što je prostorno planiranje i urbani razvoj, promet, energetika itd., u kojima se glavne odluke a posebno one o ublažavanju klimatskih promjena donose u ranoj fazi, npr. davanje prednosti određenim vrstama prijevoza, politikama te obrascima/navikama mobilnosti s manjim utjecajem. To vrijedi i za sve projekte određenog javnog plana ili programa i bilo koje povezane procjene utjecaja na okoliš.

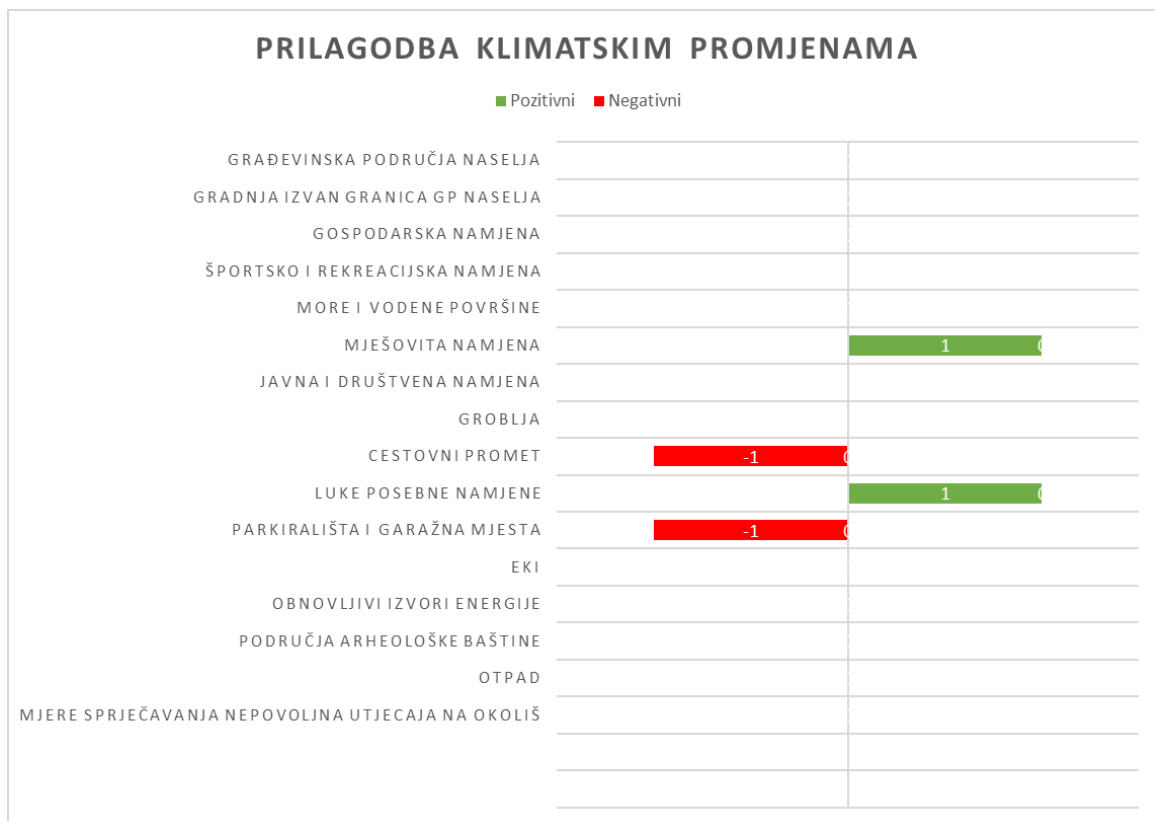
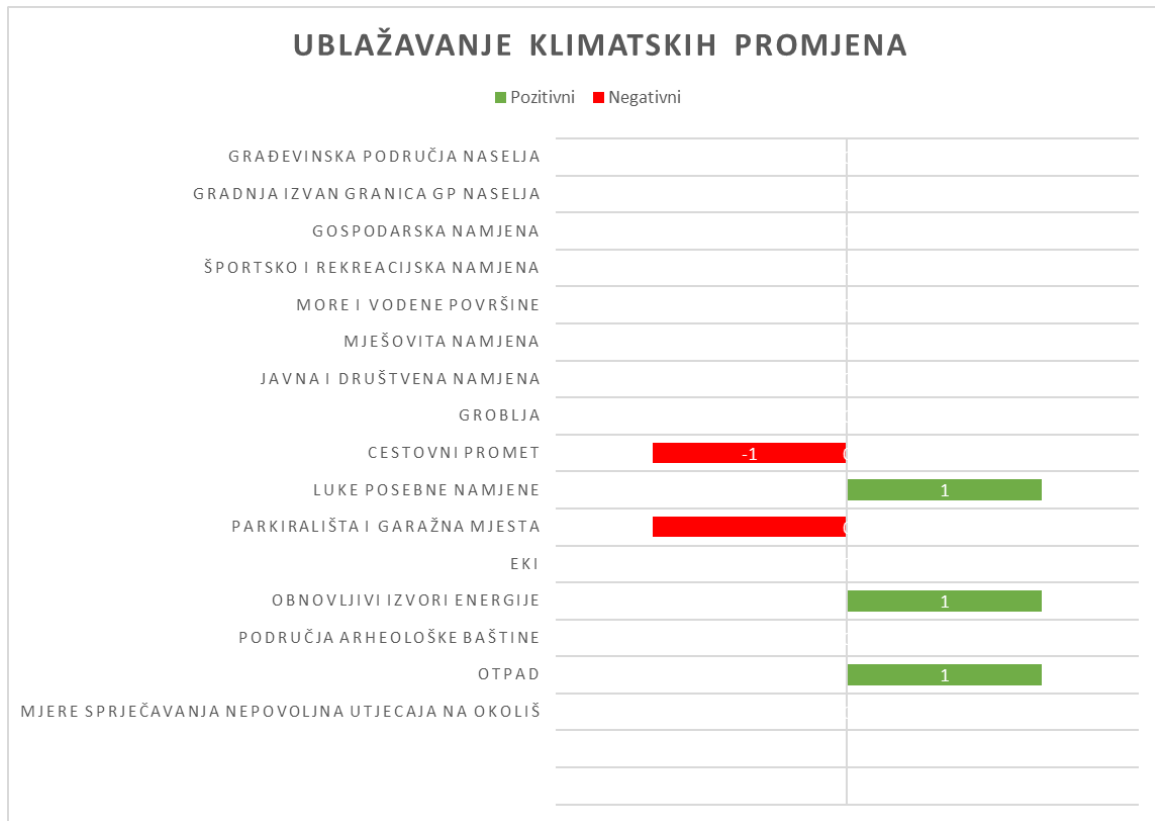
Procjena utjecaja unutar ove strateške procjene razmatrana je i odvojena u dva stupa: ublažavanje klimatskih promjena odnosno utjecaj provedbe Plana na klimatske promjene koji je analiziran i ocijenjen unutar poglavlja Vjerojatno značajnih utjecaja provedbe Plana na ciljeve zaštite okoliša (ublažavanje i prilagodba) i s druge strane prilagodba klimatskim promjenama, koja će proizaći iz procjene ranjivosti odnosno analize generalne ranjivosti intervencija Plana i područja Grada Omiša na klimatske promjene, a prema Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027.

Prilikom procjene utjecaja Plana na klimatske promjene u analizi su uzete u obzir sve intervencije predviđene predmetnim planom. Dok je procjena utjecaja klimatskih promjena na Plan analizirana prema Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027.

10.4.1 Utjecaj Plana na klimatske promjene

Kao što je ranije spomenuto, utjecaj provedbe Plana na klimatske promjene obuhvatio je sve intervencije predviđene predmetnim planom. Analiza utjecaja obrađena je u sklopu analitičke matrice u poglavlju Vjerojatno značajni utjecaji provedbe prostornog plana na ciljeve zaštite okoliša. Utjecaji su kvalitativno opisani za one intervencije koje svojim provedbom mogu imati pozitivne i/ili negativne utjecaje na klimatske promjene.

Sažeti pregled utjecaja Plana na klimatske promjene dan je u nastavku (**Slika 60**).

Slika 60. Sažeti prikaz utjecaja provedbe intervencija Plana na klimatske promjene prema temama

Prema dobivenim rezultatima analize utjecaja na ciljeve zaštite okoliša, odnosno cilj Ublažavanja utjecaja na klimu i cilj Jačanja otpornosti na klimatske promjene nisu utvrđeni značajni negativni utjecaji na klimatske promjene. Na cilj ublažavanja utjecaja na klimu najviše pozitivnih utjecaja dolazi od intervencija predmetnog Plana u području otpada i obnovljivih izvora energije. S druge strane mogući mali negativni utjecaji evidentirani su u području cestovnog prometa jer predmetne izmjene i dopune podrazumijevaju nadogradnju infrastrukture kao i izgradnju nove infrastrukturne mreže te sukladno tome i prometovanje motornih vozila. S obzirom na to da iste svojim karakterom zahvata uključuju kratkotrajne utjecaje ograničene na vrijeme izvođenja radova, utjecaj na cilj ublažavanja klimatskih promjena nije ocjenjen kao značajan.

Izgradnja i rekonstrukcija prometnica kao i gradnja parkirališta i garaža na području Grada Omiša ima i male negativne utjecaje na cilj prilagodbe klimatskim promjenama odnosno jačanja otpornosti na klimatske promjene. Razlog tome je izgradnja na terenima koji su nestabilnog tla a uzimajući u obzir karakteristike područja kao i promjene klime (porast učestalosti i intenziteta oborina) moguće je očekivati veću opasnost od odrona. Utjecaj ipak nije ocjenjen kao značajan iz razloga što se određenim rekonstrukcijama i izgradnjama unaprijed izrađuju stručne podloge i procjene u području geotehnike te se provedbom istih omogućava sigurno obavljanje prometa. Iako Grad Omiš ima slabu ugroženost od podizanja morske razine, izložen je čestim bujičnim gradskim poplavama te naglom promjenom morskim mijena koje postaju sve izraženije i učestalije uslijed klimatskim promjena. Zbog ugroženosti mogućih garaža i parkirališta ali i ostale infrastrukture u središtu grada potrebno je prilikom projektiranja i planiranja uzeti u obzir Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027.

Na cilj jačanja otpornosti na klimatske promjene najviše pozitivnih utjecaja dolazi od intervencija predmetnog Plana u području mješovite namjene te luka posebne namjene. Analizom je zaključeno kako je moguć pozitivan utjecaj iz razloga što se propisuju potrebna geološka i geotehnička istraživanja terena zbog procjene nestabilnosti na područjima koja su ucrtana kao nestabilna područja ili područja podložna klizištima. Klizišta odnosno nestabilna tla i erozija obale su jedna od značajnih opasnosti vezanih uz klimatske uvjete. Klimatske promjene utječu na promjenu meteoroloških uvjeta na način da su primjerice intenzivne oborine sve učestalije a koje i uzrokuju pojavu klizišta bilo zbog trajanja ili većeg intenziteta. Prilagodba klimatskim promjenama uključuje prevenciju nastanka klizišta koja podrazumijeva uvjete gradnje i korištenja zemljišta na način koji neće izazivati nastanak klizišta. U slučaju luka posebne namjene s obzirom da se radi o neizgrađenim sportskim lukama relativno manje površine smještenima duž obalnih naselja te da se ne planiraju novi sadržaji, uklanjanje i razvoj ostalih planiranih aktivnosti smanjuje se utjecaj na sve ciljeve zaštite okoliša postavljenih predmetnom Studijom.

10.4.2 Utjecaj klimatskih promjena na Plan / Prilagodba klimatskim promjenama (otpornost na klimatske promjene)

Procjena utjecaja klimatskih promjena na Plan analizirana je prema Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027.

S obzirom na to da je analiza ranjivosti intervencija Plana korak u utvrđivanju odgovarajućih mjera prilagodbe u nastavku će biti dana generalna analiza osjetljivosti, procjena postojeće i buduće izloženosti Grada te procjena ranjivosti koja je spoj prethodnih dviju analiza. Ukoliko će za određenu intervenciju biti ocijenjena visoka ranjivost od klimatskih promjena nadalje će biti izrađena procjena rizika.

Procjena rizika strukturirana je analiza klimatskih nepogoda i njihovih utjecaja gdje se procjenjuju vjerojatnost i težina utjecaja povezanih s nepogodama utvrđenim u procjeni ranjivosti.

Kroz Tehničke smjernice preporučuje se da se rizici počnu procjenjivati što ranije u planiranju s obzirom na to da se, ako se utvrdi rano, njima može upravljati ili ih se može izbjeći lakše i uz manje troškove.

Procjena ranjivosti intervencija Plana

Pri procjeni ranjivosti u analizi su uzete u obzir sve intervencije predviđene predmetnim Planom.

Analiza ranjivosti intervencija Plana na klimatske promjene važan je korak u utvrđivanju odgovarajućih mjera prilagodbe. Analiza ranjivosti spoj je ishoda analize osjetljivosti i analize izloženosti te temelj za odluku o tome hoće li se provesti sljedeća faza procjene rizika, odnosno nastoje se utvrditi potencijalne znatne nepogode i povezani rizici. Ako se u procjeni utvrdi da su ranjivosti vrednovane kao niske ili beznačajne onda analiza rizika i predlaganje mjera prilagodbe klimatskim promjenama nisu potrebne.

Analizom osjetljivosti nastoji se utvrditi koje su klimatske nepogode relevantne za predmetnu intervenciju neovisno o njezinoj lokaciji te se analizom obuhvaćaju različite sastavnice intervencija (moguće građevine/objekti, energija, proizvodi, promet).

Analizom izloženosti nastoji se utvrditi koje su nepogode relevantne za planiranu lokaciju neovisno o vrsti projekta. Analiza je podijeljena na dva dijela, odnosno, izloženost postojećim klimatskim uvjetima i izloženost budućim klimatskim uvjetima.

S obzirom na to da se predmetni Plan odnosi na područje Grada Omiša, sagledavati će se postojeći i budući klimatski parametri sukladno podacima i projekcijama za Grad Omiš. Klimatske varijable i nepogode određene su prema dokumentima: Sedmo nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće RH prema okvirnoj konvenciji UN-a o promjeni klime, Dodatak rezultatima klimatskog modeliranja na sustavu HPC VELEbit: Osnovni rezultati integracija na prostornoj rezoluciji od 12,5 km te ostalim dostupnim podacima o izloženostima požarima, sušama i toplinskim valovima te poplava i mogućim porastima razina mora.

Analizirani podaci unutar poglavlja Klimatske promjene na području Grada Omiša upućuju na trendove učestalijih pojava sušnih razdoblja i naglih promjena vremena odnosno sve češćih intenzivnih oborina.

Dulje razdoblje bez oborina ili meteorološka suša može uzrokovati ozbiljne štete u poljodjelstvu, vodoprivredi i gospodarskim djelatnostima. Nedostatak oborina kroz dulje vremensko razdoblje može uzrokovati i hidrološku sušu koja se manifestira kroz smanjenje zaliha podzemnih i površinskih voda. Trend sušnih razdoblja je duž južne Jadranske obale najizraženiji u ljetnim mjesecima što negativno utječe na poljoprivrednu proizvodnju i stanje vodoopskrbe. Prema nekim predviđanjima poljoprivreda

je sektor koji će pretrpjeti najveće štete od posljedica klimatskih promjena. Očekuje se da će se zbog klimatskih promjena do 2050. godine prinos trenutačnih poljoprivrednih kultura u RH smanjiti za 3 do 8 %. Suša u ljetnim mjesecima bila je u razdoblju od 1980. – 2014. godine najveći uzrok šteta koje hrvatskoj poljoprivredi nanosi klimatska varijabilnost dok je u razdoblju od 2013. – 2016. godine uzrokovala štetu od ukupno 3 milijarde kuna što je jednako 43 % izravnih potpora isplaćenih za poljoprivredu u istom razdoblju. Klimatske promjene utječu na fenološke faze voćnih i povrtnih kultura, vegetacijsko razdoblje počinje ranije, traje kraće i dolazi do pada prinosa. Manjak vode u tlu, odnosno suša i povišene temperature zraka u nadolazećem vremenskom periodu bit će dva ključna problema u borbi poljoprivrede s klimatskim promjenama. Grad Omiš kao dio mediteranskog područja ima i rizik od šumskih požara u obalnim područjima i na otocima tijekom ljetnih mjeseci ili u sušnim razdobljima. Uglavnom visoka izloženost šumskim požarima vezana je uz područja s vegetacijom koja se smatra većim požarnim gorivom (šumski dijelovi Omiške Dinare i Mosora).

Također, Grad Omiš, kao obalni grad, pripada ugroženim područjima ukoliko dođe do podizanja morske razine ali ipak pripada slabo ugroženim područjima jer su najugroženije općine i gradovi koje su smještene na nižim položenijim dijelovima obale.

Mogućnost pojave oluja i poplava povećava ranjivost gradske komunalne infrastrukture. Učestalost i intenzitete poplava od oborinskih voda povećava se s klimatskim promjenama što izaziva visoku ranjivost područja grada. Dodatni problem predstavlja neriješena oborinska odvodnja i opterećenje vodnih tijela budući da se s njome ispiru i sva onečišćenja s prometnica.

Zaključak

Navedene moguće ranjivosti područja Grada Omiša nisu vezane uz konkretne lokacije i projekte odnosno intervencije predmetnog plana ali zbog njihove moguće generalne ranjivosti na neke od klimatskih varijabli i nepogoda, one su ocijenjene kao niske te se predlaže da se pri bilo kakvom projektiranju i izgradnji vodi računa o Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene.

S obzirom na to da su ranjivosti na potencijalne nepogode vrednovane kao niske odnosno da nije utvrđena srednja ili visoka ranjivost Plana nije potrebno provoditi procjenu klimatskih rizika. Također, potrebno je naglasiti da za određene klimatske rizike nije sigurno koliko su izgledni bez obzira na postojeće dostupne podatke i projekcije.

Zbog ne pripremljenosti predmetnog plana na klimatske promjene, a bez obzira na generalno nisku ranjivost područja Grada na klimatske promjene, u nastavku će ipak biti dane mogućnosti pripreme Plana na ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Primjeri alternativnih rješenja i mjera povezanih s ublažavanjem klimatskih promjena kao i prilagodbu klimatskim promjenama mogu se uzeti u obzir prilikom izrade prostornih planova predmetnog područja u budućnosti.

10.4.3 Priprema Plana i ublažavanje klimatskih promjena

Ublažavanje klimatskih promjena obuhvaća dekarbonizaciju, energetske učinkovitost, uštedu energije i uvođenje obnovljivih oblika energije. Obuhvaća i poduzimanje mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova ili povećanje sekvenciranja stakleničkih plinova, a temelji se na politici EU-a o ciljevima smanjenja emisija za 2030. i 2050. godinu.

U prostornom planiranju bitno je razmotriti utjecaj obrazaca naseljavanja i urban reforme na emisije stakleničkih plinova. Tako bi se razvoj mogao usmjeriti na dekarbonizirani način života i smanjiti potreba za građevinskim materijalom i povezanim emisijama, npr. davanjem prednosti razvojnim projektima na zapuštenim lokacijama i urbanim interpolacijama te upotrebi postojećih vodoopskrbnih, otpadnih, energetske i prometnih sustava umjesto izgradnji potpuno novih lokacija s većim infrastrukturnim zahtjevima.

Izvori emisija stakleničkih plinova u gradovima većinom su promet, korištenje energije u zgradama, opskrba električnom energijom i otpad. U tablici u nastavku navedene su teme koje se mogu javiti u okviru strateške procjene utjecaja na okoliš za predmetni plan u pogledu ublažavanja klimatskih promjena te primjeri alternativnih rješenja i mjera povezanih s ublažavanjem klimatskih promjena.

Tablica 30. Mjere ublažavanja klimatskih promjena u okviru SPUO

MJERE UBLAŽAVANJA KLIMATSKIH PROMJENA U OKVIRU SPUO	
Teme na koje se odnose pitanja	Primjeri alternativnih rješenja i mjera povezanih s ublažavanjem klimatskih promjena
Prelazak na niskougljično gospodarstvo i društvo	Prelazak na niskougljičnu industriju, stambeni sektor, građevinskih sektor, poljoprivredu, gospodarenje otpadom, putovanja i promet, proizvodnju energije, šumarstvo i bioraznolikost radi postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine.
Industrijska potražnja za energijom	Smanjenje industrijske potražnje za konvencionalnom energijom (električna energija ili gorivo), alternativni niskougljični izvori (na lokaciji ili preko određenog dobavljača niskougljične energije), ciljana potpora za poduzeća koja se bave ekoinovacijama, niskougljičnim poslovanjem i niskougljičnim tehnologijama, moguće sinergije između prilagodbe i smanjenje emisija stakleničkih plinova.
Stambena i građevinska potražnja za energijom	Poboljšanje energetske svojstava zgrada, alternativni niskougljični izvori, moguća sinergija između prilagodbe i smanjenja emisija stakleničkih plinova.
Emisije stakleničkih plinova u poljoprivredi	Smanjenje viška dušika u gnojidbi, upravljanja emisijama metana, zaštita prirodnih ponora ugljika kao što su tresetna tla, moguće sinergije između prilagodbe i smanjenja emisija stakleničkih plinova, prikupljanje emisija metana za proizvodnju bioplina.
Emisije stakleničkih plinova u gospodarenju otpadom	Razmatranje načina na koji se planom može pridonijeti sprječavanju, ponovnoj upotrebi i recikliranju otpada, razmatranje načina proizvodnje energije na temelju spaljivanja otpada ili proizvodnje bioplina iz otpadnih voda i mulja, alternativni niskougljični izvori, moguće sinergije između prilagodbe i smanjenja emisija stakleničkih plinova.

Obrasci putovanja i emisije stakleničkih plinova	Promicanje djelovanja u javnom planu kojima se smanjuje potreba za putovanjem kao što su e-usluge i rad na daljinu, podupiranje javnih planova bez automobilske prometa, poticanje hodanja i vožnje biciklom, poticanje korištenja javnog prijevoza kako bi se potaknuo prelazak na čišće vrste prijevoza, programi za upravljanje prometnom potražnjom, poticanje zajedničkog korištenja automobilom, davanje prednosti javnim planovima za gusto naseljena gradska područja i ponovnoj upotrebi zapuštenih zemljišta.
Emisije stakleničkih plinova iz proizvodnje energije	Moguće sinergije između prilagodbe i smanjenja emisija stakleničkih plinova.
Šumarstvo i bioraznolikost	Ulaganja u močvarna područja kako bi se poduprla zaštita od ugljika radi izbjegavanja emisija i kompenzirale emisije stakleničkih plinova iz javnog plana.

10.4.4 Priprema Plana i prilagodba klimatskih promjenama

Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva poduzimanje određenog skupa aktivnosti s ciljem smanjenja ranjivosti prirodnih i društvenih sustava na klimatske promjene, povećanje njihove sposobnosti oporavka nakon učinaka klimatskih promjena ali i iskorištavanje potencijalnih pozitivnih učinaka koji također mogu biti posljedica klimatskih promjena.

Infrastruktura uglavnom ima dug životni vijek te godinama može biti izložena promjenjivim klimatskim uvjetima i sve nepovoljnijim i češćim ekstremnim vremenskim i klimatskim utjecajima. Mjere prilagodbe klimatskim promjenama za infrastrukturne projekte usmjerene su na osiguranje primjerene razine otpornosti na utjecaje klimatskih promjena, uključujući akutne događaje kao što su veće poplave i prolomi oblaka, suše, toplinski valovi, šumski požari, oluje te odroni tla, ali i kronične pojave kao što su predviđen porast razine mora i promjene u prosječnoj količini padalina te vlažnosti zraka i tla. Primjerice, mjere prilagodbe za održivi drenažni sustav i mjere zaštite od poplava trebalo bi razmotriti na razini plana jer će se tako otvoriti mogućnosti za razvoj zemljišta, npr. na gušće naseljenim područjima i poboljšati otpornost postojeće infrastrukture.

U nastavku su navedene teme koje se odnose na pitanja prilagodbe klimatskim promjenama te primjeri alternativnih rješenja i mjera povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama, a koje se mogu upotrijebiti prilikom izrade prostornih planova predmetnog područja u budućnosti.

Tablica 31. Mjere prilagodbe klimatskim promjenama u okviru SPUO

MJERE PRILAGODBE KLIMATSKIM PROMJENAMA U OKVIRU SPUO	
Teme na koje se odnose pitanja	Primjeri alternativnih rješenja i mjera povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama
Prelazak na gospodarstvo i društvo otporno na klimatske promjene	Mjere prilagodbe trebalo bi razmotriti na razini plana, npr. poboljšanje otpornosti postojeće infrastrukture, mjere zaštite od poplava, drenažni sustavi.
Toplinski valovi	Izbjegavanje razvojnih modela kojima se rascjepkavaju ekološki koridori ili u slučaju linearne infrastrukture, ponovna uspostava povezanosti staništa na najosjetljivijim područjima, unaprjeđenje gradske strukture, npr. širenje zelenih područja, otvorenih vodenih površina i putanja vjetra (duž rijeka i obala) u gradskim područjima kako bi se smanjio mogući efekt toplinskog otoka.
Suša	Poticanje mjera za učinkovitu potrošnju vode, pronalazak načina za učinkovitu upotrebu/ponovnu upotrebu oborinskih i potrošnih voda, ograničenja prekomjerne upotrebe vode za vrijeme suša, smanjenje povlačenja niskih protoka, ograničenja ispuštanja otpadnih voda u vodna tijela tijekom suša, održavanje i poboljšanje otpornosti slivova i vodnih ekosustava provedbom praksi za zaštitu, održavanje i ponovnu uspostavu procesa i usluga slivova.
Poplavni režim i izuzetno obilne kiše	Osiguranje zaštite sve postojeće ili planirane neophodne infrastrukture od budućeg rizika od poplava, u slučaju visokorizičnih područja razmatranje mehanizama za opskrbu robom koju bi poplave mogle poremetiti, povećanje otpornosti na poplave upotrebom održivih drenažnih sustava, povećanje broja poroznih površina i zelenih prostora u novim javnim planovima, izbjegavanje smanjenja retencijskog kapaciteta poplavnih područja.
Oluje i naleti vjetra	Osiguranje da se pri izgradnji nove infrastrukture uzmu u obzir utjecaji češćih jakih vjetrova i oluja, u slučaju visokorizičnih područja uzimanje u obzir mehanizama za opskrbu robom koju bi jače oluje mogle poremetiti.
Odroni tla	Izbjegavanje novih razvojnih projekata na područjima s rizikom od erozije, zaštite i širenje izvorne šumske vegetacije, u slučaju visokorizičnih područja uzimanje u obzir mehanizama za opskrbu robom koje bi odroni tla mogli poremetiti
Hladni valovi	Osiguranje zaštite sve postojeće ili planirane neophodne infrastrukture od hladnih valova

Šteta od zamrzavanja i odmrzavanja	Osiguranje otpornosti ključne infrastrukture (npr. ceste, vodovodne cijevi) na djelovanje vjetra i njezine sposobnosti sprječavanja prodora vlage u konstrukciju
Porast razine mora, oluje, uspori, erozija obale, hidrološki režimi i prodor slane vode	Premještanje dovoda vode i drugih gospodarskih aktivnosti koje ovise o opskrbi čistom ili podzemnom vodom s područja na kojima će doći do prodora slane vode, moguće sinergije između prilagodbe i smanjenja emisija stakleničkih plinova.

11. PREKOGRANIČNI UTJECAJI

Uzimajući u obzir potencijalni doseg utjecaja predloženog Prostornog plana, te činjenicu da se Grad Omiš ne nalazi u pograničnom području, ne očekuju se mogući utjecaji na okoliš preko državnih granica.

12. MJERE ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE I UBLAŽAVANJE POTENCIJALNIH NEGATIVNIH UTJECAJA PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA

U ovom poglavlju opisane su mjere za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja (mjere zaštite okoliša) uzrokovanih provedbom Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša, opisanih u poglavlju 11. **VJEROJATNO ZNAČAJNI UTJECAJI PROVEDBE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA NA CILJEVE ZAŠTITE OKOLIŠA**

Mjere za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana, primjenjujući načelo predostrožnosti, određene su za sve ciljeve zaštite okoliša, za koje je u prethodnom poglavlju utvrđena vjerojatnost negativnih utjecaja, ali i za one za koje je evidentirana mogućnost poboljšanja stanja kroz implementaciju Prostornog plana.

12.1 Mjere za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja provedbe Izmjena i dopuna Prostornog plana

Br.	Ciljevi	Prijedlog mjera
1.	Postizanje dobrog stanja vodnih tijela	<ul style="list-style-type: none"> - Cestovnu infrastrukturu planirati s odvodnjom oborinskih voda s pročišćavanjem - U novoj I2 zoni (reciklažno dvorište za građevini otpad, asfaltna baza, betonara) osigurati prikupljanje otpadnih voda, te odvodnju oborinskih voda s pročištačem, odnosno separatorom ulja i masti (uskладiti s režimom za III zonu sanitarne zaštite izvorišta) - Razmotriti planirane sadržaje u odnosu na ograničenja predviđena za zone sanitarne zaštite izvorišta
2.	Očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> - Prilikom rekonstrukcije prometne infrastrukture voditi računa o područjima Grada ugroženim od stvaranja odrona, erozija i klizišta - Propisati odredbe za primjenu ekoloških poljoprivrednih načela.
3.	Očuvanje georaznolikosti	<ul style="list-style-type: none"> - Kod rekonstrukcije postojećih infrastrukturnih građevina i sustava izvan građevinskog područja izbaciti mogućnost izmještanja koridora trasa, budući da isti ne zadovoljavaju definiciju rekonstrukcije
4.	Smanjenje emisija u zrak	<ul style="list-style-type: none"> - Nema mjera
5.	Očuvanje bioraznolikosti staništa i vrsta te temeljnih obilježja zaštićenih područja prirode	<ul style="list-style-type: none"> - Pri formiranju zelenih pojasa uz prometnu infrastrukturu koristiti isključivo autohtonu vegetaciju - U svrhu zaštite morskog okoliša, potrebno je u prostorni plan ugraditi mjere zaštite mora od onečišćenja, kao i odgovarajućih ekoloških standarda - U donjem toku rijeke Cetine (lijeva obala Borak i desna obala Zakučac) ne planirati površine za rekreaciju (R2) – izbaciti i iz tekstualnog dijela plana. - Močvarni ekosustav rijeke Cetine čuva se u prirodnom izgledu i bez ikakvih zahvata - Plaže uz rijeku Cetinu Donji Dolac, Blato n/C, Podgrađe, Slime i Smolonje definirati kao prirodne plaže izvan građevinskog područja naselja koje se čuvaju u prirodnom izgledu i bez ikakvih zahvata. Iste ucrtati u grafički dio plana. - Površine za rekreaciju (R2) uz lijevu obalu Cetine Slanica (naselje Podašpilje) i Radmanove mlinice (naselje Podašpilje) zadržati u postojećim gabaritima u skladu s PPŽ, odrediti povoljne prostore za širenje šumskih površina. - Izbjegavati planiranje zahvata koji ugrožavaju zaštitnu ulogu sastojina zaštitnih šuma - Izvršiti reviziju planiranih neizgrađenih EP sukladno kriterijima propisanim člankom 75 PPŽ-a - Razmotriti izmještanje nove I2 zone zbog smještaja na području ekološke mreže - Revidirati tekst plana vezano za VE kako bi odražavao stvarnu situaciju te prilagoditi grafički dio plana - Osigurati ekološki prihvatljiv protok nizvodno od planiranih vodnih građevina na rijeci Cetini koji ostvaruje ekološke zahtjeve potrebne za očuvanje vlažnih staništa uz rijeku Cetinu i o njima ovisnih ugroženih vrsta, te na način ne dođe do kumulativnog narušavanja ekološki prihvatljivog protoka sa već izvedenim građevinama.

Br.	Ciljevi	Prijedlog mjera
		<p>- U zaštićenom krajobrazu Kanjon rijeke Cetine primijeniti sljedeće mjere: <i>Viseći most preko Cetine na predjelu Slanica planirati na način da se povezuju postojeći putevi i staze odnosno bez probijanja novih pristupnih puteva i staza</i></p> <p><i>Grafički ucrtati obuhvat prihvatljive zone zip-line Naklice i Visećgrad</i></p> <p><i>Izbaciti uređenje parkirališta k.č. 131 k.o. i k.č. 136, te parkiranje planirati na k.č. pristaništa, ulaza i izlaza za rafting, kanjoning i kajaking</i></p> <p>Brisati MHE Čikotina lađa iz PPUO zbog neusklađenosti s Prostornim planom županije</p>
6.	Očuvanje kulturno-povijesnih i ambijentalnih vrijednosti prostora	<ul style="list-style-type: none"> - Pri planiranju cestovne infrastrukture voditi računa o uređenju nogostupa i biciklističkih staza te njihovih elemenata koji trebaju biti uklopljeni u prirodni ambijent - Voditi brigu o uklapanju parkirališnih i garažnih površina u postojeću krajobraznu vizuru pri čemu se parkirni objekti mogu graditi biranim ekološkim materijalima opremom i dizajnom Parkirališta je poželjno izvesti na način da ista uključuju sadnju drveća i osnivanje zelenih površina - Pri formiranju zelenih pojasa uz prometnu infrastrukturu koristiti isključivo autohtonu vegetaciju - Preferirati podzemne garažne objekte zbog racionalizacije korištenja prostora - Oko postrojenja ili reciklažnog dvorišta za građevni otpad preporuča se posaditi visoki sloj raslinja autohtonih vrsta
7.	Smanjenje utjecaja na klimu	<ul style="list-style-type: none"> - Lokacije nove izgradnje prilagoditi opasnostima od bujičnih poplava, te odronima i klizištima - Omogućiti gradnju solarnih elektrana, pri čemu se preferiraju već iskorišteni prostori, npr. na stambenim objektima, proizvodnim zonama, napuštenim tvornicama ili na napuštenim odnosno saniranim eksploatacijskim poljima (brownfield) te izvan zaštićenih područja i područja ekološke mreže
8.	Jačanje otpornosti na klimatske promjene	<ul style="list-style-type: none"> - Lokacije nove izgradnje prilagoditi opasnostima od bujičnih poplava, te odronima i klizištima - Izraditi analizu ranjivosti obalnih područja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda radi definiranja najugroženijih područja, uključujući porast razine mora kao ulazni podatak za prostorno planiranje - Prilikom projektiranja cestovne infrastrukture u obzir uzeti Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. - Pri izgradnji parkirališta i garaža u središtu Grada, voditi računa o Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.-2027. - Parkirališne građevine i površine izgrađivati prema zelenim načelima, uz obavezno ozelenjivanje i gradnju biranim ekološkim materijalima opremom i dizajnom

Br.	Ciljevi	Prijedlog mjera
9.	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	<ul style="list-style-type: none"> - Razmotriti lokacije infrastrukture za gospodarenje otpadom u odnosu na zone sanitarne zaštite izvorišta
10.	Zaštita sigurnosti i zdravlja ljudi	<ul style="list-style-type: none"> - Oko postrojenja ili reciklažnog dvorišta za građevni otpad preporuča se posaditi visoki sloj raslinja autohtonih vrsta, kako bi se umanjili utjecaji prašine. - Pri izgradnji parkirališta uzeti u obzir sve lokalne utjecaje: potreba za parkiranjem, raspoloživi prostor, horizontalna i vertikalna preglednost, prolazi za pješake i bicikliste, pristup vatrogasnih vozila, hitne pomoći i sl. - Prilikom rekonstrukcije prometne infrastrukture voditi računa o područjima Grada ugroženim od stvaranja odrona, erozija i klizišta - Rekonstrukcija i izgradnja prometne infrastrukture u području opterećenja bukom mora sadržavati primjerenu zaštitu od buke

13. OPIS PREDVIĐENIH MJERA PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA

Praćenje stvarnih utjecaja provedbe Prostornog plana ima za cilj provjeriti da li se njenom provedbom postižu zadani ciljevi, zatim identificirati negativne utjecaje provedbe (predviđene i nepredviđene), te kako bi se osiguralo da se mjere zaštite okoliša predložene strateškom procjenom provode.

Na području Grada Omiša provode se redoviti programi praćenja stanja okoliša propisani zakonskom i podzakonskom regulativom, te se rezultati provođenja mjera objedinjuju u Izvješću o stanju u prostoru i Izvješću o stanju okoliša, iz kojeg se razloga ovom Strateškom studijom ne predlažu dodatne mjere praćenja stanja okoliša.

14. POPIS PROPISA I LITERATURE

Propisi, strategije i planovi

1. Zakon o akvakulturi (NN 130/17, 111/18, 144/20).
2. Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14, 116/18, 25/20, 41/21).
3. Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 52/18, 52/19, 30/21).
4. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19)
5. Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 68/18, 32/20).
6. Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19 i 32/20).
7. Zakon o održivoj uporabi pesticida (NN 46/22).
8. Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/21).
9. Zakon o plovidbi i lukama unutarnjih voda (NN 144/21).
10. Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13, 110/15).
11. Zakon o poljoprivredi (NN 118/18, 42/20, 127/20, 52/21, 152/22).
12. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 20/18, 115/18, 98/19, 57/22).
13. Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19).
14. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18).
15. Zakon o rudarstvu (NN 56,13, 98/19).
16. Zakon o šumama (NN 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20).
17. Zakon o vodama (NN 66/19 i 84/21).
18. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22).
19. Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21).
20. Zakon o zaštiti od neionizirajućeg zračenja (NN 91/10, 114/18).
21. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18).
22. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19).
23. Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22).
24. Zakonu o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19)
25. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19).
26. Uredba o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora (NN 42/21).
27. Uredba o načinu trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova (NN 89/20).
28. Uredba o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 1/14).
29. Uredba o praćenju emisija stakleničkih plinova, politike i mjera za njihovo smanjenje u Republici Hrvatskoj (NN 05/17).

30. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17).
31. Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 77/20).
32. Uredba o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (NN 31/17, 45/17).
33. Uredba o standardu kakvoće vode (NN 96/19).
34. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17).
35. Pravilniku o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 146/14, 31/19).
36. Pravilnik o doznaci stabala, obilježbi šumskih proizvoda, teretnom listu (popratnici) i šumskom redu (NN 71/19).
37. Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi (NN 38/08).
38. Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 26/20).
39. Pravilnik o načinu izrade i sadržaju karata buke i akcijskih planova te o načinu izračuna dopuštenih indikatora buke (NN 75/09, 60/16, 117/18 i 146/2021).
40. Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke s obzirom na vrstu izvora buke, vrijeme i mjesto nastanka (NN 143/2021).
41. Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22).
42. Pravilnik o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti uzimanja uzoraka i ispitivanja voda (NN 03/20).
43. Pravilnik o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN 79/14).
44. Pravilnik o praćenju emisija stakleničkih plinova u Republici Hrvatskoj (NN 134/12).
45. Pravilnik o praćenju kvalitete zraka (NN 72/20).
46. Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 3/22).
47. Pravilnik o uređivanju šuma (NN 97/18, 101/18, 31/20 i 99/21).
48. Pravilnik o utvrđivanju naknada za šumu i šumsko zemljište (NN 12/20, 121/20).
49. Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, 47/13)
50. Pravilnik o uzajamnoj razmjeni informacija i izvješćivanju o kvaliteti zraka i obvezama za provedbu Odluke Komisije 2011/850/EU (NN 3/16).
51. Pravilnik o zaštiti od elektromagnetskih polja (NN 146/14. 31/19).
52. Pravilnik o zaštiti šuma od požara (NN 33/14).
53. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025 godine (NN 72/17).
54. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09).
55. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 106/17).
56. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20)
57. Sedmo nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime

58. Strategija upravljanja vodama (NN 91/08).
59. Plan upravljanja vodnim područjima (NN 66/16).
60. Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13).
61. Strategija razvoja nautičkog turizma za razdoblje 2009.-2019. godine
62. Strategija razvoja urbane aglomeracije Split
63. Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. (NN 66/16).
64. Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13).
65. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (NN 3/17 i 1/22)
66. Višegodišnji plan gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje 2014.-2023. (NN 117/15)
67. Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture za razdoblje 2014.-2020., 2015.
68. Glavni plan razvoja turizma Splitsko – dalmatinske županije
69. Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 3/22)
70. Odluka o određivanju osjetljivih područja (NN 81/10 i 141/15)
71. Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 3/14, NN 72/17)
72. Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)
73. Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture za razdoblje 2014.-2020.
74. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014.-2020.

Strateška procjena utjecaja na okoliš

1. Andreas Sommer (2005) Strategic environmental assessment: From scoping to monitoring. Content requirements and proposals for practical work. Hallein.
2. European Commission (2013) Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment.
3. European Commission (undated) Implementation of Directive 2001/42 on the Assessment of the Effects of Certain Plans and Programmes on the Environment. European Commission DG Environment.
4. GTZ Rioplus (2006) Strategic Environmental Assessment – Practice-Orientated Training for Policy Makers, Administration Officials, Consultants and NGO Representatives. Germany: Federal Ministry for Economic Cooperation and Development.
5. Jiri Dusik (2001) International Workshop on Public Participation and Health Aspects in Strategic Environmental Assessment. Szentendre, Hungary: The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe.
6. United Nations Economic Commission for Europe (2012) Resource Manual to Support Application of the Protocol on Strategic Environmental Assessment. New York and Geneva: United Nations.

Kvaliteta zraka

1. Godišnje izvješće o ispitivanju kvalitete zraka s mjernih postaja na području Splitsko – dalmatinske Županije, za 2015. godinu, Split, 2016.
2. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2017) Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2016. godinu
3. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2017) Godišnji izvještaj o praćenju emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora na teritoriju Republike Hrvatske u 2016. godini
4. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2018) Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2017. godinu
5. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (2019) Izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2018. godinu
6. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (2020) Izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2019. godinu
7. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (2021) Izvješće o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2020. godinu
8. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2018) Godišnji izvještaj o praćenju emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora na teritoriju Republike Hrvatske u 2017. godini
9. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije (2017) Godišnje izvješće o kvaliteti zraka s mjernih postaja u vlasništvu Cemex Hrvatska d.d. za 2016. godinu
10. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije (2018) Godišnje izvješće o kvaliteti zraka s mjernih postaja u vlasništvu Cemex Hrvatska d.d. za 2017. godinu
11. Preglednik Registra onečišćavanja okoliša (ROO), <http://roo-preglednik.azo.hr/>
12. Splitsko-dalmatinska županija (2017). Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2017.-2020. Godine.
13. Program kontrole onečišćenja zraka za razdoblje od 2020. do 2029. godine (90/19)

Klima i klimatske promjene

1. Hrvatski nacionalni portal Registra onečišćavanja okoliša, <http://hnproo.azo.hr/Home.aspx>
2. HAOP (2017) Izvješće o projekcijama emisija stakleničkih plinova.
3. Klima i klimatske promjene, DHMZ, http://meteo.hr/klima.php?section=klima_modeli¶m=klima_promjene#a
4. MINGOR (2018) Sedmo nacionalno izvješće i treće dvogodišnje izvješće Republike Hrvatske prema okvirnoj konvenciji ujedinenih naroda o promjeni klime (UNFCCC).
5. MINGOR (2017) Izvještaj o procijenjenim utjecajima i ranjivosti na klimatske promjene po pojedinim sektorima.
6. MINGOR (2017) Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu.
7. MZOP (2013) Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanje klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine.

- Whitlock, L. (2012) Regional climate vulnerability assessment - Synthesis report Croatia, FYR Macedonia, Montenegro, Serbia.

Rezultati klimatskog modeliranja na sustavu HPC Velebit za potrebe izrade nacrtu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama RH do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu i Akcijskog plana (SAFU, 2017.)

Tlo, zemljišni pokrov i način korištenja prostora

- Bogunović M., Vidaček Ž., Racz Z., Husnjak S. i Sraka M. (1997) Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske i njena uporaba, Agronomski glasnik 59 (5-6), 363-399.
- Magdić, D. (2015) Cementna industrija je gušila i razvijala Dalmaciju, <http://pogledaj.to/arhitektura/cementna-industrija-je-gusila-i-razvijala-dalmaciju/>,
- Pedosfera i litosfera, <http://servisi.azo.hr/tlo/ows?SERVICE=WMS&> (WMS), HAOP.
- Vresk, M. (1998) Satelitizacija Splitske aglomeracije, Hrvatski geografski glasnik, 60 (2), 31-48.
- CLC 2018 – Copernicus Land Monitoring Service, <https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/clc2018?tab=mapview>.

Stanje voda, vodnih tijela, vodoopskrbe i odvodnje

- Hrvatske vode (2016) Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016. – 2021.
- Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (2015). Zagreb.
- Vodovod Omiš: <http://www.vodovod.hr/>
- Strategija razvoja Grada Omiša do 2020.
- Strateška studija utjecaja na okoliš: Strategija razvoja Grada Omiša do 2020., Vita projekt d.o.o., Zagreb

Bioraznolikost i georaznolikost

- Bardi, A.; Papini, P.; Quaglino, E.; Biondi, E.; Topić, J.; Milović, M; Pandža, M.; Kaligarič, M.; Oriolo, G.; Roland, V.; Batina, A.; Kirin, T. (2016): Karta prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske. AGRISTUDIO s.r.l., TEMI S.r.l., TIMESIS S.r.l., HAOP
- Bognar A (2001.) Geomorfološka regionalizacija Hrvatske, Acta Geographica Croatica, Vol.34.
- Hrvatske vode (2001): Okvirna direktiva o vodama (Direktiva 2000/60/EC) i Okvirna direktiva o vodama – dodaci (2000/60/EC)
- Hrvatske vode: Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021.
- Hrvatsko biološko društvo (2013) Crveni popis rakova slatkih i bočatih voda Hrvatske
- Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split (2012): Početna procjena stanja i opterećenja morskog okoliša hrvatskog dijela Jadrana
- Magaš D. (2013) Geografija Hrvatske, Meridijani.
- OIKON d.o.o. - Institut za primijenjenu ekologiju, Hrvatsko ihtiološko društvo, Hrvatsko herpetološko društvo – HYL A, Udruga BIOM, Natura - Društvo za zaštitu prirode Hrvatske (2014): Projekt integracije EU Natura 2000 - Terensko istraživanje i laboratorijska analiza novoprikupljenih inventarizacijskih podataka za taksonomske grupe: Actinopterygii i Cephalaspidomorphi, Amphibia i Reptilia, Aves, Chiroptera, Decapoda, Lepidoptera, Odonata, Plecoptera, Trichoptera.

9. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13, 73/16)
10. Zbirni preglednik Katastra speleoloških objekata RH, http://speleo.haop.hr/dashboard/admin_units
11. Bioportal: <http://www.bioportal.hr/>
12. Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša-Grad Omiš, 2012.
13. OGK list Omiš, Marinčić S. i dr., 1976., Institut za geološka istraživanja, Zagreb
14. Marinčić S., Korolija B. i dr. (1969): Tumač za list Omiš K33-22, Institut za geološka istraživanja Zagreb

Šumarstvo i lovstvo

1. Hrvatske šume, <http://javni-podaci-karta.hrsume.hr/>
2. Katalog lovišta, Hrvatske šume: https://www.hrsume.hr/images/stories/lovstvo/katalog_lovista_hr_mail.pdf
3. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Kotlenice
4. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Blato na Cetini
5. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Šćadin
6. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Srednja Poljica
7. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Omiška Dinara
8. Program gospodarenja šumama šumoposjednika za g.j. Mosor - Perun
9. Rauš, Đ., Trinastić, I., Vukelić, J. i Medvedović, J. (1992) Biljni svijet Hrvatskih šuma, Šume u Hrvatskoj. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 33-79.
10. Središnja lovna evidencija, Ministarstvo poljoprivrede: <https://www.mps.hr/hr/sume/lovstvo/sredisnja-lovna-evidencija>
11. Hrvatske šume (2016) Šumskogospodarska osnova područja Republike Hrvatske, važnost 2016. – 2025.
12. Vukelić J. i Rauš Đ. (1998) Šumarska fitocenologija i šumske zajednice u Hrvatskoj. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
13. Vukelić J., Mikac S., Baričević D., Bakšić D. i Rosavec R. (2008) Šumska staništa i šumske zajednice u Hrvatskoj- Nacionalna ekološka mreža. Zagreb: Državni zavod za zaštitu prirode.

Krajobraz

1. GIS preglednik, Pritisci i prijetnje na prirodne vrijednosti, HAOP, <http://pppv.azo.hr/>
2. Salaj, M. (1999) Krajolik, Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Zagreb, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja Republike Hrvatske, Zavod za prostorno planiranje: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu.
3. Strategija razvoja Grada Omiša do 2020.

Kulturno-povijesna baština

1. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja (2013) Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.
2. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske (2011) Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.–2015.
3. Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, <https://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=31>

Otpad

1. MINGOR Izvješća o komunalnom otpadu 2015.-2018.
2. Razvojna strategija Grada Omiša do 2020. godine
3. Plan gospodarenja otpadom Omiš od 2017.-2022.

Promet

1. Izvješće o Brojanju prometa na cestama Republike Hrvatske
2. Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske 2017-2030.
3. Strategija razvoja urbane aglomeracije Split

Zdravlje ljudi

1. Fowler, Cynthia T. (2003.). "Human Health Impacts of Forest Fires in the Southern United States: A Literature Review." *Journal of Ecological Anthropology* 7, no. 1: 39-63.
2. Splitsko-dalmatinska županija (2017). Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Splitsko-dalmatinskoj županiji za
3. Zdravlje i sigurnost – buka, <http://envi.azo.hr/?topic=7>, ENVI atlas okoliša
4. Registar onečišćivanja okoliša
5. Ocjene kakvoće mora za kupanje: <http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoća>

Demografska i socio-ekonomska analiza

1. Gradovi u statistici, Statistika u nizu, <https://www.dzs.hr>
2. Nejašmić, I., Mišetić, R. (2010) Sintetični pokazatelj demografskih resursa: doprinos tipologiji hrvatskog prostora, *Hrvatski geografski glasnik* 72/1, 49-62.

Gospodarstvo

1. Državni zavod za statistiku: www.dzs.hr
2. Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije: <https://www.dalmatia.hr/hr/statistike>

14.1 PRILOG 1. Dokumenti analizirani u svrhu određivanja ciljeva zaštite okoliša

14.1.1 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na Prostorni plan te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade dokumenta

Konvencija/ protokol/ sporazum	Ciljevi za usporedbu sa Izmjenama i dopunama Prostornog plana	
	Ciljevi protokola/ konvencije/ sporazuma	Usklađenost Prostornog plana
Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro 1992.). Objavljena je u NN-MU 01/92, stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 7. srpnja 1996. Kyoto protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime. Republika Hrvatska ratificirala je Protokol 1999. Zakonom o potvrđivanju Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime NN-MU 5/07.	Temeljni cilj Konvencije je „...postići stabilizaciju koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi na razinu koja će spriječiti opasno antropogeno djelovanje na klimatski sustav. Ta razina treba se ostvariti u vremenskom okviru dovoljno dugom da omogući ekosustavu da se prilagodi na klimatske promjene da se ne ugrozi proizvodnja hrane te da se omogući nastavak ekonomskog razvoja na održiv način“. Cilj Kyoto Protokola je smanjenje emisije stakleničkih plinova u industrijaliziranim zemljama za oko 5,2% u odnosu na razine iz 1990-ih godina u razdoblju od 2008. Do 2012. Godine.	Na području Grada Omiša predviđena je mogućnost razvoja sustava alternativnih izvora energije, iz snage vjetera i snage sunca. Opremu za iskorištavanje sunca moguće je postaviti na sve građevine izvan zona spomeničke baštine ili na pojedinačnih građevinama koje imaju obilježje spomenika kulture. U cestovnom prometu planira se poboljšanje prometne povezanosti prigradskog i gradskog prometa podizanjem prometnog standarda na postojećim državnim i županijskim cestama, posebno u odnosu na autocestu, te osiguravanje prostornih uvjeta za kvalitetnije odvijanje javnog prigradskog prijevoza autobusima, čime se optimiziraju prometni tokovi, smanjuju prometna zagušenja, te posljedično dolazi o smanjenja emisija CO ₂ . Navedenim aktivnostima povećava se proizvodnja energije iz obnovljivih izvora, što pozitivno utječe na klimu, te se smanjuju emisije stakleničkih plinova na lokalnoj razini, čime se doprinosi ciljevima konvencije.

<p>Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.). Republika Hrvatska potvrdila je Konvenciju 1996. godine. Objavljena je u NN –MU br. 6/96. U okviru ove Konvencije potpisan je i Protokol o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol) (NN-MU 07/02).</p>	<p>Osnovni ciljevi Konvencije su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Očuvanje sveukupne biološke raznolikosti; 2. Održivo korištenje prirodnih dobara, na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja; 3. integriranje mjera zaštite i održivog korištenja prirode u sve relevantne sektore. 	<p>Zaštita ekoloških sustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora te zaštitom stanišnih tipova. Biološka raznolikost, kao podloga za izradu krajobrazne osnove, podrazumijeva raznolikost između vrsta, unutar pojedinih vrsta te raznolikost između ekoloških sustava na određenom prostoru.</p> <p>Biološka raznolikost štiti se temeljem zakona, ali i Odlukom Prostornog uređenja (prostorni plan područja posebnih obilježja, urbanistički plan uređenja), što se izrađuju temeljem prostornog plana, programa mjera za unapređenje stanja u prostoru i programa zaštite okoliša.</p> <p>Prostornim planom štite se lokaliteti zaštićeni Zakonom o zaštiti prirode, kao i područja ekološke mreže, međutim iste je potrebno ažurirati, te utvrditi šire mjere zaštite prirode, a što će se osigurati strateškom studijom.</p>
<p>Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) (Bern, 1979., stupila na snagu 1982.). Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen u travnju 2000. (NN – MU 6/00).</p>	<p>Glavni ciljevi Konvencije su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osigurati očuvanje i zaštitu divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih prirodnih staništa (navedenih u dodacima I. i II Konvencije); 2. Povećanje suradnje između ugovornih stranaka, kao i regulirati eksploataciju tih vrsta (uključujući i migratorne vrste). U tu svrhu Konvencija nameće zakonske obveze 	<p>Prostornim planom štite se lokaliteti zaštićeni Zakonom o zaštiti prirode, kao i područja ekološke mreže, međutim iste je potrebno ažurirati, te utvrditi šire mjere zaštite prirode, a što će se osigurati strateškom studijom.</p>

	<p>ugovornim strankama zaštititi više od 500 divljih biljnih vrsta i više od 1.000 divljih životinjskih vrsta.</p>	
<p>Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonnska konvencija) (Bonn, 1979., stupila na snagu 1985). Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen u svibnju 2000 (NN-MU 6/00).U okviru ove Konvencije potpisani su sporazumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sporazum o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom Atlantskom području (ACCOBAMS) (NN-MU 06/00) • Sporazum o zaštiti europskih populacija šišmiša (EUROBATS) (NN-MU 06/00) • Sporazum o zaštiti afričko-euroazijskih migratornih ptica močvarica (AEWA) (NN-MU 06/00) 	<p>Cilj Konvencije je očuvanje migratornih vrsta divljih životinja u čitavom području njihova rasprostranjenja. Konvencija predstavlja okvir unutar kojeg države članice mogu poduzimati mjere zaštite i očuvanja migratornih vrsta i njihovih staništa na globalnoj razini.</p>	<p>Prostornim planom štite se lokaliteti zaštićeni Zakonom o zaštiti prirode, kao i područja ekološke mreže, međutim iste je potrebno ažurirati, te utvrditi šire mjere zaštite prirode, a što će se osigurati strateškom studijom.</p>
<p>Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca 2000.). Stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 1. ožujka 2004., a taj je datum objavljen u NN-MU 11/04. Zakon o potvrđivanju Konvencije donesen je u rujnu 2002. godine (NN –MU 12/02).</p>	<p>Konvencija ima za ciljeve promicanje zaštite krajobraza, upravljanje i planiranje te organiziranje europske suradnje o pitanjima krajobraza.</p>	<p>Temeljem Zakona o zaštiti prirode na području Grada Omiša nalazi se zaštićeno područje Cetine – donji tok u kategoriji značajnog krajobraza, za koji su propisane mjere zaštite, te se Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije, te PPUG-om predlaže zaštita sljedećih krajobraza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Značajni krajobraz <ul style="list-style-type: none"> - vodotok rijeke Cetine (pripadajući dio na području Grada Omiša), - Vrulja

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spomenik prirode (geološki, paleontološki) <ul style="list-style-type: none"> ▪ - prijevaj Dupci (pripadajući dio na području Grada Omiša). ▪ Time je postignuta integracija zaštite krajobrazu u prostorno-plansku dokumentaciju.
<p>Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (NN-MU12/93. Usvojena: PARIZ, 1972. Republika Hrvatska stranka je Konvencije na temelju notifikacije o sukcesiji od 8. listopada 1991. Konvencija je u odnosu na RH stupila na snagu 8. listopada 1991. Konvencija Vijeća Europe o zaštiti arhitektonskog blaga Europe (NN-MU 6/94) Zakon o ratifikaciji Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) Valetta, 1992. (NN-MU 4/04 i 9/04 objava) Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (NN MU 5/07).</p>	<p>Osnovni ciljevi konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Potaknuti zemlje potpisnice na praćenje i izvještavanje o stanju očuvanja područja Svjetske baštine; 2. Pružanje stručne pomoći i profesionalnog usavršavanja za poslove očuvanja područja Svjetske baštine; 3. U slučaju potrebe, pružanje žurne pomoći područjima Svjetske baštine koja se nalaze u neposrednoj opasnosti. <p>Ostali ciljevi su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jačanje javne svijesti; 2. Poticanje sudjelovanja lokalnih zajednica na očuvanje njihove kulturne i prirodne baštine; 3. Ostvarivanje međunarodne suradnje u očuvanju kulturne i prirodne baštine. 	<p>Na području Grada Omiša ne postoje lokaliteti Svjetske baštine. Najbliži lokalitet je Dioklecijanova palača u Splitu.</p>
<p>Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. O uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (Okvirna direktiva o vodama) (SL L 327, 22. 12. 2000.)</p>	<p>Ciljevi su:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osiguravanje dostatnih količina površinskih i podzemnih voda dobre kakvoće potrebnih za održivu, uravnoteženu i pravičnu uporabu voda; 2. Znatno smanjenje onečišćenja podzemnih voda; 3. Zaštita kopnenih površinskih voda i morskih voda; 4. Postizanje ciljeva relevantnih međunarodnih ugovora, uključujući i one koji su usmjereni na eliminaciju onečišćenja morskog okoliša. 	<p>Prostornim planom širi se sustav vodoopskrbe i odvodnje s adekvatnim stupnjem pročišćavanja..</p> <p>Posebno je naglašena važnost i uvjeti za pročišćavanje otpadnih voda, čime se postižu ciljevi Konvencije.</p>

<p>Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja (Barcelona, 1976.) Na temelju notifikacije o sukcesiji Republika Hrvatska stranka je Konvencije od 8. Listopada 1991. NN-MU br. 12/93.</p> <p>Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja kopnenim izvorima (Atena, 1980.) Na temelju notifikacije o sukcesiji Republika Hrvatska stranka je Protokola od 8. listopada 1991. NN-MU br.12/93. Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja kopnenim izvorima i aktivnostima (Siracusa, 1996.), Republika Hrvatska potpisala je Protokol.</p> <p>Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Barcelona, 2008.), objavljen je u NN-MU br.8/12, stupio je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 28. Veljače 2013., a taj datum je objavljen u NN-MU br. 2/13.</p>	<p>Konvencija i protokol imaju za cilj eliminaciju onečišćenja iz kopnenih izvora izlistanih u Prilogu I Protokola; zatim ograničavanje onečišćenja tvarima ili izvorima s kopna izlistanih u Prilogu II te ispuštanja moraju biti strogo podložna postupcima izdavanja odobrenja od strane nadležnih državnih tijela, vodeći računa o odredbama Priloga III Protokola.</p> <p>Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja ima sljedeće ciljeve:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Omogućavanje, putem racionalnog planiranja aktivnosti, održivog razvitka obalnih područja osiguravanjem da su okoliš i krajobraz uzeti u obzir u suglasju s gospodarskim, socijalnim i kulturnim razvitkom; 2. Očuvanje obalnih područja na korist sadašnjih i budućih naraštaja; 3. Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa, posebice u odnosu na korištenje voda; 4. Osiguravanje očuvanja cjelovitosti obalnih ekosustava, krajobraza i geomorfologije; 5. Sprječavanje i/ili smanjivanje učinaka prirodnih rizika i posebno promjene klime koji mogu biti izazvani prirodnim djelovanjem ili ljudskim djelatnostima; 6. Postizanje usklađenosti između javnih i privatnih inicijativa i svih odluka javnih vlasti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, a koje utječu na korištenje obalnog područja. 	<p>Prema Prostornom planu Grada Omiša onečišćenje priobalnog mora znatno će se umanjiti konačnom izgradnjom kanalizacijskog sustava sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda te provedbom drugih mjera kojima se smanjuje onečišćenje slivnog prostora i mora, koje uključuju sprečavanje nastanka morskog otpada, te odgovarajuće gospodarenje otpadom u marinama.</p> <p>Budući da prostorni plan direktno ne integrira ciljeve Konvencije, Strateškom studijom je potrebno osigurati planiranje aktivnosti na način da se spriječe onečišćenja obalnog područja, da se očuva krajobraz i geomorfologija prostora, održivo koriste prirodni resursi (posebno voda) te da se spriječe ili smanje posljedice prirodnih rizika, posebno uzimajući u obzir klimatske promjene.</p>
<p>Okvirna direktiva o morskoj strategiji 2008/56/EZ</p>	<p>Ciljevi su:</p> <p>Zaštita, očuvanje, omogućavanje oporavka i obnavljanje morskih i obalnih ekosustava te održivo korištenje ekosustavnih usluga; Očuvanje zaštićenih područja u moru i ekološki značajnih područja EU NATURA 2000;</p>	<p>Prostornim planom Grada Omiša planira se zbrinjavanje otpada s plovila, zbrinjavanje kaljužnih otpadnih voda i balastnih voda te zbrinjavanje krutog otpada s plovila. Navodi se da je potrebno je osigurati sustav pražnjenja i pranja tankova sa sanitarno potrošnim otpadnim vodama. Nadalje, potrebno je spriječiti izravno izlijevanje sanitarno-potrošnih i tehnoloških otpadnih</p>

	<p>Smanjenje onečišćenja u morskom i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravlja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obale; Uspostavljanje i/ili održavanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa primjenom ekosustavnog pristupa.</p>	<p>voda u priobalno more odnosno priključiti ih na javni sustav kanalizacije Omiša.</p> <p>Ali, budući da Prostorni plan direktno ne integrira ciljeve direktive, Strateškom studijom je potrebno osigurati planiranje aktivnosti na način da se spriječe onečišćenja obalnog područja, da se očuva krajobraz i geomorfologija prostora, održivo koriste prirodni resursi (posebno voda) te da se spriječe ili smanje posljedice prirodnih rizika, posebno uzimajući u obzir klimatske promjene.</p>
<p>Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (Madrid, 2008.) - NN 82/12 Međunarodni ugovori</p>	<p>Protokol je osmišljen kako bi državama Sredozemlja dao osnovu za bolje upravljanje u zaštitu njihovih obalnih područja u svjetlu nadolazećih klimatskih promjena. Idealno bi bilo provesti istraživanja (koja bi uključila projekcije utjecaja klimatskih promjena, vijek obalnih građevina, tempo erozije obale i dr.) kojima bi se utvrdili jasni konzistentni kriteriji odnosno slijedom toga prilagodila veličina zone odmaka. Uz ostalo, kriteriji svakako moraju uključiti brigu za okoliš u pravila upravljanja i korištenja javnog pomorskog dobra. Primjena odrednica i načela Protokola o IUOP u nadležnosti je nacionalnih zakonodavstava i to kroz područje prostornog regionalnog i urbanog planiranja.</p>	<p>Budući da Prostorni plan direktno ne integrira ciljeve integralnog upravljanja obalnim područjem, Strateškom studijom je potrebno osigurati da se pri planiranju aktivnosti i izgradnji zahvata vodi računa o komplementarnoj i međuzavisnoj prirodi morskog i kopnenog dijela.</p> <p>U planiranju turističkih sadržaja potrebno je naglasiti potrebu za održivim obalnim turizmom, kojim se neće narušavati obalni ekosustavi, prirodni resursi, kulturna baština i krajobrazi. Za planska rješenja za obavljanje pomorske aktivnosti potrebno je izraditi mjere očuvanja obalnih ekosustava.</p> <p>Provedbom postupka strateške procjene osigurat će se informiranje i uključivanje javnosti u postupak odlučivanja vezan za obalno područje. Nadalje, procjenom će se uzeti u obzir i kumulativni utjecaji na obalna područja, pridajući pažnju i njihovim prihvatnim kapacitetima.</p>
<p>Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhus, 1998.). Objavljena je u NN-MU 1/07, stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku</p>	<p>Radi doprinosa zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit, svaka jamči se pravo pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti u odlučivanju o okolišu i pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša.</p>	<p>Sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu bit će ostvareno tijekom postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Prostornog plana koji uključuje sudjelovanje javnosti u vidu javnog uvida i javne rasprave.</p>

25. lipnja 2007., a taj datum je objavljen u NN-MU 7/08.		
--	--	--

14.1.2 Pregled odnosa Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša s osnovnim ciljevima pojedinih strategija, planova i programa na državnoj razini, kao i načina na koji su ciljevi istih uzeti u obzir pri izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša

Naziv dokumenta	Ciljevi za usporedbu sa Izmjenama i dopunama Prostornog plana	
	Ciljevi Strategije/Plana	Usklađenost Izmjena i dopuna Prostornog plana
<p>Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21)</p>	<p>Vizija Hrvatske 2030. godine je da je Hrvatska konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivost identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve. Vizija će se ostvariti kroz četiri razvojna smjera, točnije:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo 2. Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize 3. Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija 4. Razvojni smjer 4. Ravnomjeran regionalni razvoj <p>Strateški ciljevi Hrvatske do 2030. godine uključuju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo – razvija se globalno konkurenta, zelena i digitalna industrija; poduzetništvo i obrt; znanost i tehnologija; održivi, inovativni i otporni turizam; te razvoj kulture i medija. 2. Obrazovani i zaposleni ljudi – prioritetna područja uključuju pristupačnost ranog I predškolskog odgoja I obrazovanja; stjecanje 	<p>Nacionalna strategija hijerarhijski je najviši akt strateškog planiranja u RH te služi za oblikovanje i provedbu razvojnih politika koji se detaljno razrađuju planovima razvoja jedinica lokalne i regionalne samouprave.</p> <p>Sukladno Zakonu o prostornom uređenju, Prostorni plan se primjenjuje za područja za koja nije utvrđena obaveza izrade UPU te za uređene građevne čestice, u izgrađenim te neizgrađenim a uređenim dijelovima građevinskog područja naselja, za rekonstrukciju postojećih građevina, za prometnu, komunalnu i drugu infrastrukturu unutar i izvan građevinskog područja osim za područja za koja je donesen UPU, za postavljanje solarnih panela na postojećim građevinama i građevnim česticama s postojećim građevinama svih namjena, osim građevina unutar zaštićenih spomeničkih cjelina i zaštićenih pojedinačnih građevina, te za šire područja luke otvorene za javni promet Omiš.</p> <p>Prostornim planom predviđene su manje izmjene i prilagodbe infrastrukturnih sustava, te nastavak već započetih projekata.</p> <p>Izmjenama Prostornog plana osiguravaju se infrastrukturna poboljšanja kroz nadogradnju i sanaciju, koja će posljedično</p>

	<p>i razvoj temeljnih i strukovnih kompetencija; unaprjeđenje visokog obrazovanja; te usklađeno i perspektivno tržište rada.</p> <p>3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom – osigurava se kroz područja učinkovitog i djelotvornog pravosuđa; borbe protiv korupcije; kompetentne, dostupne i učinkovite javne uprave; te poboljšanja upravljanja državnom imovinom.</p> <p>4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske – osigurat će se kroz javne politike unutar Europske unije, srednje Europe i Sredozemlja, bilateralno i multilateralno, te kroz jačanje položaja Hrvata Bosne i Hercegovine i hrvatskih manjina te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske.</p> <p>5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život – osigurat će se unaprjeđenjem područja zdravstvene zaštite i skrbi; zdravlja, prehrambenih navika i aktivnog života kroz sport; dostojanstvenog starenja; socijalne solidarnosti i odgovornosti; zaštite dostojanstva hrvatskih branitelja i njihovih obitelji.</p> <p>6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji – provodi se ublažavanjem negativnih demografskih trendova i izgradnje poticajnog okruženja za mlade te jačanje povezanosti iseljeničtva.</p> <p>7. Sigurnost za stabilan razvoj – postiže se kroz politike jačanja obrambene sposobnosti hrvatske vojske; unutarnje sigurnosti; borbe protiv radikalizma, ekstremizma i terorizma; jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava Civilne zaštite; te unaprjeđenje sustava vatrogastva.</p> <p>8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost – zaštitom prirodnih resursa i borbe protiv klimatskih promjena; te energetske dostatnosti i tranzicije na čistu energiju.</p>	<p>dovesti do poboljšanja kvalitete života stanovnika, te rasterećenje pritiska na sastavnice okoliša što je u skladu s Nacionalnom strategijom.</p>
--	---	--

	<p>9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva – povećanjem produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i otpornosti na okolišno prihvatljiv način; doprinos klimatskoj neutralnosti smanjenjem upotrebe zaštitnih tvari i razvoja ekološke proizvodnje; jačanje konkurentnosti i inovativnosti poljoprivrede i akvakulture; te oživljavanje ruralnih područja unaprjeđenjem kvalitete života.</p> <p>10. Održiva mobilnosti – modernizacijom i izgradnjom željeznice, integriranim urbanim prijevozom i prijevozom tereta željeznicom; uspostavom novih prometnih procesa; razvojem pomorskog prometa i prometa unutarnjim vodnim putevima; te razvojem zračnog prometa.</p> <p>11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva - odnosi se na digitalizaciju gospodarstva, javne uprave i pravosuđa, razvoj širokopojasnih elektroničkih mreža, te digitalnih kompetencija i radnih mjesta.</p> <p>12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima – odnosi se na potpomognuta i brdsko-planinska područja, te otoke.</p> <p>13. Jačanje regionalne konkurentnosti – specijalizacijom i jačanjem pozicije regionalnog gospodarstva, te razvojem pametnih i održivih gradova.</p> <p>Uz strateške ciljeve, definirani su horizontalni prioriteti promicanja ravnopravnosti i jednakih mogućnosti</p>	
<p>Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povećati učinkovitost osnovnih mehanizama zaštite prirode 2. Smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara 3. Ojačati kapacitete sustava zaštite prirode 4. Povećati znanje i dostupnost podataka o prirodi 	<p>Na području Grda Omiša nalaze se četiri POVS područja te dva POP područja, kao i dva zaštićena područja prema Zakonu o zaštiti prirode – značajni krajobraz rijeke Cetine i spomenik prirode Ruskamen. Za značajni krajobraz propisane su detaljne mjere zaštite kojim se ograničava korištenje i izgradnja prostora osim u svrhu rekreacije i avanturizma.</p>

	<p>5. Podići razinu znanja, razumijevanja i podrške javnosti za zaštitu prirode.</p>	<p>Planiranjem infrastrukture za gospodarenje otpadom, boljim iskorištavanjem energije sunca, te rasterećenjem vodotoka i obalnog pojasa od izgradnje doprinosi se smanjenju pritisaka na prirodu, odnosno održivom korištenju prirodnih dobara.</p>
<p>Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 84/13)</p>	<p>U cilju uravnoteženog i održivog razvoja, podizanja kvalitete života i ublažavanja negativnih demografskih procesa, postavke koncepcije jesu:</p> <p>1. afirmacija policentričnosti, osobito jačanjem uloge makroregionalnih središta, ali i ostalih više i srednje rangiranih središta značajnih za oblikovanje uravnotežene prostorne strukture, osnaživanjem gradova subregionalnog i lokalnog značaja u područjima ugroženima depopulacijom i poticanjem njihova umrežavanja u policentrične saveze kao osnove održivih i otpornih regija</p> <p>2. ublažavanje tempa depopulacije najugroženijih područja poticanjem prirodnog obnavljanja stanovništva i stvaranjem preduvjeta privlačnosti za mlađu populaciju, prema konceptu socijalne uključenosti, ravnopravnog pristupa javnim i drugim sadržajima, prava na rad i osobni napredak, korištenjem potencijala novih tehnologija, zelenog poslovanja i turističke atraktivnosti</p> <p>3. očuvanje identiteta hrvatskog prostora planskim promišljanjem cjelokupnog teritorija i cjelovito osmišljenim uključivanjem prirodne i kulturne baštine temeljenim na cjelovito sagledanom i vrednovanom krajobrazu u sustav prostornog uređenja te ravnopravnim planerskim tretmanom kopna i mora na postavkama održivog razvoja</p> <p>4. korištenje prednosti geoprometnog položaja za razvoj posredničkih prometnih, gospodarskih i političkih funkcija, između</p>	<p>Razvoj infrastrukturnih sustava preduvjet je za ujednačeni prostorni razvoj, koji uključuje promet, vodoopskrbu i odvodnju otpadnih voda, gospodarenje otpadom, povećanje energetske učinkovitosti i povećanje korištenja širokopojasnog interneta. Unaprjeđenje mobilnosti potrebno je poticati korištenjem intermodalnih sustava javnog prijevoza. Prostornim planom predviđene su manje izmjene i prilagodbe infrastrukturnih sustava, te nastavak već započetih projekata.</p> <p>S druge strane, potrebno je također razvijati društvenu infrastrukturu, koja mora slijediti razvoj i razmještaj stanovništva, te podizati standard i kvalitetu života. Prijedlogom prostornog plana dolazi do manjeg smanjivanja javnih zelenih površina u Gradu Omišu u korist građevinskih područja.</p> <p>Prostornim planom također se omogućava poboljšanje prometne povezanosti prigradskog i gradskog prometa podizanjem prometnog standarda.</p>

	<p>zapadne i srednje Europe te jugoistočne Europe i Bliskog istoka, posebice prirodnom usmjerenišću zemalja srednjeg Podunavlja prema Jadranu i Mediteranu</p> <p>5. održivi razvoj gospodarstva i infrastrukturnih sustava, odmjerenim korištenjem prostora i usmjeravanjem razvojnih aktivnosti prema već korištenom zemljištu, intenzivnijim razvojem sustava željezničkog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa i poboljšanjem mreže cestovnih prometnih poveznica</p> <p>6. povezivanje s europskim prostorom, primjenom načela teritorijalne kohezije, ostvarivanjem zajedničkih standarda zaštite okoliša, sudjelovanjem u realizaciji europskih prometnih i infrastrukturnih mreža te sudjelovanjem u izradi zajedničkih dokumenata i provedbi istraživačkih i drugih projekata vezanih uz prostorni razvoj</p> <p>7. integrirani pristup prostornom uređenju usklađivanjem sektorskih politika i razvojnih dokumenata s principima zaštite i promocije uporišnih vrijednosti, prioritetima i usmjerenjima prostornog razvoja te sagledavanjem potencijalnih instrumenata provedbe planiranog prostornog razvoja u svim sektorima</p> <p>8. aktivna prilagodba dinamici promjena jačanjem kapaciteta hrvatskog prostora i sustava prostornog uređenja za prilagodbu posljedicama klimatskih promjena, društvenim promjenama, gospodarskim trendovima i tehnološkom napretku te za smanjenje rizika od katastrofa.</p>	
<p>Program ruralnog razvoja 2014.-2020., 2015.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima; 2. Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu; 3. Ulaganja u fizičku imovinu; 4. Obnavljanje poljoprivrednog potencijala narušenog elementarnim i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti; 	<p>Razvoj poljoprivrede kao gospodarske djelatnosti na području Grada Omiša temelji se na obiteljskom gospodarstvu.</p> <p>Obiteljska gospodarstva koriste se kao resursi za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda (zdrava hrana) u cilju opskrbe lokalnog stanovništva, turista i šireg područja.</p>

	<p>5. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja; 6. Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima; 7. Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene; 8. Ekološki uzgoj.</p> <p>Program je bio na snazi u trenutku izrade studije temeljem Prijelazne Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL laying down certain transitional provisions for the support by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and by the European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) in the years 2021 and 2022 and amending Regulations (EU) No 228/2013, (EU) No 229/2013 and (EU) No 1308/2013 as regards resources and their distribution in respect of the years 2021 and 2022 and amending Regulations (EU) No 1305/2013, (EU) No 1306/2013 and (EU) No 1307/2013 as regards their resources and application in the years 2021 and 2022)</p>	<p>Poljoprivredne površine u pojasu od 50 m udaljenosti od cestovnog pojasa državne ili županijske ceste ne mogu se koristiti za proizvodnju hrane.</p> <p>Prostornim planom se djeluje na revitalizaciju tradicionalne mreže naselja s ciljem očuvanja vitaliteta naselja, te se potiče razvoj gospodarskih djelatnosti vezanih za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim kućanstvima), čime je plan usklađen s Programom ruralnog razvoja. Potrebno je međutim propisati odredbe za primjenu ekoloških poljoprivrednih načela, u svrhu zaštite okoliša, prvenstveno tla i voda, te posljedično i zdravlja ljudi.</p>
<p>Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (NN 02/23)</p>	<p>Turizam predstavlja dominantnu ekonomsku aktivnost Republike Hrvatske koja je u prethodnom razdoblju u značajnoj mjeri determinirala kako ekonomske tako i društvene procese. Strategija služi za oblikovanje i provedbu razvojnih turističkih politika te je usklađena s nacionalnim i europskim politikama vezanima za turisa, i opći gospodarski i društveni razvoj.</p> <p>Definirani su sljedeći strateški ciljevi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam 2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu 3. Konkurentan i inovativan turizam 4. Otporan turizam. 	<p>Na području Grada planirana je ugostiteljsko-turistička namjena u smislu hotela, turističkog naselja i kampa. Postojeće ugostiteljsko – turističke zone se prema urbanističkom planu uređenja mogu rekonstruirati i uređivati u svrhu podizanja kategorije i kvalitete turističke ponude.</p> <p>Također, u planu je izgradnja nove ugostiteljsko – turističke zone kojom bi se osigurala nova zapošljavanja, ulaganja i ispunili ostali ciljevi strategije.</p> <p>Nadalje, u sklopu ugostiteljsko-turističke ponude planirana je i luka nautičkog turizma Omiš-Garma 200 vezova, te marina Ribnjak kapaciteta 195 vezova.</p>
<p>Strategija razvoja nautičkog turizma za razdoblje 2009.-2019.godine, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture; Ministarstvo turizma, Zagreb, 2008.</p>	<p>1. održivo korištenje i upravljanje resursima</p> <ol style="list-style-type: none"> a) prostor i okoliš (kapacitet, zaštićena područja – prirodna, kulturna,...) b) nautička infrastruktura (luke nautičkog turizma, brodogradilišta, luke otvorene za javni promet) 	<p>Unutar lučkog područja luke otvorene za javni promet Omiš uređuje se prostor za operativni dio luke, komunalni dio luke i nautički dio luke u zaštićenom dijelu luka i na otvorenom dijelu luke.</p>

	<p>c) usluge u nautičkom turizmu (iznajmljivanje plovnih objekata – jahti i brodica – čarter, organizacija kružnih i jednodnevnih izleta, održavanje i popravak plovnih objekata u okviru luka nautičkog turizma i brodogradilišta, usluge vođenja plovnih objekata, snabdijevanje nautičara, usluge informiranja nautičara, usluge osposobljavanja i edukacije sudionika u nautičkom turizmu i druge usluge za potrebe nautičkog turizma)</p> <p>2. revidiranje prostorno-planskih dokumenata za realizaciju scenarija umjerene izgradnje novih prihvatnih kapaciteta</p> <p>3. povećanje prihvatnih kapaciteta sanacijom, rekonstrukcijom i revitalizacijom postojećih luka (povijesne luke u urbanim sredinama, napuštene vojne luke, proširenje luka nautičkog turizma radi prihvata velikih jahti)</p> <p>4. uspostava sustava nadzora i upravljanja pomorskom plovidbom</p> <p>5. Opremanje i nadzor plovnih objekata i luka nautičkog turizma uređajima i opremom za zaštitu mora od onečišćenja</p> <p>6. uspostava integralnog upravljanja sustavom nautičkog turizma (informatizacija s bazom podataka i registrom pomorskog dobra)</p> <p>7. Pojednostavljenje administrativnih procedura i usklađivanje zakonodavstva</p> <p>8. povećanje proizvodnje plovnih objekata za nautički turizam u hrvatskim brodogradilištima – razvoj klastera nautičkog turizma</p> <p>9. poticanje razvitka postojećih i izgradnja novih remontnih i servisnih centara</p> <p>10. jačanje konkurentnosti svih subjekata nautičkog turizma</p> <p>11. primjena novih tehnologija i ekoloških standarda</p> <p>12. uspostava sustava kontinuiranog obrazovanja sudionika u nautičkom turizmu</p>	<p>Nadalje, u sklopu ugostiteljsko-turističke ponude planirana je i luka nautičkog turizma Omiš-Garma 200 vezova, te marina Ribnjak kapaciteta 195 vezova. Uvjeti uređenja luka određeni su u UPU Ribnjak.</p> <p>U svrhu ispunjenja cilja zaštite morskog okoliša, potrebno je u prostorni plan ugraditi mjere zaštite mora od onečišćenja, kao i odgovarajućih ekoloških standarda usmjerenih na sve karike nautičkog lanca.</p>
<p>Glavni plan razvoja turizma Splitsko – dalmatinske županije (2017.-2027.) sa strateškim i operativnim planom marketinga, Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije i Institut za turizam, 2018</p>	<p>Glavnim planom se za područje Splitske rivijere predlaže sljedeće: Razvoj visokokvalitetnih projekata urbane obnove određenih objekata i područja konverzijom u turističke/smještajne/mješovite namjene (brown field), kao što su na primjer konverzija objekata u gradskim jezgrama Trogira, Splita i Omiša u boutique hotele, uređenje interpretacijskog centra „1700 godina povijesti Splita“ u staroj gradskoj jezgri Splita i prenamjena industrijskih postrojenja izvan uporabe u turističke svrhe (npr. tvornica Dalmacija, Dugi Rat).</p>	<p>Omiš pripada obalnoj prostornoj cjelini Županije koje karakterizira krajnje urbanizirani prostor i visoka koncentracija stanovništva. Omiš istovremeno doživljava najveće projekte konverzije i rasta kapaciteta unutar građevinskih zona sve s ciljem podizanja razine atraktivnosti i diverzifikacije proizvoda.</p> <p>Iako nisu planirane nove ugostiteljsko-turističke zone, uređuju se uvjeti izgradnje, te uvjeti planiranja sportsko-rekreacijskih zona.</p>

	<p>Restrukturiranje i podizanje kvalitete glavnine postojećih smještajnih objekata, turističkih atrakcija, infrastrukture i usluga, kao što su na primjer ubrzana privatizacija, restrukturiranje i rekonstrukcija Hotela i Apartmana Medena, rekonstrukcija hotela Lav i Marjan, uređenje plaža u Splitu i Podstrani te proširenje zračne luke Split-Kaštela; održavanje, uređenje i tematiziranje plaža i turističke ponude autohtonim proizvodima i suvenirima te autohtonom gastronomskom ponudom.</p> <p>Glavnim planom predložen je razvoj športsko-rekreacijskog centra Cetina u svrhu unaprjeđenja usluge, sa svim pratećim športskim i ugostiteljskim sadržajima, a koji bi uključivao rafting centar, biciklizam, penjanje, interpretacijski centar, ugostiteljske sadržaje i parking, te moguće i autokamp.</p> <p>Glavni planom također je predviđeno unaprjeđenje cestovne infrastrukture za potrebe turističke mobilnosti, povezivanje aglomeracije Split, ali i unaprjeđenja života lokalnog stanovništva.</p>	<p>Izgrađena ugostiteljsko-turistička zona Garma – Ravnice ukupne površine oko 11,5 ha, namijenjena je za izgradnju hotela i turističkog naselja, u skladu s posebnim propisom a ukupnog kapaciteta 1.700 kreveta. Hoteli se predviđaju u južnom i jugoistočnom dijelu zone kapaciteta oko 700 kreveta, dok se turističko naselje predviđa u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu zone kapaciteta oko 1.000 kreveta. To je područje na kojemu je bila smještena tvornica cementa i koje je znatno devastirano djelovanjem tvornice u prošlosti i čišćenjem terena od građevina i opreme bivše tvornice. Nova gradnja na površini bivše tvornice predstavlja ujedno i sanaciju područja bilo gradnjom novih građevina ugostiteljsko turističke namjene bilo sanacijom terena biljnim radovima i drugim oblicima uređenja terena. Bivša luka tvornice se rekonstrukcijom prenamijenjuje u luku nautičkog turizma - marinu. Projekt je sukladan Glavnom planu.</p> <p>Vezano za planom predložen centar na Cetini, Prostornim planom je omogućeno provoditi takve aktivnosti, ali su strogo definirani zahvati koje je moguće izvoditi unutar značajnog krajobraza, te ograničenja.</p> <p>Planom je također planirana i brza cesta Trogir – Split – Omiš, nova dionica na području Grada Omiša, obilaznica Omiša sa mostom i tunelima, dionica dužine oko 4,3 km.</p>
<p>Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike RH za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 93/2014)</p>	<p>Dok je opći cilj Strategije Razvijeno i konkurentno pomorstvo Republike Hrvatske, strateški ciljevi uključuju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Održivi rast i konkurentnost pomorskog gospodarstva u području brodarstva i usluga u pomorskom prijevozu, lučke infrastrukture i lučkih usluga, te obrazovanja i životnih i radnih uvjeta pomoraca. 2.Siguran i ekološki održiv pomorski promet, pomorska infrastruktura i pomorski prostor RH 3.Jačanje administrativne sposobnosti 4.Jačanje pomorskih znanja i kulture 	<p>Na obalnom području grada Omiša planirane su tri morske luke otvorene za javni promet, od kojih je luka Omiš županijskog značaja, a luke Mimice i Pisak lokalnog značaja. Unutar lučkog područja uređuje se prostor za operativni dio luke, komunalni dio luke i nautički dio luke u zaštićenom dijelu luka i na otvorenom dijelu luke.</p> <p>Nove lokalne luke za potrebe naselja planirane su u naselju Stanići i Čelina.</p> <p>Od luka posebne namjene na području Grada Omiša planirane su:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - luke nautičkog turizma, - sportske luke <p>Luka Omiš povezana je s ostalim morskim lukama županijskog i lokalnog značaja a lokalne pomorske pruge povezuju obalna područja i naselja grada Omiša te ostala susjedna područja.</p> <p>U svrhu zaštite morskog okoliša, potrebno je u prostorni plan ugraditi mjere zaštite mora od onečišćenja, kao i odgovarajućih ekoloških standarda.</p>
<p>Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17)</p>	<p>Program je razrađen po prioritetima, ciljevima i mjerama koji u sebi integriraju ciljeve postizanja dobrog stanja okoliša, koje od važnosti za Prostorni plan su kako slijedi:</p> <p>1.3.1 Zaštititi morska staništa smanjenjem antropogeno uzrokovane eutrofikacije, onečišćenja i drugih aktivnosti</p> <p>2.4.2. Unaprijediti rezultate postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za prostorno-planske dokumente i sektorske PPS s naglaskom na njihovo korištenje u upravljanju i zaštiti obalnog područja i morskog okoliša</p> <p>1.1.1. Poboljšati kvalitetu buduće izgradnje i izgrađenog okoliša te stvarati distribucijsku pravednosti kroz korištenje instrumenata upravljanja građevinskim zemljištem u naseljima</p> <p>1.1.2. Razraditi modele i realne instrumente urbane sanacije i urbane preobrazbe kojima se rješavaju dominantni infrastrukturni, ekološki, oblikovni i socioekonomski problemi obalnih naselja</p> <p>1.9.5. Jačati otpornosti obalnih naselja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda</p> <p>1.9.6. Razvijati prilagodbu obalnog područja na porast razine mora</p>	<p>Provedbom strateške procjene i integriranjem iz nje proizašlih mjera zaštite u prostorni plan doprinijet će se zaštititi mora i morskih staništa, kao i kvaliteti i racionalnom korištenju prirodnih resursa. Prostornim planom adresirani su problemi litoralizacije obale, devastacije prirodnih staništa i neplanske izgradnje, te su odredbama uvedene mjere kojima se navedeni problemi nastoje suzbiti i kontrolirati.</p> <p>Planom nije obuhvaćen problem klimatskih promjena i ranjivosti prostora na klimatske promjene, te će isto biti obrađeno strateškom studijom uz prijedlog odgovarajućih mjera.</p> <p>Za potrebe prostornog planiranja treba izraditi analizu ranjivosti obalnih područja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda radi definiranja najugroženijih područja, uključujući porast razine mora te prilagoditi planiranje istome.</p>

	<p>Visoka kvaliteta izgrađenog prostora naselja je konačni cilj procesa planiranja i uređenja prostora i jedan od tri kriterija za ocjenjivanje održivosti prostornog razvoja.</p> <p>Vezano za točku 3.9.5 potrebno je izraditi analizu ranjivosti obalnih područja na pojavu ekstremnih vremenskih i klimatskih hazarda radi definiranja najugroženijih područja, uključujući porast razine mora te prilagoditi prostorne planove istome.</p>	
<p>Strategija prometnog razvoja RH za razdoblje od 2017. do 2030. godine (NN 84/17)</p>	<p>Strategijom je utvrđen popis općih i specifičnih ciljeva po sektorima na koje se odnose. Opći ciljevi uključuju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promijeniti raspodjelu prometa putnika u prilog javnog prijevoza (JP) te oblicima prijevoza s nultom emisijom štetnih plinova. To uključuje JP u aglomeracijama i lokalnom regionalnom kontekstu (tramvaje, lokalne autobusne linije itd.), prijevoz željeznicom, javni prijevoz u pomorskom prometu (brodovima), autobusni prijevoz na regionalnim i daljinskim linijama, kao i pješake i bicikliste.; 2. Promijeniti raspodjelu prometa tereta u prilog željezničkog i pomorskog prometa te prometa unutarnjim plovnim putovima; 3. Razviti prometni sustav (upravljanje, organiziranje i razvoj infrastrukture i održavanja) prema načelu ekonomske održivosti; 4. Smanjiti utjecaj prometnog sustava na klimatske promjene; 5. Smanjiti utjecaj prometnog sustava na okoliš (okolišna održivost); 6. Povećati sigurnosti prometnog sustava; 7. Povećati interoperabilnosti prometnog sustava (JP, željeznički, cestovni, pomorski i zračni promet te promet unutarnjim plovnim putovima); 8. Poboljšati integraciju prometnih modova u Hrvatskoj (upravljanje, ITS, VT MIS, P&R itd.); 9. Dalje razvijati hrvatski dio TEN-T mreže (osnovne i sveobuhvatne). 	<p>Razvoj infrastrukturnih sustava preduvjet je za ujednačeni prostorni razvoj, koji uključuje promet, vodoopskrbu i odvodnju otpadnih voda, gospodarenje otpadom, povećanje energetske učinkovitosti i povećanje korištenja širokopojasnog interneta. Unaprjeđenje mobilnosti potrebno je poticati korištenjem intermodalnih sustava javnog prijevoza. Prostornim planom predviđene su manje izmjene i prilagodbe infrastrukturnih sustava, te nastavak već započetih projekata.</p> <p>Kao što prostorni plan omogućava, potrebno je poboljšati prometnu povezanost prigradskog i gradskog prometa podizanjem prometnog standarda.</p> <p>Zbog izraženih problema zagušenosti cestovnih prometnica u ljetnom periodu, predlaže se provedba projekta multimodalne platforme Splitske aglomeracije Solin – Stobreč – Dugi rat – Omiš, realizacijom koje se na području Omiša očekuje rješavanje postojećeg uskog grla na mostu preko Cetine, koji je jedini prilaz Omišu iz smjera Splita. Zatim, otvaranje prilaza Omišu sa istočne strane i, u isto vrijeme, rješavanje problema parkinga – promicanje i potpora pješačkom prometu u gradskim i prigradskim područjima. Planirana je obnova postojeće državne ceste D8 na dionici u duljini od cca 20 km – od Stobreča do Nemire u Gradu Omišu (izgradnja pješačkih nogostupa, ležećih policajaca,</p>

		pješačkih semafora, ograda, utvrđenih bankina za javni prijevoz, parkinzi,...), čime bi se znatno poboljšala sigurnost u prometu.
Strategija upravljanja vodama (NN 91/08)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva; 2. Osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene; 3. Zaštita ljudi i materijalnih dobara od poplava i drugih vidova štetnog djelovanja voda; 4. Zaštita i unapređenje ekološkog stanja voda i o vodi ovisnih ekosustava. 	<p>Rekonstrukcijom i dogradnjom sustava odvodnje s pročišćavanjem i vodoopskrbe osigurat će se dovoljne količine kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva te količine vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene, te će pozitivno utjecati na poboljšanje vodnih tijela. Propisane su mjere zaštite od štetnog djelovanja rijeke Cetine i bujičnih vodotoka, kao i odvodnih kanala koje treba provoditi u skladu sa Zakonom o vodama, Državnim planovima obrane od poplava i Provedbenim planom obrane od poplava.</p> <p>Kako je pretežni dio zaobalnog područja Grada Omiša 'pokriven' zonama sanitarne zaštite izvorišta pitke vode i rijeke Cetine, čije se vode koriste za vodoopskrbu Omiša ali i drugih obalnih i otočnih gradova i općina, planom je obavezno osigurati za ta područja sustav javne odvodnje s pročišćavanjem.</p>
Plan upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. (NN 66/16)	<p>PUVP se sastoji od dvije komponente upravljanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upravljanje stanjem voda (izgradnja sustava za prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, usklađenje ispuštanja industrijskih-tehnoloških otpadnih voda s propisanim standardima, primjena propisa koji uređuju proizvodnju, promet i uporabu kemikalija, uključujući biocidne pripravke i sredstva za zaštitu bilja, kojima se propisuje zabrana ili ograničenje za većinu prioriternih i drugih onečišćujućih tvari prema kojima se ocjenjuje kemijsko stanje voda, dosljedna primjena mjera za provedbu Direktive o zaštiti voda od onečišćenja koje uzrokuju nitrati poljoprivrednog podrijetla; 	<p>Planom je postavljena obaveza izgradnje sustava javne odvodnje s pročišćavanjem čime će se poboljšati stanje vodnih tijela.</p> <p>Za izvorišta Studenac i Jadra donesene su odluke o zaštiti izvorišta, te je propisana obaveza uklanjanja uzroka onečišćavanja podzemnih voda.</p> <p>Nadalje, osigurane su odredbe u svrhu zaštite od štetnog djelovanja voda, čime se plan usklađuje s Planom upravljanja vodnim područjima.</p>

	<p>2. Upravljanja rizicima od poplava (dostizanje potrebne funkcionalnosti sustava zaštite od poplava na vodama I. i II. Reda, Uspostava sustava zaštite od poplava koji osigurava prihvatljiv rizik od poplava na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske).</p>	
<p>Višegodišnji plan gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje 2014.-2023. (NN 117/15)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unaprijediti i/ili održati minimalno dobro stanje voda; 2. Osiguranje dovoljnih količina vode namijenjene ljudskoj potrošnji i razne gospodarske namjene, kao i postizanje i očuvanje dobrog stanja voda; 3. Postupno uvođenje ekonomske cijene vode uz poštivanje temeljnog načela „korisnik/onečišćivač plaća“. Postupnim uvođenjem ekonomske cijene vode, također se očekuje i racionalizacija potrošnje; 4. Osigurati dovoljne količine kvalitetne vode iz postojećih ili novih izvora (resursa) za potrebe javne vodoopskrbe uz striktno provođenje zaštitnih mjera u zonama sanitarne zaštite. Izraditi dugoročni plan razvoja; 5. Unaprjeđenje upravljanja javnim vodoopskrbnim sustavima i sustavima javne odvodnje. 	<p>Višegodišnjim planom uređeno je da područja Grada pripada vodoopskrbnom području Omiš-otoci-Makarska, te obuhvaća oko 78 000 stanovnika. Za sustav aglomeracije planiran je sustav s UPOV-om i ispustom u Brački kanal. Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda je obvezna za sva obalna naselja. Prema usvojenom idejnom rješenju odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda grada Omiša zasebnim sustavom je obuhvaćeno područje Omiša od zapadne granice prema općini Dugi Rat do Balića rata na istoku. Za ostala obalna naselja predviđa se gradnja više zasebnih sustava sa uređajima za pročišćavanje i podmorskim ispustima.</p> <p>Vodoopskrba se planira za sva područja. Moguće je planirati i druge objekte vodoopskrbe radi detaljnije razrade i rekonstrukcije vodoopskrbnih sustava, kao i manja odstupanja predloženih trasa i profila cjevovoda vodoopskrbnih sustava, te smještaja kapitalnih i drugih građevina.</p>
<p>Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije za razdoblje do 2030. godine (NN 117/2005)</p>	<p>Višegodišnji program je program upravljanja vodama u djelatnostima zaštite od štetnog djelovanja voda i navodnjavanju, a koji se donosi sukladno Strategiji upravljanja vodama i PUV-u. Programom se utvrđuju pojedinačni projekti gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije, način i razdoblje provedbe, sudionici, ulaganja te red prvenstva.</p> <p>Strateški ciljevi uključuju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaštitu od štetnog djelovanja voda/upravljanje rizicima od poplava 	<p>Planom su predviđene regulacijske i zaštitne vodne građevine na lokalnim vodama, građevine za obranu od poplava i građevine za zaštitu od erozije i bujica. Predviđeno je i dimenzioniranje sustava odvodnje na način da spriječi pojavu poplava i širenja onečišćenja u okoliš. Nadalje, predviđene su i mjere sprečavanja povećanja poplavnog rizika.</p> <p>Programom su na području Grada predviđene uređenje bujica Kovačića potok, kao i sanacija natkrivene kinete bujice Mala luka.</p>

	<p>2.Navodnjavanje Ciljevi programa odnose se na: -zaštitu od poplava na ugroženim područjima -korištenje raspoloživog poljoprivrednog zemljišta -zaštita područja ekološke mreže -stvaranja prostora za rijeke i retencijskih prostora u cilju zadovoljavanja kapaciteta vodotoka za velike vode -navodnjavanje poljoprivrednih površina izloženih učestalim sušama 6. -povećanje uzgoja kultura koje navodnjavanjem ostvaruju veće prinose</p>	<p>Što se tiče navodnjavanja, isto je omogućeno u skladu s Planom navodnjavanja Županije.</p>
<p>Nacionalna šumarska politika i strategija (NN 120/03)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sačuvati i promicati stabilnost staništa, zdravstveno stanje šuma i produktivni kapacitet sastojina; 2. Uvođenje 4E (ekološke, ergonomske, ekonomske, energetske) tehnologije u šumarstvo; 3. Poboljšanje sustava gospodarenja krškim područjem; 4. Uključivanje miniranih šumskih područja u redovito gospodarenje; 5. Korištenje biomase za energiju. 	<p>Gospodarenje šumama na području Grada Omiša podrazumijeva održavanje biološke raznolikosti, sposobnosti obnavljanja, vitalnosti i potencijala šume kako bi ispunile ekološke i društvene funkcije. Šumska staništa zauzimaju 66% površine Grada.</p> <p>Gospodarenje šumama s gledišta korištenja i zaštite prostora prostornim planom se unaprjeđuje prema stručnim kriterijima u cilju naglašavanja općekorisnih funkcija šuma i ekološke ravnoteže u prostoru.</p> <p>Degradirane šume na obalnom području Grada Omiša sanirat će se mjerama propisanim osnovama gospodarenja šumama i programom za gospodarenje šumama, čime je plan usklađen s Nacionalnom šumarskom politikom i strategijom.</p>
<p>Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u RH za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13)</p>	<p>Svrha Plana je:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Određivanje sprječavanja ili postupnog smanjenja onečišćenja zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi, kvalitete življenja i okoliša u cjelini; 	<p>Planom su propisane mjere zaštite zraka u smislu prevencije, mjere ublažavanja utjecaja, te mjere praćenja stanja lokalnom mrežom.</p> <p>Planom nisu predviđene mjere smanjenja stakleničkih plinova, te će iste biti predložene strateškom studijom, a koje će se koristiti kao parametri za planiranje većih zahvata na području grada.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Unaprjeđivanje cjelovitog sustava upravljanja kvalitetom zraka i praćenja kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske; 3. Smanjivanje i ograničavanje emisija onečišćujućih tvari koje nepovoljno utječu na zakiseljavanje, eutrofikaciju i fotokemijsko onečišćenje; 4. Smanjivanje i ograničavanje emisija stakleničkih plinova i tvari koje oštećuju ozonski sloj te održavanje razine odliva stakleničkih plinova; 5. Osiguranje dostupnosti informacija javnosti vezano uz kvalitetu zraka, emisije onečišćujućih tvari, stakleničkih plinova i potrošnje tvari koje oštećuju ozonski sloj, projekcije emisija onečišćujućih tvari i stakleničkih plinova te provedbe politike i mjera za poboljšanje kvalitete zraka te ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama putem informacijskog sustava zaštite zraka; 6. Osiguranje financiranja pripreme i provedbe mjera za smanjivanje i ograničavanje emisija onečišćujućih tvari u zrak, ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama te aktivnosti nadogradnje i osnaživanja upravno-administrativnih, znanstvenih i stručnih institucija i njihovih kapaciteta; 7. Unaprjeđenje međunarodne aktivnosti i suradnje na području zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena. 	<p>S obzirom na planirani promet, realizacijom planirane prometne mreže, posebno obilaznice grada, poboljšat će se kvaliteta zraka na najgušće naseljenim područjima, budući da će dio tranzitnog i teretnog prometa prolaziti alternativnom rutom.</p>
<p>Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20)</p>	<p>Strategija predstavlja korak prema ostvarenju vizije niskouglične energije te osigurava prijelaz na novo razdoblje energetske politike kojom se osigurava pristupačna, sigurna i kvalitetna opskrba energijom bez dodatnog opterećenja državnog proračuna u okviru državnih potpora i poticaja. Predviđeni proces energetske tranzicije biti će kapitalno intenzivan, bez poticajnih mjera u smislu državnih potpora, ali uz očekivani veći angažman privatnog sektora/ kapitala u financiranju projekata OIE. Financiranje energetske tranzicije prvenstveno se očekuje sredstvima zainteresiranih tvrtki koje će prepoznati priliku za ulaganje,</p>	<p>Prostornim planom predviđen je razvoj elektroenergetske, plinoopskrbne infrastrukture te je omogućeno korištenje obnovljivih izvora energije.</p> <p>Na području grada nalazi se HE Zakučac, te je korištenje potencijala rijeke Cetine omogućeno i na MHE Prančević i Čikotina Lađa.</p> <p>Osim toga, planirano je područje za smještaj vjetroagregata i pratećih sadržaja, izvangrađevinskog područja naselja unutar</p>

	<p>sredstvima financijskih institucija i fondova (uključujući mirovinske fondove) koji će pratiti poduzetnički sektor i koji će svoje proizvode prilagoditi tranziciji energetskog sektora, sredstvima EU iz programa kohezijske politike i drugih programa gdje će učešća u projektima osigurati privatni sektor, sredstvima fondova sukladno odredbama EU-ETS direktive – Fond za modernizaciju i Inovacijski fond, kao i sredstvima prikupljenim od dražbe emisijskih jedinica i naknade na emisiju CO₂.</p> <p>Razvoj energetskog sektora razmatran je u skladu s globalnim zahtjevima u kontekstu ublažavanja klimatskih promjena. Stoga, pored ostalog, Strategija predstavlja doprinos Republike Hrvatske globalnom ublažavanju klimatskih promjena. Energetska tranzicija se ne može ostvariti izolirano, stoga je nužno nastaviti raditi na ciljevima globalnog smanjenja emisija CO₂ i drugih stakleničkih plinova i podupirati predanost Europske unije jedinstvenoj klimatskoj i energetskej politici.</p>	<p>kojeg će se odrediti uža područja i potrebna prateća infrastruktura, što je potrebno jasno prikazati u planu.</p> <p>Osim energije vjetra, omogućeno je korištenje dopunskih izvora, prvenstveno sunca i postavljanje opreme na svim građevinama.</p>
<p>Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. godine 2030. godine, 2019.</p>	<p>Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan za razdoblje od 2021. do 2030. godine nadovezuje se na postojeće nacionalne strategije i planove. Njime se daje pregled trenutnog energetskog sustava i stanja u području energetske i klimatske politike. Također se daje pregled nacionalnih ciljeva za svaku od pet ključnih dimenzija energetske unije i odgovarajuće politike i mjere za ostvarivanje tih ciljeva, a za što treba uspostaviti i analitičku osnovu. U Integriranom energetskom i klimatskom planu posebnu pozornost treba posvetiti ciljevima do 2030. godine, koji uključuju smanjenje emisija stakleničkih plinova, energiju iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitost i elektroenergetsku međusobnu povezanost. Treba osigurati da je Integrirani energetske i klimatski plan u skladu s ciljevima održivog razvoja i da im pridonosi.</p>	<p>Prostorni plan se ne bavi problemom klime i klimatskim promjena, iako propisane odredbe za zaštitu zraka indirektno povoljno djeluju i na smanjenje utjecaja na klimu, odnosno stvaranje stakleničkih plinova.</p> <p>Strateškom studijom analizirat će se područje Grada s obzirom na moguće ranjivosti na klimatske promjene, te će se predložiti odgovarajuće mjere prilagodbe.</p>
<p>Program za ribarstvo i akvakulturu Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2021.-2027. (NN 96/2022)</p>	<p>Održiva ulaganja u infrastrukturu, posebno ribarske luke i iskrcajna mjesta će omogućiti stvaranje potrebnih preduvjeta ribarima za obavljanje djelatnosti, povećati kvalitetu, kontrolu i sljedivost ulova, poboljšati sigurnosti i radne uvjete te doprinijeti jačanju održivog plavog gospodarstva. Sektore marikulture i slatkovodne</p>	<p>Na središnjem dijelu obale prema Prostornom planu planiran je prihvat većih brodova te uređenje operativne obale za iskrcajna mjesta za prihvat ribe.</p>

	<p>akvakulture kako bi zadržali na svojoj važnosti potrebno je modernizirati te poboljšati uvjete rada, korištenje energenata i ostalih resursa u svrhu dekarbonizacije.</p> <p>Kako bi se isto ostvarilo, definirani su sljedeći specifični ciljevi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jačanje gospodarski, socijalno i okolišno održivih ribolovnih aktivnosti 2. Povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija CO2 zamjenom ili osuvremenjivanjem motora ribarskih plovila 3. Promicanje prilagodbe ribolovnog kapaciteta ribolovnim mogućnostima u slučajevima trajnog prestanka ribolovnih aktivnosti i doprinos primjerenom životnom standardu u slučajevima privremenog prestanka ribolovnih aktivnosti 4. Poticanje učinkovite kontrole i izvršenja u ribarstvu, uključujući borbu protiv ribolova NNN, kao pouzdanosti podataka za donošenje odluka utemeljenih na znanju te 5. Doprinos zaštiti i obnovi vodene bioraznolikosti i ekosustava 	<p>Propisane su mjere prilagodbe ribolova na ušću Cetine te sprečavanja prekomjernog izlova ribe.</p> <p>Prostornim planom nije predviđeno povećanje otpornosti na klimatske promjene, što će bit obrađeno u strateškoj studiji.</p>
<p>Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. (NN 133/22)</p>	<p>Ciljevi, ključne potrebe i intervencije koje utvrđuje NPRA usklađeni su s prioritetima politike za ostvarenje srednjoročne vizije i iskorištavanje prilika za razvoj akvakulture u RH.</p> <p>NPRA stavlja težište na četiri cilja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene, koje se temelje na ključnim potrebama povećanja dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi, unaprjeđenje proizvodnih praksi u okolišno održivoj akvakulturi, unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona, te boljoj i efektivnijoj upotrebi instrumenata za upravljanje rizicima. 2) jačanje konkurentnosti sektora akvakulture koja počiva na potrebama jačanja povezanosti s tržištem, unaprjeđenje poslovanja kao odgovora na potražnju potrošača, korištenje standarda kvalitete, te vještina radne snage. 	<p>Na središnjem dijelu obale prema Prostornom planu planiran je prihvat većih brodova te uređenje operativne obale za iskrcajna mjesta za prihvat ribe.</p> <p>Propisane su mjere prilagodbe ribolova na ušću Cetine te sprečavanja prekomjernog izlova ribe.</p> <p>Prostornim planom nije predviđeno povećanje otpornosti na klimatske promjene, što će bit obrađeno u strateškoj studiji.</p>

	<p>3) obnova ruralnog i obalnog gospodarstva te unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima koja se temelji na potrebi unaprjeđenja koordiniranosti intervencija u ruralnim i obalnim područjima, unaprjeđenje infrastrukture u cilju modernizacije proizvodnje</p> <p>4) poticanje inovacija u sektoru akvakulture, koja se temelji na potrebi za kapitalnim ulaganjima s težištem na inovacijama, poboljšanje pristupa istraživanju, razvoju i inovacijama pri donošenju odluka.</p> <p>Strateškim planom se usmjeravaju sredstva na zelena ulaganja koja stvaraju dodanu vrijednost, jača se kapacitet proizvođača za upravljanje u izvanrednim događajima te razvoj vrijednosnih lanaca u akvakulturi, kao i povećanje sinergije između sektora akvakulture i srodnih sektora u ruralnim i obalnim područjima., nadalje jačanje i integracija sustava pružanja potpore.</p>	
--	--	--

<p>Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)</p>	<p>Gospodarenje otpadom Republike Hrvatske počiva na tzv. bez deponijskom konceptu kao idealu. Za njegovo ostvarenje bilo bi potrebno zatvaranje kruga od izbjegavanja nastajanja otpada, smanjenja količina i štetnosti, reciklaže i oporabe (mehaničke, biološke, energetske) do iskorištavanja inertnog ostatka. Da bi se to postiglo preduvjet je stalni odgoj i obrazovanje svih ciljnih grupa i sudjelovanje građana od prve zamisli do realizacije i upravljanja.</p> <p>Vizija gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, sukladno predloženom konceptu, u odnosu na obalno područje sadrži slijedeće: – zabranu odlaganja otpada na otocima i gradnju pretovarnih stanica s odvojenim sakupljanjem, reciklažom i baliranjem ostatnog otpada i prijevoz u centre na kopnu, – sprečavanje ispuštanja otpada u more, jezera, rijeke i potoke, Naglašeno je da će Strategija i Plan gospodarenja otpadom, kao njezin provedbeni dokument, imati utjecaja na prostorno planiranje.</p>	<p>Na području Grada Omiša potrebno je osigurati uvjete i provedbu zakonom propisanih mjera za gospodarenje komunalnim otpadom.</p> <p>Prema prostornom planu konačno rješenje odlaganja otpada (komunalni i tehnološki otpad) s područja Grada Omiša predviđa se na području Županijskog centra za gospodarenje otpadom koji je planiran izvan granica Grada Omiša.</p> <p>Ovim se planom osigurava 5 lokacija za izgradnju reciklažnih dvorišta: Visovci, Kostanje, Nova Sela, Smolonjama, unutar gospodarske zone Vurnaža.</p> <p>Reciklažno dvorište sa sortirnicom za korisni otpad je moguće graditi unutar gospodarske zone Vurnaža i uz mogućnost gradnje kompostane za biorazgradivi otpad i centra za ponovnu uporabu.</p> <p>Opasni tehnološki otpad mora se sakupljati u tvorničkom krugu i spriječiti njegovo ispiranje ili procjeđivanje, odnosno ispuštanje u kanalizaciju i dalje u more. Sustavno rješenje preuzimanja obrade i konačnog zbrinjavanja ovog otpada dio je sustava gospodarenja otpadom na razini županije i države.</p>
<p>Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (NN 3/17) i Odluka o izmjeni Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (NN 1/22)</p>	<p>Ciljevi za gospodarenje otpadom koje je potrebno postići do 2022. godine u odnosu na 2015. godinu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Unaprijediti sustav gospodarenja komunalnim otpadom; 2. Unaprijediti sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada; 3. Unaprijediti sustav gospodarenja opasnim otpadom; 4. Sanirati lokacije onečišćene otpadom; 5. Kontinuirano provoditi izobrazno-informativne aktivnosti; 6. Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom; 7. Unaprijediti nadzor nad gospodarenjem otpadom; 8. Unaprijediti upravne postupke u gospodarenju otpadom. 	<p>Prema Planu gospodarenja otpadom Grada Omiša i ovom Prostornom planu, konačno rješenje odlaganja otpada (komunalni i tehnološki otpad) s područja Grada Omiša predviđa se na području Županijskog centra za gospodarenje otpadom koji je planiran izvan granica Grada Omiša.</p> <p>Ovim se planom osigurava 5 lokacija za izgradnju reciklažnih dvorišta: Visovci, Kostanje, Nova Sela, Smolonjama, unutar gospodarske zone Vurnaža.</p> <p>Pravno je uređena zaštita zdravlja i okoliša od štetnog djelovanja opasnih kemikalija i opasnog kemijskog otpada. Stoga je potrebno sustavno djelovati na smanjenju rizika od postojećih organskih onečišćenja i uspostaviti cjelovite programe za preventivno,</p>

		<p>neposredno i sanacijsko djelovanje pa čak i za slučajeve kemijskih nesreća.</p> <p>Predviđa se organizirano prikupljanje komunalnog otpada i odvoženje na odlagalište komunalnog otpada, do izgradnje centralne zone za potrebe Splitsko dalmatinske županije. Sve vrste otpada potrebno je razvrstati i voditi u katalogu otpada sukladno posebnim propisima te voditi odgovarajuće očevidnike o količini i vrstama otpada. Sve vrste otpada, do odvoza na obradi ili trajno odlaganje, skladišti će se u eko punktovima raspoređenim unutar luke i radionice za remont i izradu plovila i benzinske postaje.</p> <p>Propisane su mjere zaštite mora od onečišćenja otpadom u smislu osiguranja zbrinjavanja otpada s plovila, zbrinjavanja kaljužnih otpadnih voda i balastnih voda te zbrinjavanja krutog otpada s plovila. Potrebno je osigurati sustav pražnjenja i pranja tankova sa sanitarno potrošnim otpadnim vodama. Nadalje, zbog velikog broja ilegalnih odlagališta otpada na području Grada, Planom se propisuje obaveza sanacije.</p>
<p>Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022.-2027. (Službeni glasnik SDŽ 105/2022)</p>	<p>1. Za budući razvoj SDŽ definirana su četiri prioriteta:</p> <p>1. Konkurentno i otporno gospodarstvo</p> <p>Obrazovanje kao temeljni stup razvoja i usklađeno i perspektivno tržište rada</p> <p>Zelena i resursno učinkovita županije održive infrastrukture</p> <p>Zdrav, aktivan i kvalitetan život stanovnika SDŽ</p> <p>Planom razvoja definirani su i strateški projekti na području Omiša:</p> <p>-Nacionalni centar izvrsnosti (NCI) Nova Sela</p>	<p>Planom se aktivno razmatra turistički razvoj grada u odnosu na postojeća i očekivana opterećenja, te se rasterećuje prostor od turističke izgradnje, a potiče se diverzifikacija turističkih aktivnosti u smjeru rekreacija i avanturizma, što je u skladu s posebnim ciljem 1.3 Razvoj teritorijalno ravnomjerno raspoređenog, diverzificiranog, održivog i inovativnog turizma.</p> <p>Prostorni planom razvijaju se infrastrukturni sustavi, točnije komunalni sustav, revitaliziraju se energetske instalacije te komunikacijski sustavi, što je u skladu s posebnim ciljem 3.2 Održivi razvoj infrastrukturnih sustava. Poticanjem korištenja obnovljivih izvora energije doprinosi se posebnom cilju 3.3. Energetska tranzicija županije, međutim potrebno je planom više dati pažnje potrebi jačanja otpornosti na klimatske promjene.</p>

	<p>-Multimodalna platforma Splitske aglomeracije Solin-Stobreč-Dugi Rat-Omiš</p>	<p>Razvojem rekreacijskih i sportskih zona doprinosi se cilju stvaranja uvjeta za razvoj i promicanje kulture sporta, rekreacije i zdravog života. Unošenjem lokacije budućeg reciklažnog dvorišta osiguravaju se pretpostavke za unaprjeđenje cjelovitog i održivog sustava gospodarenja otpadom.</p> <p>Planom razvoja je identificirano prometno zagušenje prigradskih i gradskih cesta, te je prepoznata potreba za gradnjom dodatnih trakova i reorganizacijom postojećih prometnih tokova, što se posebno odnosi na brzu cestu Trogir Omiš što je preneseno u prostorni plan. Drugi važan projekt jest Multimodalna platforma Splitske aglomeracije Solin – Stobreč – Dugi Rat – Omiš čija je svrha razvoj cestovne infrastrukture i usluga u Splitsko-dalmatinskoj županiji uspostavom multimodalne platforme. Osim što predstavlja veliku važnost za Splitsko-dalmatinsku županiju, ovaj projekt proglašen je i strateškim projektom Vlade Republike Hrvatske koji će svojom implementacijom otvoriti pristup novoj trajektnoj luci Krilo Jesenice u koju će biti izmješten dio trajektnih linija iz Splita u ljetnoj sezoni.</p> <p>Strateški projekti također su podržani prostornim planom.</p>
<p>Strategija razvoja urbane aglomeracije Split, usvojena na 5. sjednici Gradskog vijeća Grada Splita, (Službeni glasnik SDŽ 57/2017)</p>	<p>Vizijom je UAS u potpunosti okrenuta aktivaciji svojih razvojnih potencijala i suočavanju s razvojnim potrebama. Kao rezultat takvih nastojanja, UAS postaje prepoznatljiva po tome da stanovnicima omogućava aktiviranje njihovog potencijala i visoke kvalitete života. Vizija se ostvaruje ciljevima:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Unaprijeđena kvaliteta života na području UAS 2.Konkurentnost gospodarstva podignuta na razinu koja osigurava održivi gospodarski rast i povećanje zaposlenosti na jedinstvenom europskom tržištu 3.Razvijeni učinkoviti infrastrukturni sustavi za održivo korištenje prirodnih resursa 	<p>Prostorni plan je posebno usklađen s ciljem i prioritetima vezanima za jačanje gospodarstva, kroz razvoj poslovnih zona (izgradnja planiranih zona poslovne namjene), privlačenja ulaganja, turizma kroz unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda (izgradnja ugostiteljsko-turističkih sadržaja na obali uključivo kamp, te sportsko-rekreacijskih sadržaja na Cetini), poboljšanje turističke infrastrukture i povećanje kvalitete prometne (izgradnja brze ceste i zaobilaznice) i komunalne infrastrukture (četiri vodoopskrbna sustava, obaveza izgradnje</p>

		sustava odvodnje za sva obalna naselja bilo sustav grada Omiša, ili kao +više zasebnih sustava s uređajima za pročišćavanje).
<p>Strategija razvoja Grada Omiša do 2020. godine, 2017.</p>	<p>Postojeće stanje analizirano je kroz četiri velike tematske cjeline: društvo, gospodarstvo, urbano okruženje i okvir upravljanja razvojem s ciljem pružanja uvida u razumijevanje trenutnog stanja te aktualnih procesa i trendova kako bi se usmjerio budući razvoj Grada Omiša.</p> <p>Utvrđena je vizija Integralnog razvoja koji podrazumijeva konkurentno i održivo gospodarstvo uz održivo korištenje prirodnih i društvenih resursa, razvoj poduzetničkog potencijala te porast kvalitete života. Vizija će se postići putem četiri razvojna cilja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na održivom korištenju prirodnih i društvenih dobara te razvoju poduzetničkog potencijala 2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz ulaganja u razvoj društvene infrastrukture društvenih usluga 3. Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšani standard života i kvalitetu okoliša 4. Dobro upravljanje <p>Unaprjeđenje upravljanja prostornim resursima uključuje razvoj komunalne i prometne infrastrukture, kvalitetu okoliša, uvođenje okolišno prihvatljivih praksi, poticanjem energetske učinkovitosti, održivo upravljanje kulturnom i prirodnom baštinom te odgovarajuća valorizacija iste u kontekstu održivog razvoja.</p>	<p>Za postizanje ciljeva strategije definirani su prioriteti i mjere s pokazateljima učinka. Tako je predviđeno unaprjeđenje komunalne infrastrukture za 15 projekata, te prometne infrastrukture za 60.</p> <p>Predviđene su mjere unaprjeđenja sustava gospodarenja otpadom u smislu razvoja infrastrukture, nabave opreme, sanacije kritičnih točaka, razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje, telekomunikacijske mreže, te učinkovitog i održivog sustava opskrbe energijom.</p> <p>U plan su uvršteni svi elementi kojima se omogućava implementacija ciljeva strategije.</p>

14.2 PRILOG 2. Odluka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

GRAD OMIŠ

Gradonačelnik

KLASA: 350-01/21-01/02

URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-6

Omiš, 9. ožujka 2021. godine

Na temelju članka 63. Zakona o zaštiti okoliša ("Narodne novine", 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i članka 5. stavka 4. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine”, broj 03/17), a u skladu sa odredbama članka 39. Statuta Grada Omiša (Službeni glasnik Grada Omiša br. 4/09, 9/10, 2/13, 10/13, 1/18 i 8/18), Gradonačelnik Grada Omiša donosi

ODLUKU

o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš za VII. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Omiša

Članak 1.

Odluka o izmjenama i dopuna Prostornog plana uređenja grada Omiša KLASA: 350-01/18-01/11, URBROJ: 2155/01-01-18-3 od 13.ožujka 2018.god.prestala je važiti zbog proteka roka za objavu javne rasprave o prijedlogu Izmjena i dopuna Prostornog plana propisanog člankom 87. Zakona o prostornom uređenju (“Narodne novine” br. 153/13, 65/17 i 114/18.)

Članak 2.

Donošenjem ove Odluke započinje postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za VII. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Omiša (u daljnjem tekstu: Plan).

Članak 3.

Nadležno tijelo za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš za Plan je Upravni odjel za komunalno stambene djelatnosti, uređenje prostora i zaštitu okoliša Grada Omiša sukladno članku 3. stavku 1. točki 3. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine”, broj 03/17).

Članak 4.

Razlozi za donošenje, ciljevi i programska polazišta, te obuhvat Plana utvrđeni su u Odluci o izradi VII. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša”, broj 2/18), Prilog 1. koji je sastavni dio ove Odluke.

PRILOG 3.

Redoslijed radnji koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš VII. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Omiša:

1. Nadležno tijelo će sukladno odredbi članka 6. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („Narodne novine“, broj 3/17) (u daljnjem tekstu: Uredba), nakon donošenja ove Odluke započeti s aktivnostima u postupku SPUO za Plan.
2. U svrhu određivanja sadržaja Strateške studije, Nadležno tijelo će zatražiti mišljenja o sadržaju i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u strateškoj studiji od tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima vezano za područje iz djelokruga toga tijela i/ili osoba. U svrhu usuglašavanja mišljenja o potrebnom sadržaju Strateške studije i utvrđivanja konačnog sadržaja Strateške studije u tijeku roka za dostavu mišljenja Nadležno tijelo provodi konzultacije s tijelima navedenim u Prilogu 4. Ove radnje provode se sukladno člancima 6. - 10. Uredbe.
3. U postupku određivanja sadržaja Strateške studije, Nadležno tijelo objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Omiša (www.stranica) informaciju o izradi strateške studije i načinu sudjelovanja javnosti, a sukladno člancima 5., 6. i 12. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08) (u daljnjem tekstu: Uredba o informiranju).
4. Nakon pribavljanja mišljenja tijela iz točke 2., te mišljenja javnosti iz točke 3., Nadležno tijelo utvrđuje konačni sadržaj Strateške studije i u roku od 8 dana od dana isteka roka za dostavu mišljenja donosi Odluku o sadržaju Strateške studije koju objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Omiša (www.stranica), a sukladno člancima 10. i 11. Uredbe. Nadležno tijelo istu dostavlja ovlašteniku koji će izraditi stratešku studiju.
5. Nakon što ovlaštenik izradi Stratešku studiju i izrađivač izradi Nacrt prijedloga Plana, sve zajedno Nadležno tijelo dostavlja na uvid i raspravu povjerenstvu kojeg imenuje gradonačelnik u roku od 8 dana od dana donošenja Odluke o sadržaju strateške studije. Ove radnje se obavljaju prema člancima 14. - 20. Uredbe.
6. Nakon što prema članku 20. Uredbe povjerenstvo ocijeni da je Strateška studija cjelovita i stručno utemeljena, povjerenstvo donosi Mišljenje o cjelovitosti i stručnoj utemeljenosti strateške studije, sukladno članku 21. Uredbe.
7. Izrađivač dovršava nacrt prijedloga Plana nakon što zaprimi cjelovitu i stručno utemeljenu stratešku studiju, sukladno članku 22. Uredbe.
8. Nadležno tijelo donosi Odluku o upućivanju Strateške studije i nacrtu prijedloga Plana na javnu raspravu o kojoj informira javnost sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i Uredbi o informiranju.
9. Istodobno s upućivanjem na javnu raspravu, Nadležno tijelo dostavlja Stratešku studiju i nacrt prijedloga Plana na mišljenje tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi.

PRILOG 4:

Popis tijela koja su prema posebnim propisima dužna sudjelovati u postupku SPUO slijedom nadležnosti za pojedinu sastavnicu okoliša, odnosno opterećenja radi davanja mišljenja o sadržaju strateške studije i mišljenja na stratešku studiju i prijedlog Plana:

14.3 PRILOG 3. Odluka o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA
GRAD OMIŠ

Gradonačelnik
KLASA: 350-01/21-01/02
URBROJ: 2155/01-05-03/4-21-48

Omiš, 20. travnja 2021. godine.

Na temelju članka 68. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša ("Narodne novine", broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i članka 10. i 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš ("Narodne novine" broj 3/17), te članka 39. Statuta Grada Omiša (Službeni glasnik Grada Omiša br. 4/09, 9/10, 2/13, 10/13, 1/18 i 8/18), u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš, Gradonačelnik Grada Omiša donosi

ODLUKU

**o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš VII.
izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša**

I.

OPĆE ODREDBE

Ovom Odlukom utvrđuje se sadržaj Strateške studije utjecaja na okoliš VII. izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša (u daljnjem tekstu: Prostorni plan). Odluka se donosi u okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš koji je započeo Odlukom o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš VII. izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša (Klasa: 350-01/21-01/02, Urbroj: 2155/01-05-03/4-21-6, od 9. ožujka 2021. godine).

II.

RAZLOZI, CILJEVI I PROGRAMSKA POLAZIŠTA IZRADE, TE OBUHVAT VII. IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA

Razlozi izrade VII. Izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša utvrđeni su Odlukom o izradi VII. izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša („Službeni glasnik Grada Omiša“, broj 2/18) te se izradi Prostornog plana pristupa radi:

(1) Stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“ broj 153/13. i

65/17.).

(2) Potrebe za djelomičnom revizijom utvrđene prostorne organizacije te prostorno planskih pokazatelja gradnje i uređenja prostora.

Ciljevi i programska polazišta Prostornog plana su:

- usklađenja sa Zakonom o prostornom uređenju,
- usklađenja s ostalim važećim propisima od značaja za uređenje prostora,
- grafički dio Prostornog plana mora se prikazati na novima geodetskim podlogama u HTRS sustavu,
- korekcija granica građevinskih područja u obuhvatu Plana i revizija postojećih granica naselja,
- revidiranje namjena površina unutar naselja,
- preispitivanje Odredbi za provođenje u odnosu na probleme uočene u provedbi Prostornog plana te u cilju unapređenje provedbe i unapređenja uvjeta uređenja prostora,
- definiranje uvjeta izgradnje i rekonstrukcije postojećih građevina van građevinskog područja,
- preispitivanja obveze izrade i obuhvata urbanističkih planova uređenja, te utvrđivanja uvjeta neposredne provedbe Prostornog plana,
- preispitivanje postojećih i planiranih infrastrukturnih koridora, trasa prometnica i nerazvrstanih cesta,
- usklađivanje prostornih planova užih područja s Prostornim planom,
- druge izmjene i dopune čije se donošenje pokaže opravdanim u tijeku javne rasprave,
- usklađivanje sa zahtjevima javnopravnih tijela.

Obuhvat Prostornog plana je područje Grada Omiša i određen je administrativnom granicom područja jedinice lokalne samouprave – Grada Omiša.

III.

OBVEZNI SADRŽAJ STRATEŠKE STUDIJE VII. IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA GRADA OMIŠA

Obvezni sadržaj strateške studije propisan je Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš ("Narodne novine" br. 3/17) te će strateška studija sadržavati obavezni sadržaj kao i ostale podatke i zahtjeve sukladno dostavljenim mišljenjima tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima koja su sudjelovala u postupku određivanja sadržaja strateške studije (dodatni zahtjevi).

Strateška studija sadrži osobito:

1. kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva prostornog plana i odnosa s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima;
2. podatke o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe prostornog plana;

3. okolišne značajke područja na koja provedba prostornog plana može značajno utjecati;
4. postojeće okolišne probleme koji su važni za prostorni plan, posebno uključujući one koji se odnose na područja posebnog ekološkog značaja, primjerice područja određena u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode;
5. ciljeve zaštite okoliša uspostavljene po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na prostorni plan, te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade prostornog plana;
6. vjerojatno značajne utjecaje (sekundarne, kumulativne, sinergijske, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, stalne i privremene, pozitivne i negativne) na okoliš, uključujući biološku raznolikost, zaštićena područja prema posebnom propisu, ljude, biljni i životinjski svijet, tlo, vodu, zrak, klimu, materijalnu imovinu, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz, uzimajući u obzir njihove međuodnose;
7. mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih utjecaja provedbe prostornog plana na okoliš;
8. kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih razumnih varijanti, obrazloženje najprihvatljivije razumne varijante prostornog plana na okoliš i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka;
9. opis predviđenih mjera praćenja;
10. ostale podatke i zahtjeve utvrđene prilikom određivanja sadržaja strateške studije u posebnom postupku, a koji već nisu sadržani u obaveznom sadržaju:
 - uključivanje smjernica i do sada prihvaćenih rješenja za zaštitu od štetnog djelovanja voda – obranu od poplava, korištenje voda te zaštitu voda i priobalnog mora od onečišćenja prema važećem PP Splitko-dalmatinske županije;
 - mjere zaštite okoliša od nepovoljnog utjecaja uslijed pojave elementarnih nepogoda;
 - opis i analizu obilježja šuma i šumskog ekosustava i šumarstva, te područaj obitavanja divljači i lovstva; utjecaje Plana na šume i šumarstvo te divljač i lovstvo; varijantna rješenja, kumulativni utjecaj plana na šume i šumarstvo, te divljač i lovstvo,, te mjere zaštite šuma i šumarstva te divljači i lovstva.
11. netehnički sažetak.

IV.

POPIS TIJELA I/ILI OSOBA ODREĐENIH POSEBNIM PROPISIMA KOJA SU SUDJELOVALA U POSTUPKU ODREĐIVANJA SADRŽAJA I RAZINI OBUHVATA STRATEŠKE STUDIJE

1. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Radnička cesta 80, 10000 Zagreb
2. Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 1, 21000 Split
3. MUP- PU Splitsko dalmatinska, Trg Hrvatske bratske zajednice 9, 21000 Split
4. Ministarstvo poljoprivrede, Ulica Grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, Uprava poljoprivrede i prehrambene industrije
5. Ministarstvo poljoprivrede, Ulica Grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije
6. Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Područni ured Split, Moliških Hrvata 1, 21000 Split
7. Ministarstvo državne imovine Ulica Ivana Dežmana 10, 10000 Zagreb
8. Hrvatske ceste, Vončinina 3, 10000 Zagreb
9. HAKOM - Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Roberta Frangeša Mihanovića 9, 10110 Zagreb
10. Hrvatske vode, Vukovarska 35, 21000 Split
11. HOPS - Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Kupska 4, 10000 Zagreb
12. HEP - DP Elektrodalmacija Split, Odsjek razvoja, Poljička cesta 73, 21000 Split
13. Županijska uprava za ceste SDŽ, Ruđera Boškovića 22, 21000 Split
14. Lučka kapetanija Split, Obala Lazareta 1, 21000 Split
15. Lučka uprava SDŽ, Braće Kaliterne 10., 21000 Split
16. Vodovod d.o.o., za vodoopskrbu i odvodnju, Četvrt Vrilo 6, 21310 Omiš

U vremenu trajanja roka za dostavu mišljenja i prijedloga za sadržaj strateške studije, mišljenja i prijedloge o sadržaju strateške studije dostavili su:

1. MUP, Ravnateljstvo civilne zaštite, PU civilne zaštite, Trg Hrvatske bratske zajednice 9, 21000 Split
2. Hrvatske vode, VGO za slivove južnog Jadrana, Vukovarska 35, 21 000 Split
3. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Radnička cesta 80, 10 000 Zagreb
4. HOPS d.o.o., Kupska 4, 10 000 Zagreb
5. Hrvatske ceste d.o.o., Vončinina 3, 10 000 Zagreb
6. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ul. Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb
7. Ministarstvo poljoprivrede, Ul. Grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

V.

INFORMIRANJE JAVNOSTI

U svrhu informiranja javnosti, na internetskoj stranici Grada Omiša (www.omis.hr) te na oglasnoj ploči Grada Omiša objavljena je Informacija o provedbi strateške procjene i određivanju sadržaja Strateške studije utjecaja na okoliš VII. izmjena i dopuna Prostornog plana Grada Omiša (Klasa: 350-01/18-01/11, Urbroj: 2155/01-05-03/4-19-21, od 19. prosinca 2019. godine), u razdoblju od 24. siječnja 2020. do 28. veljače 2020. godine. Sukladno članku 9. stavak 4. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, dana 28. veljače 2020. u prostorijama Upravnog odjela za komunalno stambene djelatnosti, uređenje prostora i zaštitu okoliša Grada Omiša, provedene su konzultacije u svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju strateške studije i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije.

VI.

OSNOVNI PODACI O IZRAĐIVAČU IZMJENA PLANA

Za donošenje Izmjena i dopuna Prostornog plana nadležan je Grad Omiš. Izrađivač VII. izmjena i dopuna Prostornog plana Urbos d.o.o. iz Splita, Karamanova 11.

VII.

NADLEŽNOST ZA IZRADU STRATEŠKE STUDIJE

U skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša ("Narodne novine" broj 57/10), Stratešku studiju mora izraditi pravna osoba koja ima suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i energetike za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i to poslova izrade studije o značajnom utjecaju plana i programa na okoliš. Odabrani ovlaštenik izrade Strateške studije utjecaja na okoliš predmetne Strategije je trgovačko društvo EKO INVEST d.o.o., Draškovićeveva 50, Zagreb.

VIII.

OBJAVA ODLUKE O SADRŽAJU STRATEŠKE STUDIJE

Sukladno odredbama članka 162. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša, članka 8. stavka 7., te članka 11., stavka 2. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš i članka 5. stavka 1. točke 2. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08), ova odluka se objavljuje na stranici Grada Omiša (www.omis.hr) u svrhu informiranja javnosti.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

GRADONAČELNIK:

Ivo Tomasović dipl. oec. v.r.

Dostaviti:

- Grad Omiš, Upravni odjel za komunalno stambene djelatnosti, uređenje prostora i zaštitu okoliša
- Arhiva

14.4 PRILOG 4. Suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom
Sektor za procjenu utjecaja na okoliš

KLASA: UP/I-351-02/23-08/17
URBROJ: 517-05-1-1-23-2
Zagreb, 27. ožujka 2023.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, OIB 19370100881, na temelju odredbe članka 42. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, brojevi 80/13, 153/13, 78/15 i 12/18) i članka 71. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 118/18), a u vezi s člankom 130. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09 i 110/21), rješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika EKO-INVEST d.o.o., Draškovićeva 50, Zagreb, OIB: 71819246783, radi utvrđivanja promjena u popisu zaposlenika ovlaštenika, donosi:

RJEŠENJE

- I. Ovlašteniku EKO-INVEST d.o.o., Draškovićeva 50, Zagreb, daje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša:
 1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije.
 2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš.
 3. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temeljnog izvješća.
 4. Izrada programa zaštite okoliša.
 5. Izrada izvješća o stanju okoliša.
 6. Izrada izvješća o sigurnosti.
 7. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš.
 8. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća.

9. Izrada projekcija emisija, izvješća o provedbi politike i mjera smanjenja emisija i nacionalnog izvješća o promjeni klime.
 10. Izradu i/ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna i projekcija za potrebe sastavnica okoliša.
 11. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša "Prijatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel.
 12. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka okoliša „Prijatelj okoliša“.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 11. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje opisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koje vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.
- IV. Ukida se rješenje Ministarstva (KLASA: UP/I-351-02/15-08/84; URBROJ: 517-03-1-2-20-13 od 8. svibnja 2020. godine).
- V. Uz ovo rješenje prileži Popis zaposlenika ovlaštenika i sastavni je dio ovoga rješenja.

Obrazloženje

Ovlaštenik EKO-INVEST d.o.o., Draškovićeve 50, iz Zagreba (u daljnjem tekstu: Ovlaštenik), podnio je zahtjev za izmjenom podataka o zaposlenim stručnjacima navedenim u Rješenju (KLASA: UP/I-351-02/15-08/84; URBROJ: 517-03-1-2-20-13 od 8. svibnja 2020. godine) te je tražio da se sa popisa zaposlenih voditelja briše Marina Stenek, dipl.ing.bio. obzirom da ista više nije zaposlenik ovlaštenika.

U provedenom postupku Ministarstvo je izvršilo uvid u zahtjev za promjenom podataka, te je brisalo Marinu Stenek, dipl.ing.bio. s popisa zaposlenih stručnjaka ovlaštenika. Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, Zagreb, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

U prilogu: Popis zaposlenika kao u točki V. izreke rješenja.

DOSTAVITI:

1. EKO-INVEST d.o.o., Draškovićeve 50, Zagreb (**R!**, s povratnicom!)
2. Državni inspektorat, Inspekcija zaštite okoliša, Šubićeva 29, Zagreb
3. Očevidnik, ovdje

POPIS zaposlenika ovlaštenika: EKO-INVEST d.o.o., Draškovićeva 50, Zagreb, za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva (KLASA: UP/I 351-02/23-08/17; URBROJ: 517-05-1-1-23-2 od 27. ožujka 2023.)		
<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA PREMA ČLANKU 40. STAVKU 2. ZAKONA</i>	<i>VODITELJI STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>STRUČNJAK</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	dr.sc. Nenad Mikulić, dipl.ing.kem.teh. i dipl.ing.grad. Vesna Marčec Popović, prof.biol. i kem.	Martina Cvitković, mag.geogr.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
3. Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temelnog izvješća	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
4. Izrada programa zaštite okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
5. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
6. Izrada izvješća o sigurnosti	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
7. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
8. Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
9. Izrada projekcija emisija, izvješća o provedbi politike i mjerenja smanjenja emisija i nacionalnog izvješća o promjeni klime	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
10. Izradu i /ili verifikaciju posebnih elaborata, proračuna, i projekcija z apotrebe sastavnica okoliša	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
11. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishodenja znaka zaštite okoliša "Priatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.
12. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Prijatelj okoliša.	voditelji navedeni pod točkom 1.	stručnjak naveden pod točkom 1.

14.5 PRILOG 5. Mišljenja o sadržaju strateške studije s komentarima izrađivača Strateške studije pristigla od javnopravnih tijela tijekom postupka utvrđivanja sadržaja Strateške studije

Mišljenja javnopravnih tijela u postupku utvrđivanja opsega studije, razine detaljnosti obrađenih podataka i ključnih okolišnih pitanja – sadržaja Strateške studije

Br.	Tijelo	Zahtjev	Obrazloženje o postupanju
1.	<p>MINISTARSTVO KULTURE Uprava za zaštitu kulturne baštine Konzervatorski odjelu Splitu Split KLASA: 61208/08-10/16 URBROJ: 53204-0215/11-20-39 Datum: 06.02.2020</p>	<p>Konzervatorska podloga Prostornog plana grada Omiša izrađena je 2002. te ju je potrebno revidirati i dopuniti, obzirom na protok vremena i promjena statusa kulturnih dobara na području obuhvata.</p>	<p>Nije predmet strateške studije.</p> <p>Za procjenu utjecaja na okoliš koristit će se najnoviji dostupni podaci.</p>
2.	<p>HRVATSKE VODE Vodnogospodarski odjel za slivove južnog Jadrana KLASA: 351-03/20-01/0000050 URBROJ: 374-24-1-20-2 Datum: 12.02.2020/KLASA: 351-03/20-01/000005; URBROJ: 374-24-1-21-7 od 19.03.2021.</p>	<p>Poštivati propisane smjernice kao i do sada prihvaćena rješenja za zaštitu od štetnog djelovanja voda - obranu od poplava, korištenje voda te zaštitu voda i priobalnog mora od onečišćenja prema važećem PP Splitsko-dalmatinske županije na koji su Hrvatske vode dale suglasnost./</p> <p>Strateška studija treba dati procjenu mogućih utjecaja na površinske i podzemne vode kao i priobalno more te analizirati:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Propisana ograničenja u korištenju prostora vezano za zone sanitarne zaštite te sadržaje koji mogu negativno utjecati na kvalitetu voda -Zaštita od mogućih onečišćenja sanitarnim i tehnološkim i oborinskim otpadnim vodama. -Rješenje problematike deponiranja otpada. -Procjena rizika od mogućih izvanrednih zagađenja. -Propisana ograničenja u korištenju prostora vezano za poplavne rizike. 	<p>Uvažava se, osim u dijelu procjene rizika koja se izvodi za pojedinačne zahvate/sektore te nije dio strateške procjene.</p>
3.	<p>HOPS KLASA: 700/20-13/23, URBROJ: 3-200-002-06JM-20-01 od 3.veljače 2020./KLASA: 700/20-13/23; URBROJ: 3-200-004-02/IP-21-04 od 18.ožujka 2021.</p>	<p>Smatramo da ne postoji potreba za strateškom procjenom utjecaja na okoliš./</p> <p>U postupku SPUO trebaju biti obuhvaćeni i energetske objekti za prijenos električne energije – postojeći i planirani VN objekti i postrojenja koja se nalaze u obuhvatu Grada Omiša.</p>	<p>Prihvata se</p>

4.	<p>MUP Ravnateljstvo civilne zaštite, Područni ured civilne zaštite Split KLASA: 214-02/20-11/54, URBROJ: 511-01-368-20-2 od 20.veljače 2020.</p>	<p>Smatramo da ne postoji potreba za strateškom procenom utjecaja na okoliš.</p>	<p>Nije primjenjivo.</p>
5.	<p>MUP Ravnateljstvo civilne zaštite, Područni ured civilne zaštite Split KLASA:350-02/20-01/26, URBROJ: 511-01-366-20-2 od 19.veljače 2020./ KLASA: 350-02/21-01/59; URBROJ: 511-01-366-21-4; 15.OŽUJKA 2021.</p>	<p>Strateška studija treba prikazati mjere zaštite okoliša uključujući smjere sprečavanja, smanjenja, ublažavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš uslijed pojave elementarnih nepogoda, prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća.</p>	<p>Prihvaća se u opsegu u kojem se odnosi na postupak strateške procjene.</p>
6.	<p>MZOE Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom KLASA:351-03/20-01/164, URBROJ: 517-03-1-1-20-2 od 20.veljače 2020./ KLASA: 351-03/21-01/58; URBROJ: 517-05-1-1-21-2, 21. ožujak 2021.</p>	<p>MZOE, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom ne sudjeluje u postupku određivanja sadržaja strateške studije, te vas upućujemo vas da vezano za vaše obaveze koje proizlaze iz Zakona i Uredbe o strateškoj procjeni kontaktirate i surađujete s nadležnim upravnim tijelom u Splitsko-dalmatinskoj županiji.</p>	<p>Prihvaća se</p>
7.	<p>MUP Ravnateljstvo civilne zaštite, Područni ured civilne zaštite Split KLASA:214-02/20-11/69, URBROJ: 511-01-368-20-2 od 28.veljače 2020.</p>	<p>Pri donošenju predmetnog plana, provedba mjera zaštite od požara propisana je između ostalog člankom 23 st 3 Zakona o zaštiti od požara. Ovo je tijelo izdalo Rješenje o posebnim uvjetima građenja iz područja zaštite od požara te treba pri izradi prostornog plana biti primijenjeni isti zahtjevi.</p>	<p>Nije predmet strateške studije</p>
8.	<p>Ministarstvo poljoprivrede KLASA:350-02/20-01/47, URBROJ: 525-11/0596-20-2 od 21.veljače 2020./ KLASA: 351-03/21-01/87; URBROJ: 525-11/0596-21-2 od 24. ožujka 2021.</p>	<p>Sadržaj strateške studije treba razmotriti podatke koji se odnose na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obilježja šuma i šumskog ekosustava i šumarstvo te područja obitavanja divljači i lovstvo. Potrebno je koristiti javno dostupne podatke nadležne šumarske službe i lovo ovlaštenika. Za šume i šumarstvo to se odnosi na iskaz površina šuma i šumskog zemljišta, opis šumske sastojine, zdravstveno stanje šuma, ocjenu OKFŠ s naglaskom na zaštitu tla, poplave, erozivne procese i bujične tokove, ugroženost od požara, šumske prometnice i kartu šumske infrastrukture s ucrtanom i planiranom šumskom infrastrukturom i prirodne značajke, ortografske i pedološke, te podatak o šumskoj vegetaciji u zaštitnom obalnom području, sve služeći se podacima iz šumskogospodarskih planova. Za 	<p>Prihvaća se u dijelu koji se odnosi na studiju i koji je relevantan za analizu. Strateškom studijom bit će obrađeni podaci o stanju šuma i šumskih ekosustava, te divljači i lovstva iz javno dostupnih podataka, procijenit će se</p>

		<p>divljač i lovstvo, podaci se odnose na lovišta, vrste i brojno stanje divljači, lovno produktivne površine, cjelovitost staništa, lovnogospodarski i lovnotehnički objekti i sl. sve iz lovnogospodarskih planova.</p> <p>Obilježja utjecaja Plana na šume i šumarstvo te lovstvo i divljač u smislu vjerojatnosti, trajanja, učestalosti mogućih utjecaja na ciljeve očuvanja, cjelovitosti i održivosti stabilnog šumskog ekološkog sustava te očuvanja staništa i brojnost divljih svojiti; gubitak krajobraznih elemenata; smanjenje lovnoproduktivne površine, fragmentacija staništa i prekid ustaljenih migracijskih koridora krupne divljači; kumulativnu prirodu utjecaja Plana.</p> <p>Prikaz drugih pogodnih mogućnosti i utjecaja varijantnih rješenja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti područja šuma, šumskog ekosustava i lovišta.</p> <p>Mjere zaštite šuma i šumarstva te divljači i lovstva.</p> <p>Potrebno je razmotriti sve odredbe Zakona o šumama koje se odnose na prenesena ili ograničena prava za šume i šumska zemljišta u vlasništvu sve s ciljem realizacije planiranog. Predlažu se mjere za ugradnju u Prostorni plan. Nadalje, potrebno je obratiti pozornost na planiranje u zaštićenom obalnom području na šumi i šumskom zemljištu u smislu očuvanja vrijednosti krajolika, poticanja obnove šuma, zaštiti izvorišta voda i ostalih okolišnih ograničenja./</p> <p>Sadržaj strateške studije treba razmotriti podatke koji se odnose na:</p> <p>6. Obilježja područja šuma i šumarstvo te područja divljač i lovišta. Opis šumskogospodarskog područja šuma i šumskog zemljišta; prikaz osnovnih podataka o divljači i lovnom turizmu; kartografski prikaz područja u odnosu na površine šuma te lovišta.</p> <p>7. Obilježja utjecaja provedbe Prostornog plana na šuma i šumski ekosustav i šumarstvo te divljač i lovstvo. Razmotriti sve odredbe Zakona o šumama koje se odnose na prenesena i/ili ograničena prava šuma i šumskog zemljišta u vlasništvu RH, analizu utjecaja odnosno korištenje i namjenu prostora bazirati na sve europskim kriterijima te načelima društvene odgovornosti i ekološke prihvatljivosti; vjerojatnost, trajanje, učestalost mogućih utjecaja plana na gubitak površina, krčenje šuma, ugrožavanje funkcionalnosti postojećih protupožarnih cesta, fragmentacija staništa, ugrožavanje stabilnosti populacije divljači i dr.; kumulativnu prirodu utjecaja.</p> <p>8. Prikaz drugih pogodnih mogućnosti i utjecaja varijantnih rješenja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti područja šuma te očuvanja staništa divljih vrsta i površina lovišta.</p>	<p>utjecaji provedbe Plana na iste sastavnice okoliša, te propisati odgovarajuće mjere, ako su potrebne. Studijom će biti analizirane varijantna rješenja dostavljena od prostornih planera, koje će također uključivati šume i divljač kao faktore. Konačno, studijom će biti analizirani kumulativni utjecaji djelovanja plana na cjeloviti prostor Grada, te na najugroženije sastavnice okoliša. SPUO ne daje zaključak o prihvatljivosti prostornog plana, već osigurava da su mogući negativni utjecaji razmotreni tijekom izrade plana, kao i da se primjerenim mjerama identificirani utjecaji pokušaju izbjeći ili umanjiti.</p>
--	--	---	---

		<p>9. Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe plana.</p> <p>10. Zaključak o utjecaju prostornog plana na šumski ekosustav i divljač</p>	
9.	<p>Hrvatske ceste KLASA: 350-02/12-01/719 URBROJ: 345-400-440-442/516-21-22/DB 17.03.2021.</p>	<p>Na području Grada Omiša provode se aktivnosti sukladno Strategiji prometnog razvoja RH, te aktivnosti na pripremi projektne dokumentacije za cestu Stobreč (TTTS) – Dugi Rad – Omiš i novu trasu DC 70 na dionici Gata – Zvečanje. U SPUO treba uključiti mjere iz rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš.</p>	<p>Nije primjenjivo budući da postupci procjene utjecaja na okoliš još nisu provedeni.</p>
10.	<p>Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine KLASA: 350-01/21-02/91; URBROJ: 531-06-1-2-21-2; 22.ožujak 2021.</p>	<p>Ministarstvo ne sudjeluje u predmetnom postupku.</p>	<p>Primjeno na znanje.</p>
11.	<p>Lučka kapetanija Split KLASA: UP/I-350-05/21-01/18; URBROJ: 530-04-9-2-21-2 od 21.06.2021.</p>	<p>Daju se podaci kako slijedi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Za planiranu gradnju lučkih i drugih objekata na pomorskom dobru potrebno je radi zaštite mora i obalnog područja donijeti odgovarajuće dokumente zaštite morskog okoliša 2.Luku je potrebno predvidjeti, urediti i koristiti u skladu s posebnim propisima 3.Prije početka korištenja nove luke potrebno je izraditi maritimnu studiju koju odobrava Lučka kapetanija 4.Prostor izvan lučkih akvatorija potrebno je predvidjeti isključivo za potrebe plaže i kupališta 5.Radi zaštite morskog okoliša, svi ispusti oborinske kanalizacije moraju imati ugrađene separatore ulja i masnoća. 	<p>Prihvaća se u dijelu koji se može koristiti za stratešku studiju. Studijom će se osigurati da su mjere uvrštene u PP.</p>
12.	<p>MUP KLASA: 214-02/21-11/129; URBROJ: 511-01-368-21-2 od 8.4.2021.</p>	<p>Pri izradi strateške studije potrebno je voditi računa o prostornim uvjetima zaštite od požara: mogućnosti evakuacija i spašavanja, sigurnosnim udaljenostima, pristupa i operativnih površina za vatrogasna vozila, osiguravanja izvora vode za gašenje požara u novim naseljima i građevinama.</p>	<p>Prihvaća se u dijelu u kojem se odnosi na stratešku studiju. Osiguravanje navedenih uvjeta predmet je prostornog plana.</p>